Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MPSV

Segmentace a typologie osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením

Sekundární analýza

DigiStrategie 2020 | rozvoj systémové podpory digitální gramotnosti

Segmentace a typologie osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením

Sekundární analýza

Název projektu:	Rozvoj systémové podpory digitální gramotnosti
Registrační číslo projektu:	CZ.03.1.54/0.0/0.0/16_020/0005634
Publikováno:	listopad 2018
Aktualizováno:	červen 2021
Autoři:	Matěj Ehrlich, Lea Michalová, Daniel Prokop
Grafická a jazyková úprava:	Anna Lhoťanová, Tereza Dvořáková
Koordinace:	Josef Šmída, Jiří Molnár

Toto dílo *Segmentace a typologie osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením* je licencováno pod licencí Creative Commons Uveďte původ 3.0 Česká republika. Licenční podmínky navštivte na adrese http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/cz/.

OBSAH

1. Cíle analýzy 9

2. Definice digitálního vyloučení a jeho vývoj v letech 2008–2020 10

2.1 MML-TGI a metodika sběru dat 10

2.2 Definice digitálního vyloučení a vývoj v letech 2008–2020 10

3. Segmentace osob digitálně vyloučených a osob ohrožených digitálním vyloučením 12

3.1 Digitálně vyloučení MML-TGI 2017 14

3.1.1 Digitálně vyloučení – sociodemografie 16

3.1.2 Digitálně vyloučení – postoje k technice 22

3.2 Digitálně vyloučení MML-TGI 2020 24

3.2.1 Digitálně vyloučení – sociodemografie 26

3.2.2 Digitálně vyloučení – postoje k technice 32

3.3 Ohrožení digitálním vyloučením MML-TGI 2017 34

3.3.1 Ohrožení digitálním vyloučením – sociodemografie 36

3.3.2 Ohrožení digitálním vyloučením – postoje k technice 42

3.4 Ohrožení digitálním vyloučením MML-TGI 2020 44

3.4.1 Ohrožení digitálním vyloučením – sociodemografie 46

3.4.2 Ohrožení digitálním vyloučením – postoje k technice 52

4. Popis segmentů – digitálně vyloučení 54

4.1 Uzavření důchodci 54

4.1.1 Hlavní charakteristiky segmentu 54

4.1.2 Sociodemografický profil 54

4.1.3 Využívání medií a internetu 59

4.1.4 Postoje k technologiím 61

4.1.5 Přístup na internet 63

4.2 Nemajetní, osamělí 65

4.2.1 Hlavní charakteristiky segmentu 65

4.2.2 Sociodemografický profil 65

4.2.3 Využívání médií a internetu 70

4.2.4 Postoje k technologiím 72

4.2.5 Přístup na internet 74

4.3 Digitálně popálení 76
4.3.1 Hlavní charakteristiky segmentu 76
4.3.2 Sociodemografický profil 76
4.3.3 Využívání médií a internetu 81
4.3.4 Postoje k technologiím 83
4.3.5 Přístup na internet 85
4.4 Aktivní důchodci 87
4.4.1 Hlavní charakteristika segmentu 87
4.4.2 Sociodemografický profil 87
4.4.3 Využívání médií a internetu 92
4.4.4 Postoje k technologiím 94
4.4.5 Přístup na internet 96
5. Popis segmentů – Ohrožení digitálním vyloučením 98
5.1 Rodiče z maloměst 98
5.1.1 Hlavní charakteristiky segmentu 98
5.1.2 Sociodemografický profil 98
5.1.3 Využívání médií a internetu 103
5.1.4 Postoje k technologiím 105
5.1.5 Přístup na internet 107
5.2 Tele-babky 109
5.2.1 Hlavní charakteristika segmentu 109
5.2.2 Sociodemografický profil 109
5.2.3 Využívání médií a internetu 114
5.2.4 Postoje k technologiím 116
5.2.5 Přístup na internet 118
5.3 Stárnoucí střední třída 120
5.3.1 Hlavní charakteristiky segmentu 120
5.3.2 Sociodemografický profil 120
5.3.3 Využívání internetu a médií 125
5.3.4 Postoje k technologiím 127
5.3.5 Přístup na internet 129
5.4 Zedníci 131
5.4.1 Hlavní charakteristika segmentu 131
5.4.2 Sociodemografický profil 131
5.4.3 Využívání médií a internetu 136

5.4.4 Postoje k technologiím 138
5.4.5 Přístup na internet 140
5.5 Závislí na sítích 142
5.5.1 Hlavní charakteristika segmentu 142
5.5.2 Sociodemografický profil 142
5.5.3 Využívání médií a internetu 147
5.5.4 Postoje k technologiím 149
5.5.5 Přístup na internet 151
6. Pozice segmentů na postojových mapách 153
6.1 Osobní spokojenost × otevřenost změnám 153
6.2 Účast u voleb × charita 154
6.3 Tvrdší zákony × rodina 154
6.4 Mezinárodní události × kreativita 155
6.5 Členství v EU × tradiční hodnoty 155
6.6 Důležitost vzdělání × samostudium 156
6.7 Věk × dosažené vzdělání 156
6.8 Příjem × velikost místa bydliště 157
7. Sociální kapitál 158
7.1 Definice sociálního kapitálu v MML-TGI 158
3.1 Sociální kapitál v segmentech vyloučených/ohrožených 160
3.2 Sociální kapitál napříč regiony (NUTS 2) 161
3.3 Sociální kapitál a typ obce 162
8. Appendix 1. Způsoby využívání internetu dotazované v MML-TGI 164

1. CÍLE ANALÝZY

Analýza digitálního vyloučení, která byla vypracována pracovní skupinou projektu Rozvoj systémové podpory digitální gramotnosti (zkráceně DigiStrategie 2020)[1], který realizuje Fond dalšího vzdělávání, je aktuální ze dvou pohledů na dnešní společnost. Zaprvé, kompetence v oblasti technologií a inovací – a tedy i digitální gramotnosti populace – představují jeden z klíčových prvků udržení produktivity, konkurenceschopnosti a udržitelnosti celé ekonomiky. Zadruhé, koncept digitálního vyloučení představuje nový druh ekonomických a sociálních nerovností ve společnosti (digital divide), protože ovlivňuje ekonomický kapitál jedinců (příjmy a pracovní uplatnění), jejich kulturní kapitál (kompetence a uplatnitelnost v budoucnosti), sociální kapitál (množství produktivních kontaktů a vazeb), trávení volného času i schopnost orientovat se a účinně participovat a vyjadřovat se k chodu společnosti (second level digital divide).

Účelem této vstupní analýzy je s využitím existujících dat MML-TGI prozkoumat, kolik lidí trpí digitálním vyloučením či je digitálním vyloučením ohroženo (tj. používají internet, ale omezeně či neproduktivně z hlediska rozšiřování výše uvedených kompetencí či kapitálů). Účelem analýzy je také prozkoumat, jak se počet digitálně vyloučených a digitálním vyloučením ohrožených osob v Česku mění v čase, což umožňuje kontinuální charakter sběru dat MML-TGI, a popsat regionální aspekty digitálního vyloučení.

Hlavním cílem analýzy je pak v datech MML-TGI nalézt typické segmenty digitálně vyloučených osob a osob ohrožených digitálním vyloučením, na které by se mimo jiné mohla zaměřovat veřejná politika.

Analýza je vstupní studií – segmentací digitálně vyloučené a ohrožené populace v existujících datech. Jejím omezením je, že využívaná data MML-TGI nejsou zaměřena přímo na problém digitálního vyloučení (ačkoli obsahují řadu souvisejících otázek) a jako populační reprezentativní studie nepostihují velmi specifické skupiny vyloučených osob (např. osoby se zdravotním handicapem, obyvatele sociálně vyloučených oblastí apod.). Analýza tak spíše popisuje velké společenské segmenty digitálně vyloučených či ohrožených osob, na jejichž motivace, vnímání bariér v digitálním světě a na doplnění o další mikro-segmenty se může zaměřit samostatná studie.

Analýza však ukazuje, že skupinu digitálně vyloučených a ohrožených nemůžeme generalizovaně chápat jako starší lidi z menších vesnic. Mezi digitálně vyloučenými se objevují segmenty typické svou nemajetností a osamělostí či velmi špatnými zkušenostmi s internetem, mezi ohroženými segmenty využívajícími internet k informačně neproduktivním činnostem naopak zase skupiny mladých manuálně pracujících, stárnoucí střední třídy či segmenty, kde blokem je zejména velké časové vytížení (rodiče) či pasivní životní styl (silné divačky televize). Tuto diverzitu – doplněnou v dalších studiích o mikro-segmenty se specifickými handicapy a typy dalších vyloučení – je třeba zohledňovat při dalších analýzách i v praxi veřejné politiky v oblasti digitální gramotnosti a digitálního vyloučení.

1 Projekt „Rozvoj systémové podpory digitální gramotnosti“, reg. č.: CZ.03.1.54/0.0/0.0/16_020/0005634.

2. DEFINICE DIGITÁLNÍHO VYLOUČENÍ A JEHO VÝVOJ V LETECH 2008–2020

2.1 MML-TGI a metodika sběru dat

MML-TGI je celoroční kontinuální výzkum zaměřující se na nákupní a mediální chování a na životní styl respondentů. Je realizován ve více než 70 zemích světa a v České republice jej od roku 1996 provádí agentura MEDIAN.

Cílovou skupinou výzkumu je populace ČR ve věku 12–79 let, ze které se ročně dotáže 15 000 respondentů. Respondenti jsou vybíráni na základě kvótního předpisu tak, aby výsledný vzorek byl reprezentativní pro cílovou skupinu. Z každé domácnosti může být osloven maximálně jeden její člen.

Výzkum je realizován metodou osobních rozhovorů tazatele s respondentem v kombinaci se samostatným vyplněním dotazníku respondentem (variantně papírový nebo internetový dotazník). Od roku 2012 existuje také možnost dotazování celého MML-TGI dotazníku přes internet. Dotazníky sesbírané touto formou představují přibližně 40 % z celkového počtu.

Výhodou výzkumu MML-TGI pro danou analýzu je tedy zejména to, že:

- umožňuje definovat osoby digitálně vyloučené a ohrožené digitálním vyloučením (viz níže);
- díky rozsahu vzorku jsou i tyto relativně malé segmenty populace zastoupeny ve vzorku více než 1000 respondenty, což umožňuje dělat jejich další segmentaci;
- data obsahují kromě sociodemografických a socioekonomických ukazatelů detailní popis způsobů užívání internetu, postojů k technologiím, mediálního chování a další otázky využitelné pro popis segmentů ohrožených digitálním vyloučením.

2.2 Definice digitálního vyloučení a vývoj v letech 2008–2020

Jako digitálně vyloučené jsme označili ty respondenty z cílové skupiny 15–79 let, kteří v posledním roce nepoužili internet a zároveň uvádějí, že nemají žádné znalosti práce s počítačem.

Ohrožení digitálním vyloučením jsou pak ti, kteří splňují jen jednu z podmínek digitálního vyloučení a dále respondenti ve věku 15–79 let, kteří sice mají alespoň částečné znalosti práce s počítačem, ale internet nevyužili v posledních dvou měsících, případně jej nevyžívají jako informační a komunikační kanál nebo nepoužívají sofistikovanější služby jako je internetové bankovnictví, online nakupování atd.

Na níže uvedeném grafu vidíme, že jak počet ohrožených digitálním vyloučením, tak především počet digitálně vylouče-

ných se v posledních deseti letech značně snížil. Na druhou stranu to ale znamená, že skupiny digitálně vyloučených i ohrožených digitálním vyloučením se stávají více marginalizovanými. Snadno si můžeme např. představit, že v roce 2008 představovala neznalost internetu o poznání menší problém pro uplatnění na trhu práce, než je tomu nyní. S postupujícím rozvojem moderních technologií navíc můžeme očekávat další pokračování tohoto trendu a s ním spojenou ještě větší marginalizaci digitálně vyloučených osob. Právě proto je nutné fenoménu digitálního vyloučení věnovat zvýšenou pozornost a mít připravená řešení odpovídající na výzvy této problematiky.

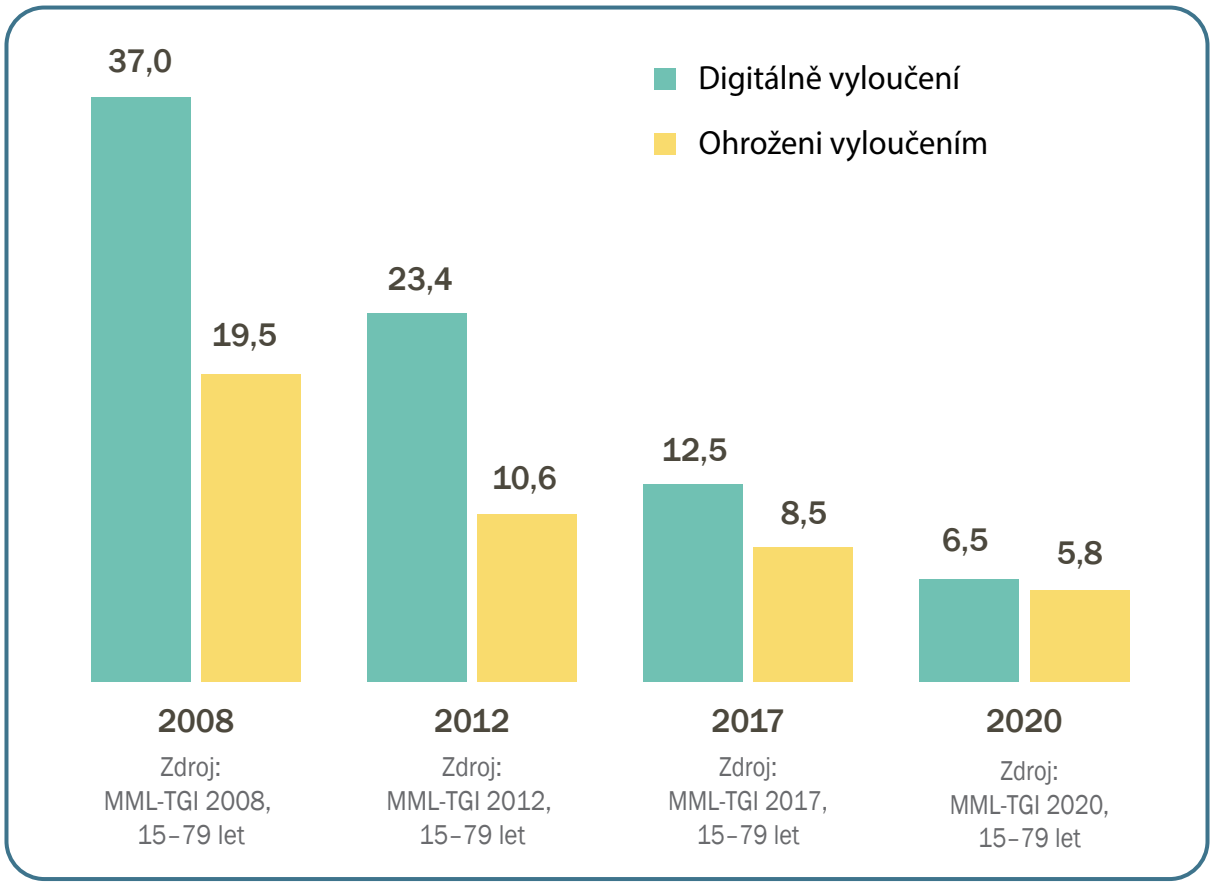

3. SEGMENTACE OSOB DIGITÁLNĚ VYLOUČENÝCH A OSOB OHROŽENÝCH DIGITÁLNÍM VYLOUČENÍM

Pro identifikaci různých skupin (segmentů nebo také shluků) zastoupených mezi digitálně vyloučenými a ohroženými digitálním vyloučením, byly na datech MML-TGI 2017 provedeny dvě shlukové analýzy – jedna pro digitálně vyloučené a jedna pro ohrožené digitálním vyloučením. Tato analýza v datech hledá shluky (clustery) respondentů, kteří si jsou v důležitých ohledech velmi podobní, a naopak shluky, které se výrazně liší mezi sebou. Výsledkem tak jsou typy digitálně vyloučených/ohrožených respondentů.

Jednotliví respondenti MML-TGI a lidé v populaci, které se danému typu blíží a jsou součástí daného clusteru, nemusí 100 % naplňovat všechny jeho charakteristiky – např. mezi Uzavřenými důchodci může být výjimečně i nedůchodce, pokud se ve svém chování, postojích, osobních charakteristikách atd. tomuto typu blíží.

Při čtení segmentace je důležité brát v patrnost další dvě věci. Zaprvé, účelem segmentace je typologie a zjednodušení prostoru, abychom se o typech digitálně vyloučených/ohrožených mohli snáze bavit. Proto názvy segmentů obsahují sémanticky výrazným způsobem klíčové vlastnosti (například manuální práce, velká konzumace TV apod.). Zadruhé, vždy jde o segmenty/typy v rámci skupiny digitálně vyloučených či ohrožených – např. jedním ze segmentů lidí ohrožených digitálním vyloučením jsou Rodiče z maloměst, což však neznamená, že všichni ani většina rodičů z malých obcí a měst jsou ohrožení digitálním vyloučením.

Do segmentace vstupují jednotlivé proměnné či baterie proměnných zredukované do hrubších latentních postojů/proměnných tzv. faktorovou analýzou. Jako segmentační proměnné, tedy proměnné vytvářející dělící linie mezi segmenty, byly v našem případě zvoleny následující proměnné:

- **Postoj k technice – Techno-optimismus**
  Byla provedena faktorová analýza, pomocí které byl identifikován faktor určující míru techno-optimismu respondenta. Seznam výroků použitých ve faktorové analýze:
  - Věřím v nové technologie.
  - Je pro mě obtížné představit si svůj život bez moderní techniky.
  - Vyhledávám informace o technice všude, kde je to možné.
  - Techniku je potřeba přijímat s rezervou.
  - Kvalita lidského kontaktu se díky technologii zlepšila.
  - Snažím se držet krok s vývojem techniky.
  - Zvažuji nákup technologie až po té, co zlevní.

- **Proměnné popisující vztah k internetu (pro digitálně vyloučené)**
  - Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat internet v průběhu násl. 12 měsíců?
  - Proč v současné době nevyužíváte internet?
- **Proměnné popisující vztah k internetu (pro ohrožené digitálním vyloučením)**
  Faktorová analýza zaměřená na aktivity na internetu. Použity byly tři faktory:
  - Sledování zpravodajství na internetu
  - Poslouchání hudby a sledování videí na internetu
  - Využívání internetu jako komunikačního kanálu

Seznam způsobů využívání internetu, který vstupoval do faktorové analýzy, naleznete v 7. kapitole – Sociální kapitál:

- **Sociodemografie**
  - Pohlaví respondenta
  - Věk respondenta
  - Zda má respondent děti
  - Zda má respondent vnoučata
  - Vzdělání respondenta
  - Vzdělání přednosty domácnosti[2]
  - Velikost místa bydliště
  - Počet osob v domácnosti
  - Index životního minima (IZM)[3]
- **Mediální chování – Intenzita konzumace a využívání jednotlivých mediatypů[4]**
  - Internet (jen u ohrožených digitálním vyloučením)
  - Časopisy
  - Deníky
  - Televize
  - Rádio
  - Kino
  - Outdoor
- **Osobnostní charakteristiky**
  - Usilujete v životě o úspěch?
  - Jste otevřen(a) změnám a novinkám?

Výstupem těchto shlukových analýz jsou čtyři segmenty digitálně vyloučených a pět segmentů ohrožených digitálním vyloučením. U digitálně vyloučených měly na rozřazení do jednotlivých segmentů největší vliv důvody nevyužívání internetu a mediální chování. U ohrožených digitálním vyloučením se pak jako hlavní dělící linie ukázaly věk, využívání internetu, a to zda respondenti mají děti, případně vnoučata (tj. mezigenerační sdílení digitálních kompetencí a potřeb).

2 Přednosta domácnosti je člen domácnosti s nejvyšším příjmem.

3 Index životního minima je podíl příjmu domácnosti a úrovně životního minima dané domácnosti (jak jej definuje MPSV ČR).

4 Použity ukazatele Media Neutral Quintiles dělící konzumenty daného media do pěti skupin podle intenzity jeho užívání.

3.1 Digitálně vyloučení MML-TGI 2017

Největším segmentem digitálně vyloučených jsou Uzavření důchodci (44 % digitálně vyloučených) následovaní Nemajetnými, osamělými (31 %) a Aktivními důchodci (22 %). Důvodem pro zařazení segmentu Digitálně popálení, který zahrnuje jen tři procenta digitálně vyloučených, je jeho velká stabilita napříč různými specifikacemi shlukové analýzy.

Charakteristika segmentů digitálně vyloučených

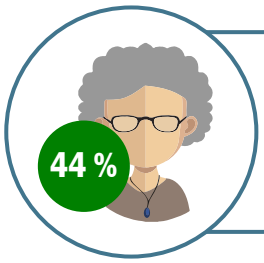

Uzavření důchodci (60-79 let)

Častěji ženy; nižší vzdělání; časopisy, TV; již uzavřené změnám a technice.

Asi 472 tis.

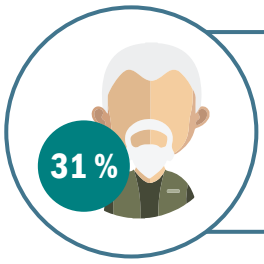

Nemajetní, osamělí (60+ let)

Nízké vzdělání/ZŠ; bulvární média; chudí, zklamaní; ekonomické limitace; neprůbojní.

Asi 339 tis.

Digitálně popálení (40-65 let)

Nižší vzdělání; spíše spokojení; velmi špatná zkušenost s NET

Asi 32 tis.

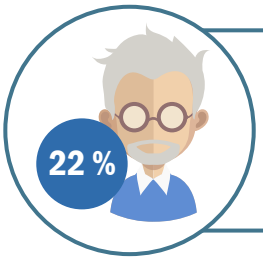

Aktivní důchodci (60+ let)

Maximálně vyučení; aktivní a pozitivní vztah k technice a změnám – ale nedostanou se k ní.

Asi 240 tis.

V cílové skupině analýzy, tedy v populaci ČR ve věku 15 až 79 let, tvoří Uzavření důchodci 5,4 %, Nemajetní, osamělí zaujímají 3,9 % populace, nejmenší segment Digitálně popálení dosahuje velikosti 0,4 % cílové skupiny a Aktivní důchodci jsou segmentem o velikosti 2,8 %.

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Digitálně vyloučení - zastoupení v populaci ČR (15-79 let)

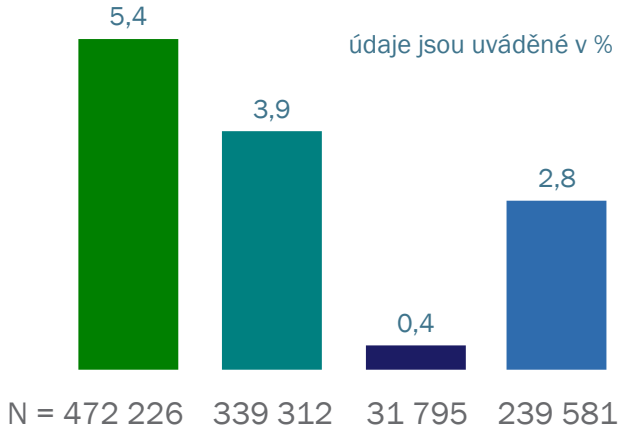

Zdroj: MML-TGI 2017, 15-79 let (platí pro všechny následující údaje, pokud není uvedeno jinak)

Mapa digitálně vyloučených napříč regiony udává, kolik procent obyvatel daného kraje spadá do každého shluku. Vidíme tak například, že 10 % z Karlovarského a 7 % z Ústeckého kraje (tedy krajů, které patří mezi nejvíce postižené sociálním vyloučením) tvoří segment Nemajetných a osamělých. V rurálních krajích (Vysočina, Jihočeský, Zlínský) je zase vysoké zastoupení Uzavřených důchodců (senioři uzavření novinkám).

Mapa digitálního vyloučení napříč regiony

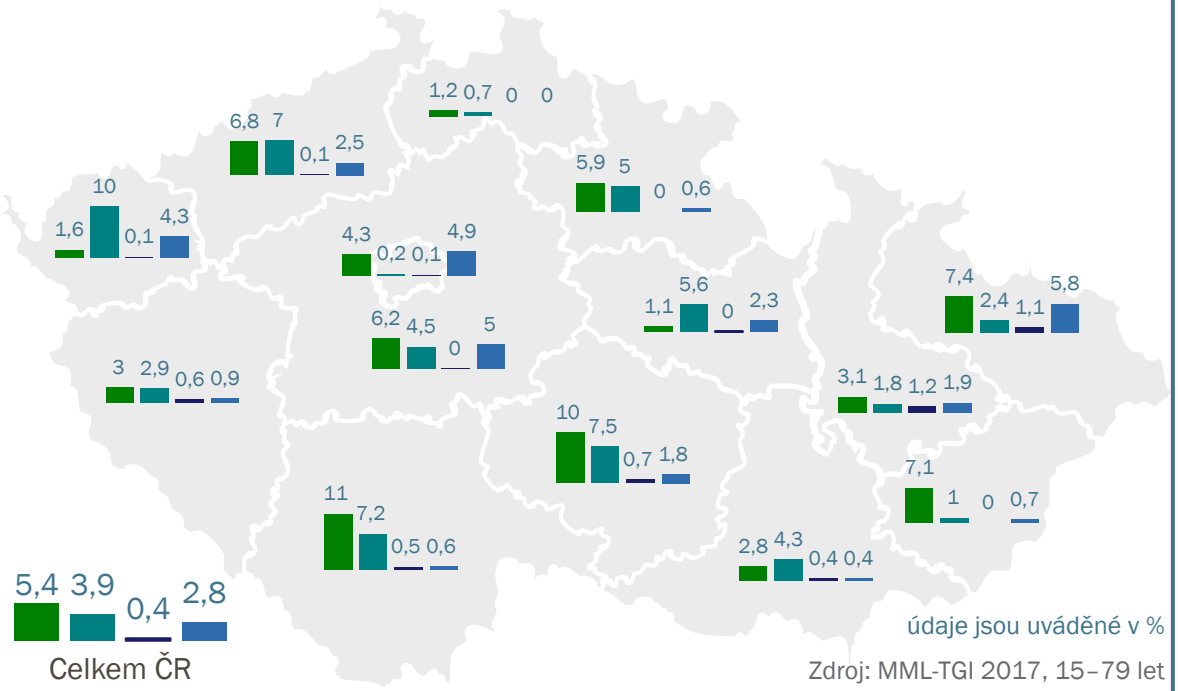

Zdroj: MML-TGI 2017, 15–79 let

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

3.1.1 Digitálně vyloučení – sociodemografie

Ve třech ze čtyř segmentů digitálně vyloučených převládají ženy nad muži. Jedinou výjimkou jsou Aktivní důchodci, kde naopak muži převládají velmi výrazně, když tvoří tři čtvrtiny této skupiny.

Digitálně vyloučené pak typicky nalezneme ve věkové kategorii 65–79 let. Za zmínku dále stojí více než třetina Aktivních důchodců, která spadá do kategorie 65-79 let a téměř polovina segmentu Digitálně popálení ve věku 35–54 let.

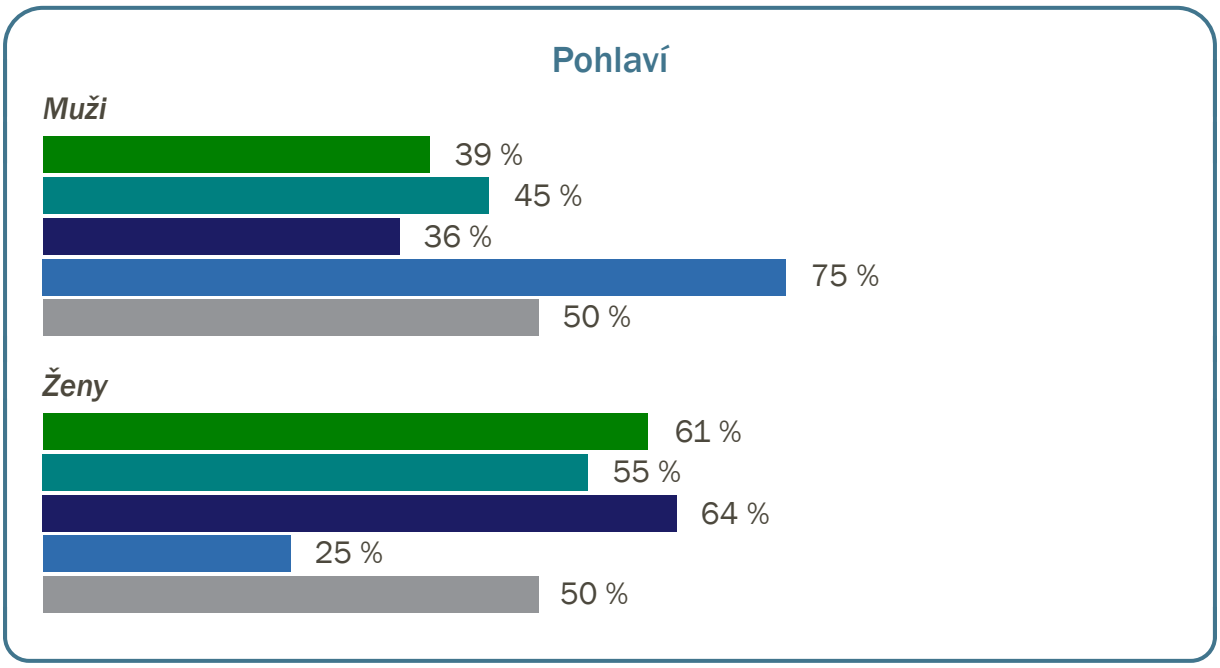

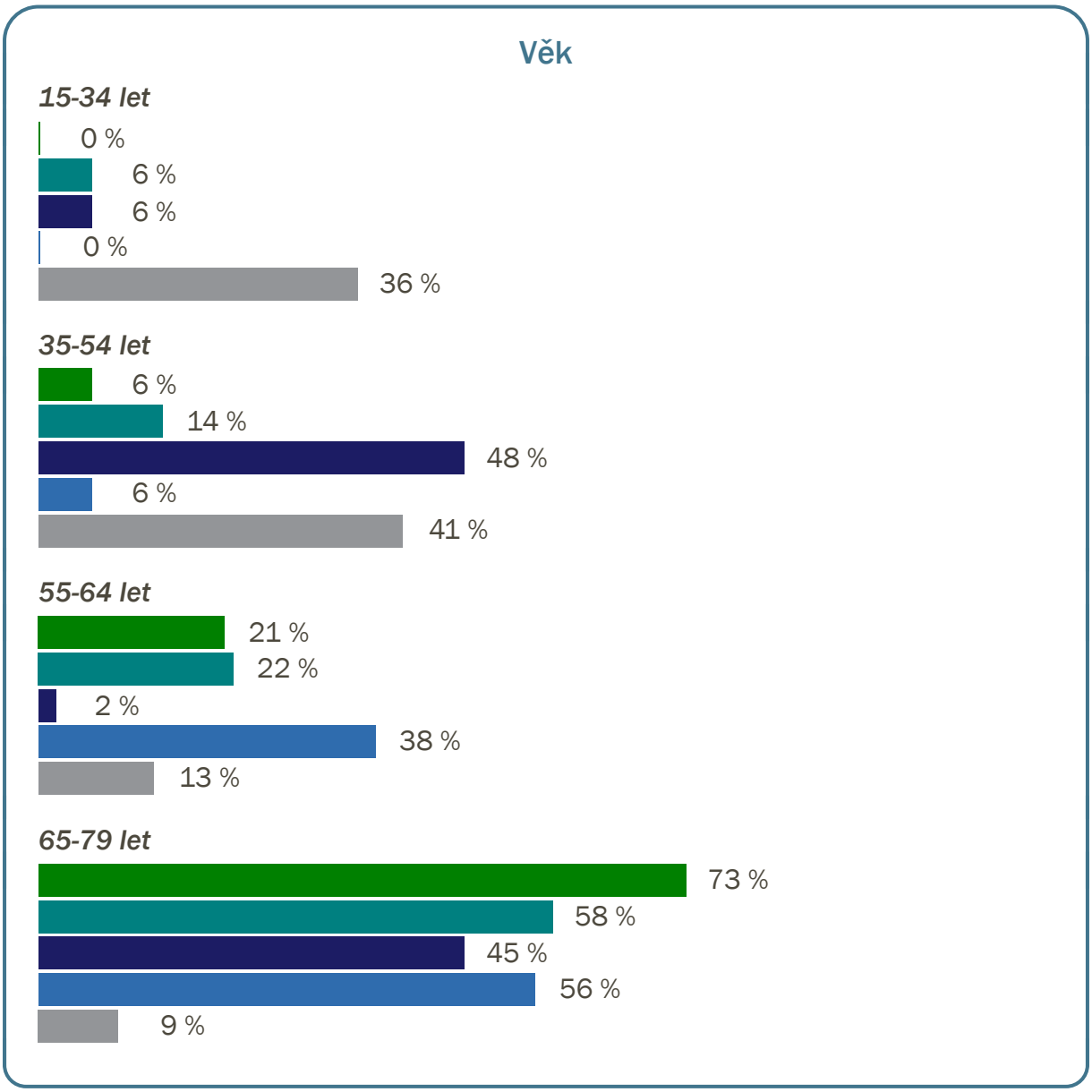
Věk
15-34 let
0 %
6 %
6 %
0 %
36 %
35-54 let
6 %
14 %
48 %
6 %
41 %
55-64 let
21 %
22 %
2 %
38 %
13 %
65-79 let
73 %
58 %
45 %
56 %
9 %

Uzavření důchodci
Nemajetní, osamělí
Digitálně popálení
Aktivní důchodci
Neohrožení dig. vyloučením

Podobně jako věk se i vzdělání ukazuje být důležitou determinantou digitálního vyloučení. Jen minimum vysokoškoláků se řadí mezi digitálně vyloučené. Nejnižší úrovně vzdělání potom dosahují Nemajetní, osamělí. Tři z pěti Nemajetných, osamělých mají nejvýše základní vzdělání. Pouze nepatrně vzdělanější jsou Aktivní důchodci. Devět z deseti Aktivních důchodců nedosáhlo maturity nebo vyššího vzdělání.

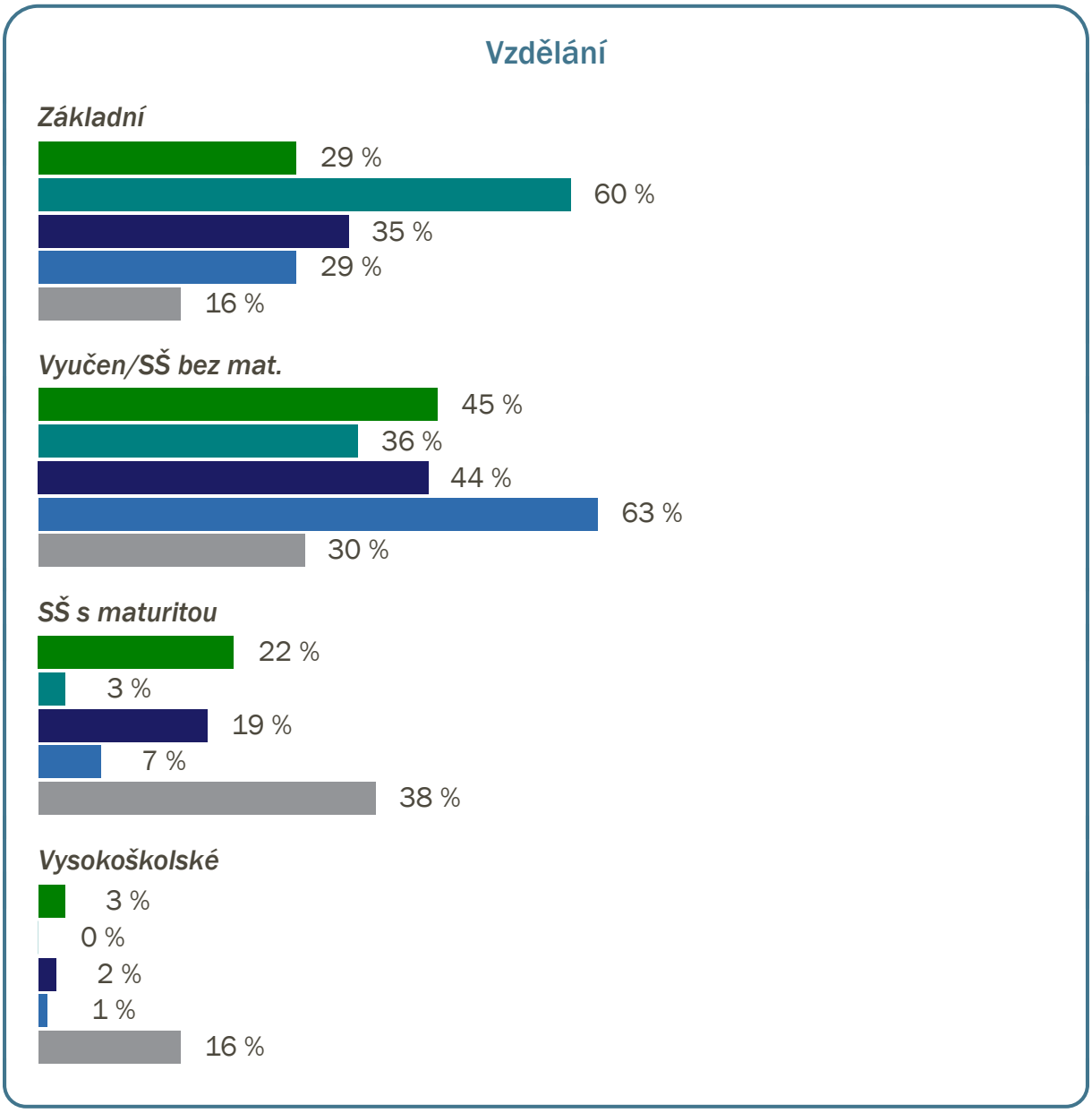

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Z hlediska velikosti místa bydliště můžeme pozorovat rovnoměrné zastoupení napříč sledovanými kategoriemi. Dvěma výjimkami jsou Nemajetní, osamělí, kteří jen sporadicky žijí ve velkých městech a Aktivní důchodci, kteří jsou ve velkých městech naopak nad-reprezentovaní a v nejmenších obcích se téměř nevyskytují.

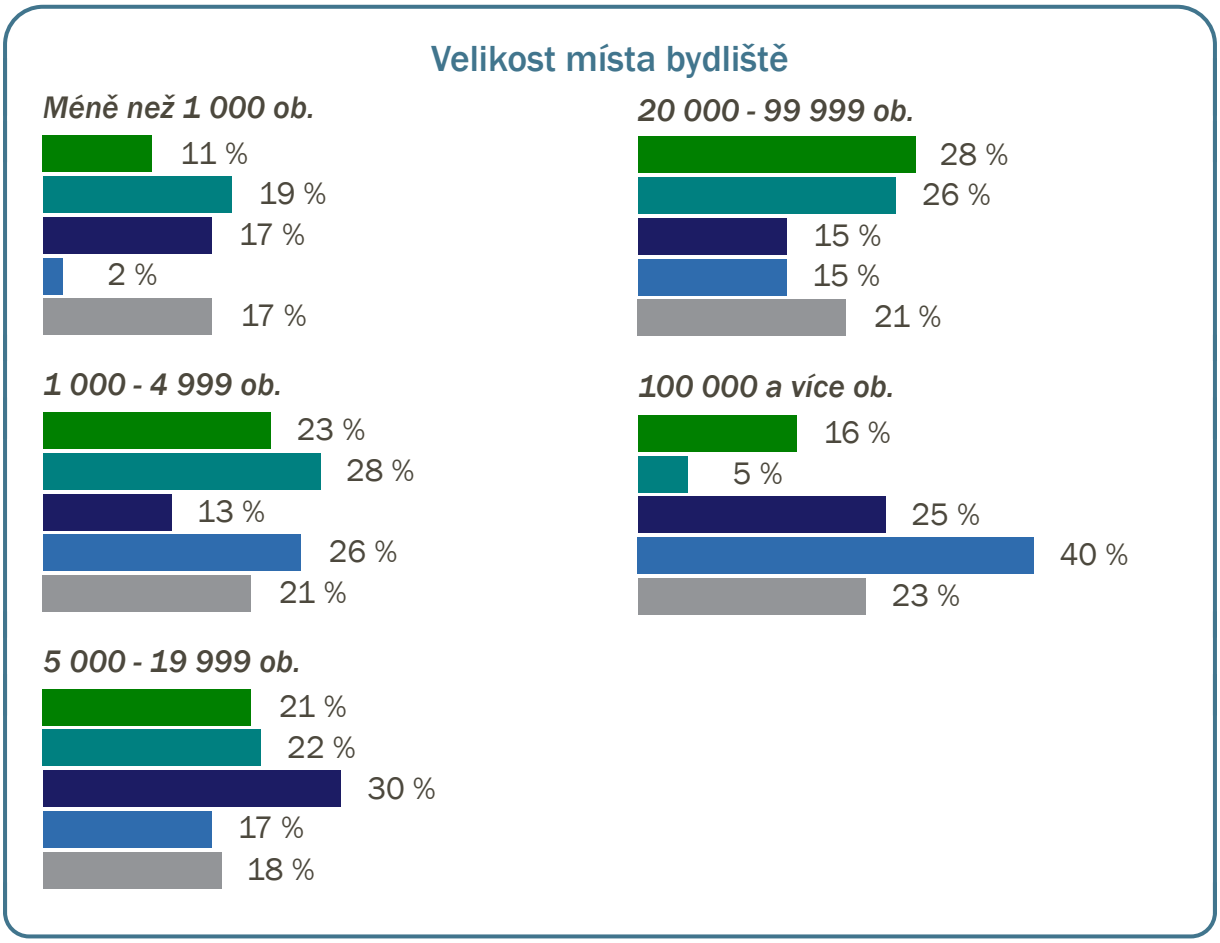

Rodinný stav digitálně vyloučených koresponduje s jejich věkem. Najdeme tedy mezi nimi vysoké procento ženatých/vdaných a také ovdovělých. Nemajetní, osamělí dále vykazují nadprůměrné zastoupení mezi rozvedenými.

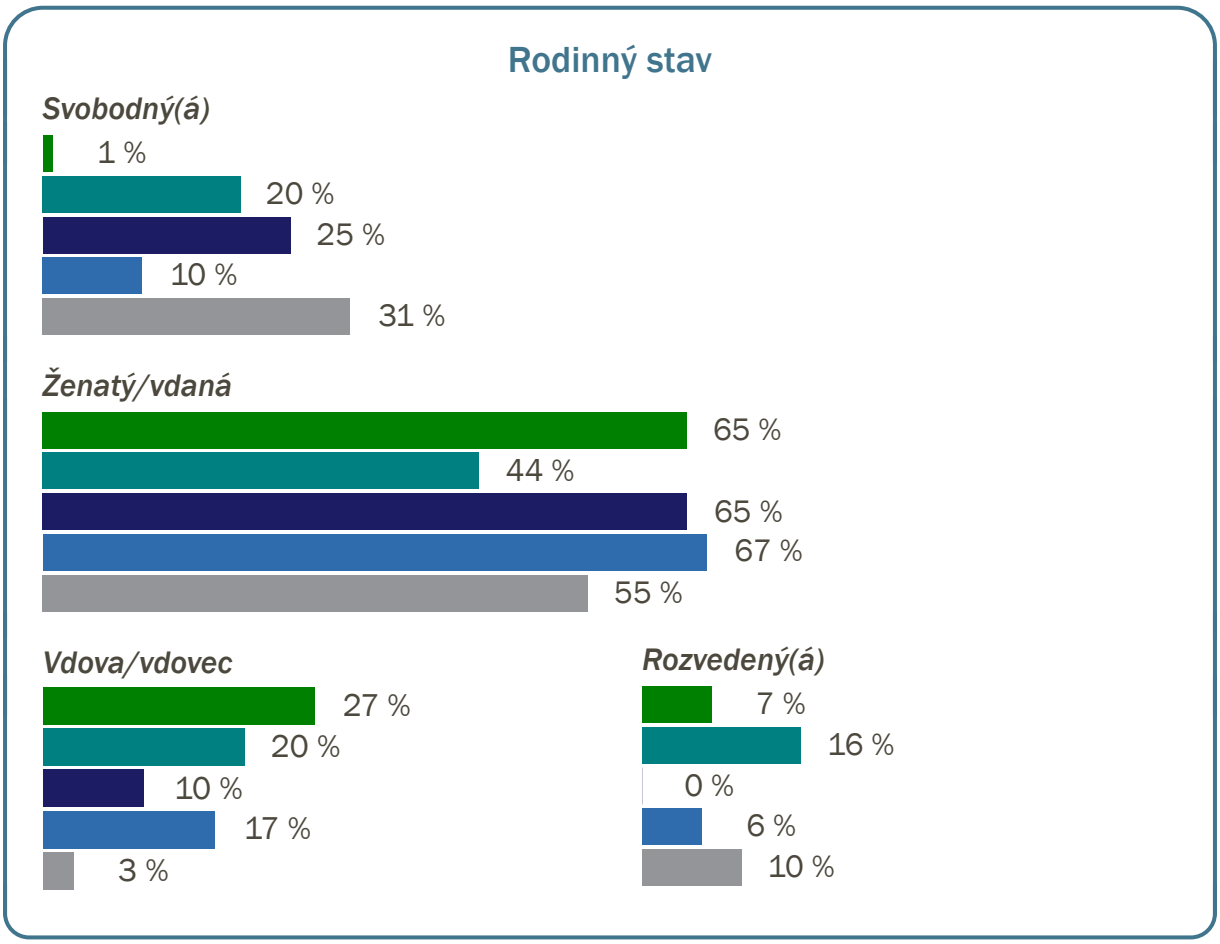

Digitálně vyloučení obyvatelé ČR se zpravidla řadí do dvou nejnižších příjmových kvintilů. Nejchudším segmentem jsou potom Nemajetní, osamělí, jak už napovídá jejich název, kteří jsou velmi silně zastoupeni mezi pětinou domácností s nejnižšími příjmy. Za pozornost stojí také vysoké procento zástupců segmentu Digitálně popálení, kteří svůj příjem neuvádí. To může být důsledkem toho, že členové tohoto segmentu jsou citlivější na své soukromí a zdráhají se sdělovat své osobní údaje.

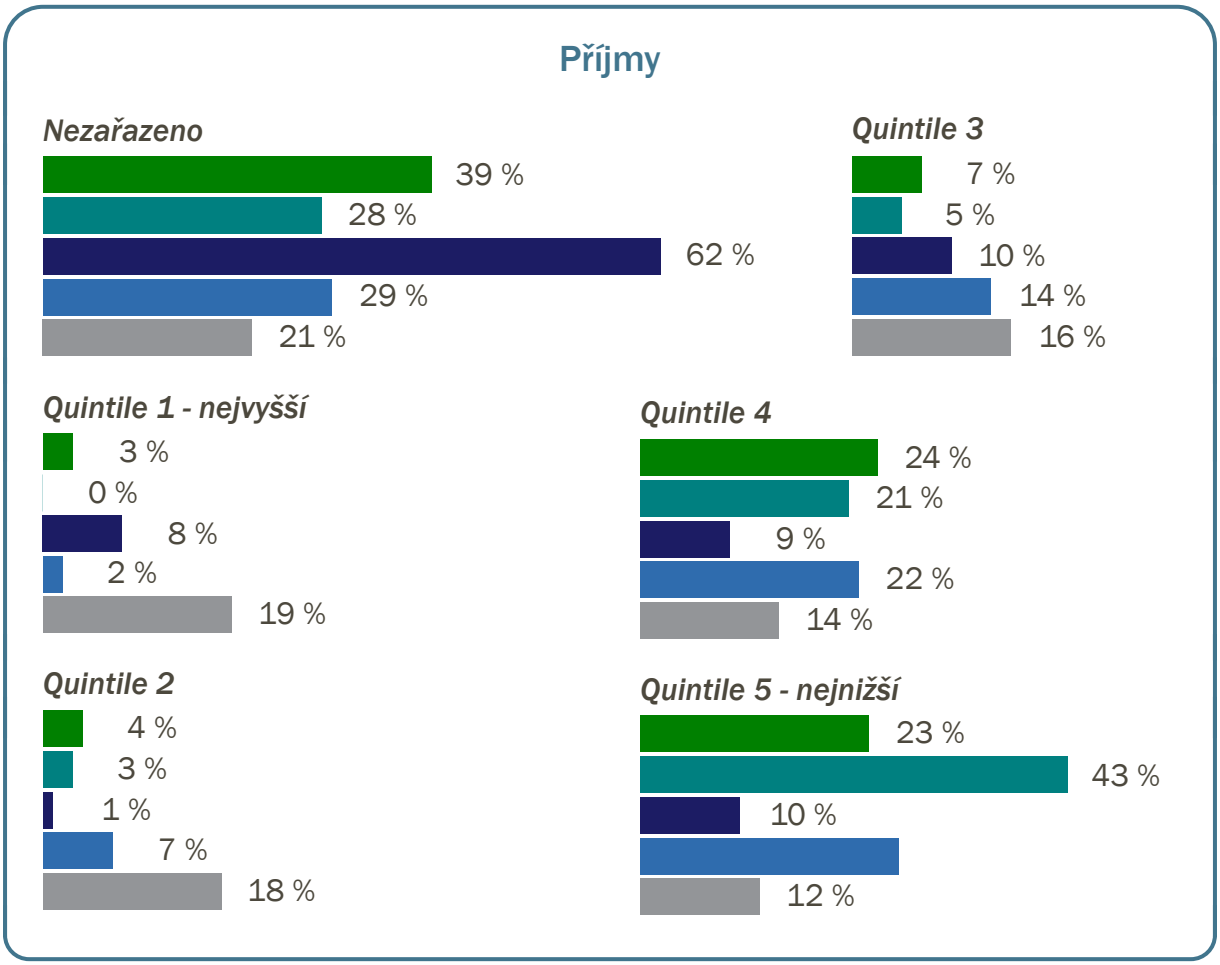

3.1.2 Digitálně vyloučení – postoje k technice

Vybavenost počítači a smartphony je u digitálně vyloučených pochopitelně výrazně nižší než u osob neohrožených digitálním vyloučením. Bližší pohled na digitálně vyloučené nám ukazuje, že Uzavření důchodci spolu se segmentem Digitálně popálení mají více příležitostí ke kontaktu s moderními technologiemi, nicméně k technice mají relativně negativní postoj. Opakem jsou pak Aktivní důchodci, kteří jsou moderním technologiím nakloněni, ale nemají mnoho příležitostí, kde by se s nimi mohli setkat.

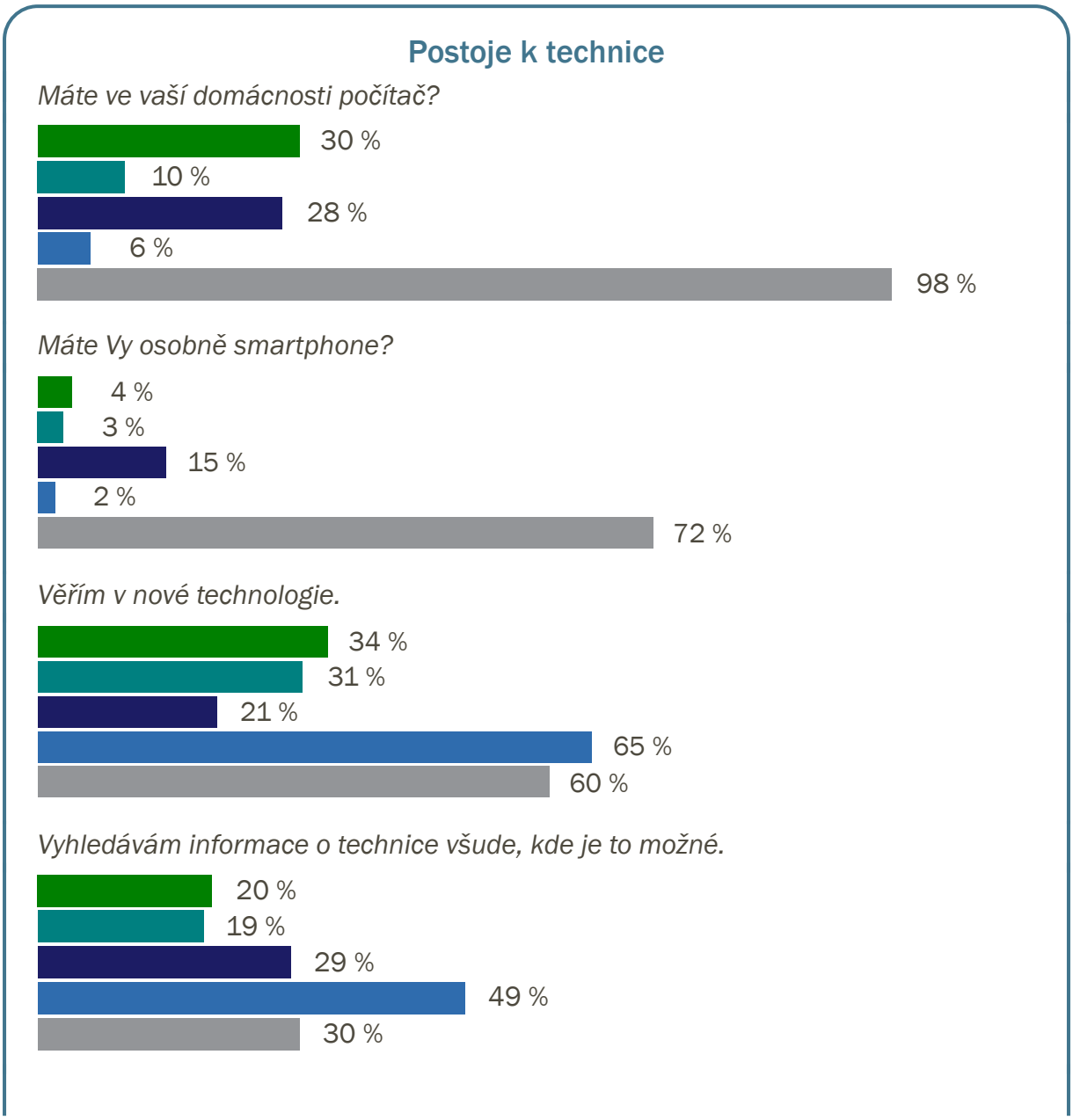

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Lidé časem dokáží za pomocí techniky a vědy vyřešit všechny problémy.

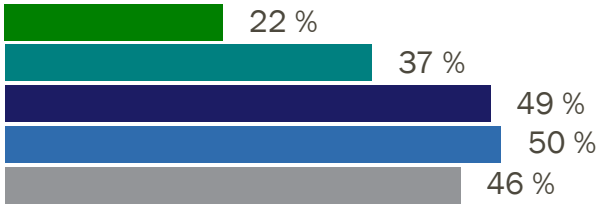

Je pro mě obtížné představit si svůj život bez moderní techniky.

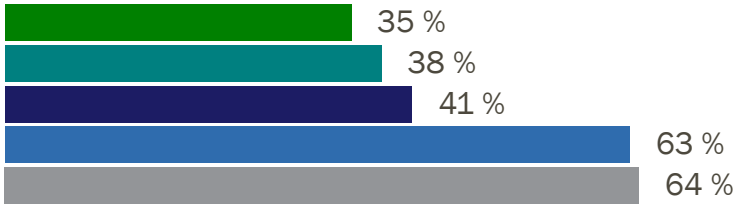

Je důležité, aby byla moje domácnost vybavená nejmodernější technologií.

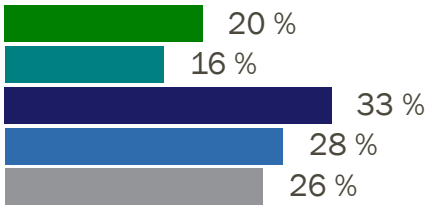

Kvalita lidského kontaktu se díky technologii zlepšila.

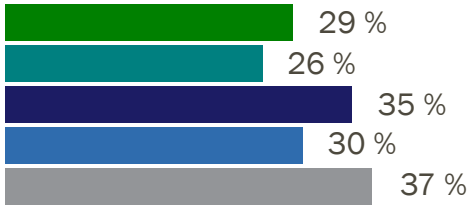

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

3.2 Digitálně vyloučení MML-TGI 2020

Největším segmentem digitálně vyloučených i nadále zůstávají Uzavření důchodci (43 % digitálně vyloučených) následovaní Nemajetnými, osamělými (32 %) a Aktivními důchodci (21 %). Digitálně popálení drží hranici 4 %, což jen potvrzuje jejich zmíněnou stabilitu v analytických datech za 2017.

Zastoupení segmentů digitálně vyloučených

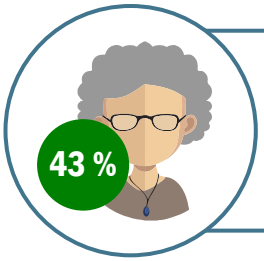

Uzavření důchodci

Častěji ženy; nižší vzdělání; časopisy, TV; již uzavřené změnám a technice.

Asi 246 tis.

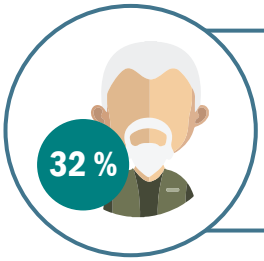

Nemajetní, osamělí (60+ let)

Nízké vzdělání/ZŠ; bulvární média; chudí, zklamaní; ekonomické limitace; neprůbojní.

Asi 179 tis.

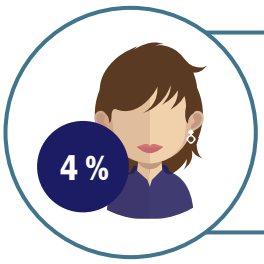

Digitálně popálení (40-65 let)

Nižší vzdělání; spíše spokojení; velmi špatná zkušenost s NET

Asi 21 tis.

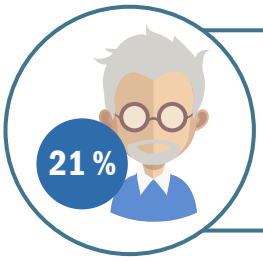

Aktivní důchodci (60+ let)

Maximálně vyučení; aktivní a pozitivní vztah k technice a změnám – ale nedostanou se k ní.

Asi 119 tis.

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

V cílové skupině analýzy, tedy v populaci ČR ve věku 15 až 79 let, tvoří Uzavření důchodci 2,8 %, Nemajetní, osamělí zaujímají 2 % populace, nejmenší segment Digitálně popálení dosahuje velikosti 0,2 % cílové skupiny a Aktivní důchodci jsou segmentem o velikosti 1,4 %.

Digitálně vyloučení - zastoupení v populaci ČR (15-79 let)

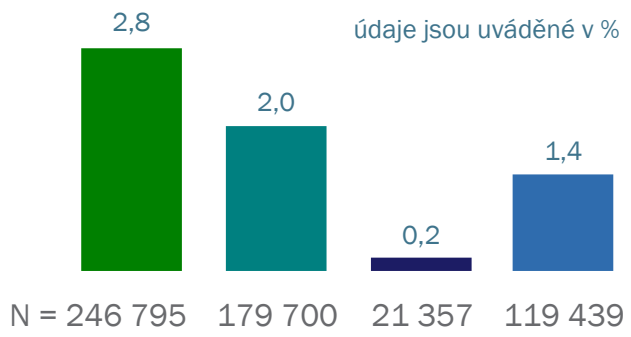

Zdroj: MML-TGI 2020, 15-79 let (platí pro všechny následující údaje, pokud není uvedeno jinak)

Mapa digitálně vyloučených napříč regiony udává, kolik procent obyvatel daného kraje spadá do každého shluku.

Mapa digitálního vyloučení napříč regiony

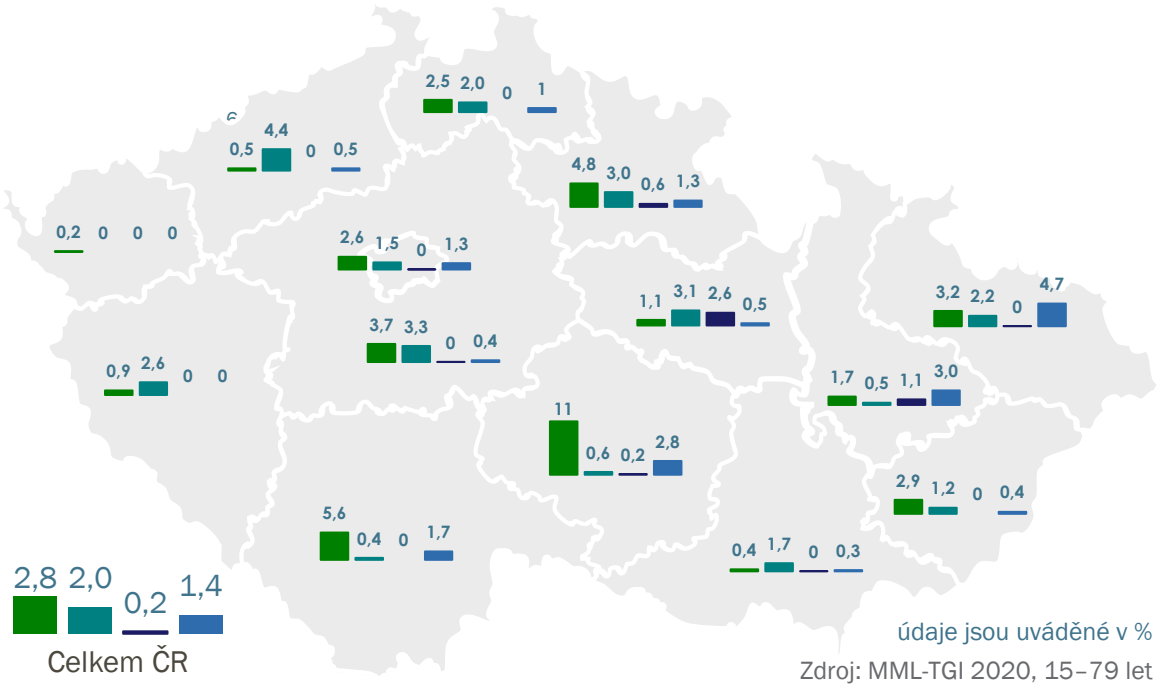

Zdroj: MML-TGI 2020, 15–79 let

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

3.2.1 Digitálně vyloučení – sociodemografie

I nadále platí, že ve třech segmentech digitálně vyloučených převládají ženy nad muži – jednotlivé sociodemografické segmenty se ale liší ve srovnání s daty za 2017. Již neplatí převládání mužů v případě Aktivních důchodců, naopak je zde zaznamenán nárůst mužů nad ženami v případě segmentu Nemajetní a osamělí. Digitálně vyloučené pak i nadále nalezneme nejvíce zastoupené ve věkové kategorii 65–79 let.

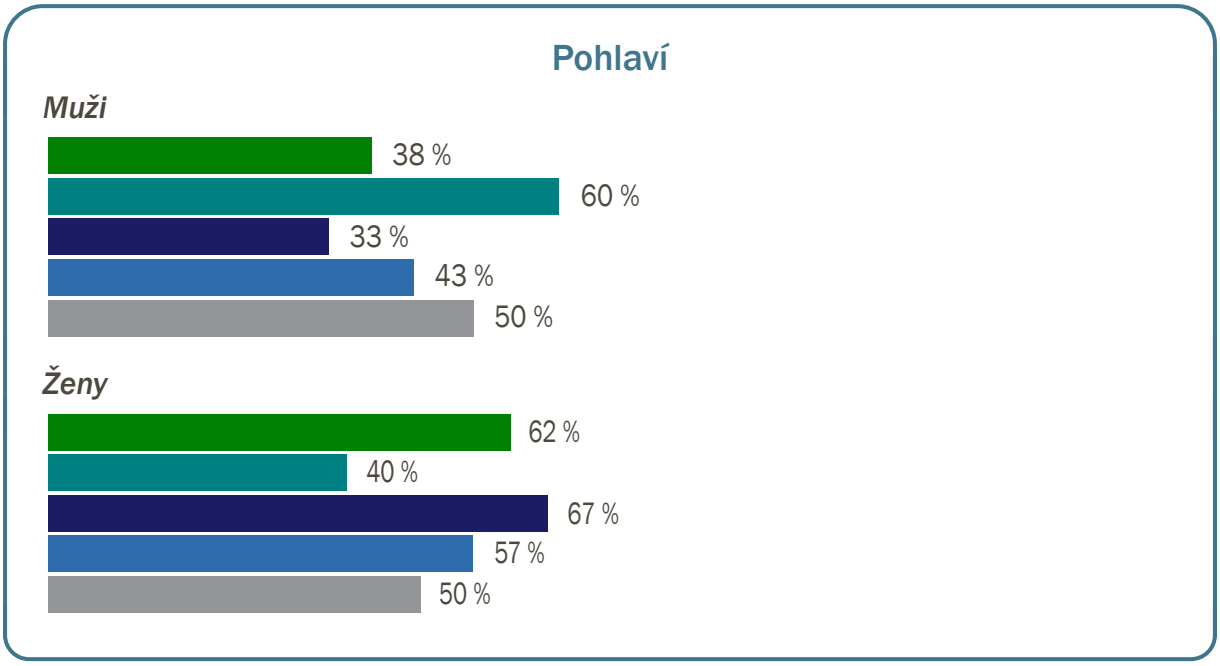

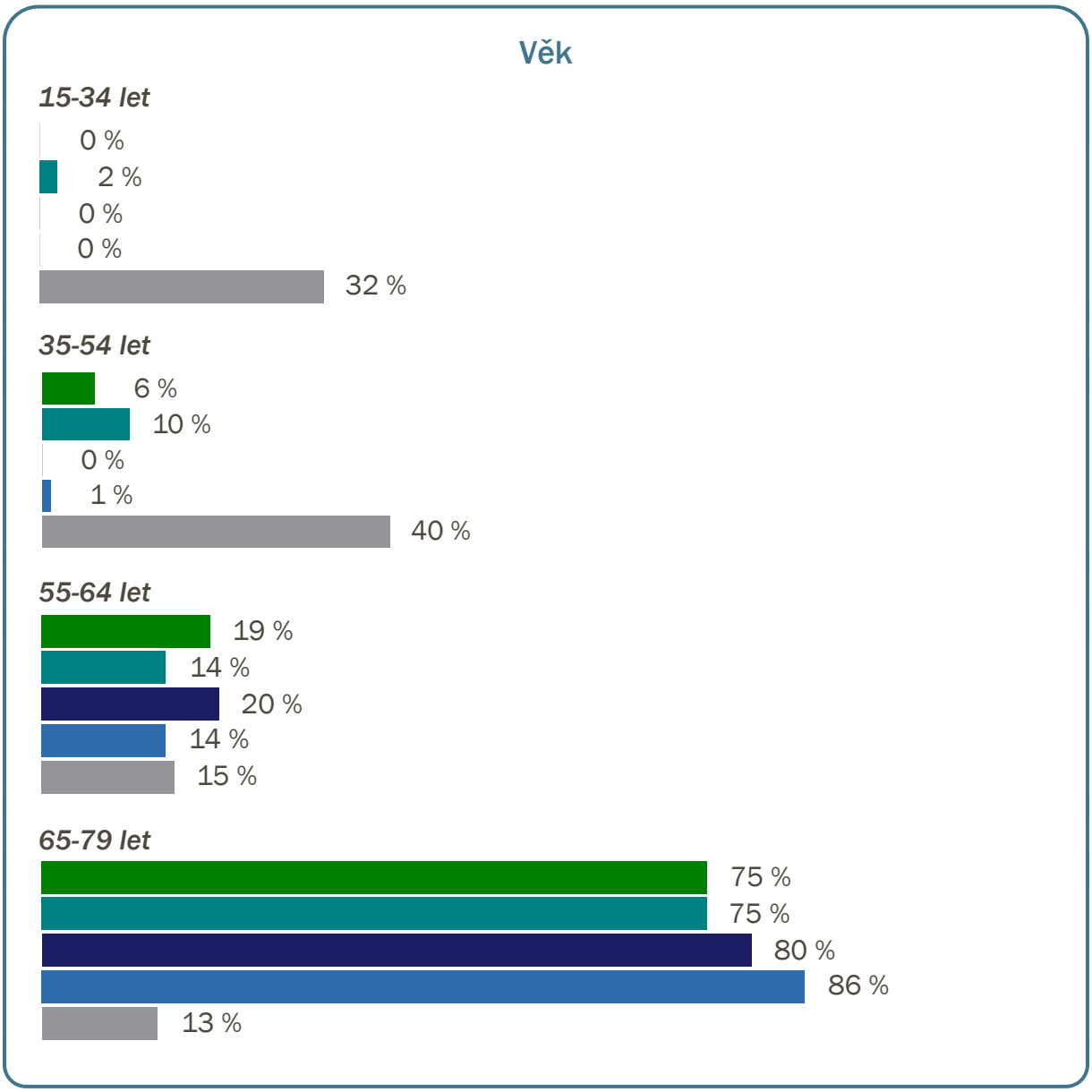
Věk
15-34 let
0 %
2 %
0 %
0 %
32 %
35-54 let
6 %
10 %
0 %
1 %
40 %
55-64 let
19 %
14 %
20 %
14 %
15 %
65-79 let
75 %
75 %
80 %
86 %
13 %

Uzavření důchodci
Nemajetní, osamělí
Digitálně popálení
Aktivní důchodci
Neohrožení dig. vyloučením

Data z pohledu na vzdělání a velikosti místa bydliště se v pohledu dostupného meziročního srovnání vzájemně utvrzují; minimum vysokoškoláků se řadí mezi digitálně vyloučené. Z hlediska velikosti místa bydliště můžeme zase konstatovat rovnoměrné zastoupení napříč sledovanými kategoriemi. Nejnižší úrovně vzdělání potom dosahují Digitálně popálení.

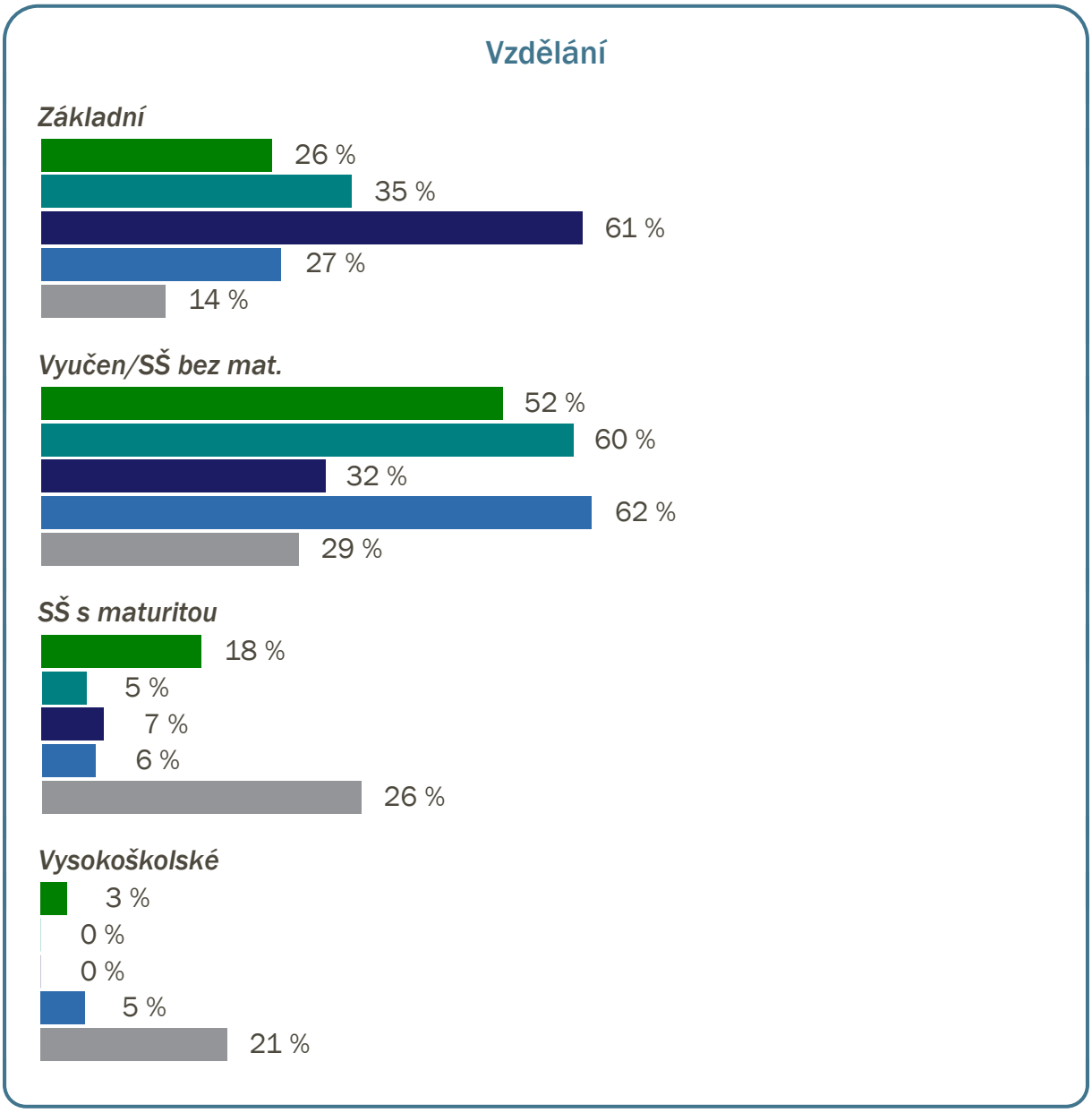

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Velikost místa bydliště

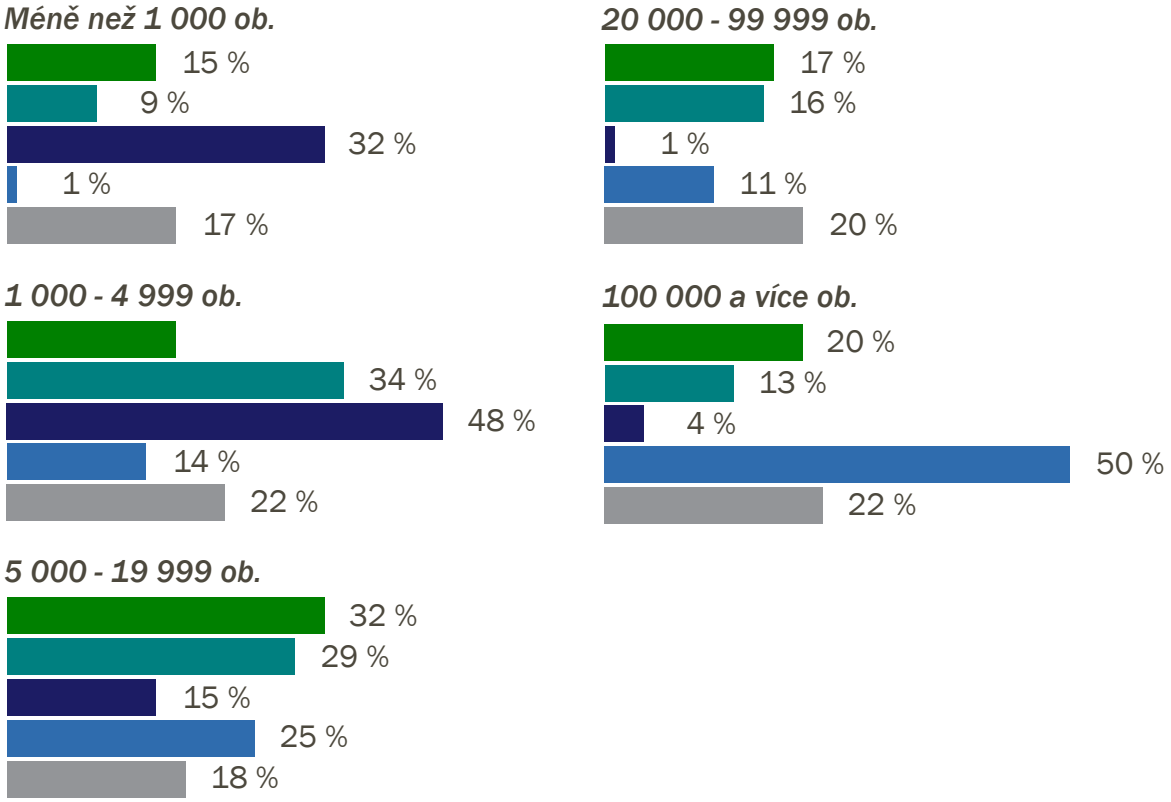

Rodinný stav digitálně vyloučených koresponduje s jejich věkem. Najdeme tedy mezi nimi vysoké procento ženatých/vdaných a také ovdovělých. Nemajetní, osamělí dále vykazují nadprůměrné zastoupení mezi rozvedenými.

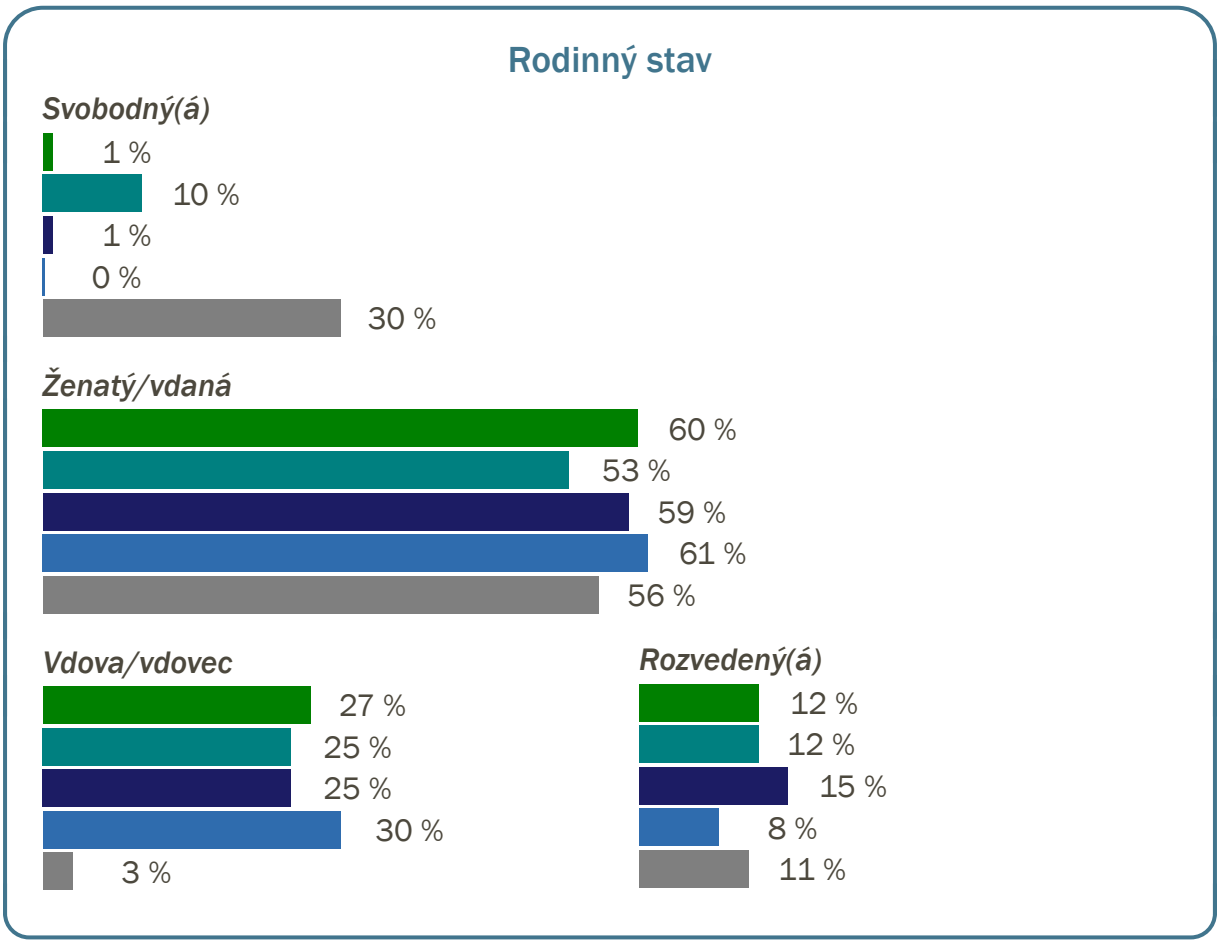

Digitálně vyloučení obyvatelé ČR se zpravidla řadí do dvou nejnižších příjmových kvintilů. Nejchudším segmentem jsou potom Nemajetní, osamělí, jak už napovídá jejich název, kteří jsou velmi silně zastoupeni mezi pětinou domácností s nejnižšími příjmy. Za pozornost stojí také vysoké procento zástupců segmentu Aktivních důchodců, kteří svůj příjem zpravidla neuvádí.

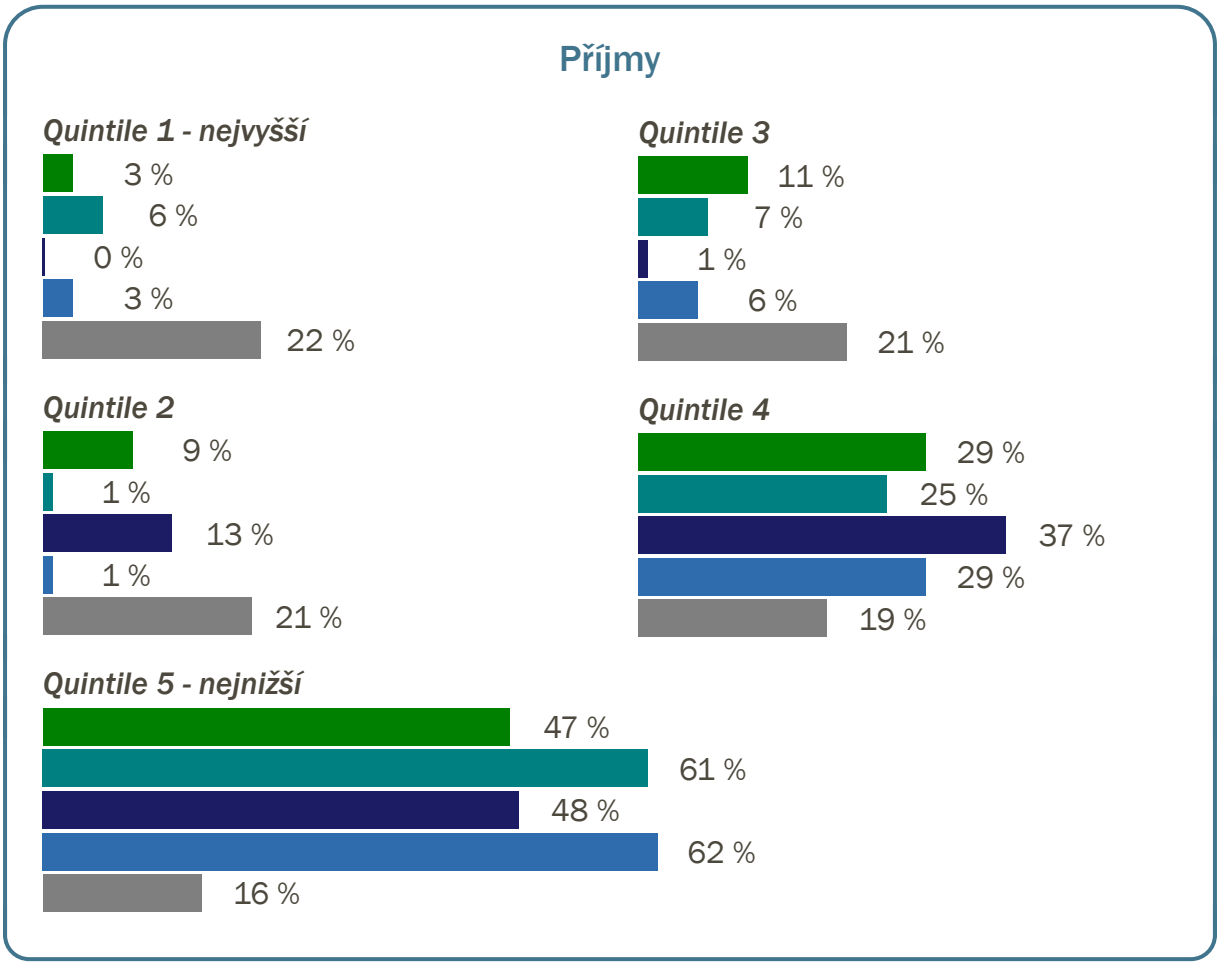

3.2.2 Digitálně vyloučení – postoje k technice

Vybavenost počítači a smartphony je u digitálně vyloučených zásadně nižší než u osob neohrožených digitálním vyloučením. Segment Digitálně popálených a Uzavřených důchodců naznačuje trend k otevřenosti moderním technologiím, nicméně je to trend velmi pozvolný.

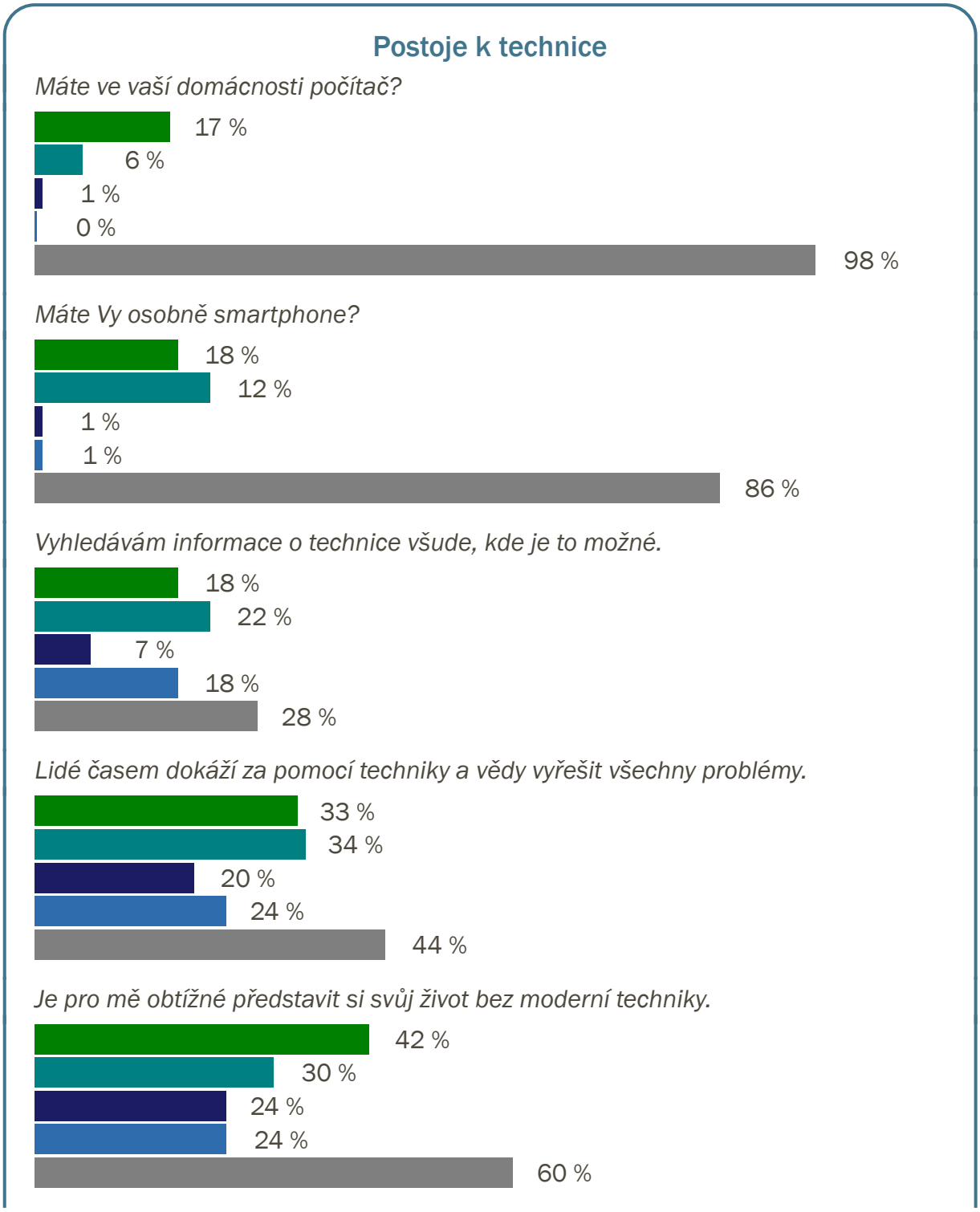

Uzavření důchodci

Nemajetní, osamělí

Digitálně popálení

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Je důležité, aby byla moje domácnost vybavená nejmodernější technologií.

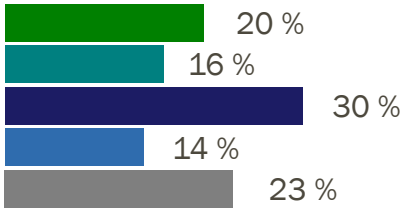

Kvalita lidského kontaktu se díky technologii zlepšila.

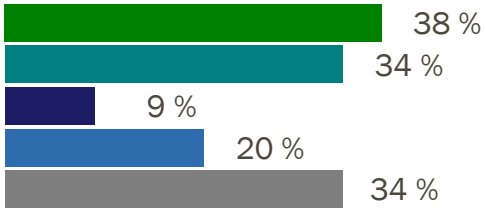

3.3 Ohrožení digitálním vyloučením MML-TGI 2017

Zastoupení napříč shluky ohrožených digitálním vyloučením je o poznání rovnoměrnější, než je tomu u digitálně vyloučených. Jen mírně přes čtvrtinu ohrožených digitálním vyloučením tvoří největší segment nazvaný Tele-babky, následuje Stárnoucí střední třída (23 %) a Rodiče z maloměst (22 %). Méně početné jsou potom segmenty Zedníků (17 %) a osob, které jsou Závislé na sítích (11 %).

Charakteristika segmentů ohrožených digitálním vyloučeným

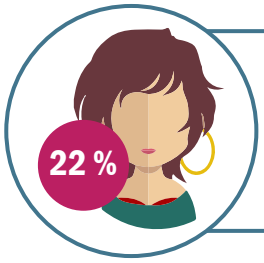

Rodiče z maloměst (30-49 let)

Středoškolské vzdělání; mimo velká města; rodina; nezájem o politiku; ve shonu.

Asi 161 tis.

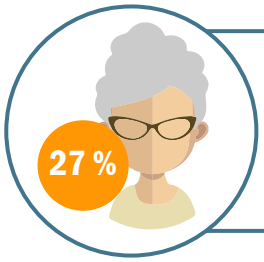

Tele-babky (v důchodu)

Internet občas; hodně sledují TV; tradiční, konzumní; technika pro „horké“ obsahy (videa).

Asi 201 tis.

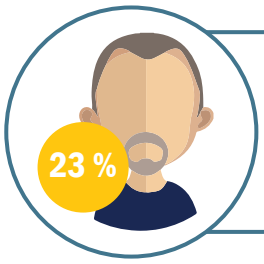

Stárnoucí střední třída (50-69 let)

Středoškolské a vysokoškolské vzdělání; deníky; angažovaní; informovaní; nemají sociální sítě.

Asi 172 tis.

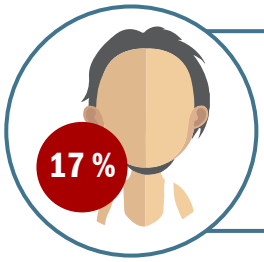

Zedníci (20-49 let)

Muži bez maturity; manuálně pracující či nezaměstnaní; nespokojení s životem a politikou.

Asi 125 tis.

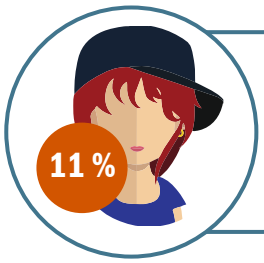

Závislí na sítích (do 50 let)

Města; smartphone; Internet denně, ale ne informačně; aktivní, nezávislí.

Asi 79 tis.

Okolo dvou procent populace ČR ve věku 15 až 79 let tvoří hned tři shluky ohrožených digitálním vyloučením: Rodiče z maloměst (1,9 %), Tele-babky (2,3 %) a Stárnoucí střední třída (2 %). Zedníci pak tvoří 1,4 % cílové skupiny a Závislí na sítích zahrnují přibližně 0,9 % populace.

Ohrožení digitálním vyloučením - zastoupení v populaci ČR (15-79)

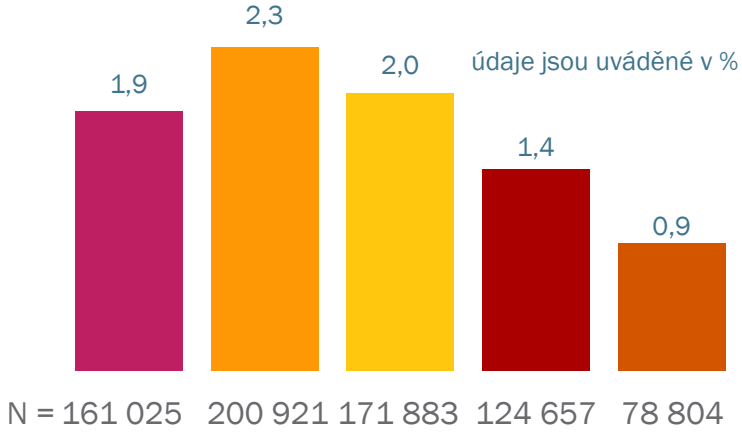

Zdroj: MML-TGI 2017, 15–79 let

Následující mapa ukazuje zastoupení segmentů osob ohrožených digitálním vyloučením v jednotlivých krajích. Lze si například všimnout vysokého zastoupení segmentu Rodiče z maloměst v rurální Vysočině (4,2 % obyvatel) a Středočeském kraji (3,3 %), či toho, že zřejmě největším segmentem digitálně ohrožených lidí v Praze je Stárnoucí střední třída (2,2 %).

Mapa ohrožených digitálním vyloučením napříč regiony

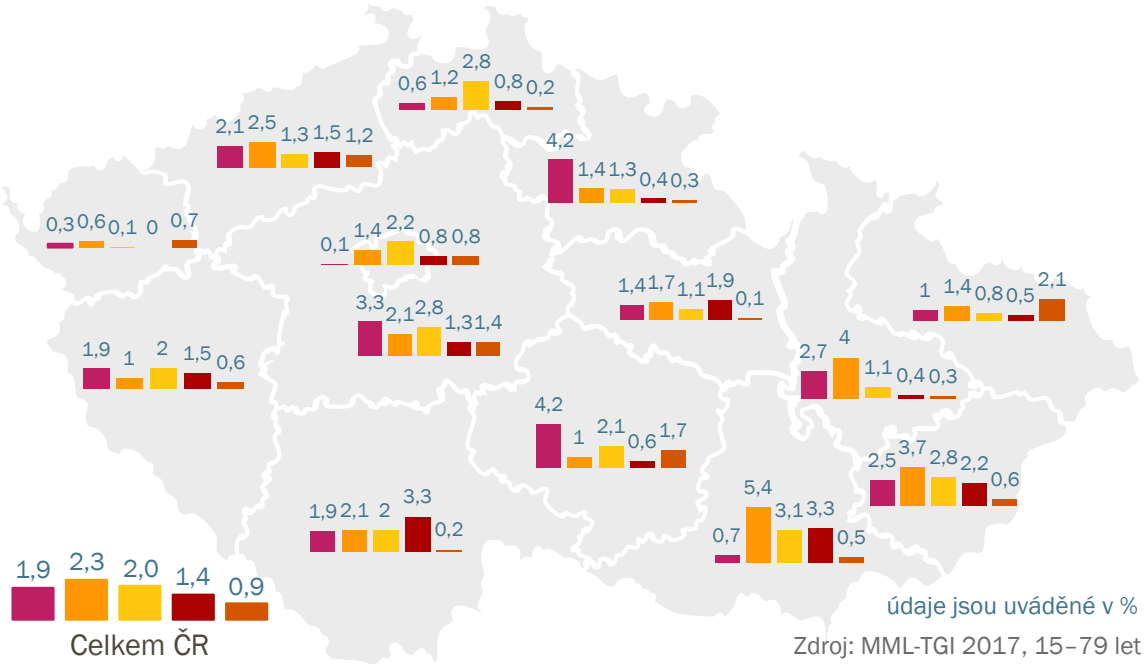

Zdroj: MML-TGI 2017, 15–79 let

Rodiče z maloměst

Tele-babky

Stárnoucí střední třída

Zedníci

Závislí na sítích

3.3.1 Ohrožení digitálním vyloučením – sociodemografie

Stejně jako digitální vyloučení i ohrožení digitálním vyloučením zasahuje jak muže, tak ženy. Převahu mužů nalezneme pouze v segmentu Zedníků. Více žen se pak vyskytuje mezi Tele-babkami, Stárnoucí střední třídou a v segmentu Závislí na sítích.

Ohrožení digitálním vyloučením zasahuje nejrůznější věkové skupiny. Rodiče z maloměst jsou téměř ve dvou třetinách případů mezi 35. a 54. rokem života, Tele-babky jsou typicky alespoň 65 let staré, osm z deseti zástupců Stárnoucí střední třídy je ve věkové kategorii 55+, Zedníci sice patří mezi mladší segmenty, ale i tak jsou nadprůměrně zastoupeni v nejstarší kategorii 65–79 let. Nejmladším segmentem jsou potom Závislí na sítích, ve kterém je více než polovina jeho členů ve věku 15–35 let.

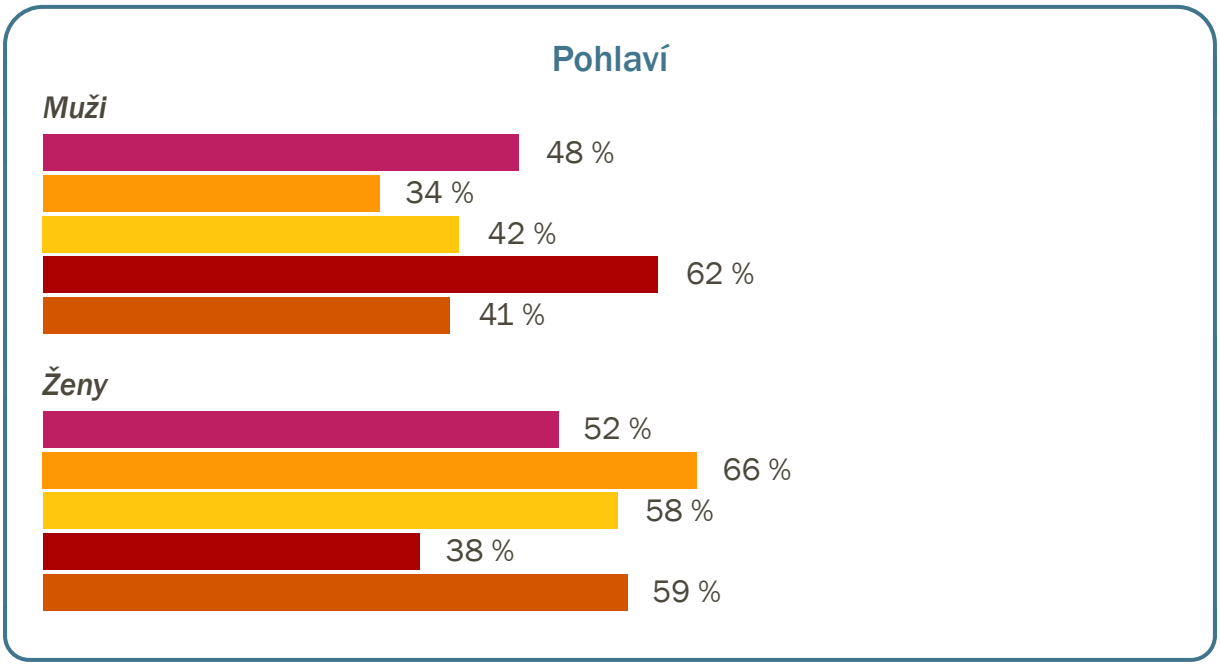

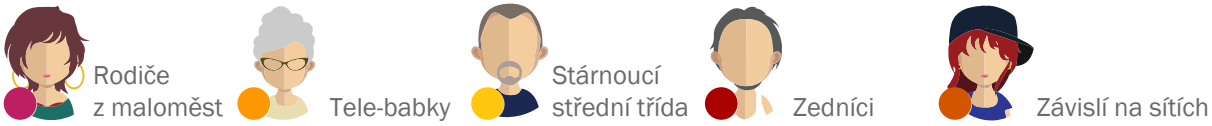

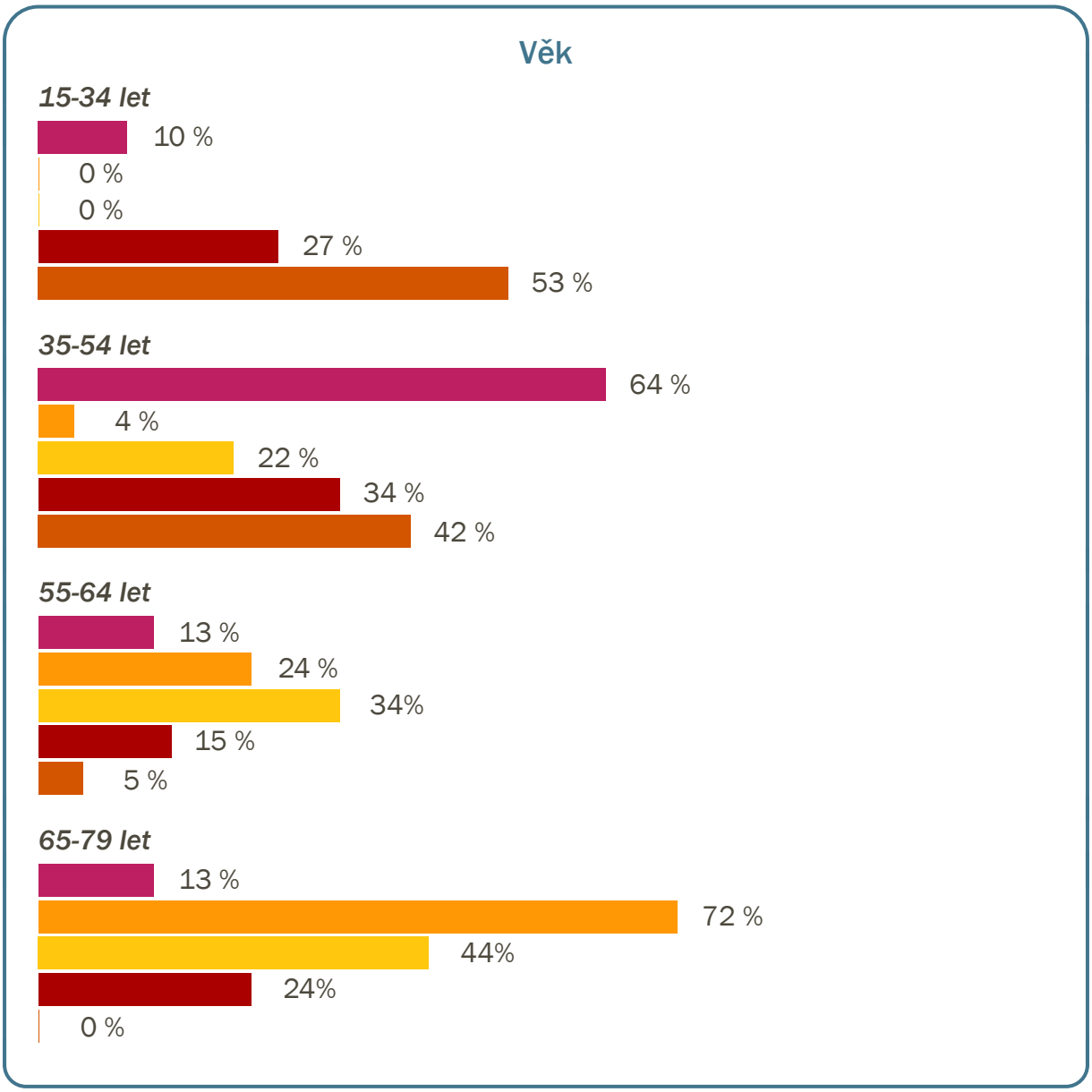
Věk
15-34 let
10 %
0 %
0 %
27 %
53 %
35-54 let
64 %
4 %
22 %
34 %
42 %
55-64 let
13 %
24 %
34%
15 %
5 %
65-79 let
13 %
72 %
44%
24%
0 %

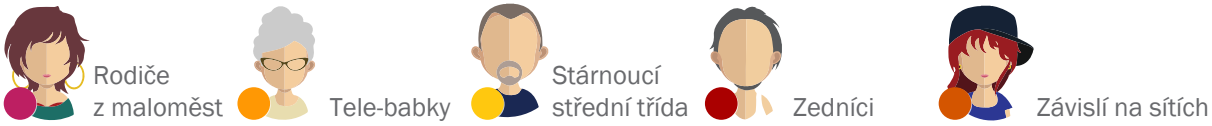
Rodiče z maloměst
Tele-babky
Stárnoucí střední třída
Zedníci
Závislí na sítích

Stejně jako u digitálně vyloučených nenalezneme mezi ohroženými digitálním vyloučením téměř žádné osoby s vysokoškolským vzděláním. Jedinou výjimkou v tomto ohledu je Stárnoucí střední třída, u které také najdeme vysoké procento jedinců s maturitou. Členové zbylých segmentů zpravidla nemají maturitu. Nejméně vzdělanými segmenty jsou potom Zedníci a Tele-babky.

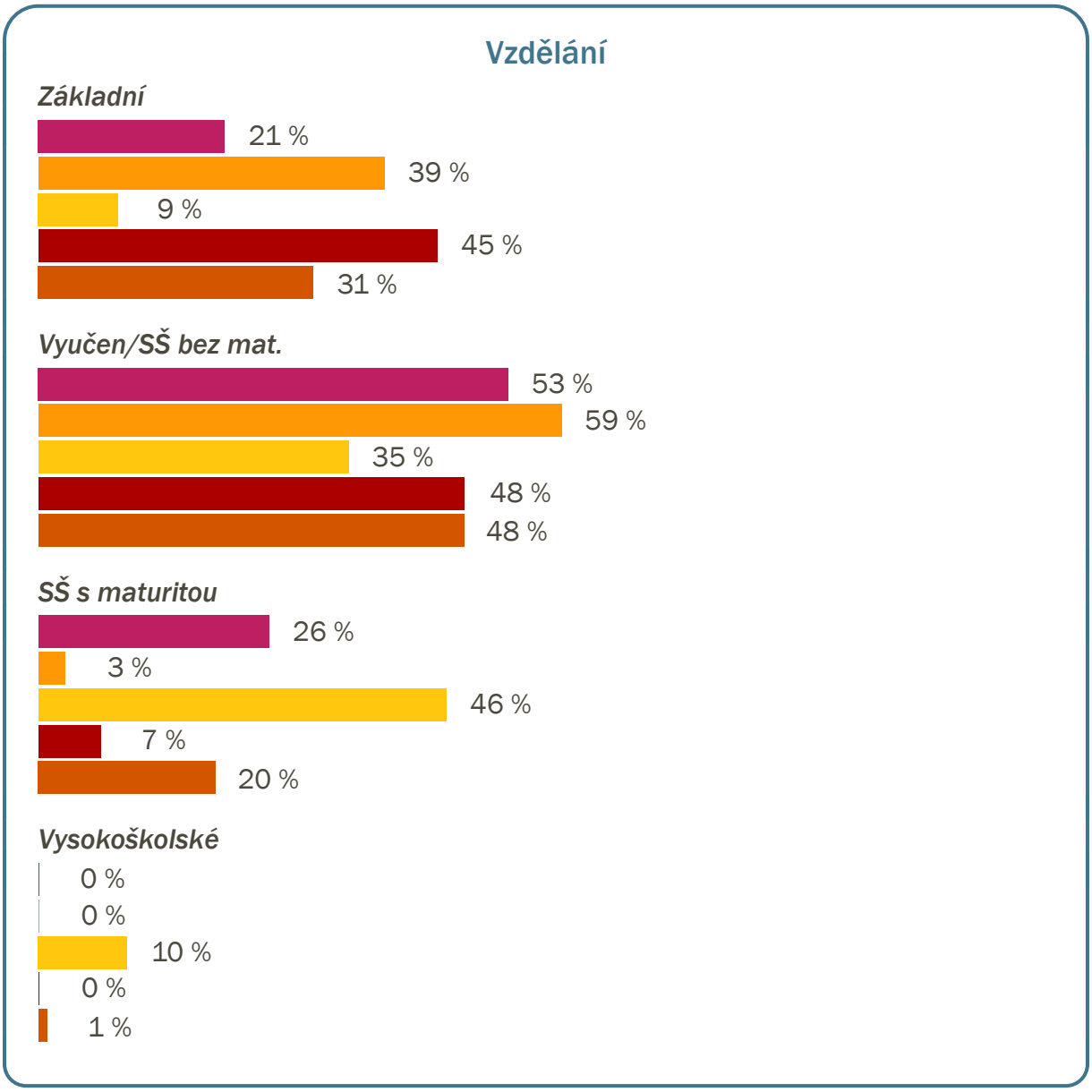

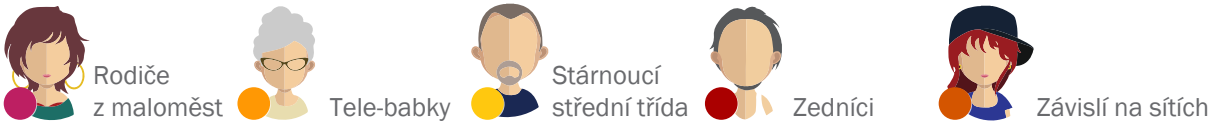

Velikost obce je charakteristická především pro segment Rodiče z maloměst, kteří nejčastěji žijí v obcích do 5 000 obyvatel. Ve velkých městech nad 100 000 obyvatel nalezneme především Zedníky a členy segmentu Závislí na sítích.

Velikost místa bydliště

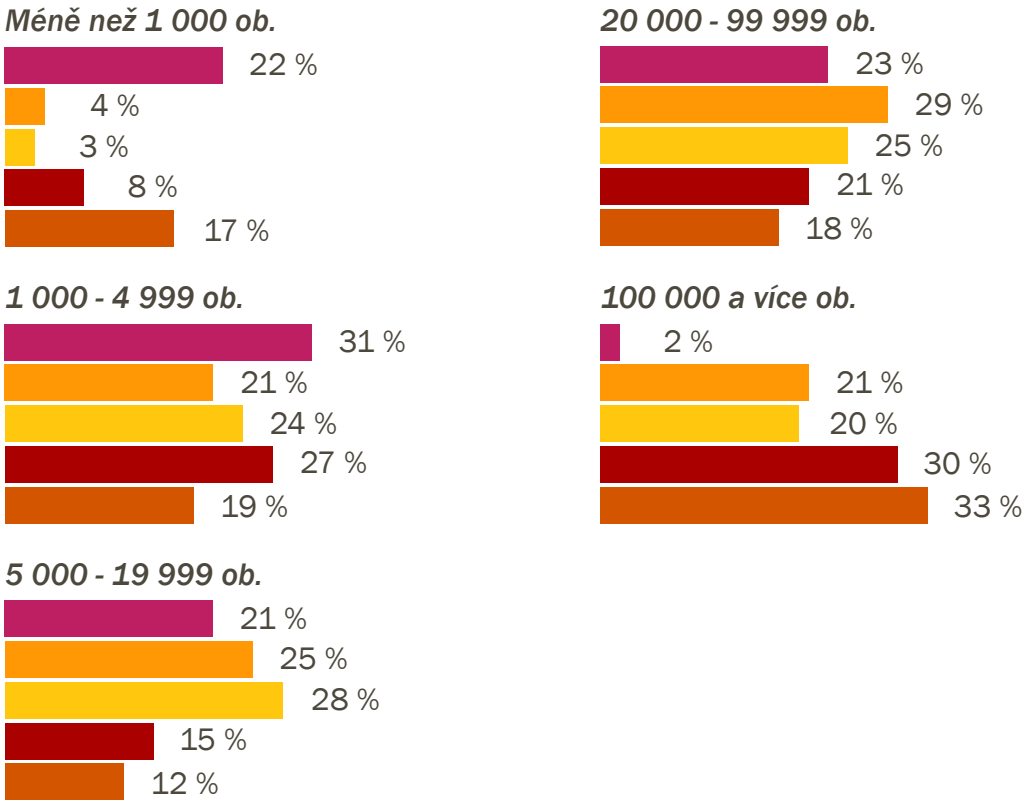

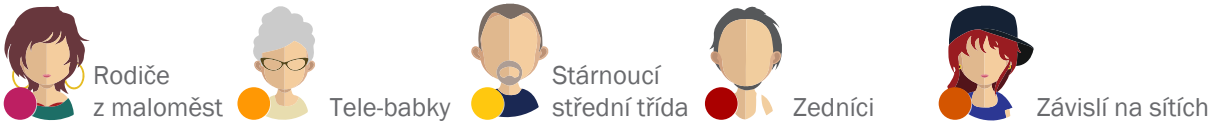

Rodinný stav se ukazuje být důležitou dělící linií mezi segmenty ohrožených digitálním vyloučením. Zedníci a Závislí na sítích jsou nadprůměrně zastoupeni mezi svobodnými, Rodiče z maloměst jsou z velké většiny ženatí/vdaní. To samé platí i pro segmenty Tele-babky a Stárnoucí střední třída, které jsou ovšem nadreprezentovány i mezi rozvedenými a ovdovělými.

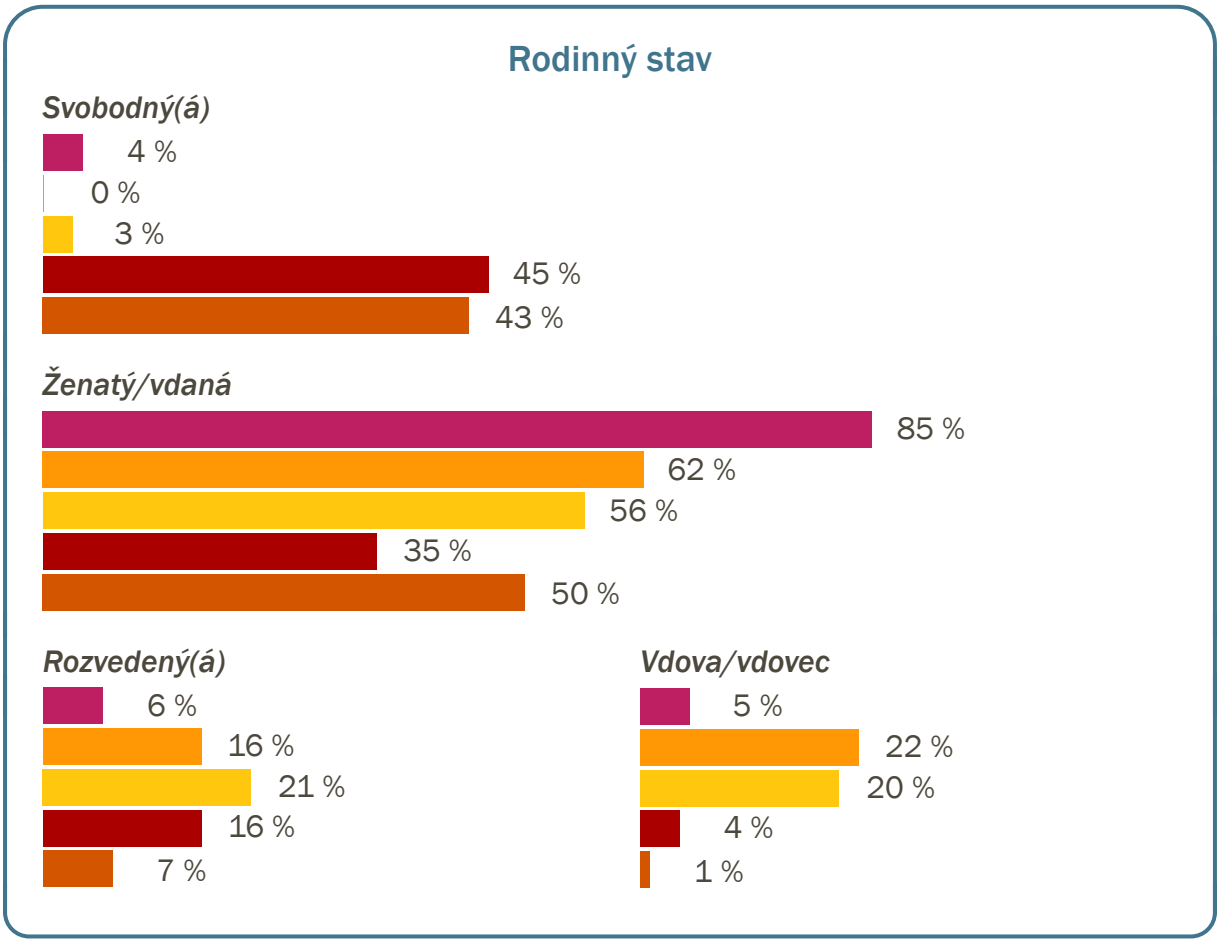

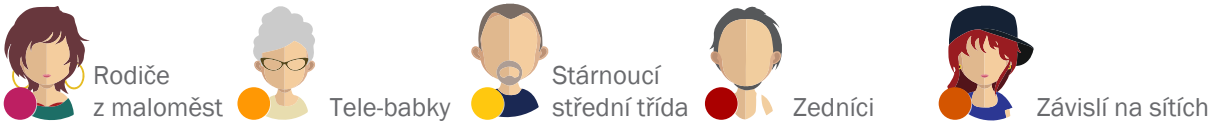

Ve srovnání s neohroženými digitálním vyloučením dosahují lidé ohrožení digitálním vyloučením nízkých příjmů. V absolutních číslech mají nejnižší příjmy domácnosti Zedníci a Tele-babky, nejlépe se z pohledu příjmů naopak daří Stárnoucí střední třídě. Nepříznivá finanční situace Rodičů z maloměst je potom patrná ve chvíli, kdy zohledníme velikost domácnosti, tedy počet osob, na které se daný příjem vztahuje.

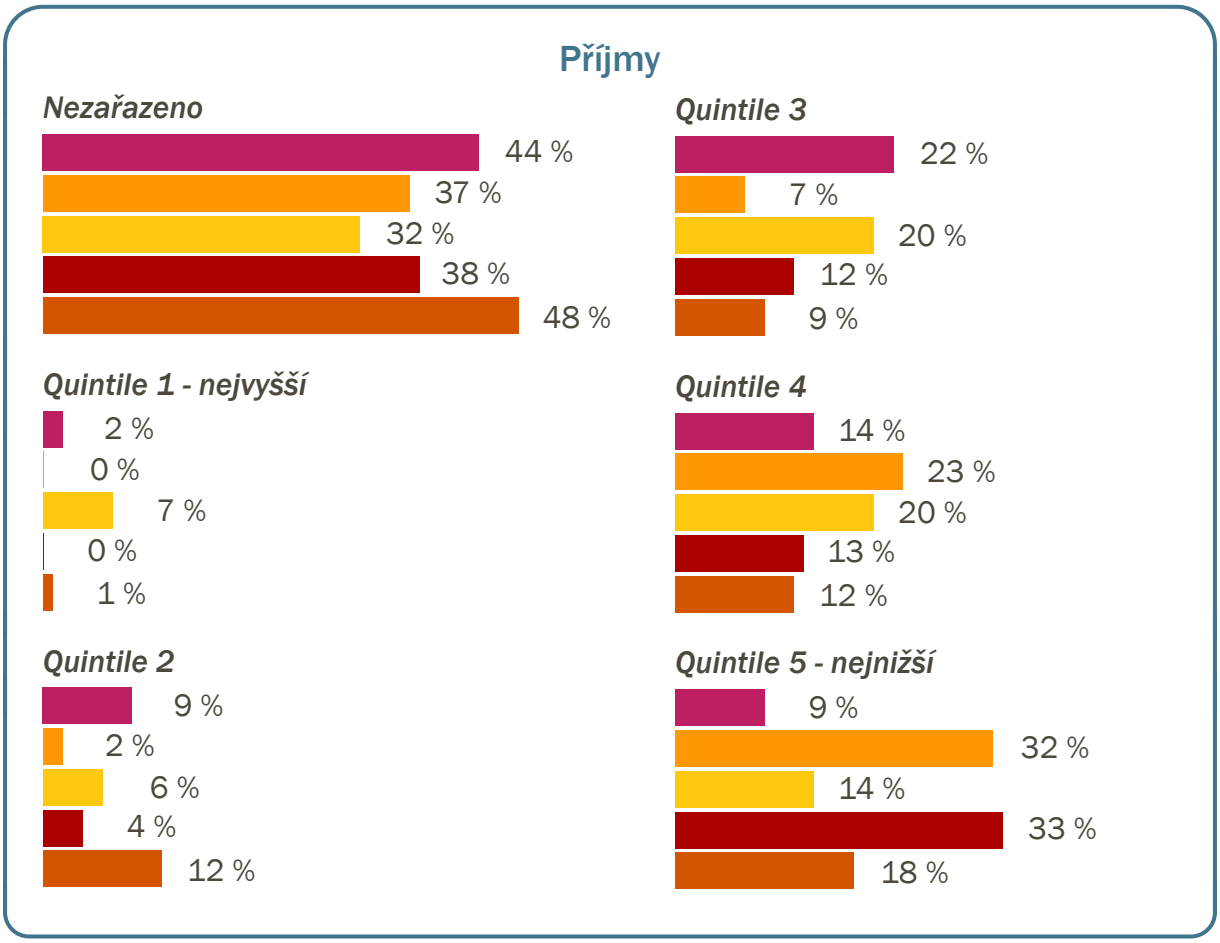

Rodiče z maloměst

Tele-babky

Stárnoucí střední třída

Zedníci

Závislí na sítích

3.3.2 Ohrožení digitálním vyloučením – postoje k technice

Ze segmentů ohrožených digitálním vyloučením mají negativnější postoje k technice Rodiče z maloměst a Zedníci. Rodiče z maloměst ovšem výrazně častěji než Zedníci vlastní počítače i smartphony.

Zcela unikátní je pozice segmentu Závislí na sítích. Drtivá většina jeho členů vlastní smartphone a i jejich celkový vztah k technice je velmi pozitivní, když v řadě kategorií dokonce převyšují osoby neohrožené digitálním vyloučením.

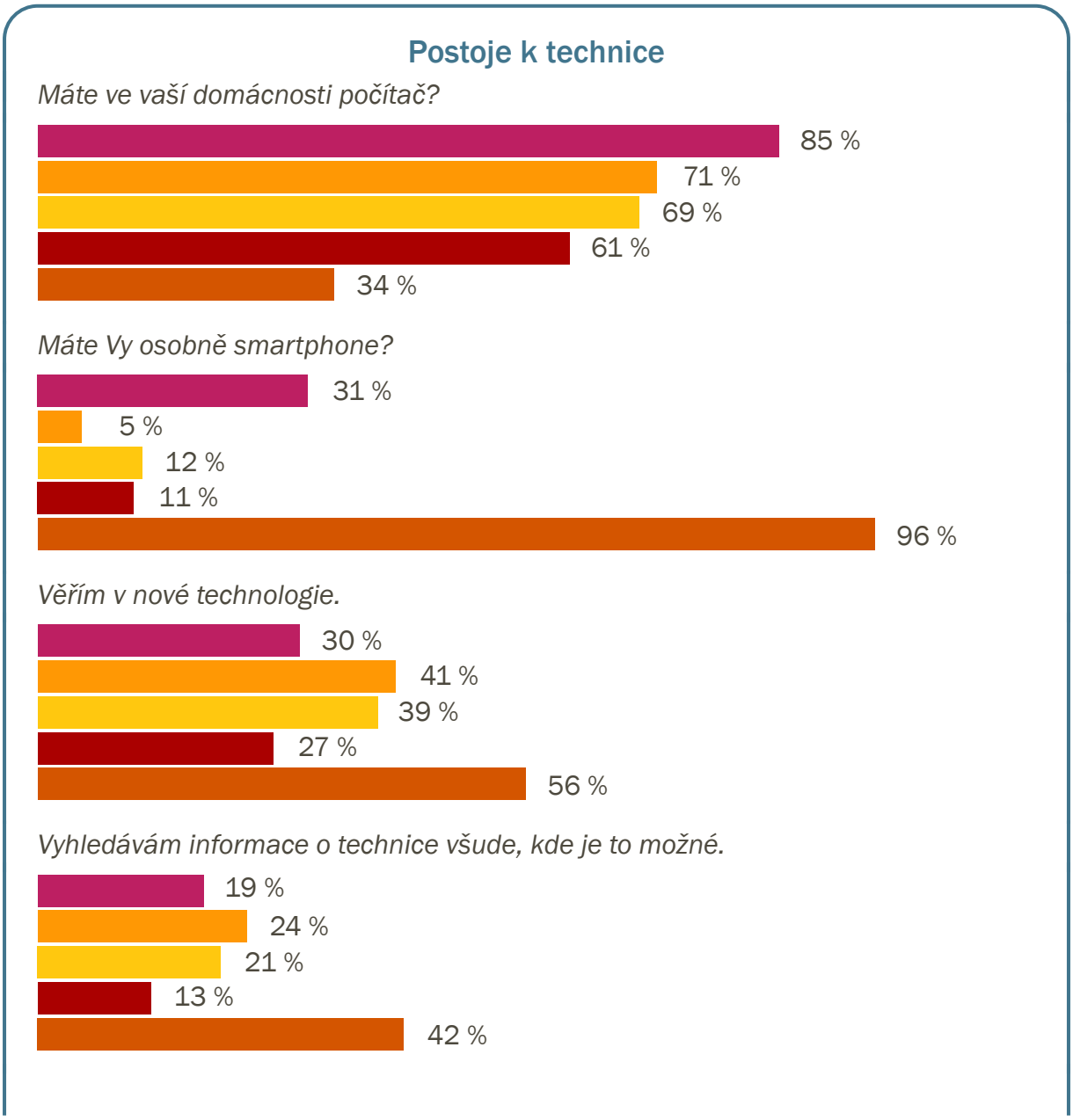

Rodiče z maloměst

Tele-babky

Stárnoucí střední třída

Zedníci

Závislí na sítích

Lidé časem dokáží za pomocí techniky a vědy vyřešit všechny problémy.

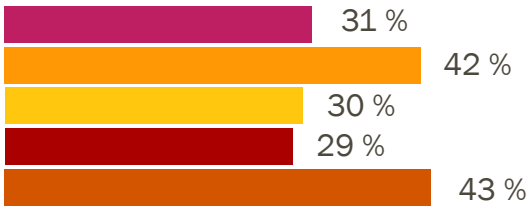

Je pro mě obtížné představit si svůj život bez moderní techniky.

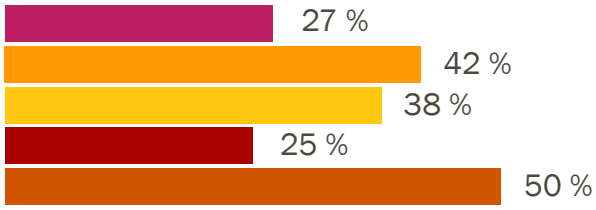

Je důležité, aby byla moje domácnost vybavená nejmodernější technologií.

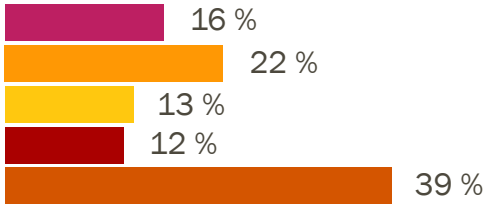

Kvalita lidského kontaktu se díky technologii zlepšila.

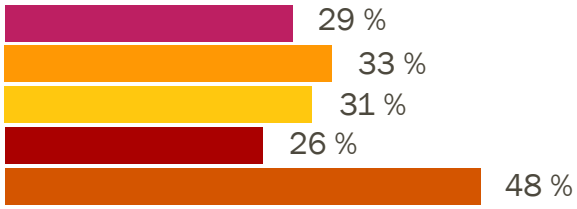

Rodiče z maloměst

Tele-babky

Stárnoucí střední třída

Zedníci

Závislí na sítích

3.4 Ohrožení digitálním vyloučením MML-TGI 2020

Meziroční srovnání dat nepřináší v pohledu na digitální vyloučení, respektive na jejich jednotlivé shluky, nějaké nerovnoměrné rozložení. I nadále nejvyšší skupinou jsou tzv. Tele-babky (31 %), následující Stárnoucí střední třídou (22 %) a Zedníků (17 %). Méně početné avšak totožného zastoupení dosahují skupiny Rodiče z maloměst a Závislí na sítích (15 %).

Charakteristika segmentů ohrožených digitálním vyloučeným

Rodiče z maloměst (30-49 let)

Středoškolské vzdělání; mimo velká města; rodina; nezájem o politiku; ve shonu.

Asi 75 tis.

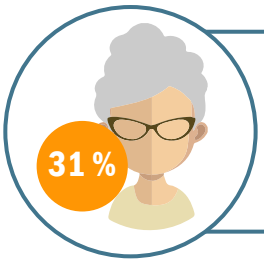

Tele-babky (v důchodu)

Internet občas; hodně sledují TV; tradiční, konzumní; technika pro „horké“ obsahy (videa).

Asi 157 tis.

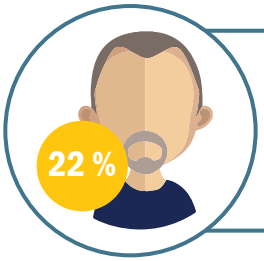

Stárnoucí střední třída (50-69 let)

Středoškolské a vysokoškolské vzdělání; deníky; angažovaní; informovaní; nemají sociální sítě.

Asi 112 tis.

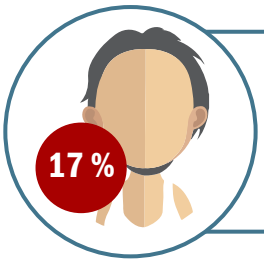

Zedníci (20-49 let)

Muži bez maturity; manuálně pracující či nezaměstnaní; nespokojení s životem a politikou.

Asi 87 tis.

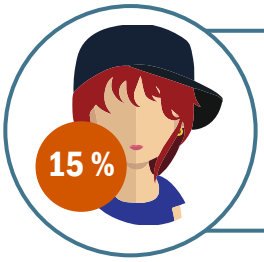

Závislí na sítích (do 50 let)

Města; smartphone; Internet denně, ale ne informačně; aktivní, nezávislí.

Asi 73 tis.

Hranici dvou procent populace ČR ve věku 15 až 79 let dosahuje shluk Tele-babek. Zbylé tři shluky tvoří hranici kolem 1 %. Rodiče z maloměst (0,9 %), Stárnoucí střední třída (1,3 %), Zedníci (1 %) a Závislí na sítích zahrnují 0,8 % populace.

Ohrožení digitálním vyloučením - zastoupení v populaci ČR (15-79)

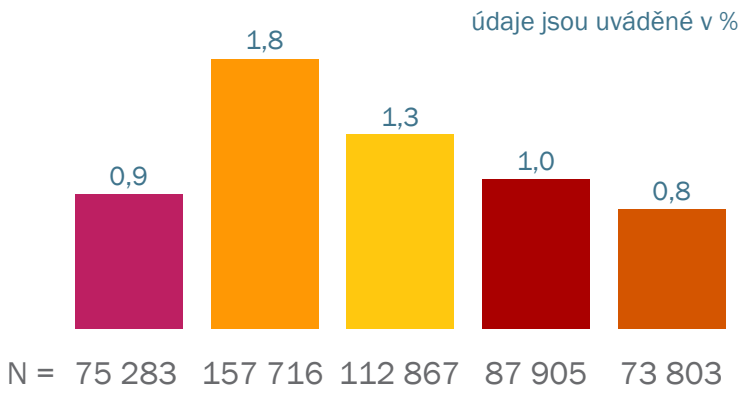

Zdroj: MML-TGI 2020, 15–79 let

Následující mapa ukazuje zastoupení segmentů osob ohrožených digitálním vyloučením v jednotlivých krajích.

Mapa ohrožených digitálním vyloučením napříč regiony

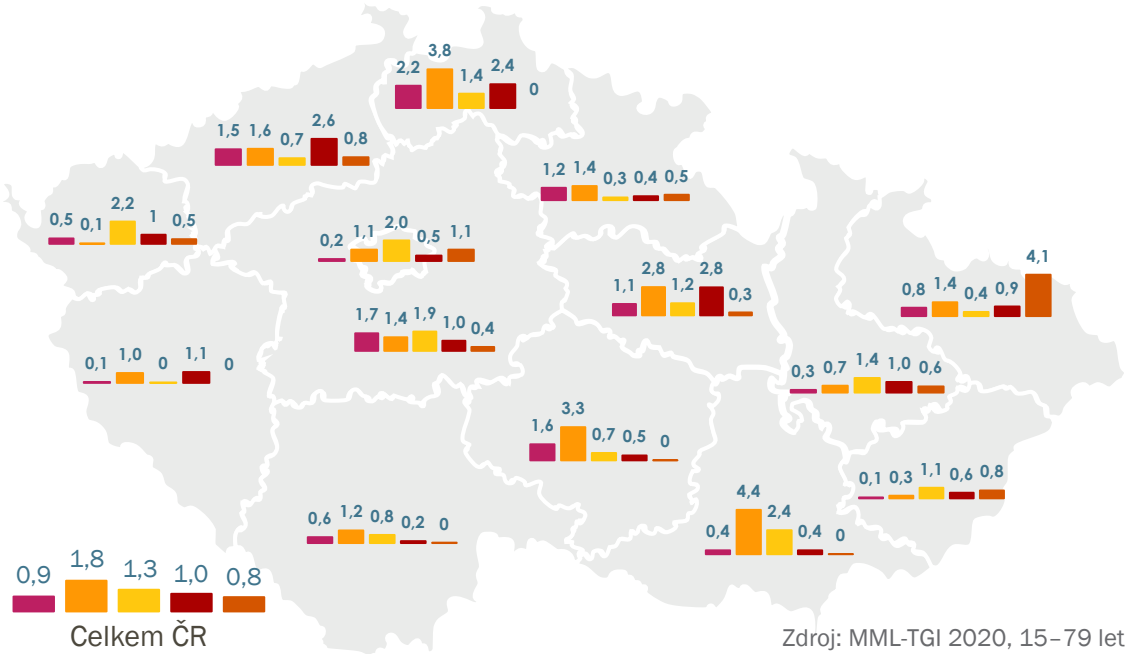

Zdroj: MML-TGI 2020, 15–79 let

Rodiče z maloměst

Tele-babky

Stárnoucí střední třída

Zedníci

Závislí na sítích

3.4.1 Ohrožení digitálním vyloučením – sociodemografie

Stejně jako digitální vyloučení i ohrožení digitálním vyloučením zasahuje jak muže, tak ženy převážně rovnoměrným způsobem. Převaha mužů je pouze logicky viditelná u segmentu Zedníků. Více žen se pak vyskytuje mezi Tele-babkami, Stárnoucí střední třídou a v segmentu Závislí na sítích.

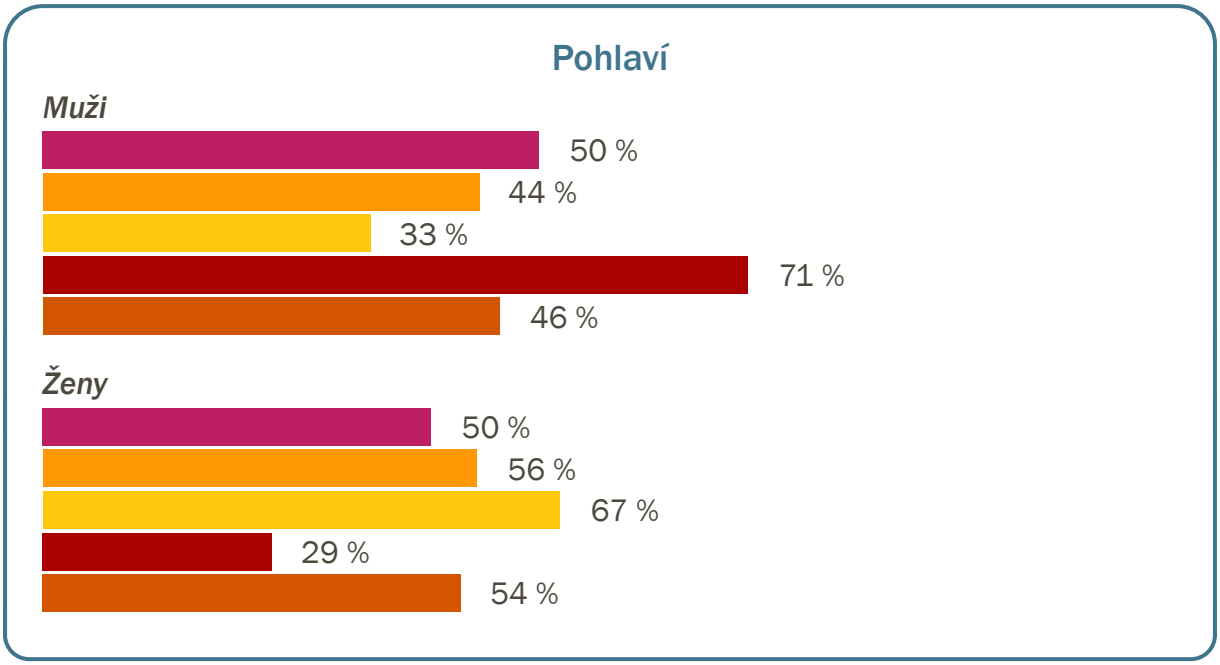

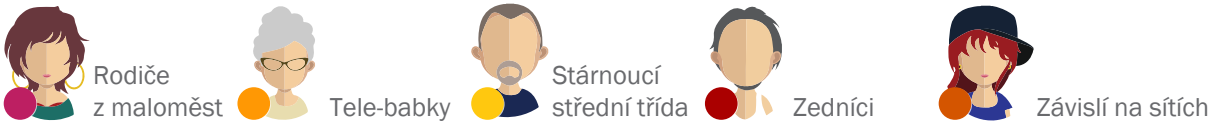

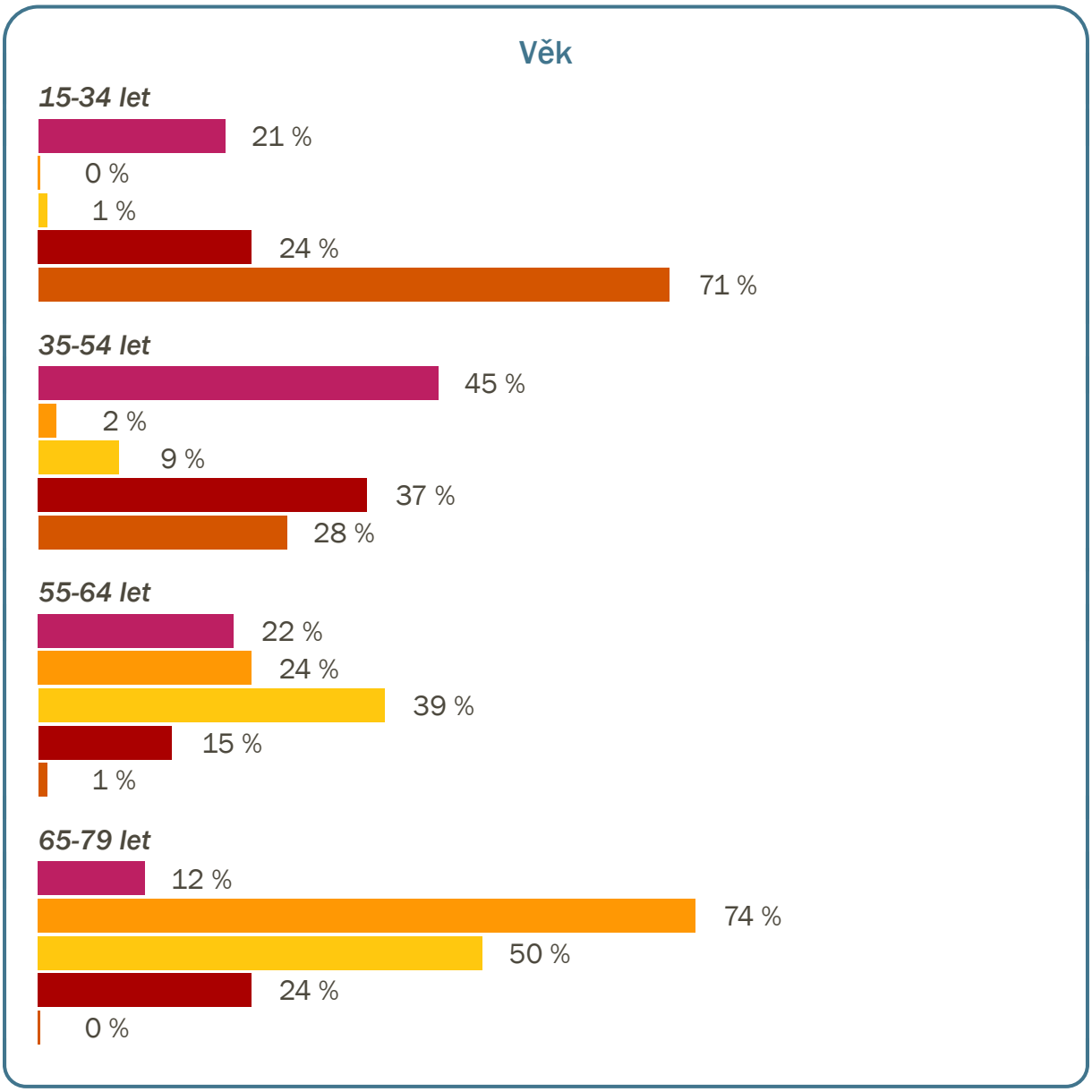
Věk
15-34 let
21 %
0 %
1 %
24 %
71 %
35-54 let
45 %
2 %
9 %
37 %
28 %
55-64 let
22 %
24 %
39 %
15 %
1 %
65-79 let
12 %
74 %
50 %
24 %
0 %

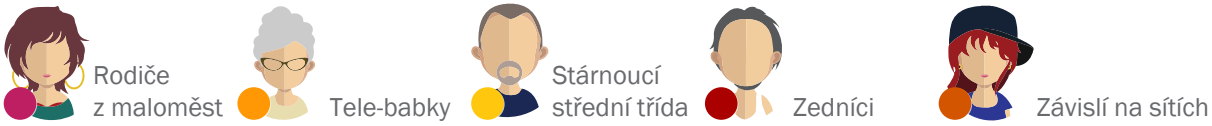
Rodiče z maloměst
Tele-babky
Stárnoucí střední třída
Zedníci
Závislí na sítích

Mezi ohroženými digitálním vyloučením nenalezneme žádné osoby s vysokoškolským vzděláním. Jedinou výjimkou v tomto ohledu je Stárnoucí střední třída, u které také najdeme vysoké procento jedinců s maturitou. Členové zbylých segmentů zpravidla nemají maturitu. Nejméně vzdělanými segmenty jsou potom Zedníci a Tele-babky.

Velikost obce je charakteristická především pro segment Závislí na sítích, kteří nejčastěji žijí ve velkých městech nad 100 000 obyvatel.

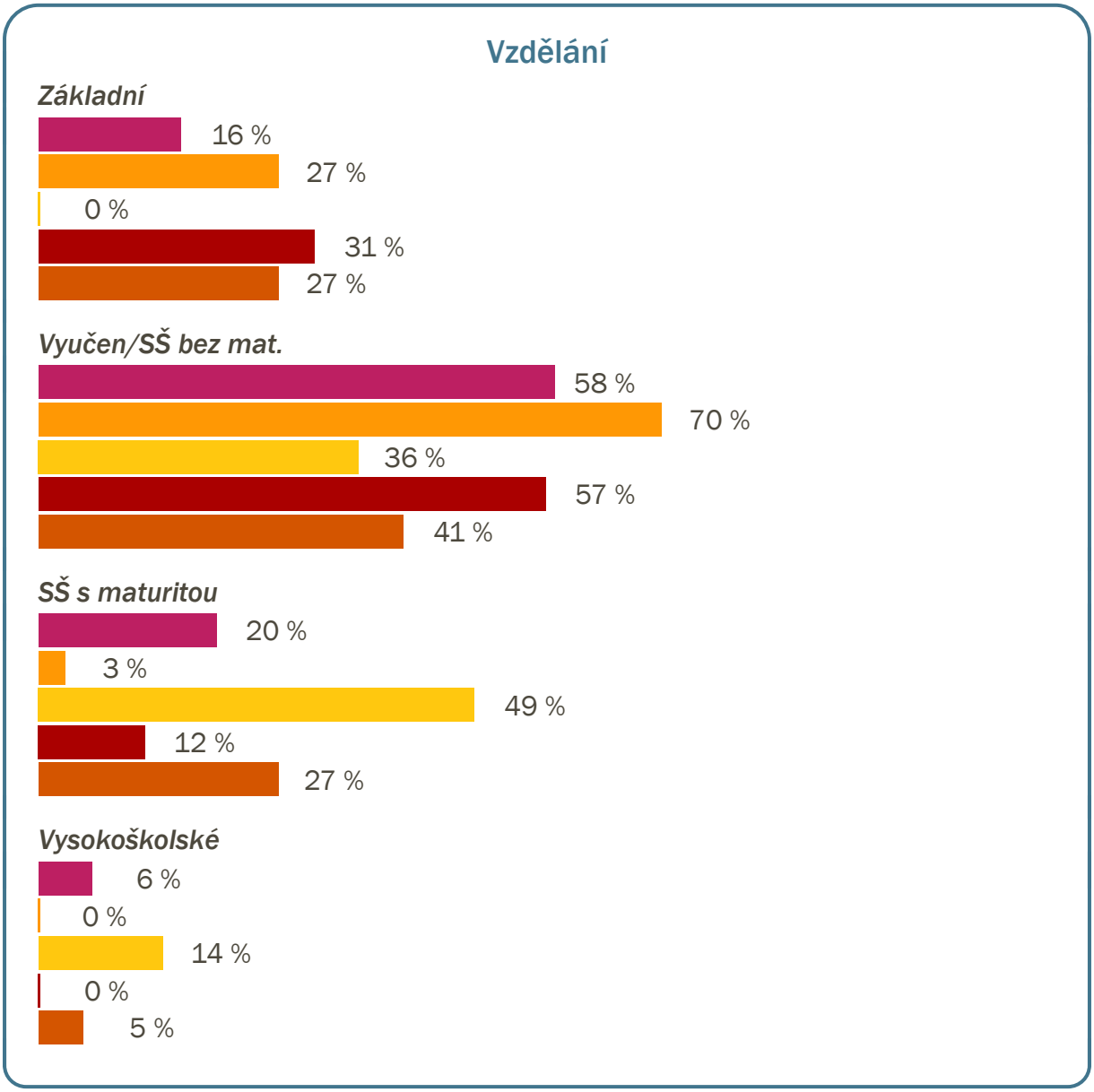

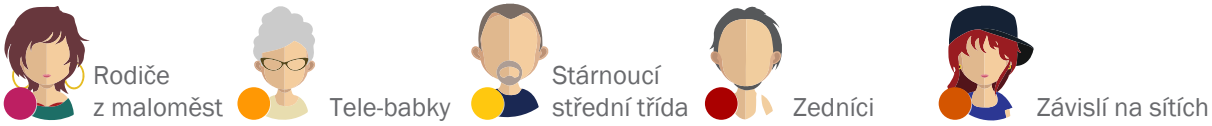

Velikost místa bydliště

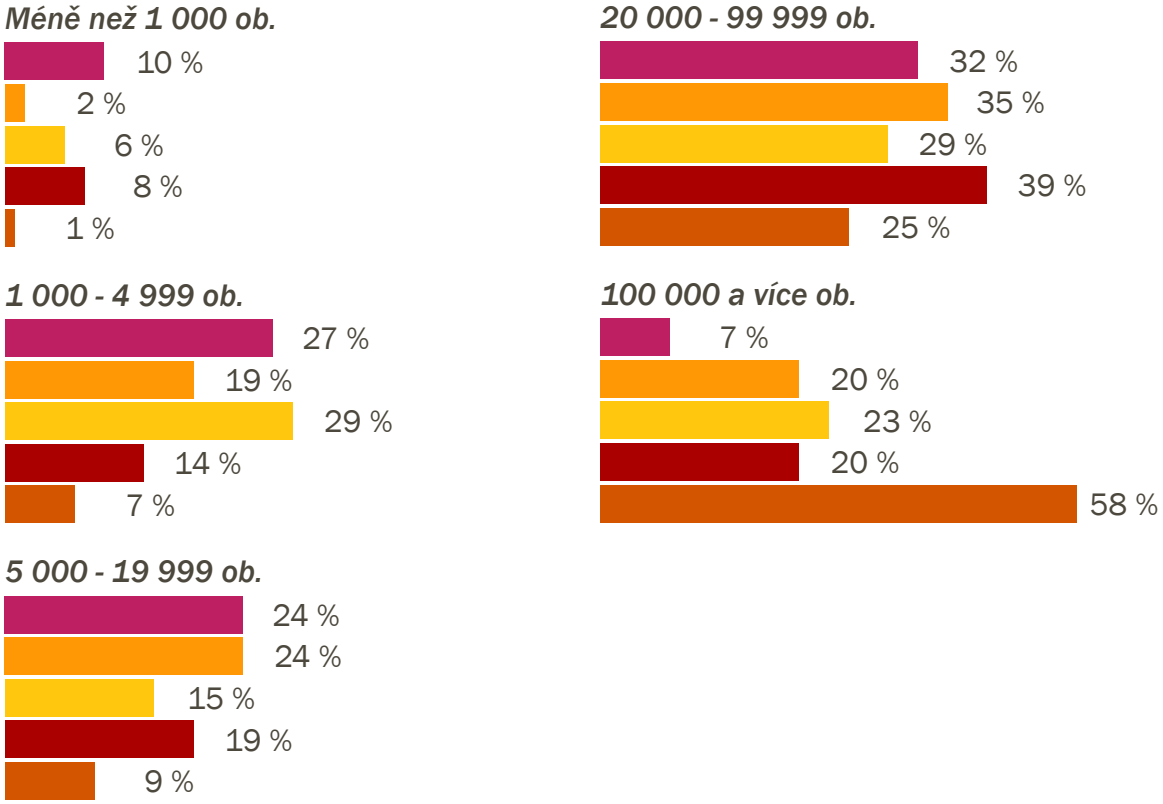

Rodiče z maloměst

Tele-babky

Stárnoucí střední třída

Zedníci

Závislí na sítích

Rodinný stav je stále důležitou dělící linií mezi segmenty ohrožených digitálním vyloučením. Zedníci a Závislí na sítích jsou nadprůměrně zastoupeni mezi svobodnými, Rodiče z maloměst jsou z velké většiny ženatí/vdaní. To samé platí i pro segmenty Tele-babky a Stárnoucí střední třída, které jsou ovšem reprezentovány i mezi rozvedenými a ovdovělými.

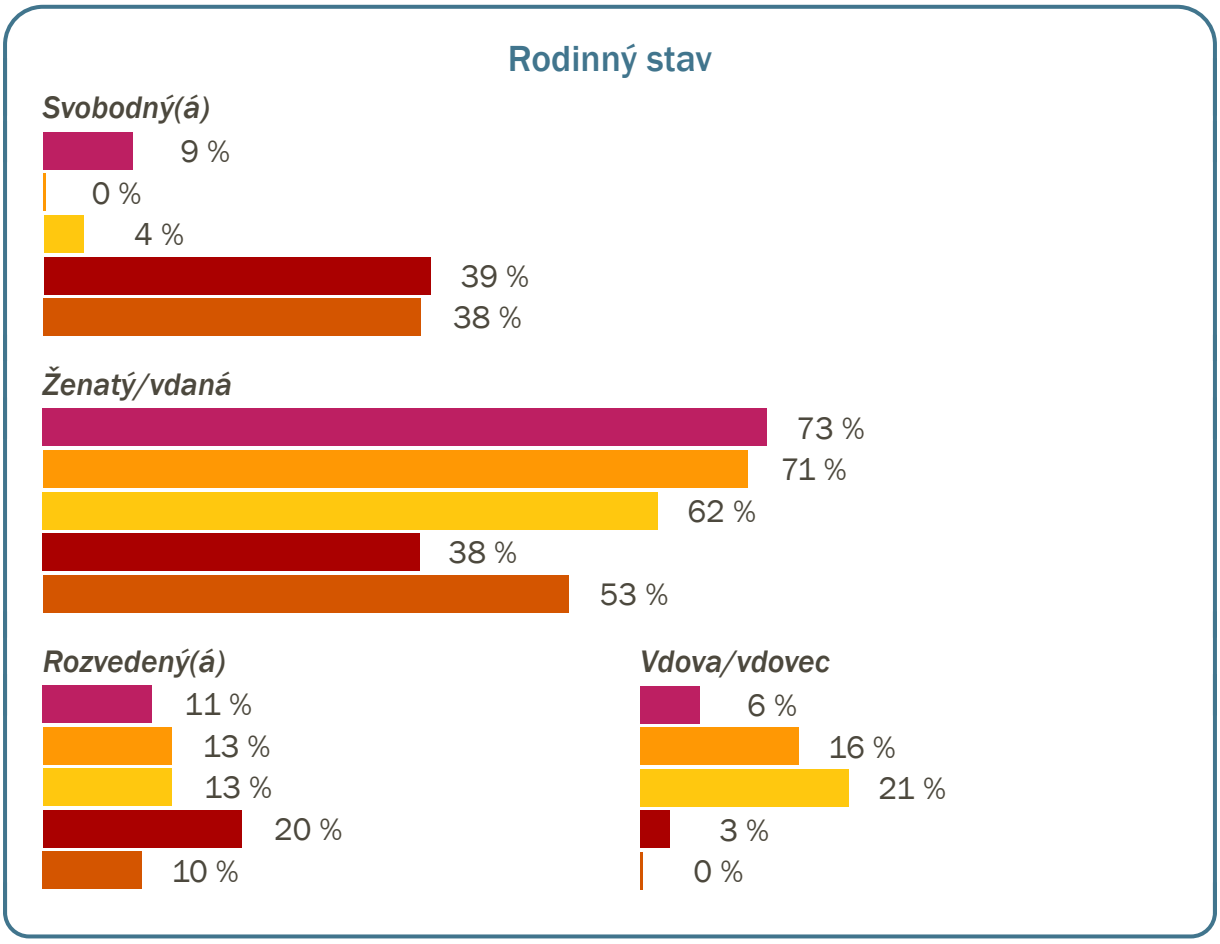

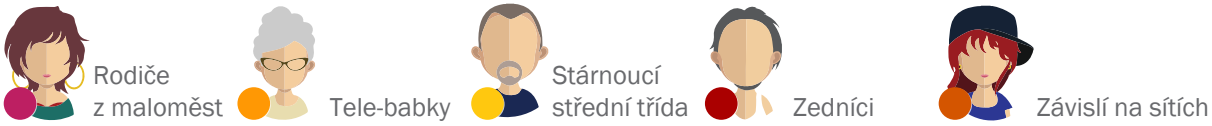

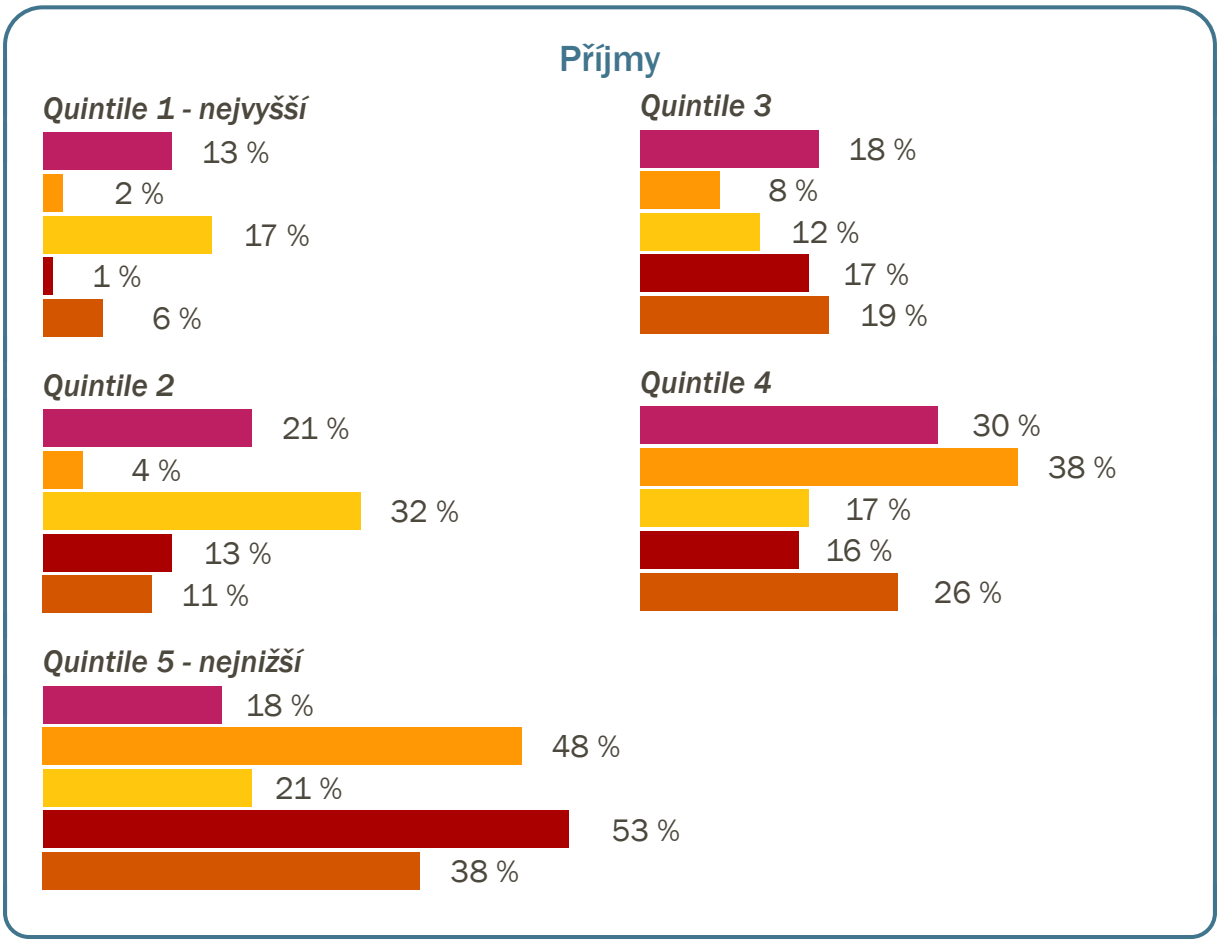

Rodiče z maloměst

Tele-babky

Stárnoucí střední třída

Zedníci

Závislí na sítích

3.4.2 Ohrožení digitálním vyloučením – postoje k technice

Ze segmentů ohrožených digitálním vyloučením mají negativnější postoje k technice Rodiče z maloměst a Zedníci. Rodiče z maloměst ovšem výrazně častěji než Zedníci vlastní počítače i smartphony. Segment Závislí na sítích se stále drží přední příčku pozitivního přístupu k technice, přičemž drtivá většina členů vlastní smartphone.

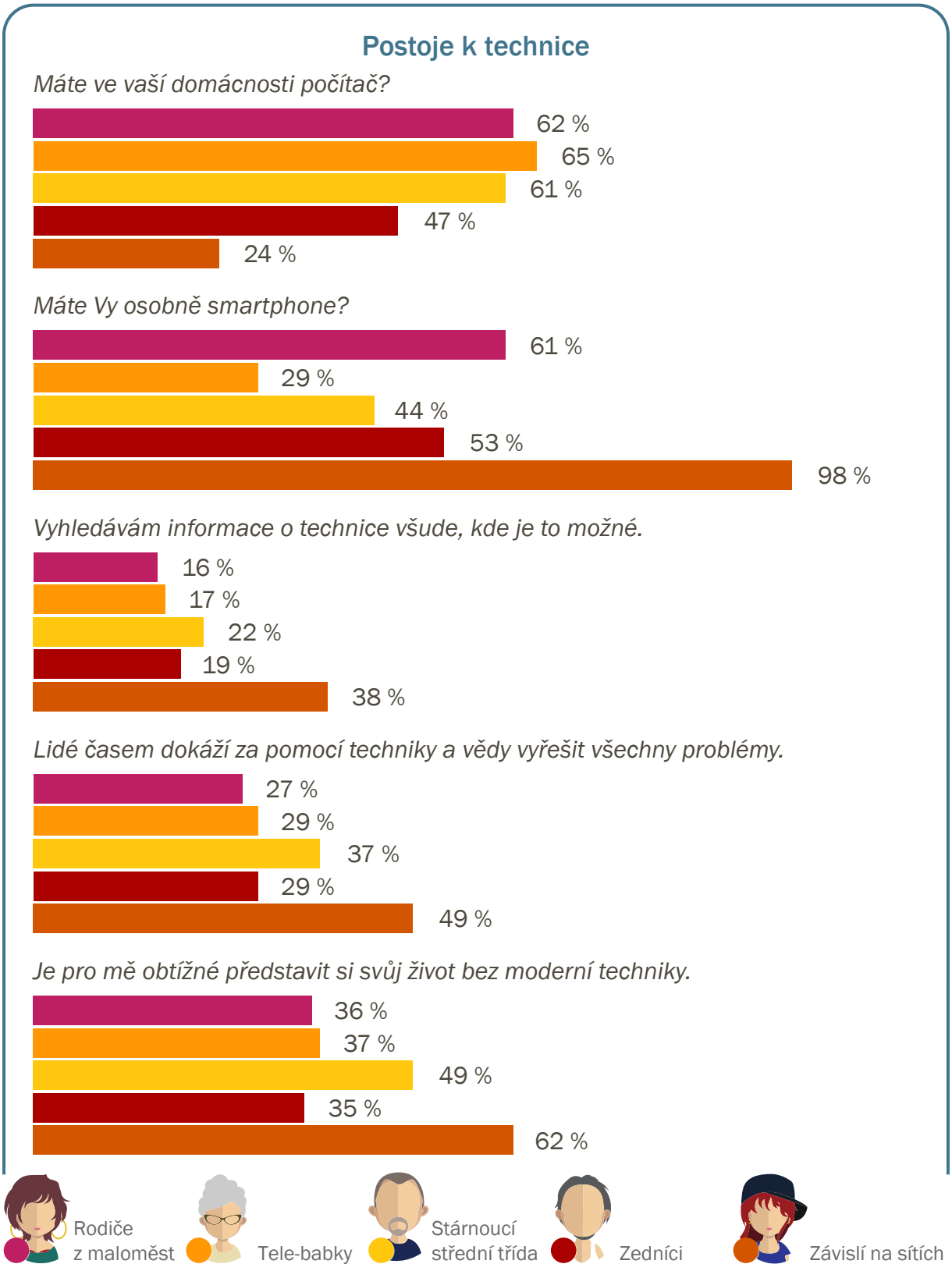

Je důležité, aby byla moje domácnost vybavená nejmodernější technologií.

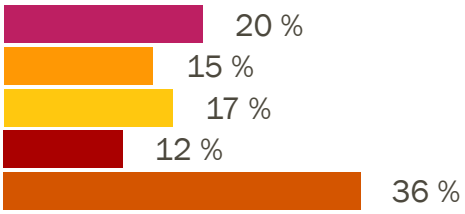

Kvalita lidského kontaktu se díky technologii zlepšila.

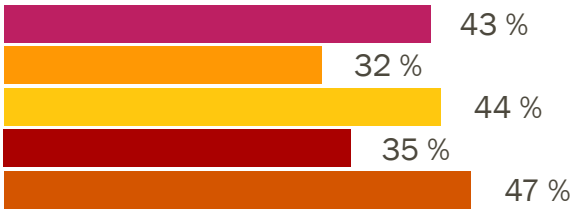

Rodiče z maloměst

Tele-babky

Stárnoucí střední třída

Zedníci

Závislí na sítích

4. POPIS SEGMENTŮ – DIGITÁLNĚ VYLOUČENÍ

4.1 Uzavření důchodci

4.1.1 Hlavní charakteristiky segmentu

Uzavření důchodci jsou největším segmentem digitálně vyloučených, který zahrnuje bezmála polovinu digitálně vyloučených osob v ČR. Charakteističtí jsou především svojí uzavřeností vůči novinkám všeho druhu a skepsí vůči moderním technologiím.

4.1.2 Sociodemografický profil

Mezi Uzavřené důchodce patří výrazně častěji ženy než muži a jak už napovídá název segmentu, téměř tři čtvrtiny z nich se nachází ve věkové kategorii 65+. Zpravidla se jedná o osoby se základním, případně středoškolským vzděláním bez maturity. Nižší vzdělání je nicméně typické pro osoby v důchodovém věku a v porovnání s ostatními digitálně vyloučenými je naopak mezi Uzavřenými důchodci více maturantů i vysokoškoláků.

Ačkoli mají silné zastoupení napříč městy i vesnicemi, tak jistou nad-reprezentovanost Uzavřených důchodců můžeme pozorovat ve městech střední velikosti (20 000 až 100 000 obyvatel). Častěji také žijí v početnějších domácnostech.

Při pohledu na zastoupení napříč kraji, nalezneme silné zastoupení Uzavřených důchodců především v Jihočeském kraji a na Vysočině, dále pak ve Zlínském, Moravskoslezském nebo Ústeckém kraji.

Stejně jako ve většině segmentů digitálně vyloučených a ohrožených digitálním vyloučením patří domácnosti Uzavřených důchodců mezi ty s nižším příjmem, nicméně v porovnání s ostatními segmenty ohrožených a vyloučených dosahují jejich příjmy průměrných hodnot.

Stručný popis typického představitele segmentu

- Žena
- 65–79 let
- Vdaná nebo ovdovělá
- Nižší příjmy i vzdělání
- Bydlí ve městě střední velikosti, často v početnější domácnosti
- Skepse vůči moderním technologiím

Uzavření důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Uzavření důchodci - Sociodemografie - rok 2017

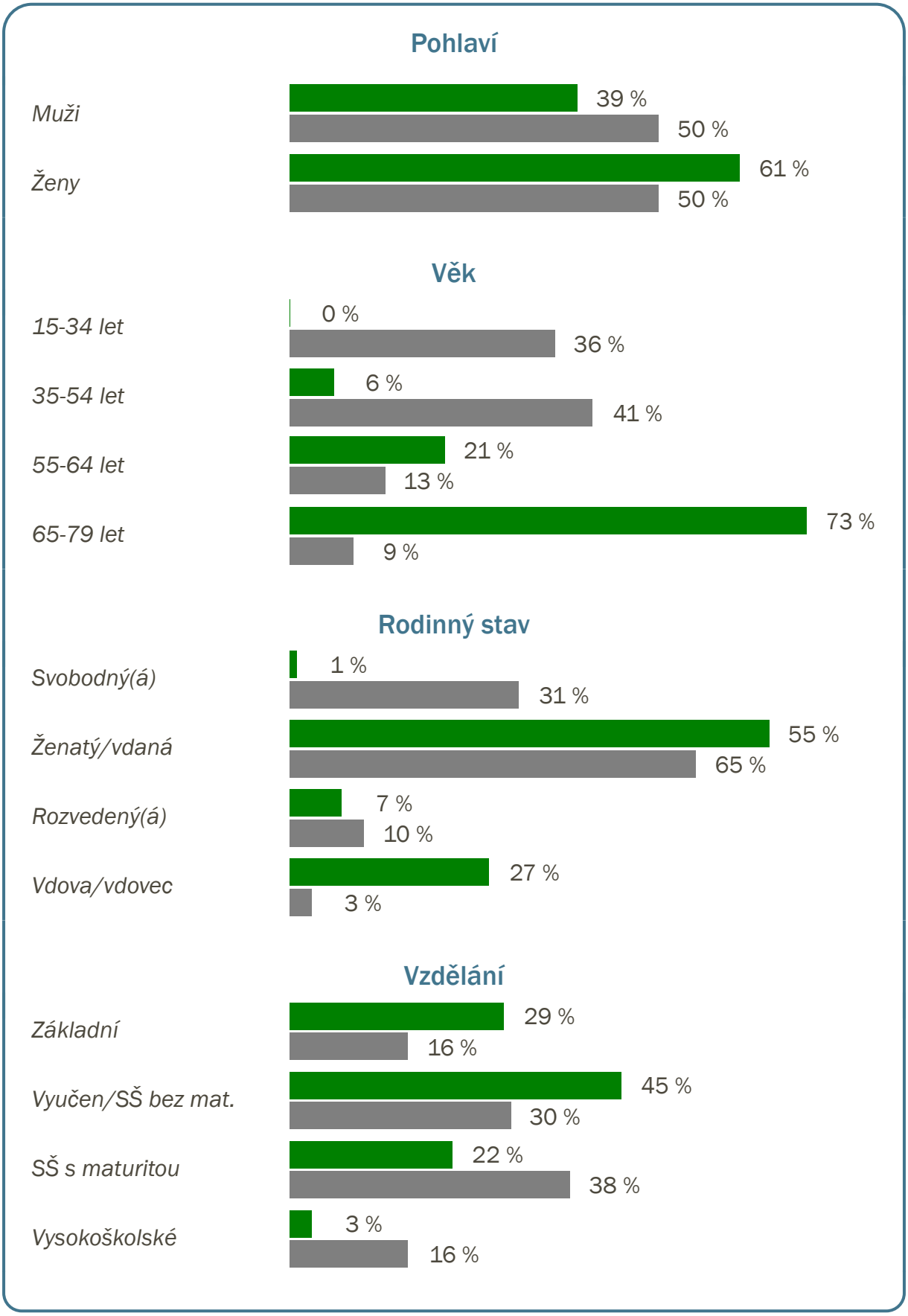

Velikost místa bydliště

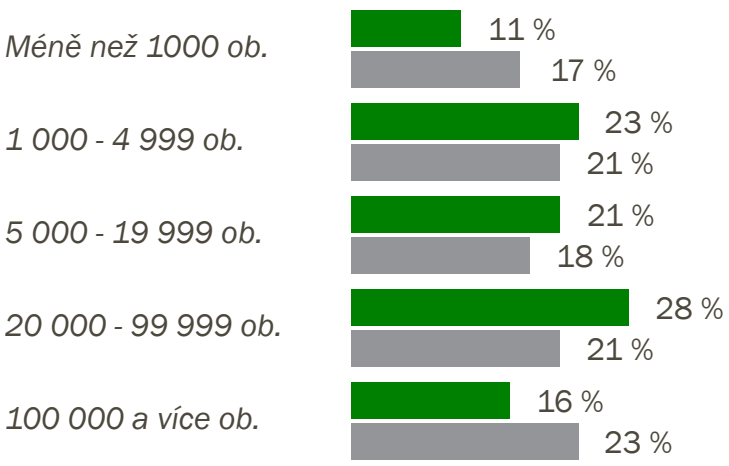

Příjem

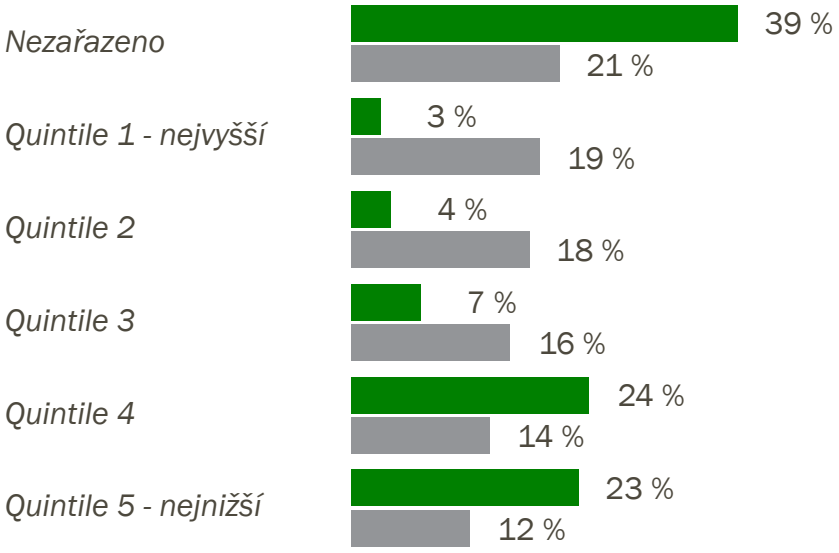

Uzavření důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Uzavření důchodci - Sociodemografie - rok 2020

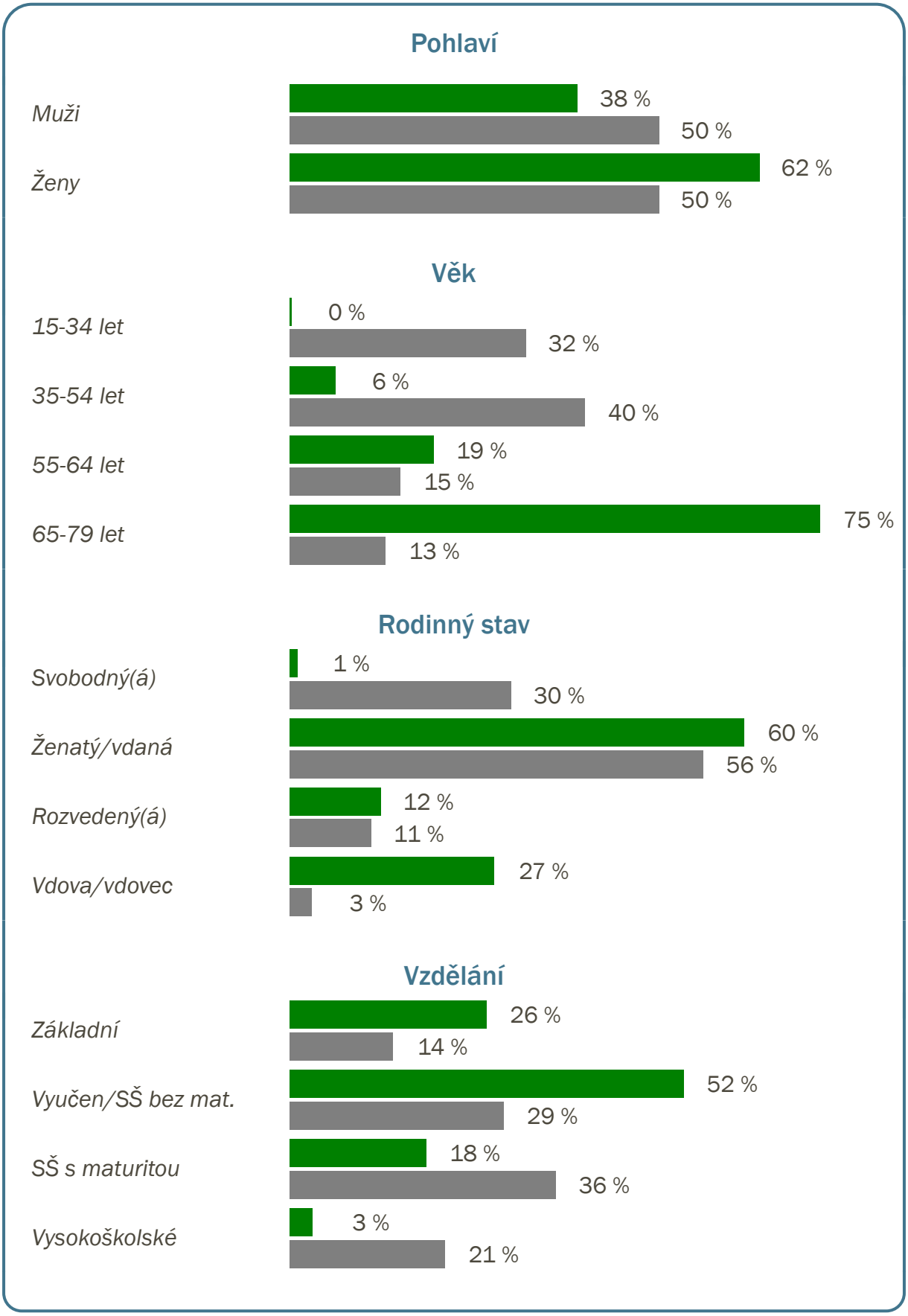

Velikost místa bydliště

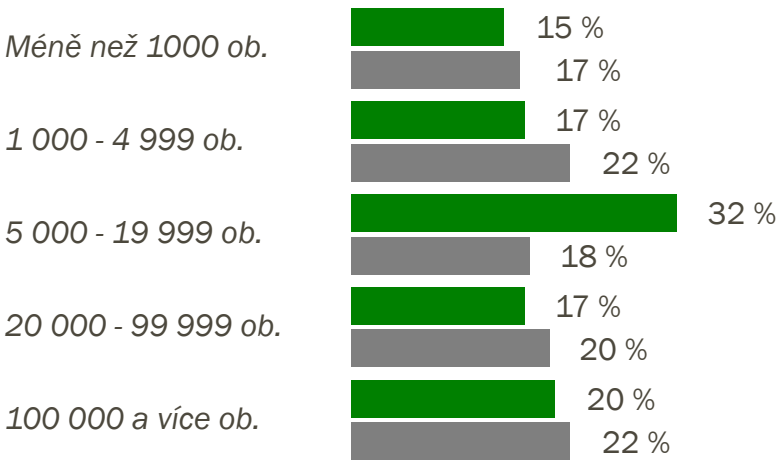

Příjem

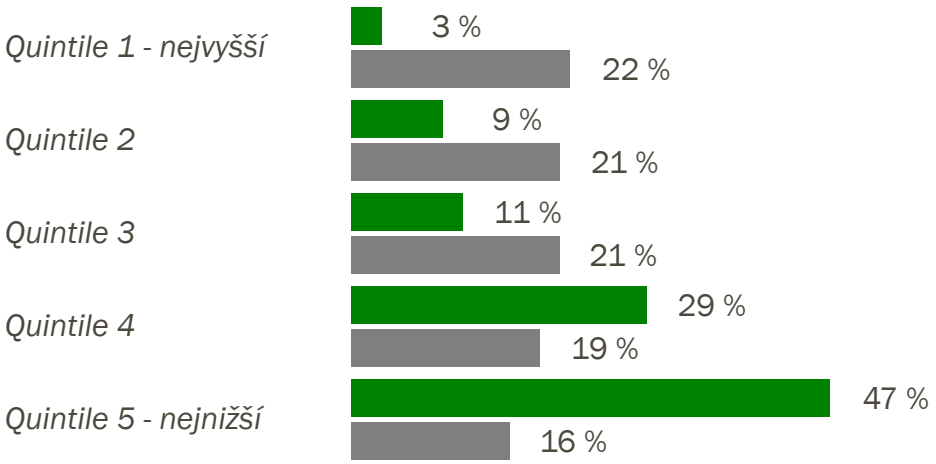

Uzavření důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

4.1.3 Využívání medií a internetu

Uzavření důchodci jsou silnými konzumenty tradičních médií. Jedinou výjimku v tomto ohledu tvoří čtenost deníků, která je mezi zástupci tohoto segmentu mírně podprůměrná. Nízké hodnoty v kategorii outdoor jsou pak odrazem toho, že Uzavření důchodci jsou uzavření nejen obrazně (názorově), ale i doslovně (ve svých domovech).

Jako hlavní důvody nevyužívání internetu uvádějí Uzavření důchodci především to, že internet nepotřebují a že s internetem neumí pracovat. Méně často naopak zmiňují nedostatek financí nebo příležitostí pro seznámení se s internetem.

Uzavření důchodci - Média a internet - rok 2017

Využívání médií a internetu

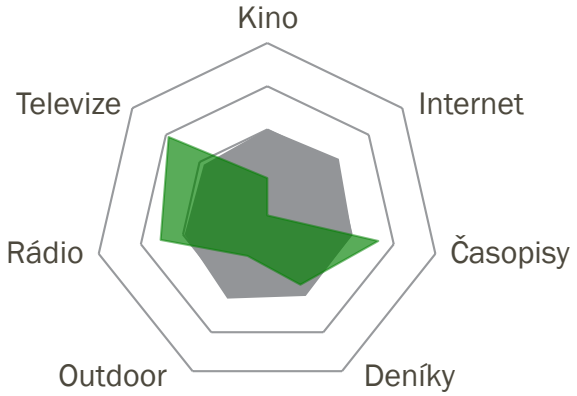

Proč v současné době nevyužíváte Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

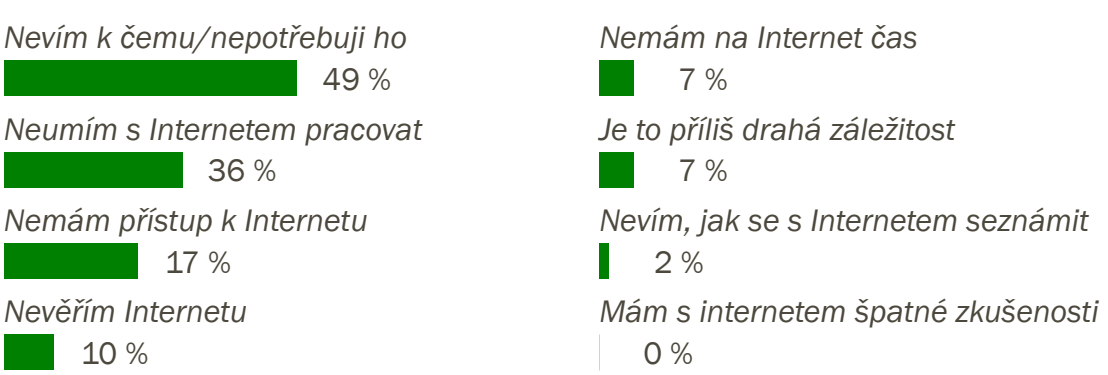

Uzavření důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Uzavření důchodci - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

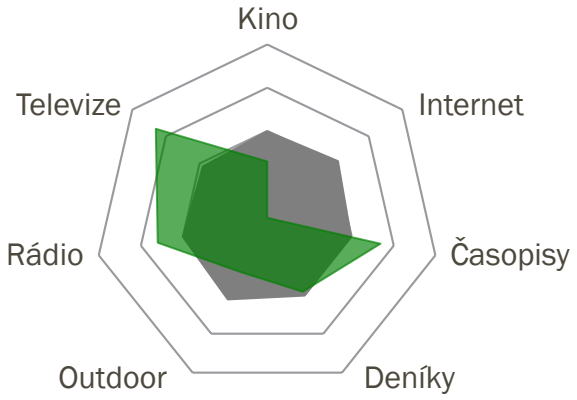

Proč v současné době nevyužíváte Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

Nevím k čemu/nepotřebuji ho 55 %

Neumím s Internetem pracovat 32 %

Nemám přístup k Internetu 20 %

Nevěřím Internetu 22 %

Nemám na Internet čas 3 %

Je to příliš drahá záležitost 4 %

Nevím, jak se s Internetem seznámit 2 %

Mám s internetem špatné zkušenosti 0 %

Uzavření důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

4.1.4 Postoje k technologiím

Skutečnost, že téměř třetina Uzavřených důchodců má ve své domácnosti počítač, odpovídá tomu, že část z nich spíše nemá zájem se seznamovat s moderními technologiemi (které může využívat jiný člen domácnosti). Přístup Uzavřených důchodců k technologiím je velmi vlažný: méně než ostatní segmenty populace vyhledávají informace o technice a k nákupu moderních technologií se zpravidla odhodlají až ve chvíli, kdy tato technika zlevní.

Dále je pro Uzavřené důchodce charakteristická podprůměrná důvěra v moderní technologie. Ta se především odráží v odmítání vědy a techniky jakožto receptu na řešení nejrůznějších problémů světa.

Uzavření důchodci - Postoje k technologiím - rok 2017

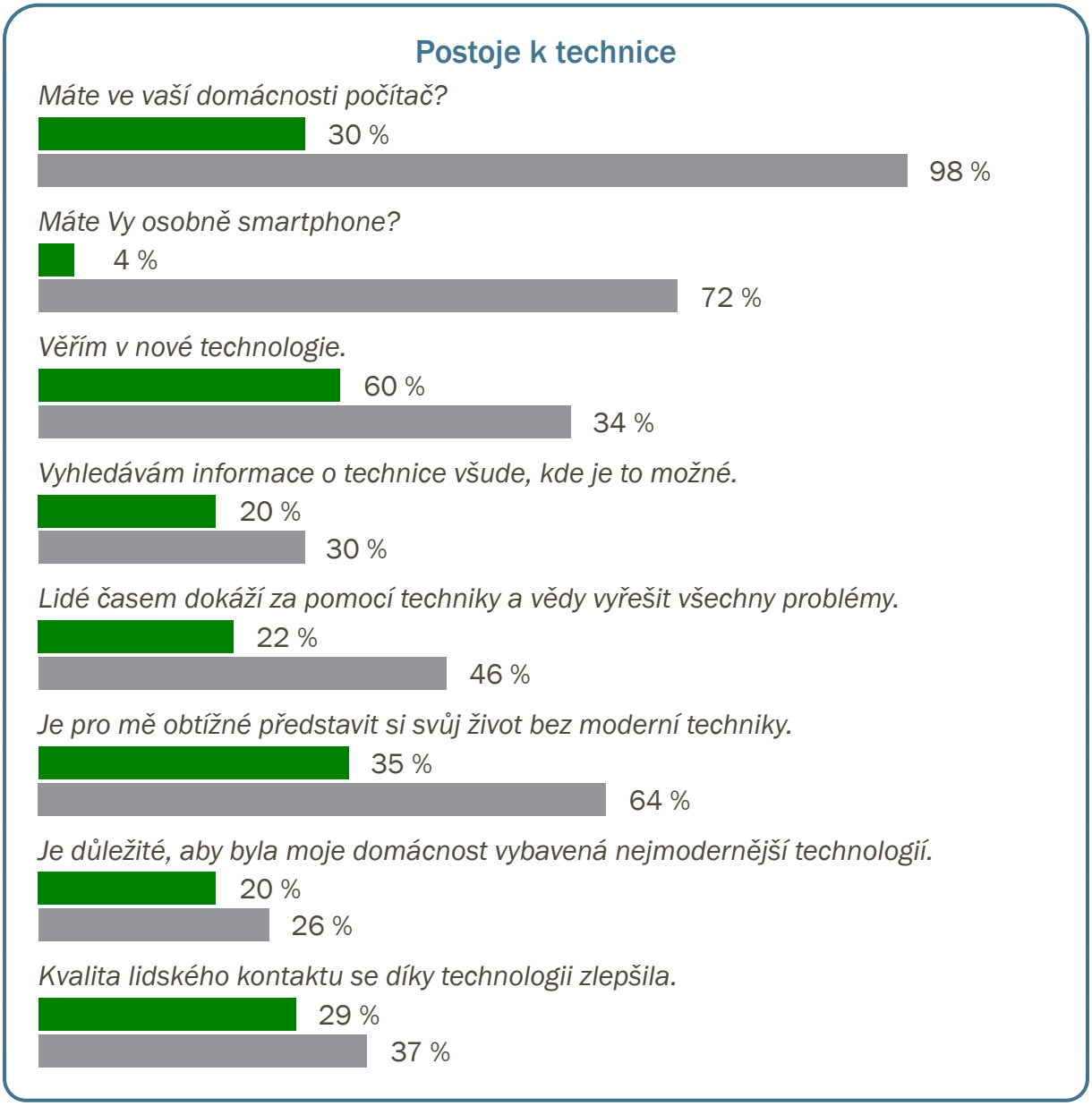

Uzavření důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Uzavření důchodci - Postoje k technologiím - rok 2020

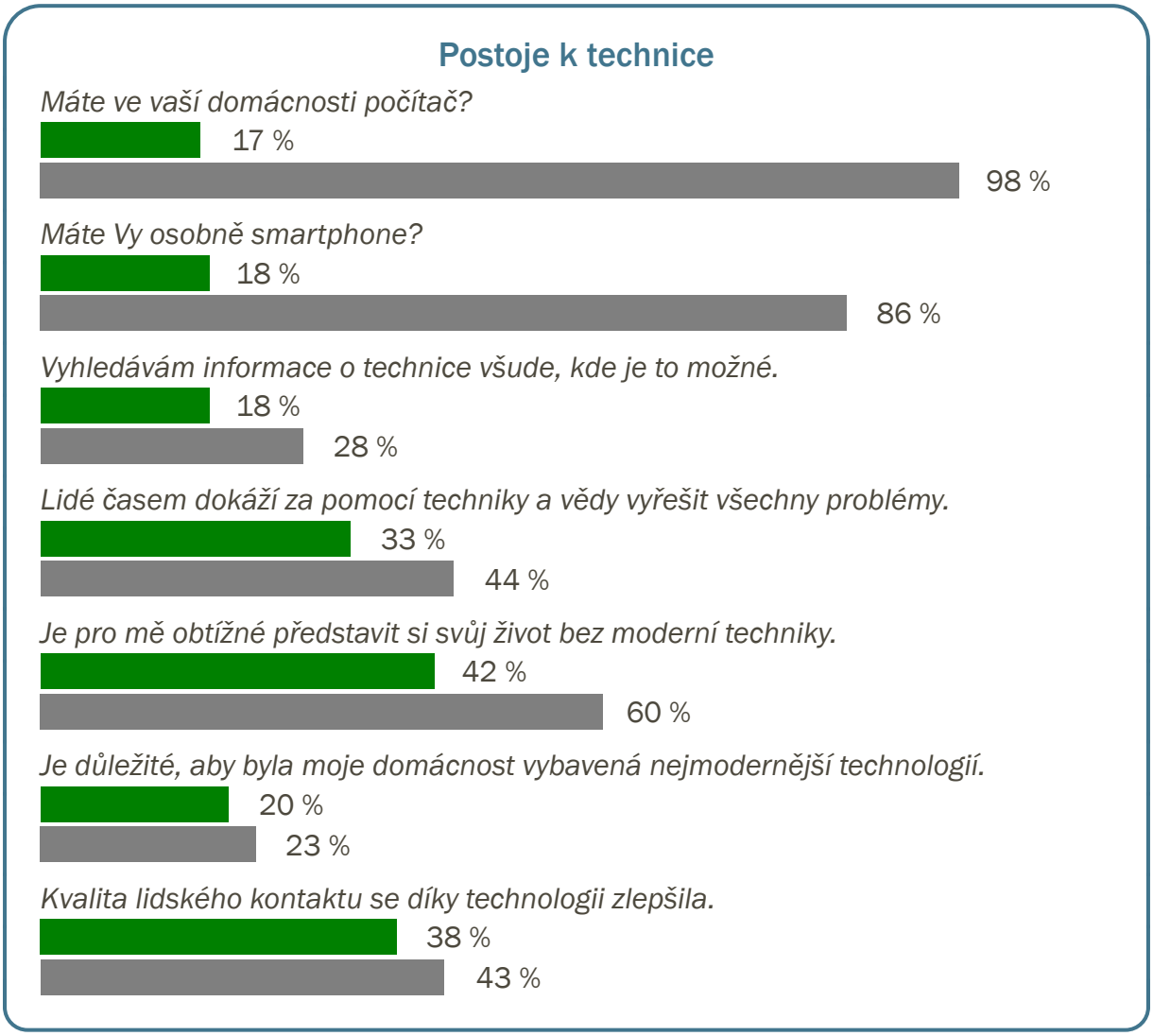

Uzavření důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

4.1.5 Přístup na internet

Jen mizivé procento Uzavřených důchodců zvažuje, že by v následujícím roce začalo užívat internet. Tři čtvrtiny z nich jsou naopak pevně přesvědčeny, že se bez internetu obejdou i nadále. Níže vyobrazený graf je tedy dalším indikátorem toho, že digitální vyloučení Uzavřených důchodců je důsledkem jejich nezájmu o moderní trendy a technologie. Z definice digitálně vyloučených vyplývá, že nevyužívají internet, resp. že internet nevyužili v posledním roce. To ovšem nutně neznamená, že připojení k internetu nemají přímo ve své domácnosti.

Přibližně třetina domácností, ve kterých žijí Uzavření důchodci, disponuje připojením k internetu. Stejně jako v celé populaci ČR se nejčastěji jedná o bezdrátové připojení, relativně často pak mají možnost využívat připojením pomocí datové karty.

Uzavření důchodci - Přístup na internet - rok 2017

Používání internetu

Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat Internet v průběhu následujících 12 měsíců?

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

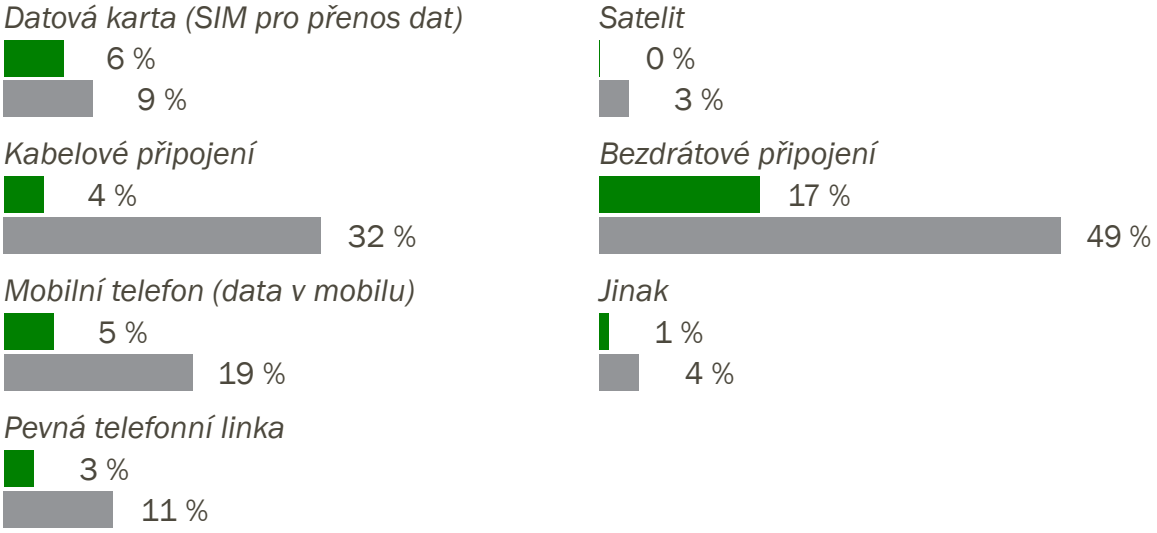

Uzavření důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Uzavření důchodci - Přístup na internet - rok 2020

Používání internetu

Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat Internet v průběhu následujících 12 měsíců?

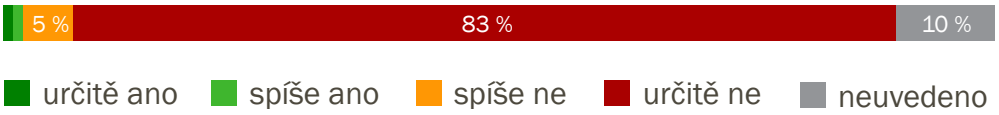

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

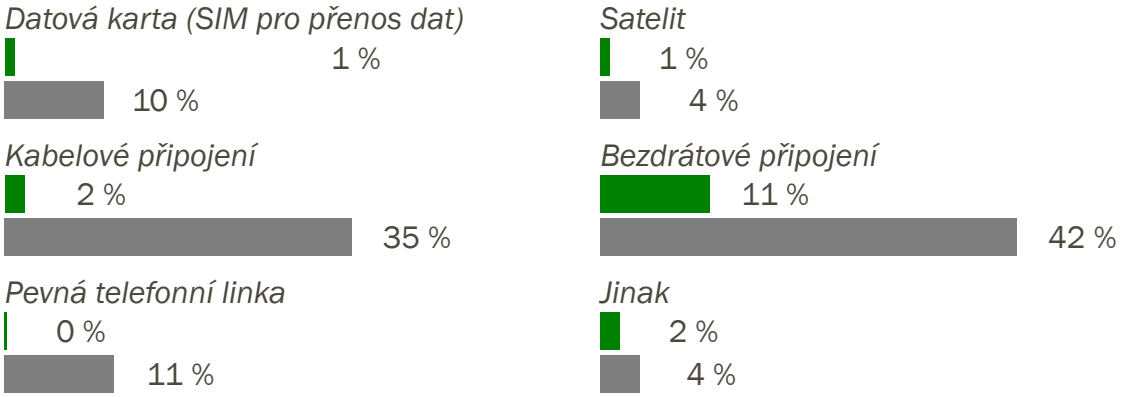

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

4.2 Nemajetní, osamělí

4.2.1 Hlavní charakteristiky segmentu

Výraznou skupinou, která tvoří zhruba třetinu všech digitálně vyloučených osob, jsou Nemajetní, osamělí lidé. Osoby, patřící do této skupiny, mají nízké příjmy a vzdělání (ze segmentů jsou nejblíže sociálnímu vyloučení) a vystihuje je mimo jiné neprůbojnost a časté sledování bulvárních médií.

4.2.2 Sociodemografický profil

Mezi Nemajetnými, osamělými se vyskytuje více mužů. Rozdíl mezi zastoupení mužů v porovnání s osobami, kterým digitální vyloučení nehrozí, ale není výrazný. Stejně jako v předchozím segmentu i zde je většina osob starších 65 let. Téměř polovina z nich žije v manželství. Oproti osobám, které nejsou ohroženy digitálním vyloučením, je mezi nimi výrazně více ovdovělých. Téměř všichni mají základní vzdělání nebo středoškolské bez maturity.

Nelze jednoznačně určit, která velikost bydliště je pro tuto kategorii typická. Kategorie obcí do 100 000 obyvatel jsou zastoupeny tímto segmentem relativně rovnoměrně. Nejméně jich bydlí ve městech s více než 100 000 obyvateli.

V rámci regionů se nejvíce Nemajetných, osamělých vyskytuje na severozápadě České republiky v Karlovarském kraji. Dále je tato kategorie zastoupena v Ústeckém a Jihočeském kraji a na Vysočině.

Z hlediska rozdělení podle příjmu patří z velké části mezi osoby s nejnižším příjmem, což je již naznačeno názvem celého segmentu.

Stručný popis typického představitele segmentu

- Muži i ženy
- 65–79 let
- Často rozvedení nebo ovdovělí
- Velmi nízké příjmy i vzdělání
- Bydlí mimo velká města, nejčastěji v Karlovarském, Ústeckém a Jihočeském kraji
- Neprůbojní
- Nedostatek příležitostí pro seznámení se s technologiemi

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

Nemajetní, osamělí - Sociodemografie - rok 2017

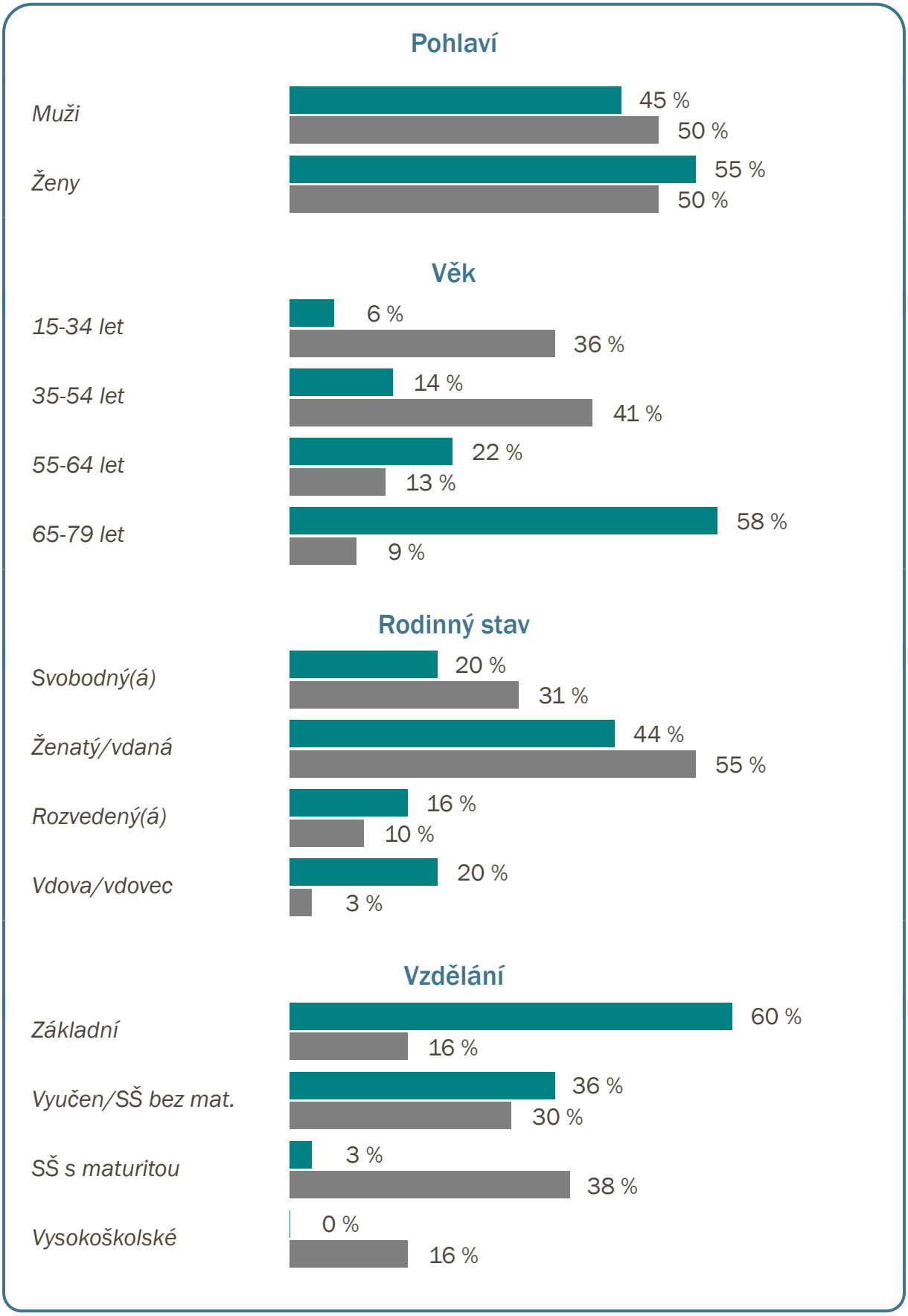

Velikost místa bydliště

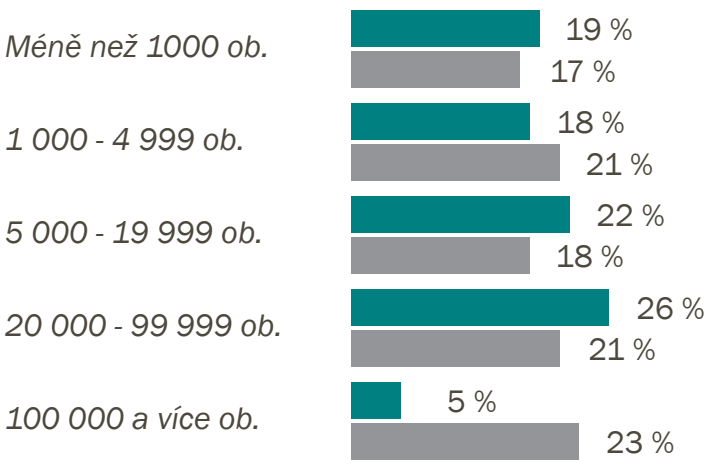

Příjem

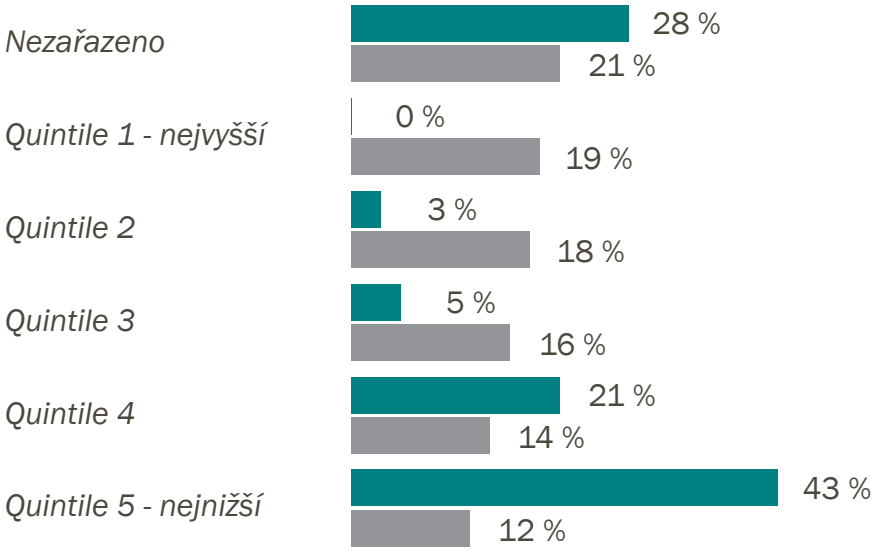

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

Nemajetní, osamělí - Sociodemografie - rok 2020

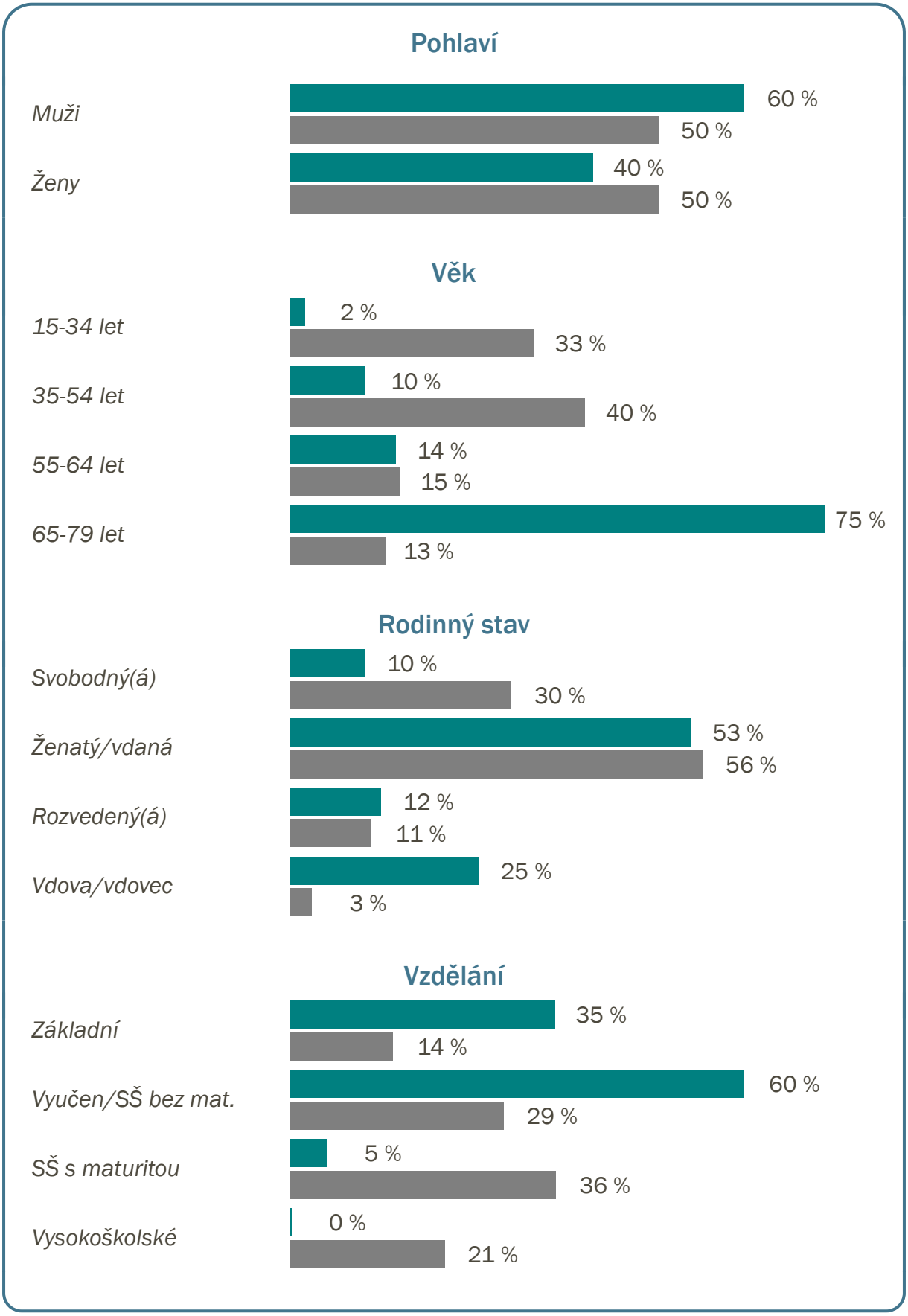

Velikost místa bydliště

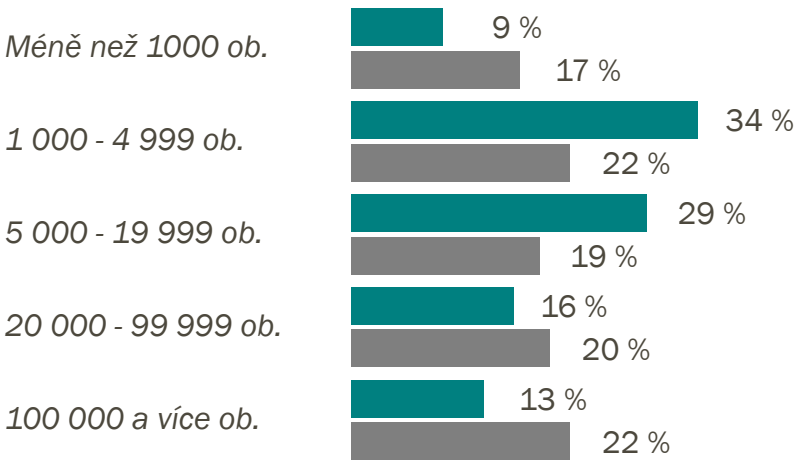

Příjem

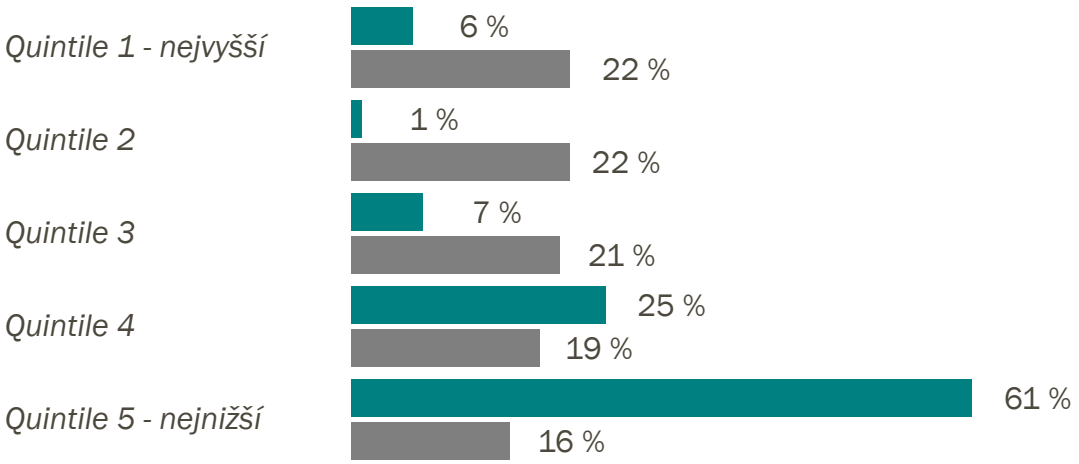

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

4.2.3 Využívání médií a internetu

U Nemajetných, osamělých převládá jako téměř u všech segmentů digitálně vyloučených osob sledování televize. Ačkoli patří spíše mezi nízkopříjmové osoby, mají stejnou návštěvnost kina jako osoby, které digitálním vyloučením ohroženy nejsou. Dále je mezi Nemajetnými, osamělými typická četba, především bulvárních deníků jako je Aha! a Blesk.

Nejvíce osob z tohoto segmentu uvádí jako důvod, proč nevyužívají internet zejména to, že s ním neumí pracovat, nemají k němu přístup nebo je to pro ně drahé. Poslední důvod koresponduje s tím, že největší část segmentu patří mezi osoby s nejnižším příjmem. Naopak špatné zkušenosti s internetem se v této skupině neobjevují.

Nemajetní, osamělí - Média a internet - rok 2017

Využívání médií a internetu

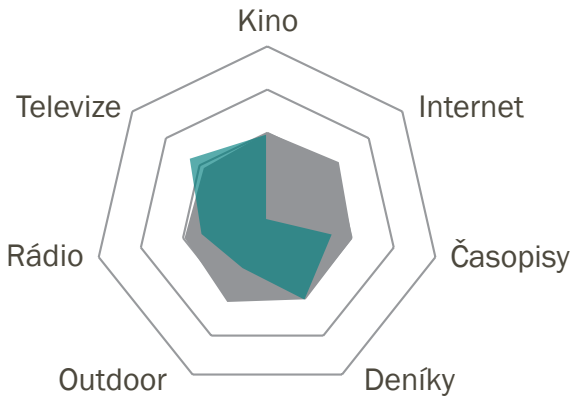

Proč v současné době nevyužíváte Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

Nevím k čemu/nepotřebuji ho 33 %

Nemám na Internet čas 13 %

Neumím s Internetem pracovat 53 %

Je to příliš drahá záležitost 44 %

Nemám přístup k Internetu 59 %

Nevím, jak se s Internetem seznámit 19 %

Nevěřím Internetu 26 %

Mám s internetem špatné zkušenosti 0 %

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

Nemajetní, osamělí - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

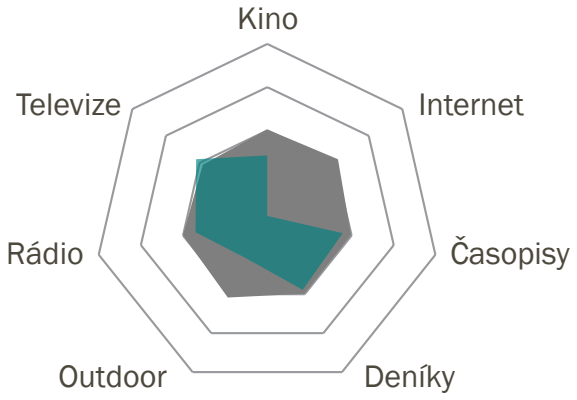

Proč v současné době nevyužíváte Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

Nevím k čemu/nepotřebuji ho 35 %

Nemám na Internet čas 6 %

Neumím s Internetem pracovat 42 %

Je to příliš drahá záležitost 36 %

Nemám přístup k Internetu 56 %

Nevím, jak se s Internetem seznámit 21 %

Nevěřím Internetu 29 %

Mám s internetem špatné zkušenosti 0 %

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

4.2.4 Postoje k technologiím

Pouze desetina osob z tohoto segmentu má doma počítač a zároveň jen 3 % z nich vlastní smartphone. Tyto informace doplňují důvody, proč zástupci segmentu Nemajetní, osamělí nevyužívají internet.

Ačkoli velká část osob v segmentu nevlastní počítač ani smartphone, více než třetina si nedokáže představit svůj život bez moderní techniky a věří, že časem se právě s pomocí techniky a vědy podaří vyřešit všechny problémy.

Čtvrtina z nich se domnívá, že díky technologiím se zlepšila kvalita lidského kontaktu. V porovnání s ostatními digitálně vyloučenými segmenty ale zastávají tento názor nejméně.

Uzavření důchodci - Postoje k technologiím - rok 2017

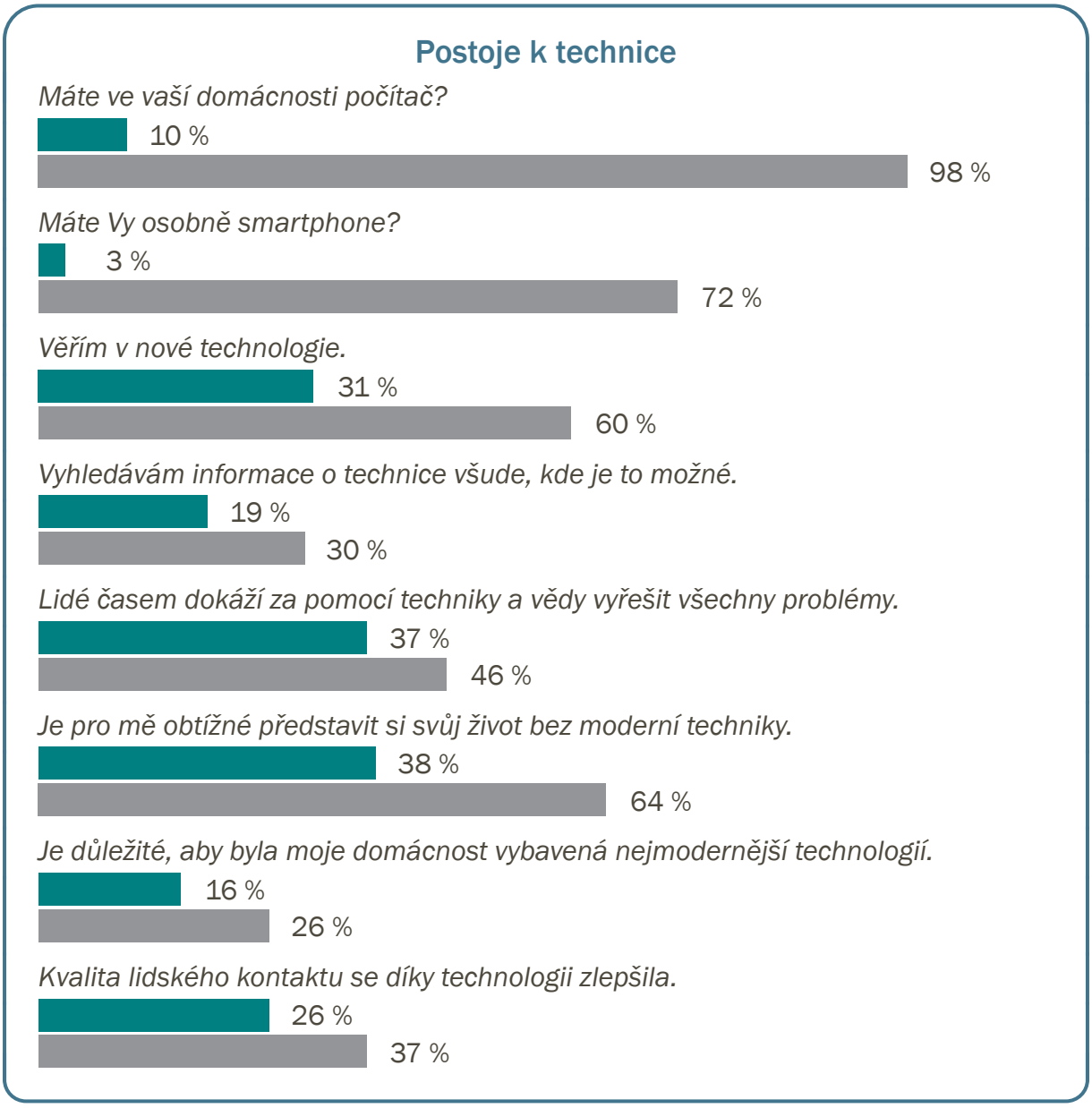

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

Nemajetní osamělí - Postoje k technologiím - rok 2020

Postoje k technice

Máte ve vaší domácnosti počítač?

Máte Vy osobně smartphone?

Vyhledávám informace o technice všude, kde je to možné.

Lidé časem dokáží za pomocí techniky a vědy vyřešit všechny problémy.

Je pro mě obtížné představit si svůj život bez moderní techniky.

Je důležité, aby byla moje domácnost vybavená nejmodernější technologií.

Kvalita lidského kontaktu se díky technologii zlepšila.

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

4.2.5 Přístup na internet

Nikdo z Nemajetných, osamělých není stoprocentně přesvědčen, že v následujícím roce začne využívat internet. Naopak, téměř tři čtvrtiny z nich jsou přesvědčeny, že o využívání internetu nezačnou ani uvažovat. Digitálně vyčleněné osoby jsou osoby, které nepoužily v posledních 12 měsících internet. V případě Nemajetných, osamělých to z velké části koresponduje s tím, že k internetu nemají připojení.

Hlavním důvodem digitálního vyloučení tohoto segmentu je tedy nedostatek příležitostí pro seznámení se s internetem, který často vyplývá z nepříznivé finanční situace Nemajetných, osamělých. Osamělost členů tohoto segmentu potom napovídá, že ani v případě potřeby přístupu na internet nemohou využít pomoci svých digitálně nevyloučených blízkých.

Uzavření důchodci - Přístup na internet - rok 2017

Používání internetu

Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat Internet v průběhu následujících 12 měsíců?

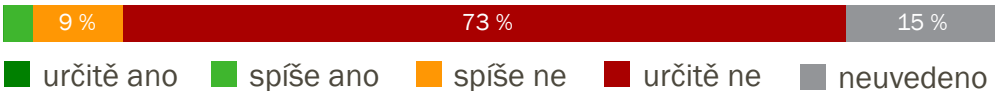

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

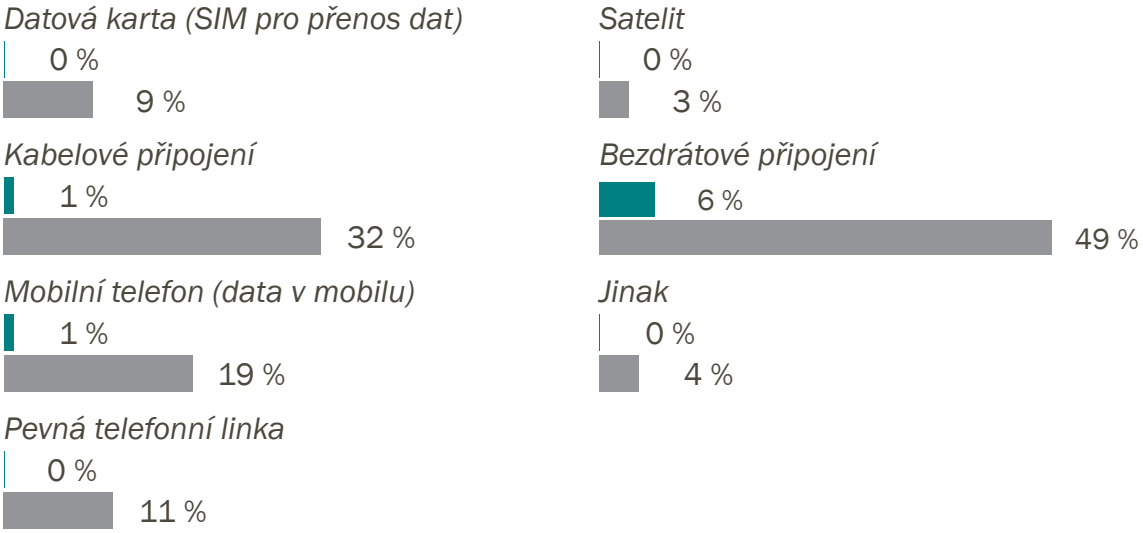

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

Uzavření důchodci - Přístup na internet - rok 2020

Používání internetu

Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat Internet v průběhu následujících 12 měsíců?

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

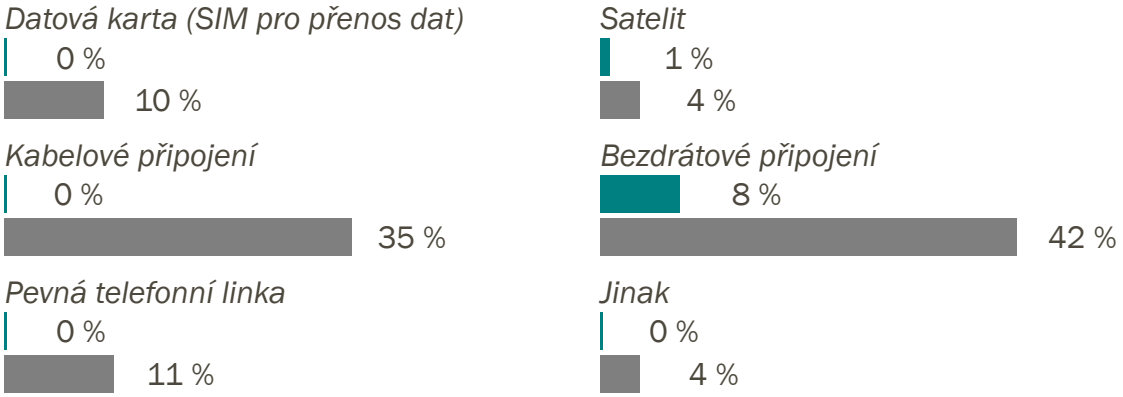

Nemajetní, osamělí

Neohrožení dig. vyloučením

4.3 Digitálně popálení

4.3.1 Hlavní charakteristiky segmentu

Tento nejmenší segment celé analýzy (3 % digitálně vyloučených) je charakteristický špatnými předchozími zkušenostmi jako hlavním důvodem neužívání internetu. Tato špatná zkušenost je zřejmě spojena s nedostatečnou ochranou soukromí, kterou členové tohoto shluku na internetu pociťují.

4.3.2 Sociodemografický profil

O poznání častěji jsou členy, resp. členkami, tohoto segmentu ženy (64 %). Rekrutují se pak především ze dvou věkových kategorií: 35–54 let, kde výrazně převládají ženy a 65–79 let, kde naopak najdeme více mužů.

Stejně jako u ostatních segmentů digitálně vyloučených i ohrožených digitálním vyloučením zpravidla nedosahují členové tohoto segmentu vyššího než středoškolského vzdělání bez maturity. V porovnání s ostatními segmenty je ovšem úroveň jejich vzdělání průměrná.

Zástupce shluku Digitálně popálení nalezneme jak na vesnicích, tak ve velkoměstech. Nejčastěji potom obývají moravské obce o velikosti 5 000 až 20 000 obyvatel.

Při pohledu na příjmy segmentu Digitálně popálení si všimněme dvou věcí. Za prvé, patří tento shluk mezi ty bohatší, a za druhé, výrazně častěji, než je tomu u ostatních segmentů, neuvádějí digitálně vyloučení se špatnými zkušenostmi s internetem informaci o svém příjmu. Tuto skutečnost přičítáme jejich zvýšené citlivosti na své soukromí.

Stručný popis typického představitele segmentu

- Žena
- 35–54 let
- Vdaná
- Nižší příjmy i vzdělání
- Bydlí na Moravě, ve městě o velikosti 5 000–20 000 obyvatel
- Špatná zkušenost s internetem
- Citlivá na své soukromí

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

Digitálně popálení - Sociodemografie - rok 2017

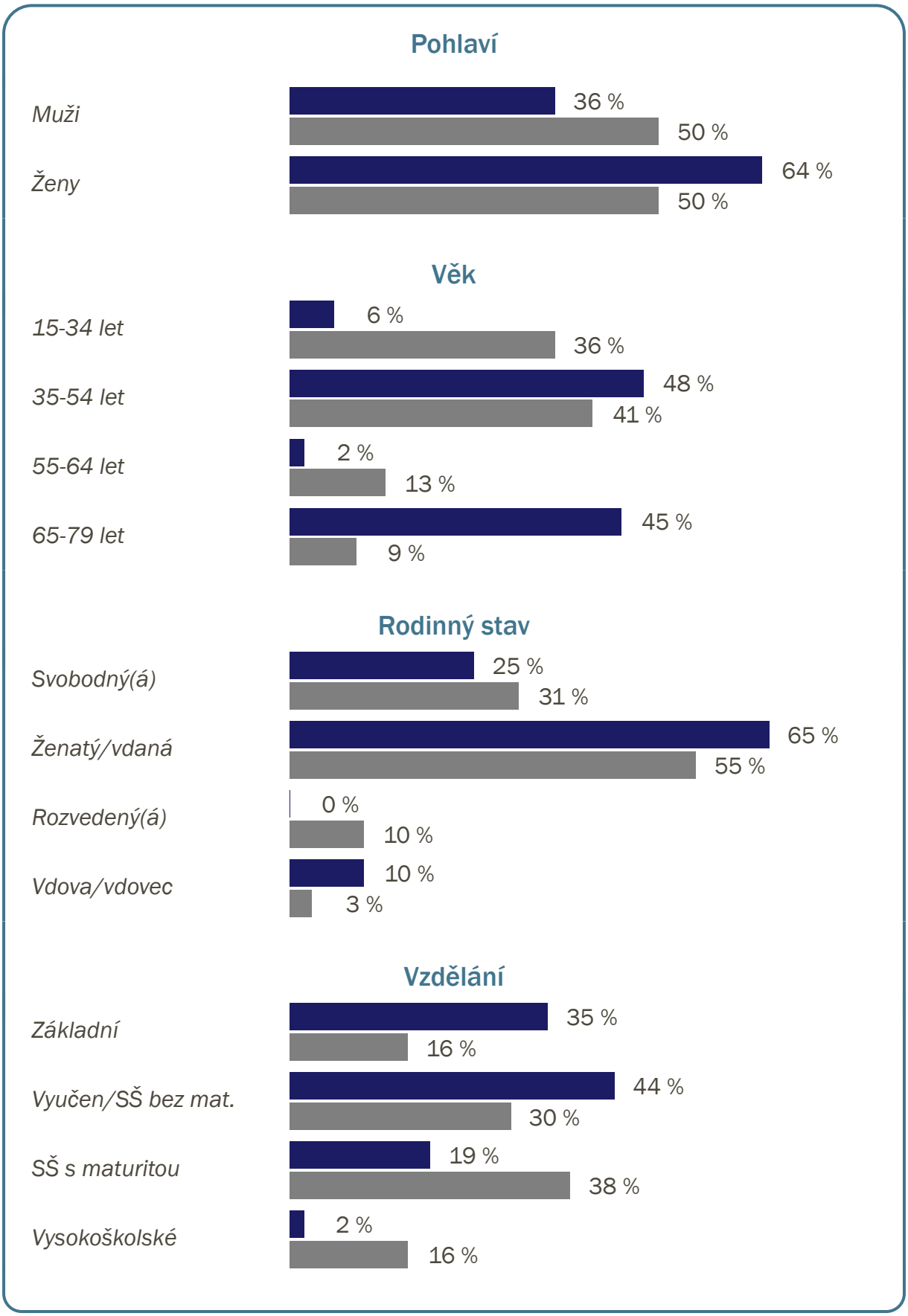

Velikost místa bydliště

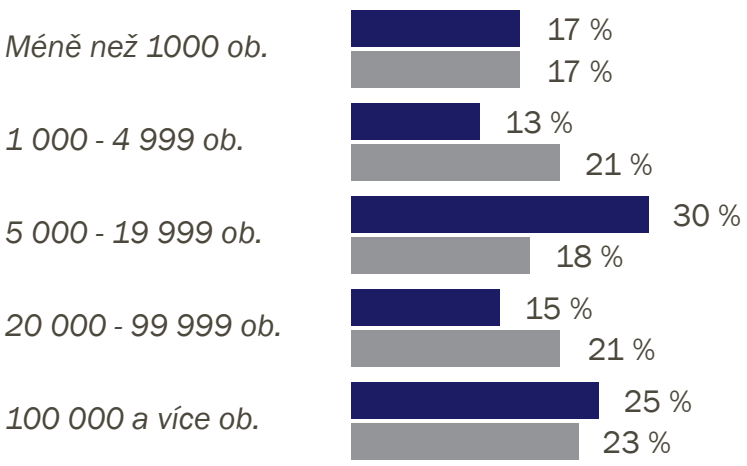

Příjem

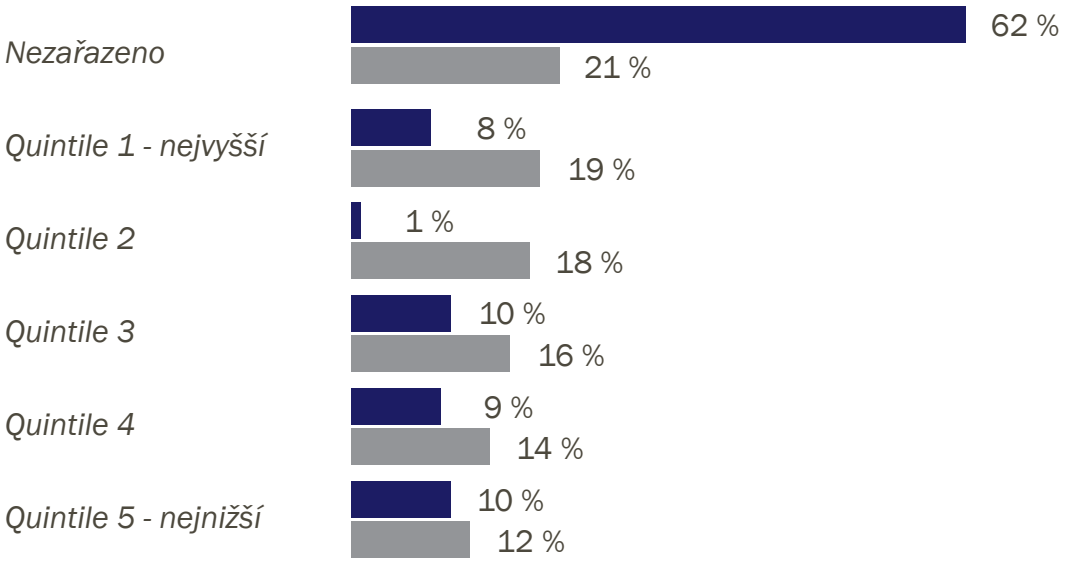

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

Digitálně popálení - Sociodemografie - rok 2020

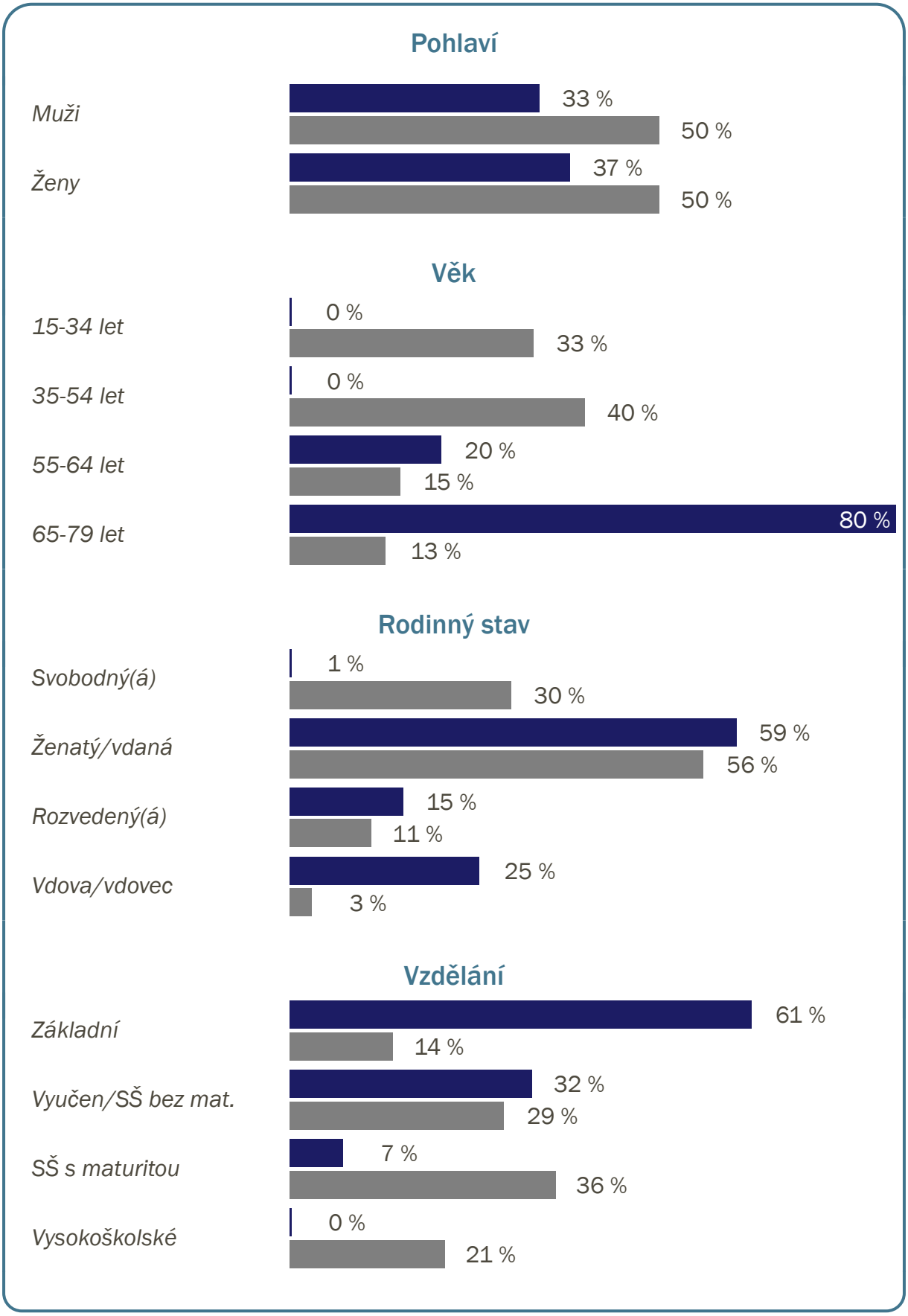

Velikost místa bydliště

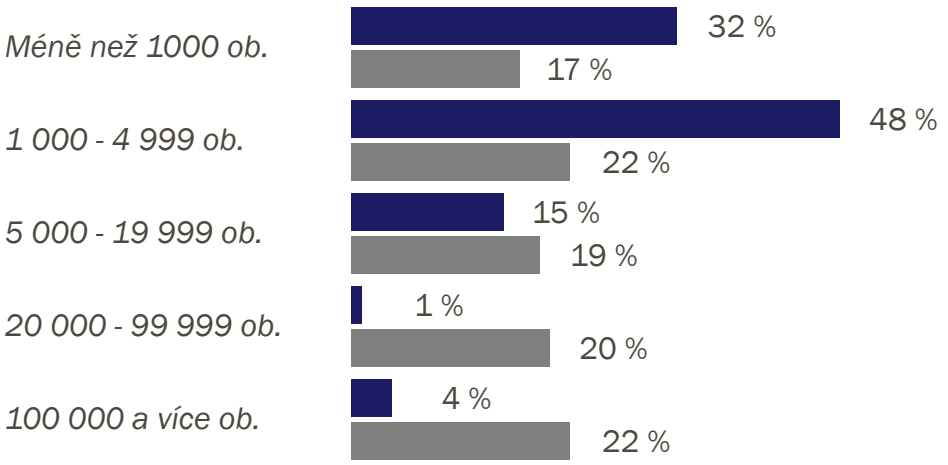

Příjem

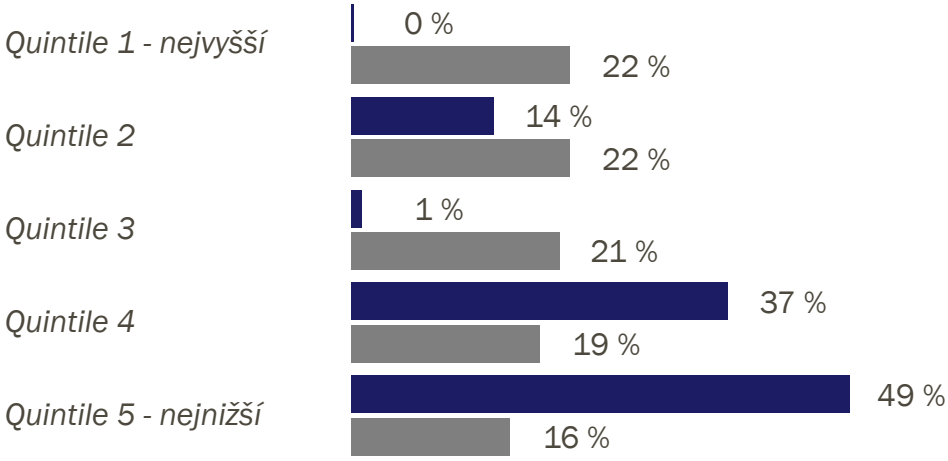

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

4.3.3 Využívání médií a internetu

Preferovaným mediatypem segmentu Digitálně popálení je televize, kterou sledují výrazně nadprůměrně. Dále je mezi zástupci tohoto segmentu častý poslech rádia a četba časopisů. V ostatních sledovaných kategoriích jsou naopak výrazně podprůměrní.

Jak již bylo zmíněno, tak hlavní charakteristikou tohoto segmentu jsou předchozí špatné zkušenosti s užíváním internetu. Jako další pro nevyužívání internetu pak uvádějí to, že k internetu nemají přístup, a relativně více než ostatní digitálně vyloučení pak pociťují nedostatek času, který by internetu mohli nebo byli ochotni věnovat.

Digitálně popálení - Média a internet - rok 2017

Využívání médií a internetu

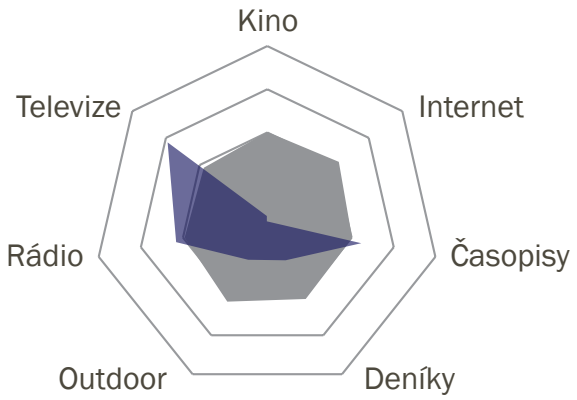

Proč v současné době nevyužíváte Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

Nevím k čemu/nepotřebuji ho 22 %

Nemám na Internet čas 27 %

Neumím s Internetem pracovat 18 %

Je to příliš drahá záležitost 23 %

Nemám přístup k Internetu 32 %

Nevím, jak se s Internetem seznámit 11 %

Nevěřím Internetu 16 %

Mám s internetem špatné zkušenosti 50 %

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

Digitálně popálení - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

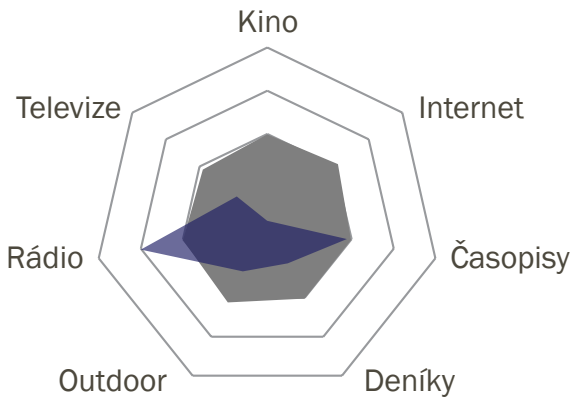

Proč v současné době nevyužíváte Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

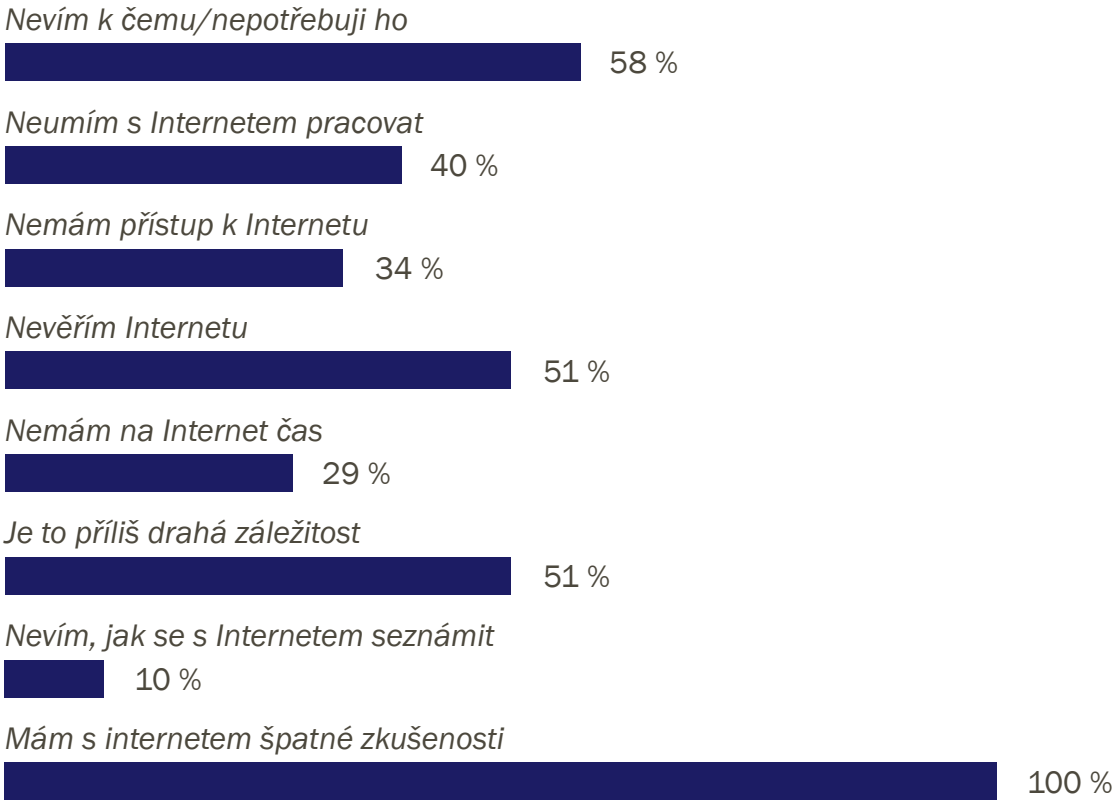

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

4.3.4 Postoje k technologiím

Domácnosti členů shluku Digitálně popálení jsou v necelých třiceti procentech případů vybaveny počítačem a vlastnictví smartphone je u nich výrazně častější než u ostatních segmentů digitálně vyloučených.

Obecně mají k moderním technologiím jako takovým spíše rezervovaný přístup, ale nijak zásadně je neodmítají a pro řadu z nich je jejich nákup běžnou záležitostí. Digitální vyloučení tohoto segmentu tedy, zdá se, vychází spíše z povahy samotného internetu než z odporu k novinkám.

Digitálně popálení - Postoje k technologiím - rok 2017

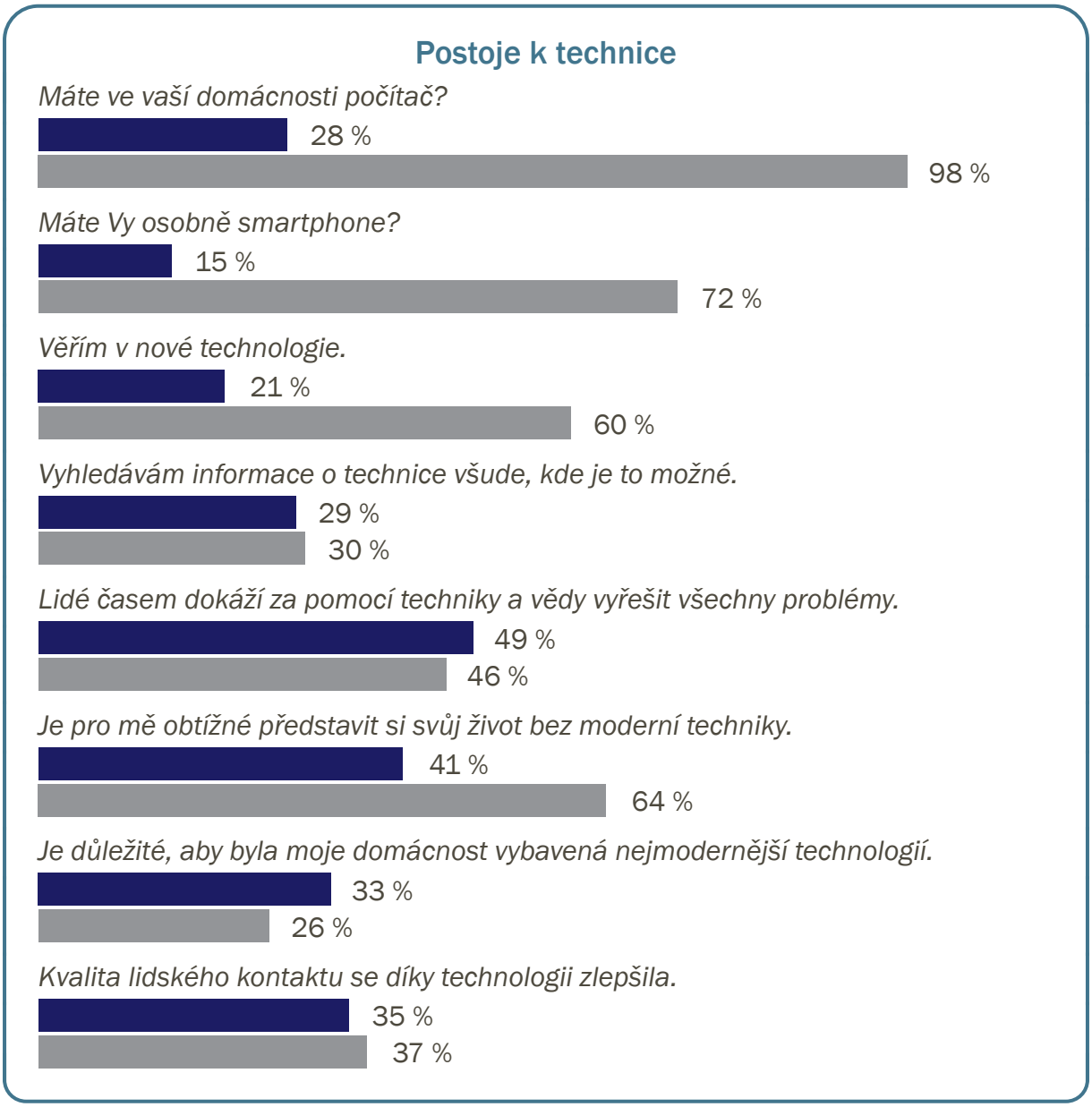

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

Digitálně popálení - Postoje k technologiím - rok 2020

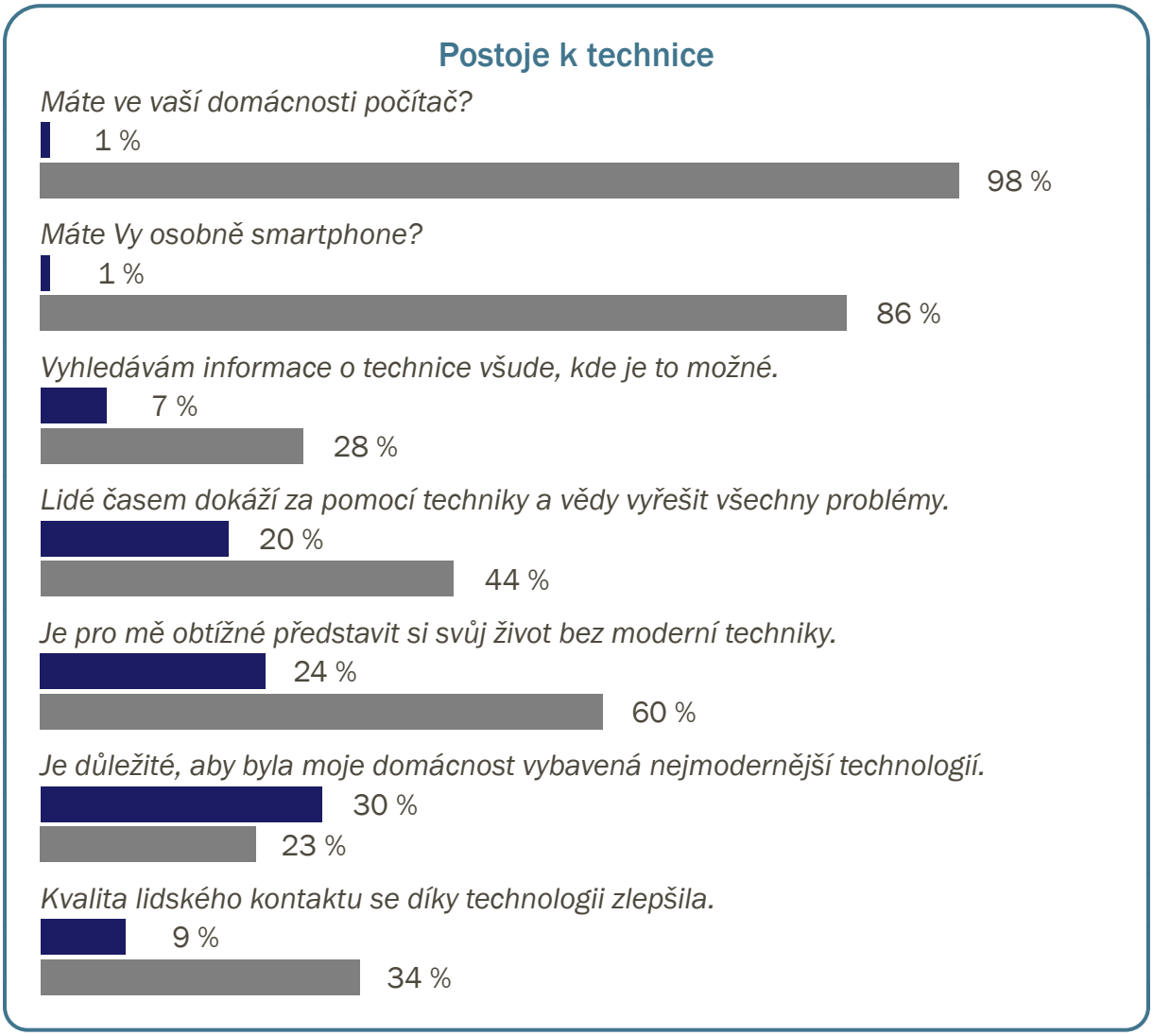

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

4.3.5 Přístup na internet

Ačkoliv se tomu tak na první pohled nemusí zdát, nalezneme uvnitř segmentu Digitálně popálení zdaleka nejméně těch, kteří využívání internetu zásadně odmítají (v porovnání s ostatními segmenty digitálně vyloučených). I přes to ale jen 3 % zástupců tohoto segmentu vidí jako pravděpodobné, že se v následujícím roce stanou uživateli internetu. Domácnosti, kde žijí členové shluku Digitálně popálení, se ve 28 % případů připojují na internet pomocí bezdrátové sítě. Přibližně třetina z nich pak může mimo bezdrátového připojení využít i připojení přes mobilní telefon.

Digitálně popálení - Přístup na internet - rok 2017

Používání internetu

Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat Internet v průběhu následujících 12 měsíců?

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

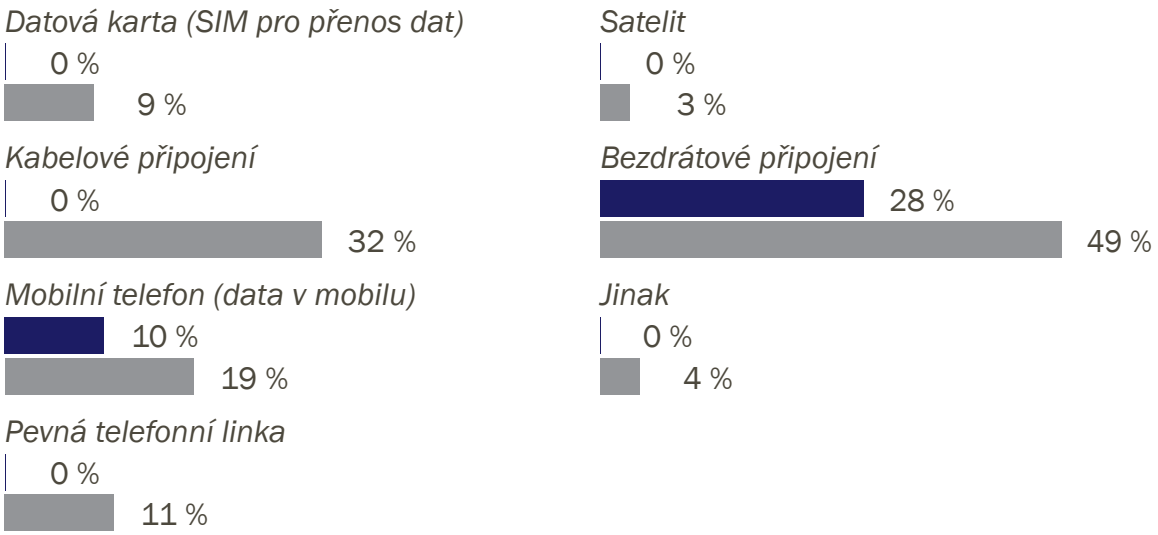

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

Digitálně popálení - Přístup na internet - rok 2020

Používání internetu

Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat Internet v průběhu následujících 12 měsíců?

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

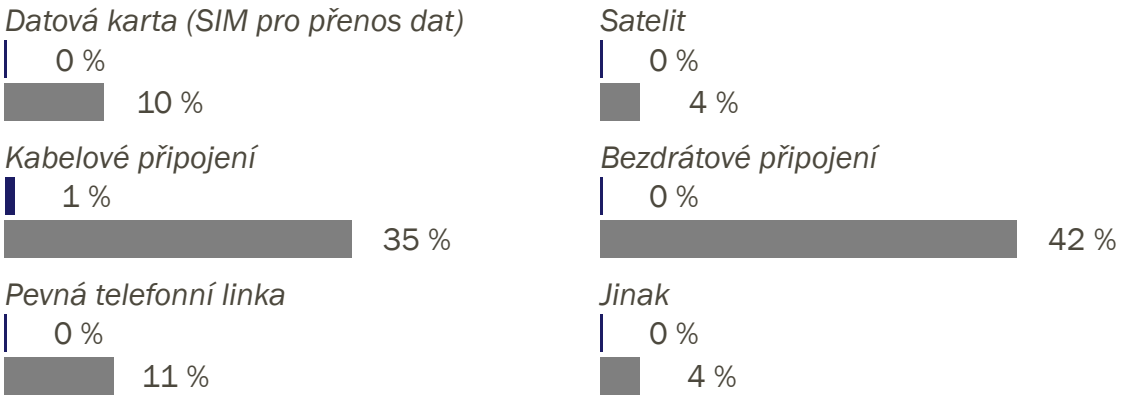

Digitálně popálení

Neohrožení dig. vyloučením

4.4 Aktivní důchodci

4.4.1 Hlavní charakteristika segmentu

Hlavní charakteristikou tohoto segmentu, který je tvořen osobami staršími 50 let, je pozitivní vztah k technice, ke které ale nemají přístup. Tento segment zabírá lehce přes pětinu všech digitálně vyloučených osob.

4.4.2 Sociodemografický profil

Mezi aktivní důchodce patří převážně muži. Z názvu segmentu také vyplývá, že v něm převažují starší osoby. Na rozdíl od Uzavřených důchodců, kde převažovaly osoby nad 65 let, zde je z velké části zastoupena i věková kategorie 55–64 let.

V porovnání s osobami, které nejsou ohroženy digitálním vyloučením, je zde méně svobodných a více ovdovělých osob. To je ale pochopitelně dáno věkovou strukturou skupiny Aktivních důchodců.

Věkem je dále ovlivněno i vzdělání. V segmentu jsou nejvíce zastoupeny osoby se středoškolským vzděláním bez maturity a také ti, kteří nejvýše dosáhli základního vzdělání.

Největší část Aktivních důchodců žije ve městech, které mají nad 100 000 obyvatel. Naopak nejméně jich bydlí v obcích s méně než 1 000 obyvateli. Z hlediska regionů jsou Aktivní důchodci nejvíce zastoupeni v Moravskoslezském kraji, nepatrně menší je potom jejich podíl mezi obyvateli kraje Karlovarského, Středočeského a Prahy.

Jako u většiny ostatních segmentů digitálně vyloučených osob reprezentuje největší část Aktivních důchodců nejnižší příjmovou kategorii.

Stručný popis typického představitele segmentu

- Muž
- 65–79 let
- Ženatý nebo ovdovělý
- Nižší příjmy i vzdělání
- Bydlí ve velkém městě s více než 100 000 obyvateli, a to buď sami, nebo ve dvou
- Pozitivní vztah k moderním technologiím

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Aktivní důchodci - Sociodemografie - rok 2017

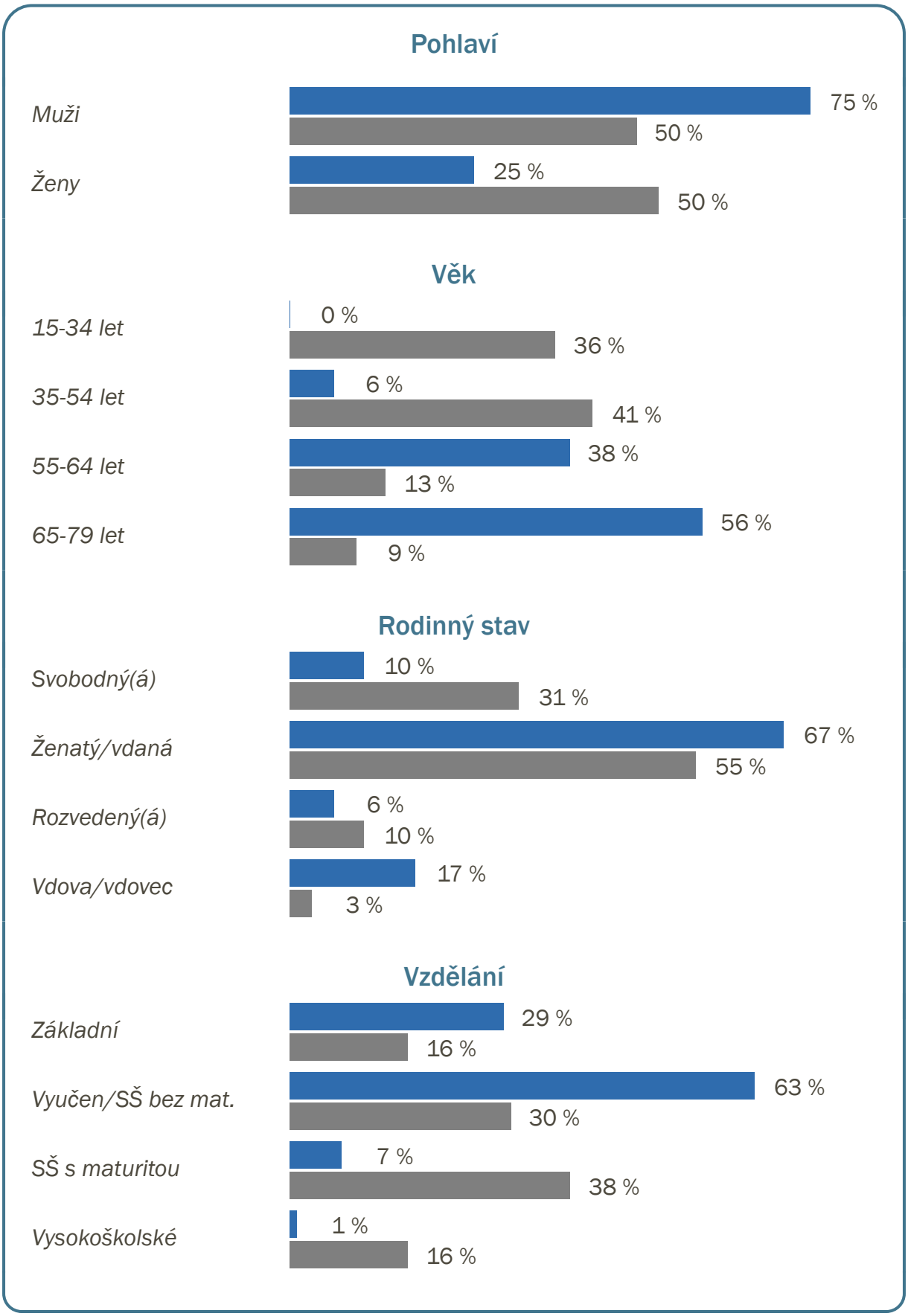

Velikost místa bydliště

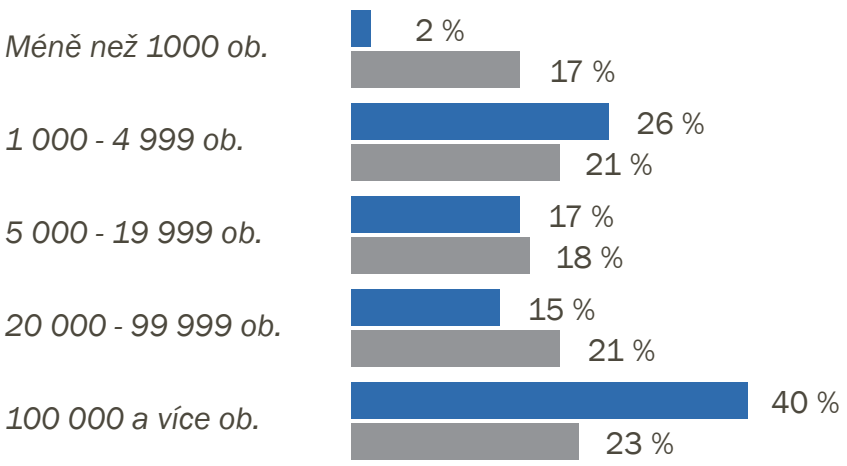

Příjem

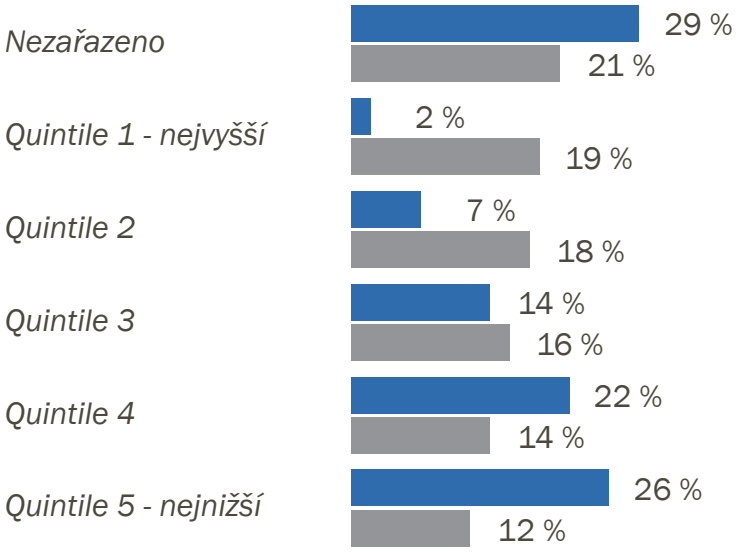

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Aktivní důchodci - Sociodemografie - rok 2020

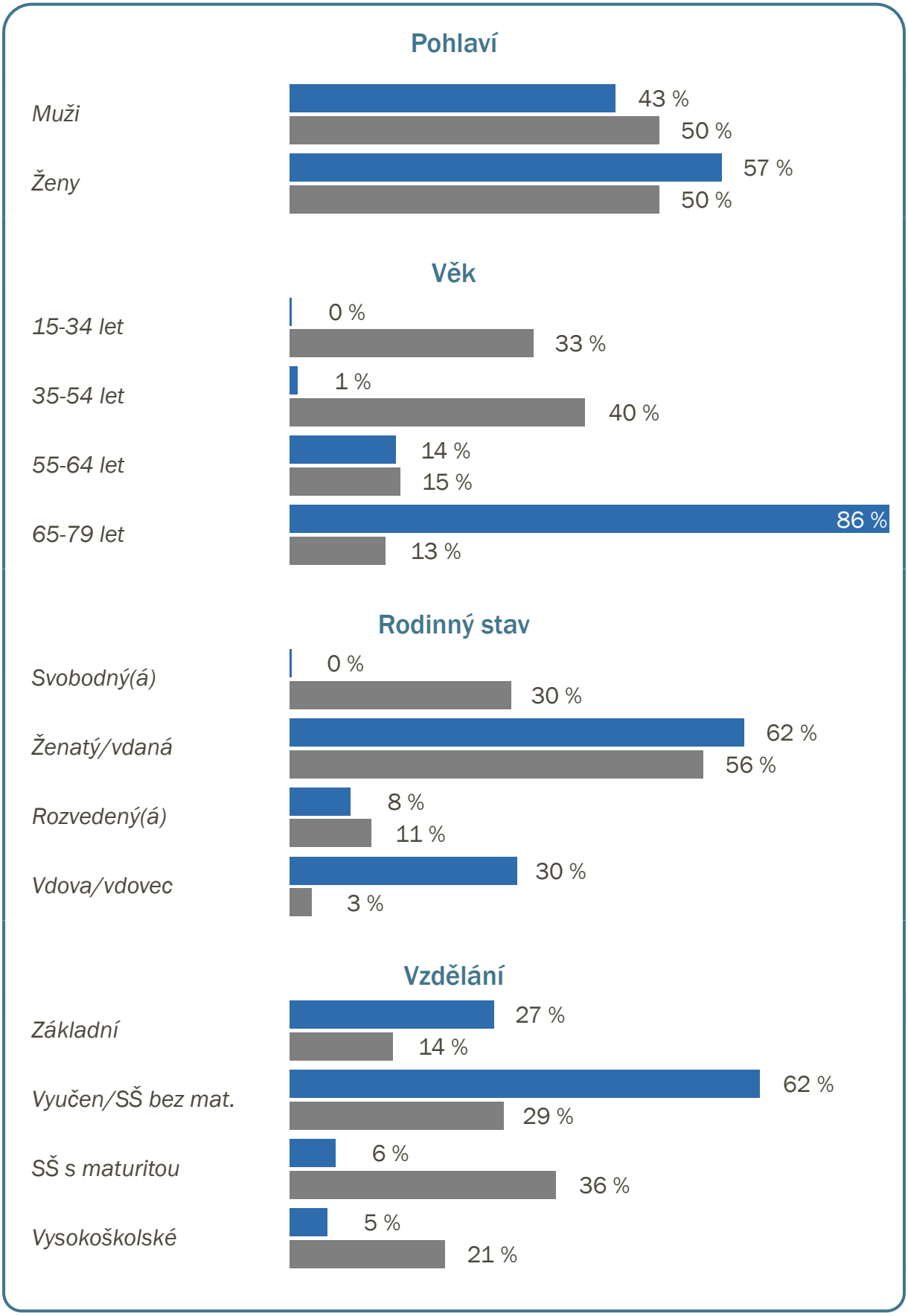

Velikost místa bydliště

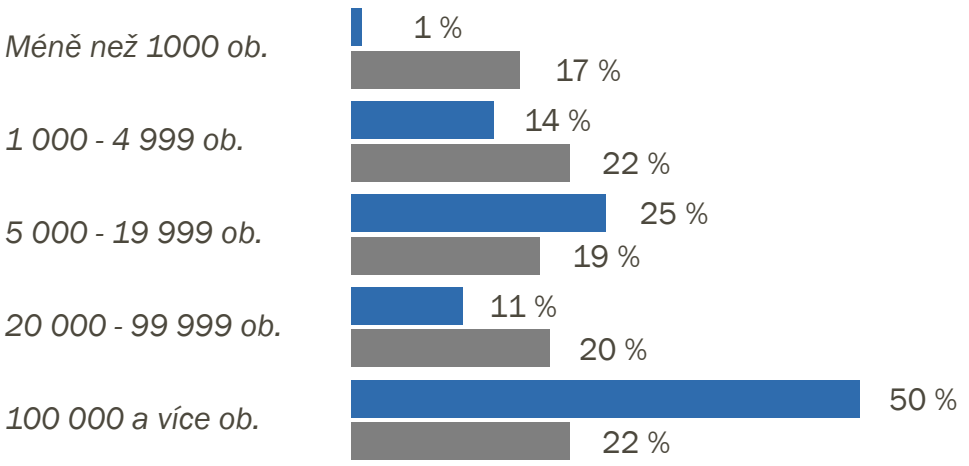

Příjem

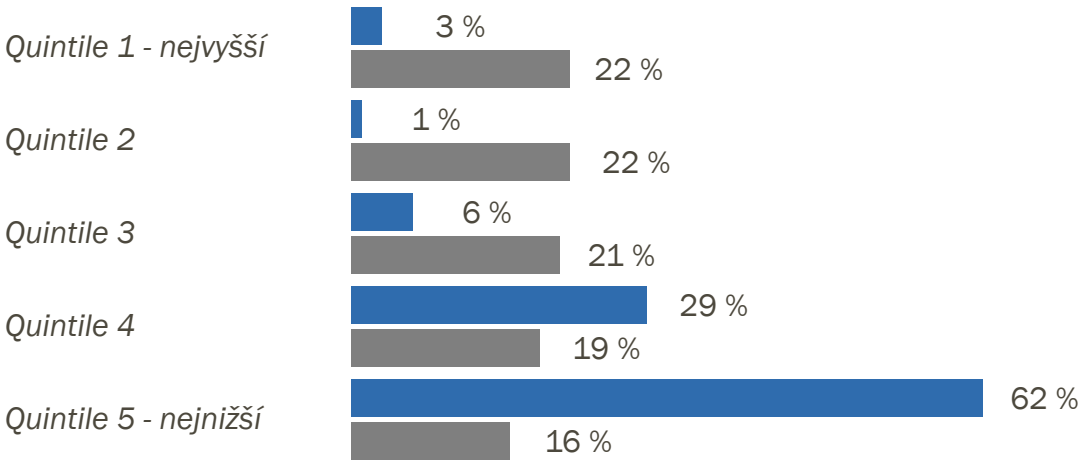

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

4.4.3 Využívání médií a internetu

Pro Aktivní důchodce je charakteristický především častý poslech rádia. Průměrní jsou potom v míře sledování televize. Větší zastoupení má také outdoor, což pouze potvrzuje označení segmentu. V porovnání s osobami, které nejsou ohroženy digitálním vyloučením, jsou u této skupiny osob méně zastoupena tištěná média.

Ačkoli je segment označen jako Aktivní důchodci, pouze necelá pětina z nich uvedla jako důvod, že na internet nemají čas. K převažujícím důvodům, proč v současné době internet nevyužívají, patří pocit, že ho nepotřebují, neumí s ním pracovat anebo k němu nemají přístup.

Aktivní důchodci - Média a internet - rok 2017

Využívání médií a internetu

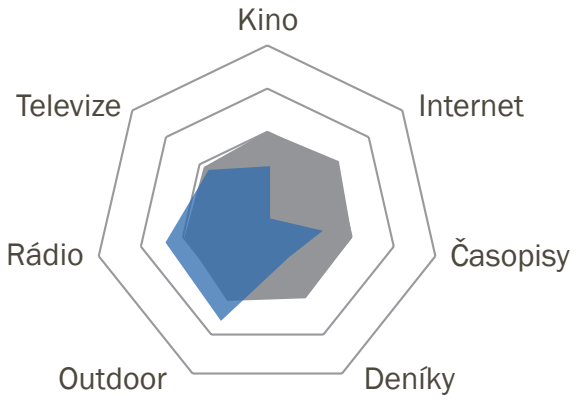

Proč v současné době nevyužíváte Internet?
(respondent mohl zvolit více variant)

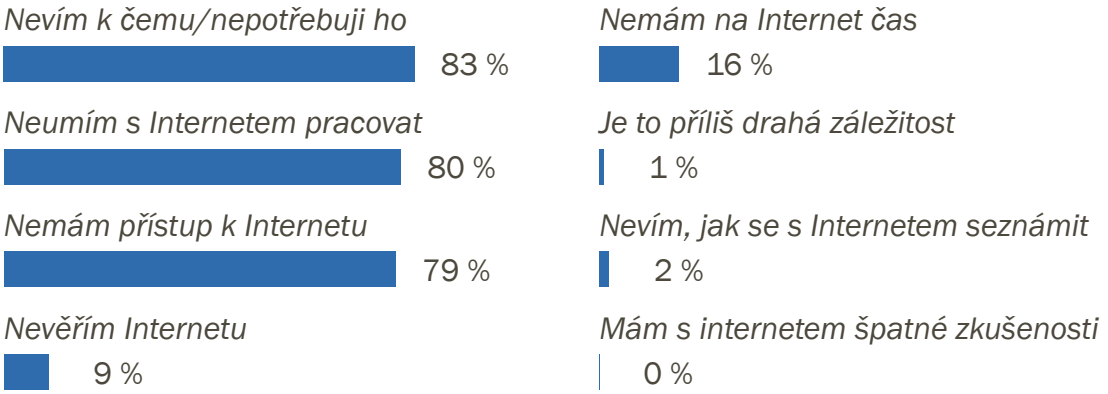

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Aktivní důchodci - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

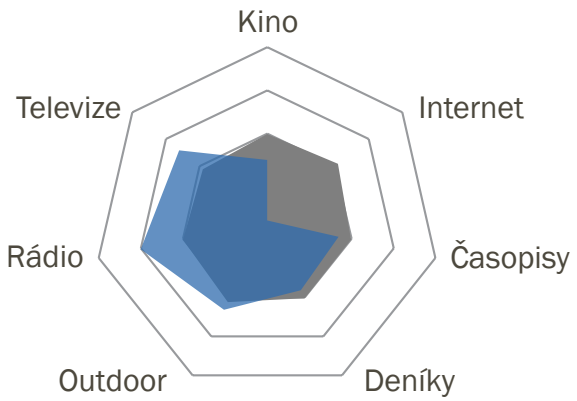

Proč v současné době nevyužíváte Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

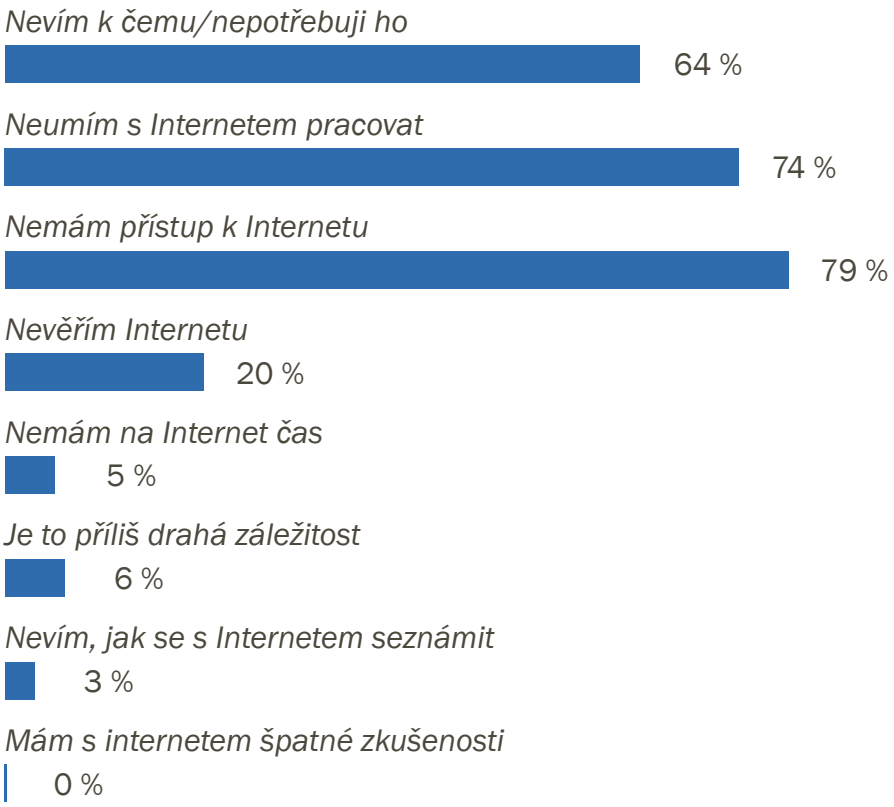

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

4.4.4 Postoje k technologiím

Popis Aktivního důchodce jako člověka, který má pozitivní vztah k technice i změnám se odráží i ve výrocích uvedených níže. V porovnání s osobami, které nejsou digitálním vyloučením ohroženy, věří větší část tohoto vyčleněného segmentu v nové technologie, domnívá se, že časem věda a technika vyřeší všechny problémy.

Dále si myslí, že je důležité, aby byla jejich domácnost vybavena nejmodernější technologií, polovina z nich vyhledává informace o technice všude, kde je to možné. Na druhou stranu ale minimum z těchto osob vlastní smartphone nebo má v domácnosti počítač.

Aktivní důchodci - Postoje k technologiím - rok 2017

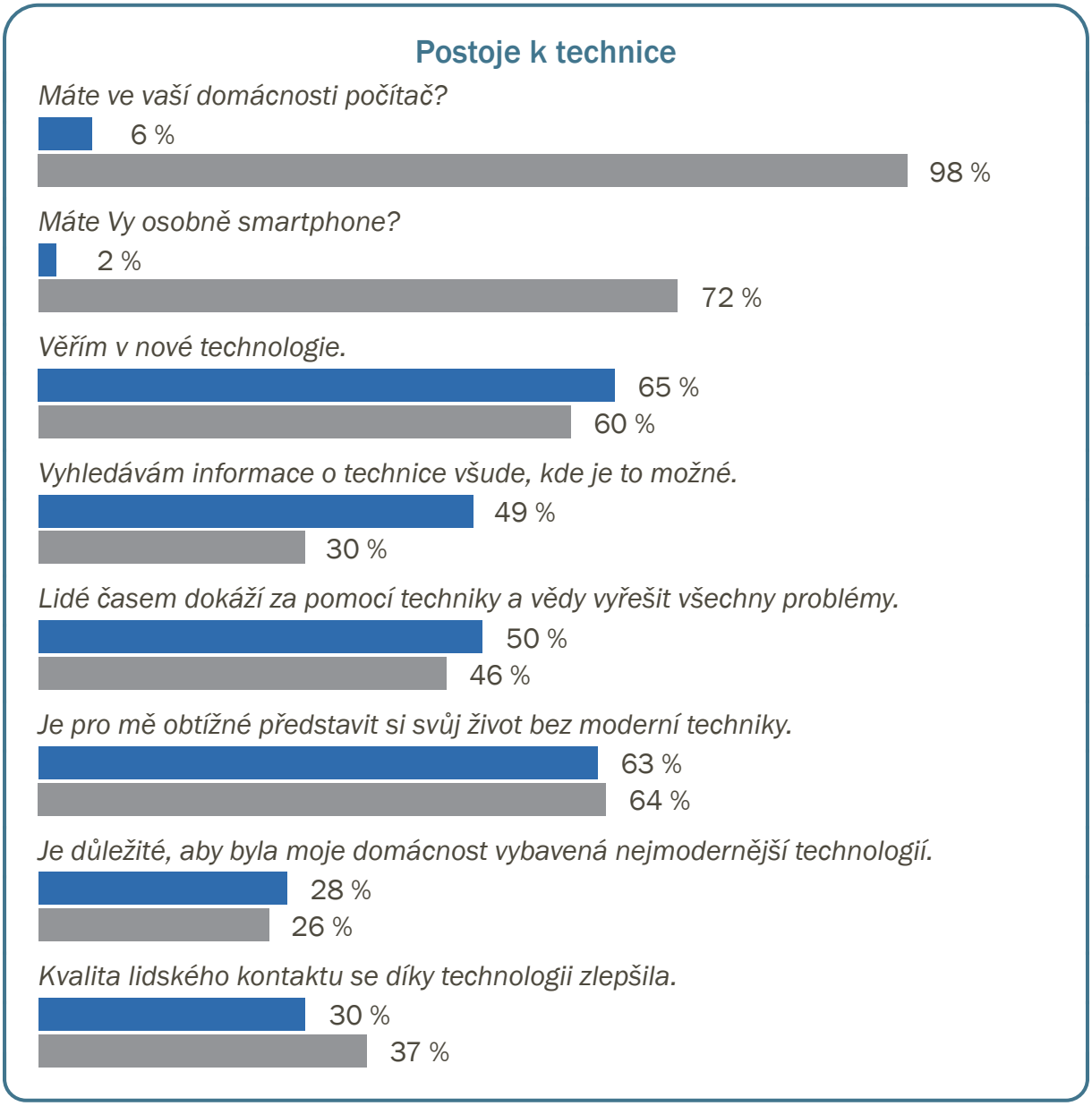

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

Aktivní důchodci - Postoje k technologiím - rok 2020

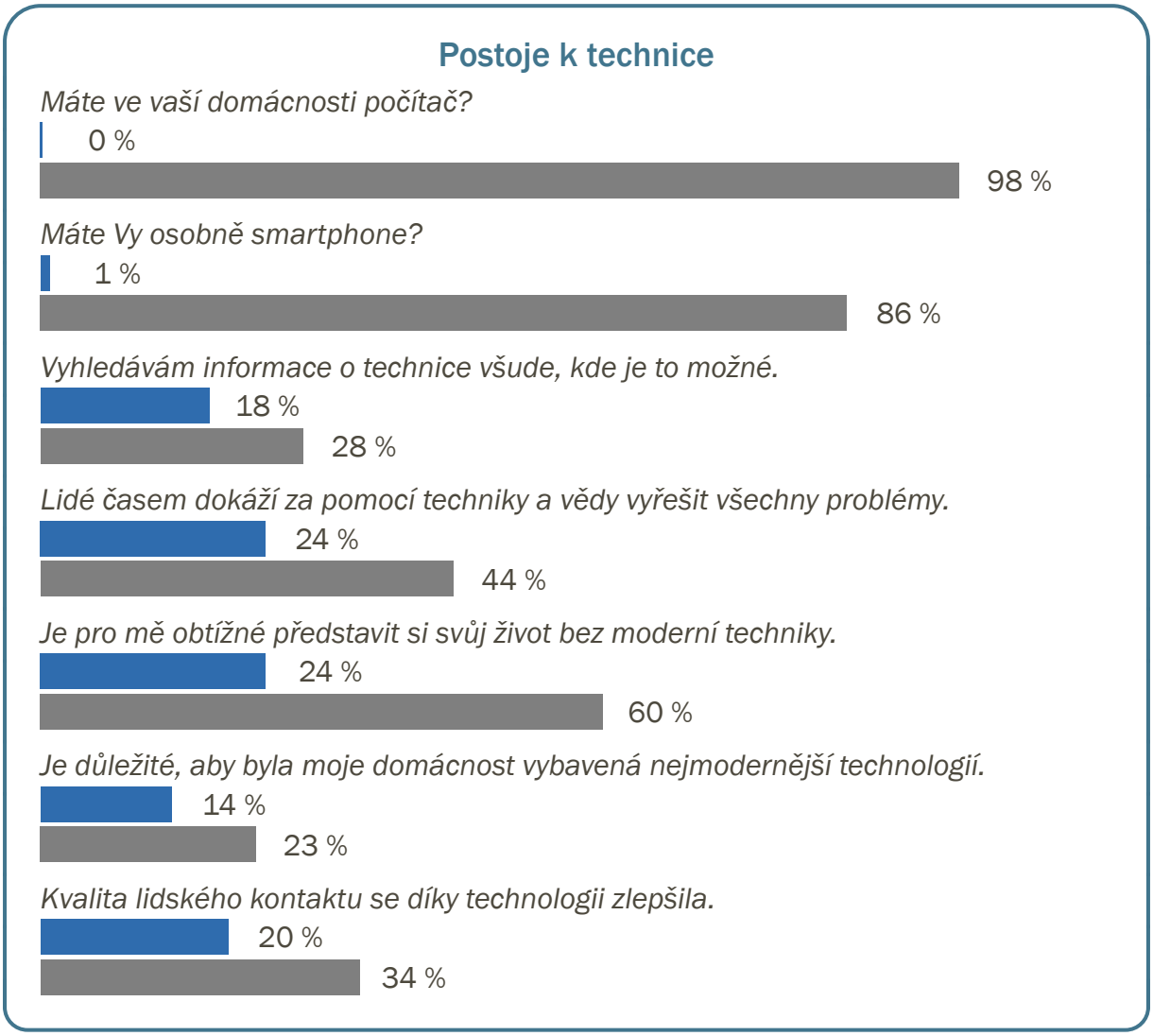

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

4.4.5 Přístup na internet

Ze všech segmentů digitálně vyčleněných osob jsou Aktivní důchodci nejvíce utvrzeni ve svém pohledu, že internet nepotřebují a nezačnou jej v blízké budoucnosti využívat.

Stejně jako v případě Nemajetných, osamělých nemá většina Aktivních důchodců ve své domácnosti připojení k internetu.

Ačkoliv mají Aktivní důchodci obecně pozitivní vztah k technice, tak k využívání internetu nevidí důvod. Se svým životem jsou spokojeni i bez něj.

Aktivní důchodci - Přístup na internet - rok 2017

Používání internetu

Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat Internet v průběhu následujících 12 měsíců?

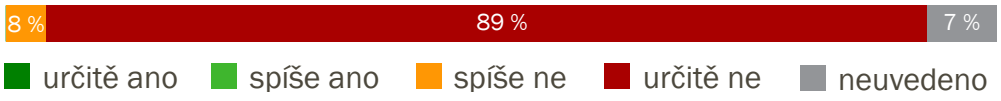

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

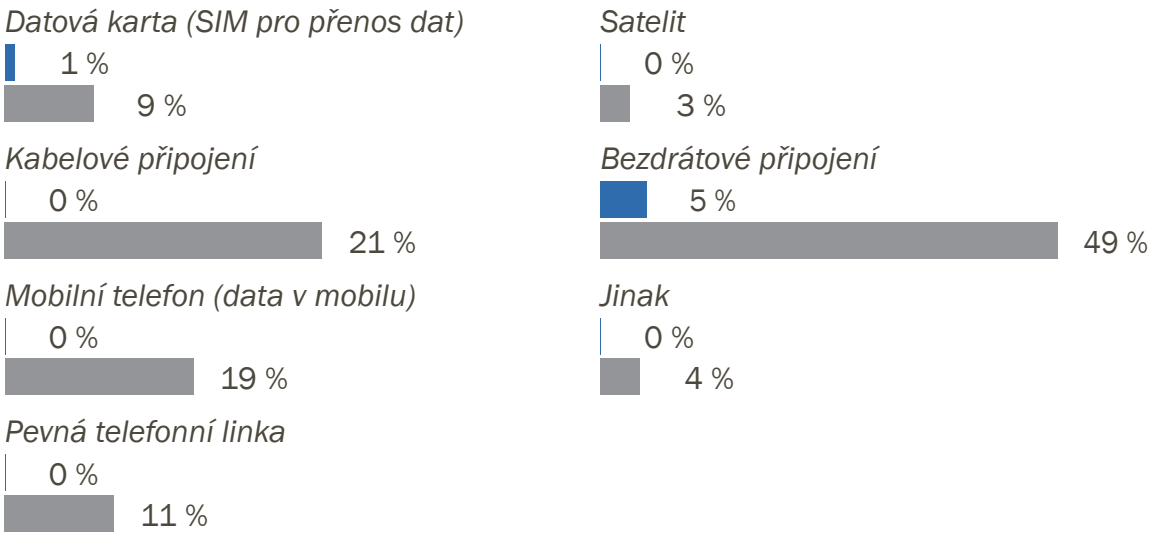

Aktivní důchodci - Přístup na internet - rok 2020

Používání internetu

Uvažujete o tom, že byste začal(a) využívat Internet v průběhu následujících 12 měsíců?

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

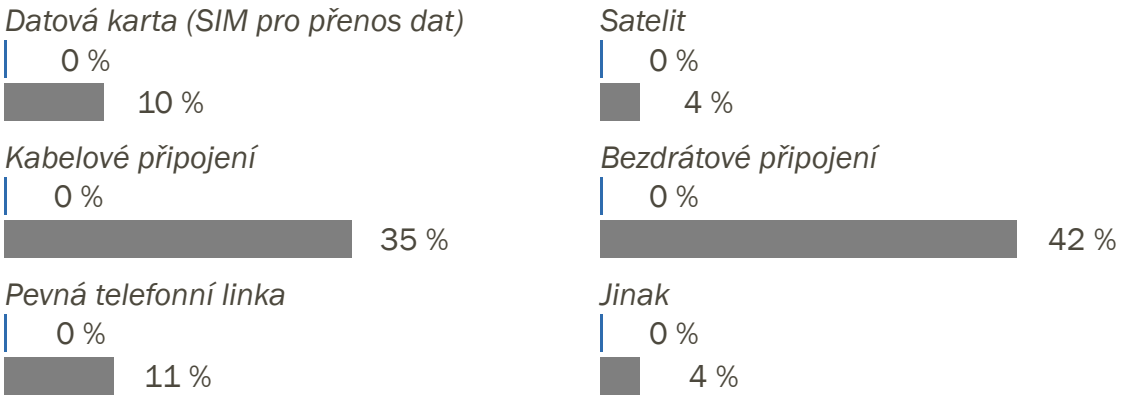

Aktivní důchodci

Neohrožení dig. vyloučením

5. POPIS SEGMENTŮ – OHROŽENÍ DIGITÁLNÍM VYLOUČENÍM

5.1 Rodiče z maloměst

5.1.1 Hlavní charakteristiky segmentu

Rodiče z maloměst tvoří další výrazný segment, jenž tvoří více než pětinu ohrožených digitálním vyloučením. Charakteristické je pro ně postavení rodiny vysoko v hodnotovém žebříčku, nízký zájem o politiku a život v poměrně velkém shonu.

5.1.2 Sociodemografický profil

Mezi Rodiči z maloměst nejsou významněji více zastoupeni ani muži ani ženy. Jejich poměr je v této skupině prakticky vyrovnaný. S názvem segmentu koresponduje věk lidí, kteří do něj patří, jedná se převážně o lidi od 35 do 54 let, tedy v životním období, kdy zakládají rodiny či vychovávají děti. Stejně tak jsou to z převážné většiny vdané ženy či ženatí muži. Jsou to zpravidla lidé vyučení či se středoškolským vzděláním bez maturity.

Rodiče z maloměst mají silné zastoupení napříč městy i vesnicemi, pouze minimálně je ovšem najdeme ve velkých městech s 100 000 a více obyvateli.

Domácnosti Rodičů z maloměst mají vesměs nízký příjem. Příjmy jejich domácnosti jsou i v porovnání s ostatními segmenty ohrožených digitálním vyloučením podprůměrné, a to především když započteme, kolik osob musí daná domácnost ze svého příjmu živit.

Stručný popis typického představitele segmentu

- Ženy i muži
- 35–54 let
- Vdané/ženatí
- Nižší vzdělání i úroveň příjmů vzhledem k počtu členů domácnosti
- Bydlí mimo velká města v početných rodinách
- Život ve shonu

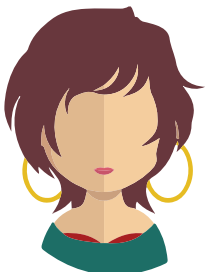

Rodiče z maloměst

Neohrožení dig. vyloučením

Rodiče z maloměst - Sociodemografie - rok 2017

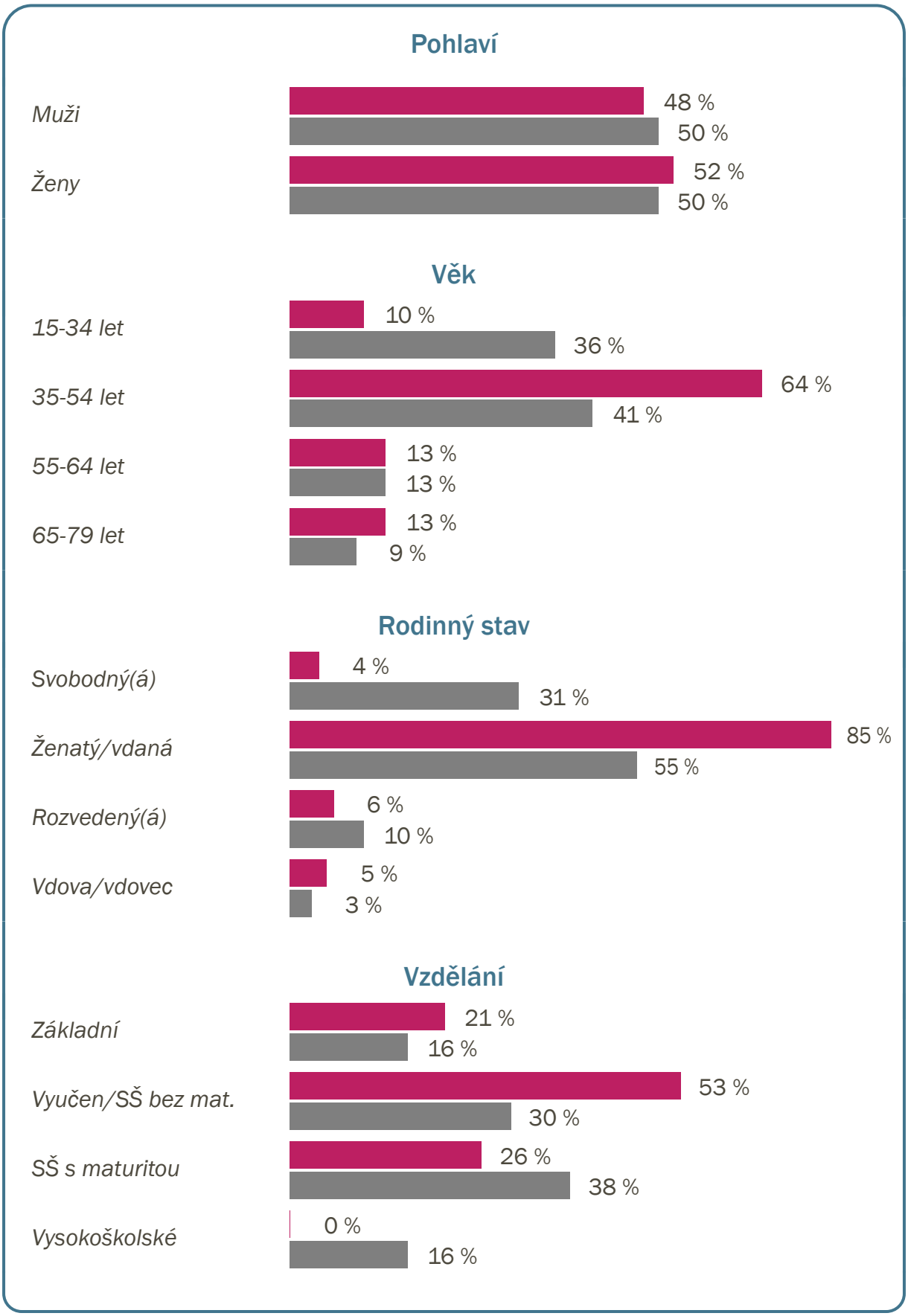

Velikost místa bydliště

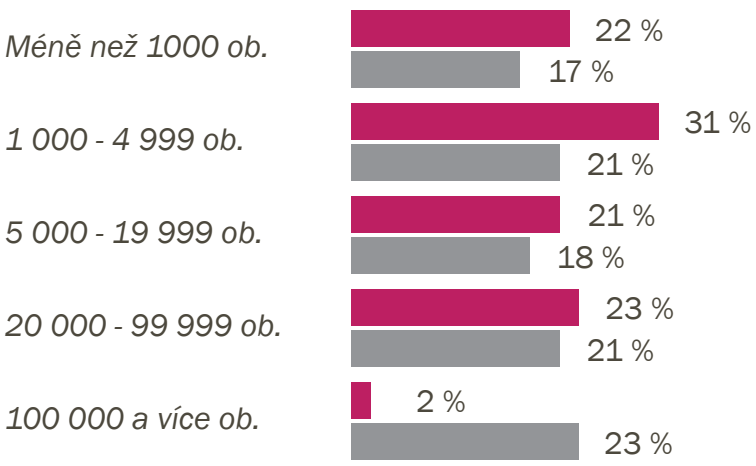

Příjem

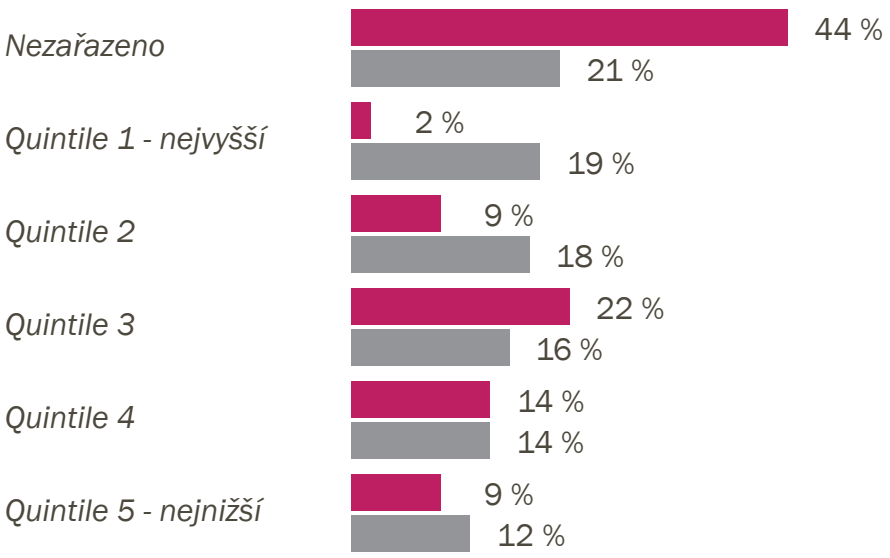

Rodiče z maloměst

Neohrožení dig. vyloučením

Rodiče z maloměst - Sociodemografie - rok 2020

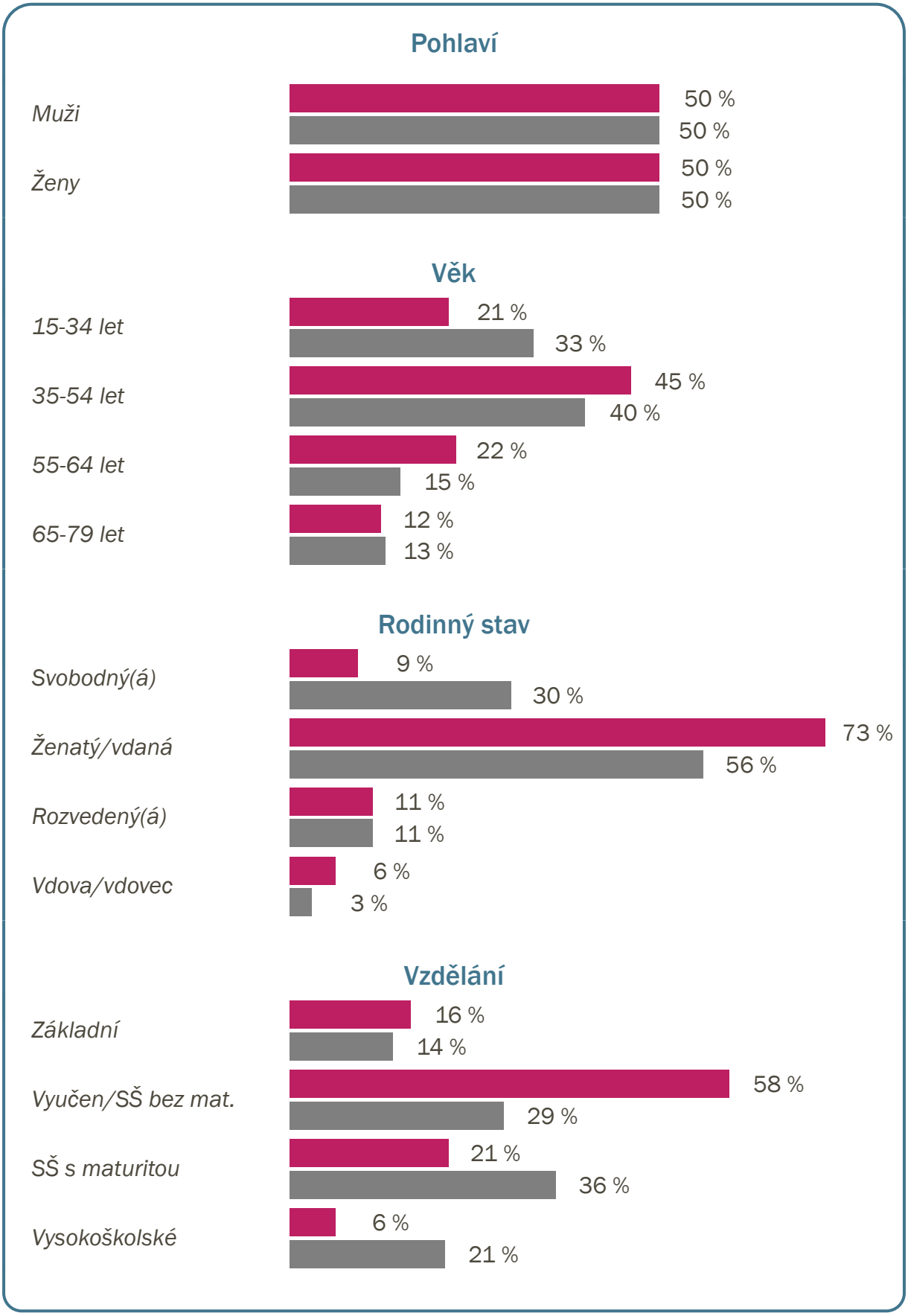

Velikost místa bydliště

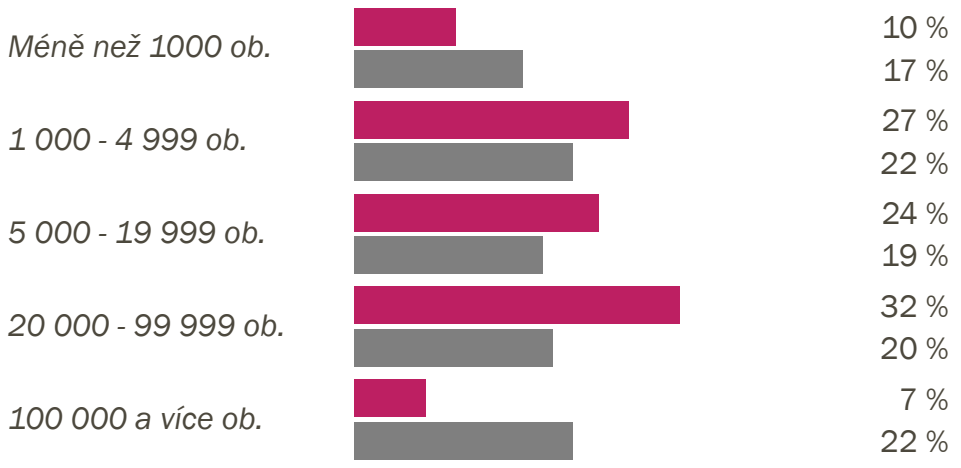

Příjem

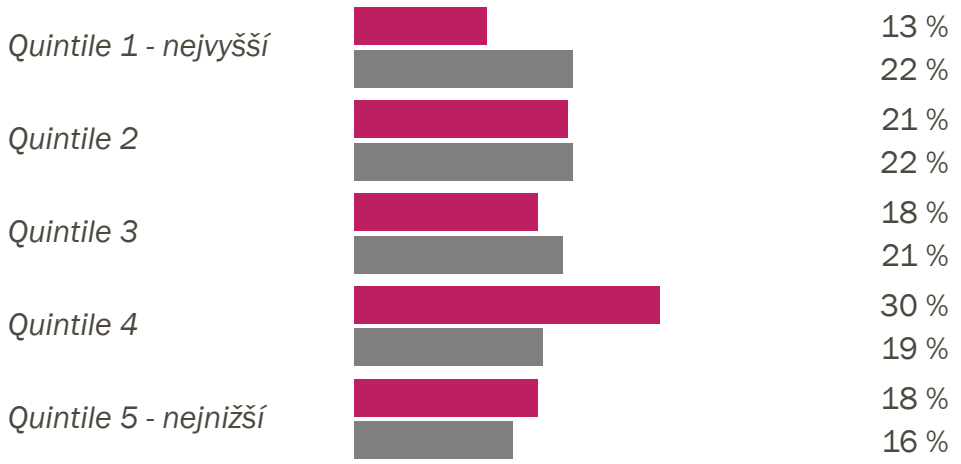

Rodiče z maloměst

Neohrožení dig. vyloučením

5.1.3 Využívání médií a internetu

Rodiče z maloměst jsou spíše konzumenty tradičních médií, jako jsou rádio a televize. Kino navštěvují s podobnou frekvencí jako lidé neohrožení digitálním vyloučením. Méně se pak věnují četbě deníků a časopisů. Podstatně méně času tráví aktivitami mimo své domovy.

Z aktivit na internetu jsou o něco málo výraznější spíše ty pasivní, konkrétně sledování videí a zpravodajství. Internet obecně používají značně méně než lidé neohrožení digitálním vyloučením.

Rodiče z maloměst - Média a internet - rok 2017

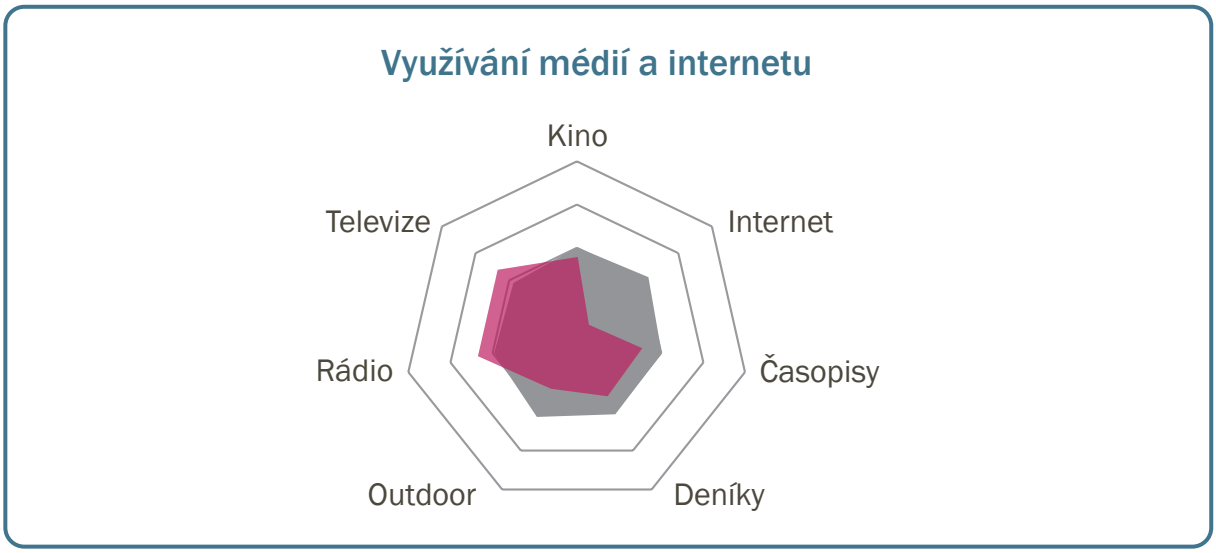

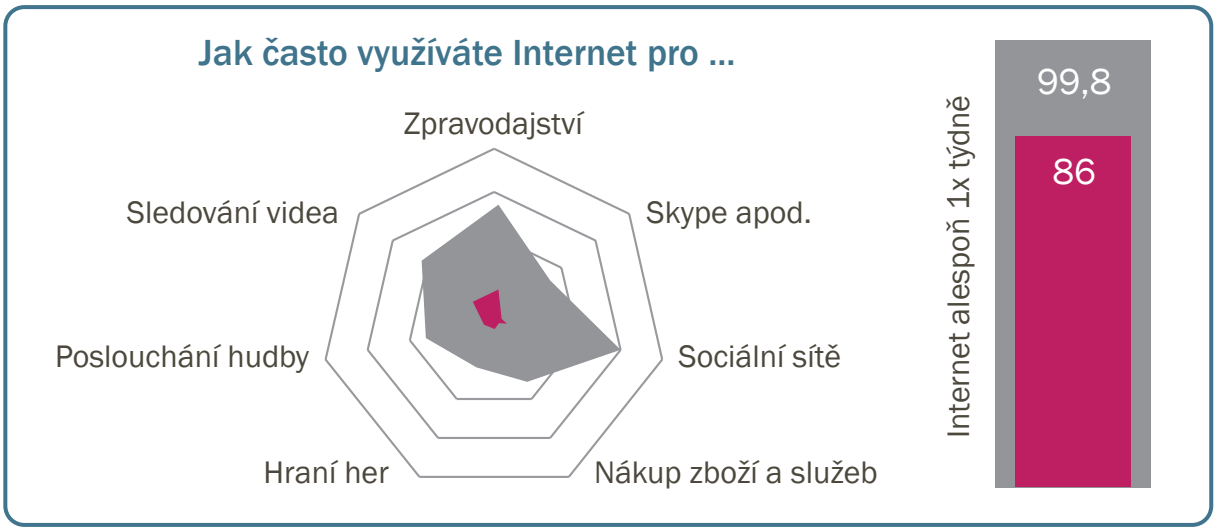

Rodiče z maloměst

Neohrožení dig. vyloučením

Rodiče z maloměst - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

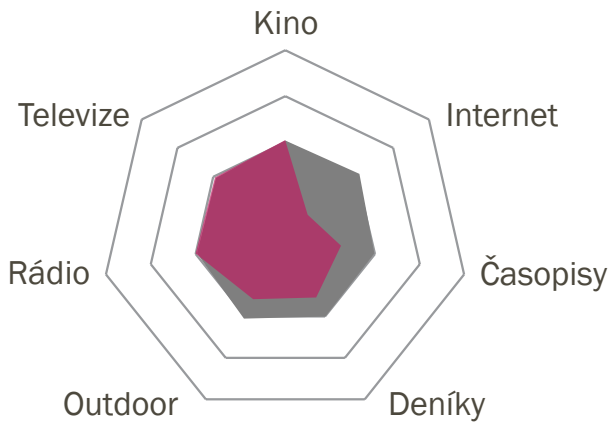

Jak často využíváte Internet pro ...

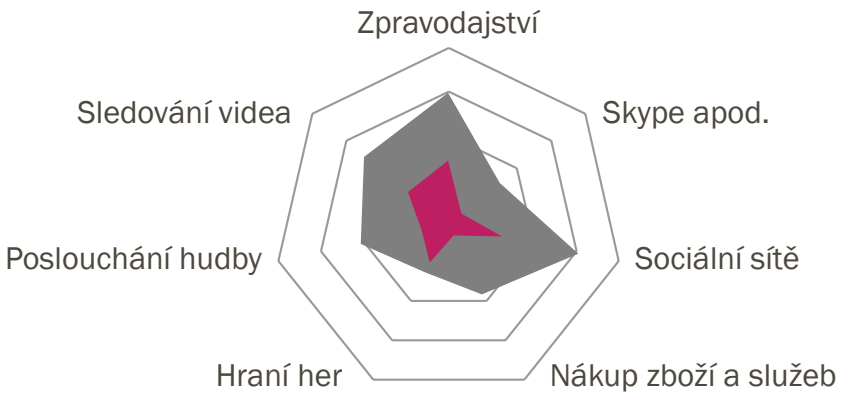

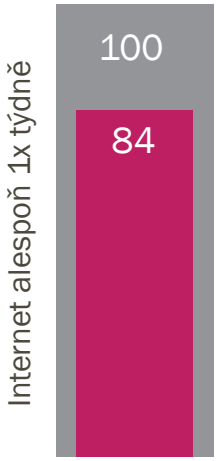

Rodiče z maloměst

Neohrožení dig. vyloučením

5.1.4 Postoje k technologiím

Většina Rodičů z maloměst má ve své domácnosti počítač, bezmála třetina z nich používá smartphone. Pouze necelá pětina projevuje zájem o technologie.

Rodiče z maloměst vyjadřují podprůměrnou důvěru v nové technologie, to se pojí i s tím, že jsou mírně skeptičtí k tomu, že by technologie a věda mohly být vodítkem k řešení všech problémů.

Stejně tak neshledávají jako důležité, aby měli v domácnosti technologie, pouze čtvrtina z nich by si svůj život nedokázala představit bez moderních technologií. I přesto uznávají, že technologie hrají poměrně podstatnou roli pro jejich kontakt s okolím. Bezmála třetině Rodičů z maloměst se zlepšila díky technologiím kvalita lidského kontaktu.

Rodiče z maloměst - Postoje k technologiím - rok 2017

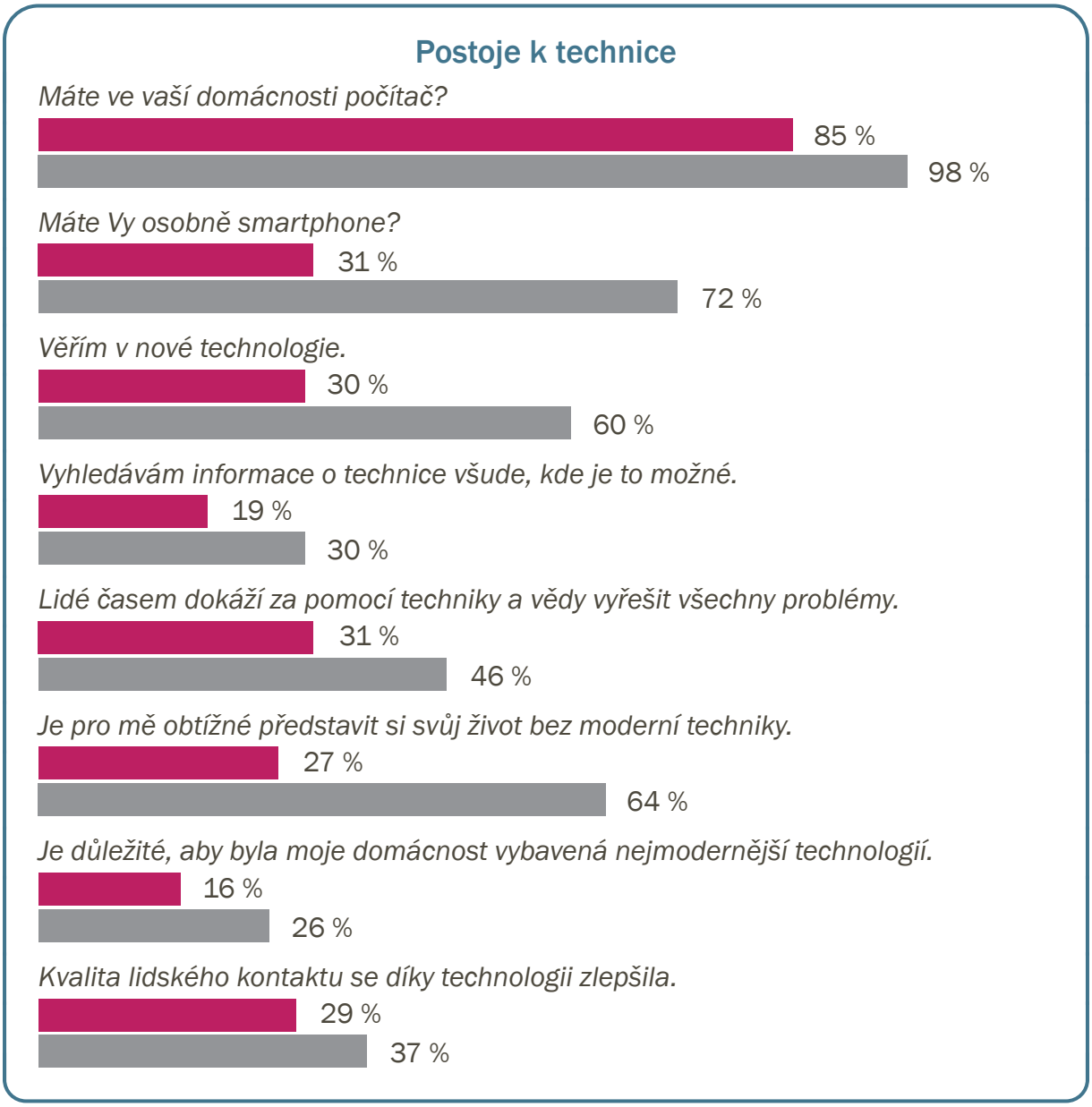

Rodiče z maloměst

Neohrožení dig. vyloučením

Rodiče z maloměst - Postoje k technologiím - rok 2020

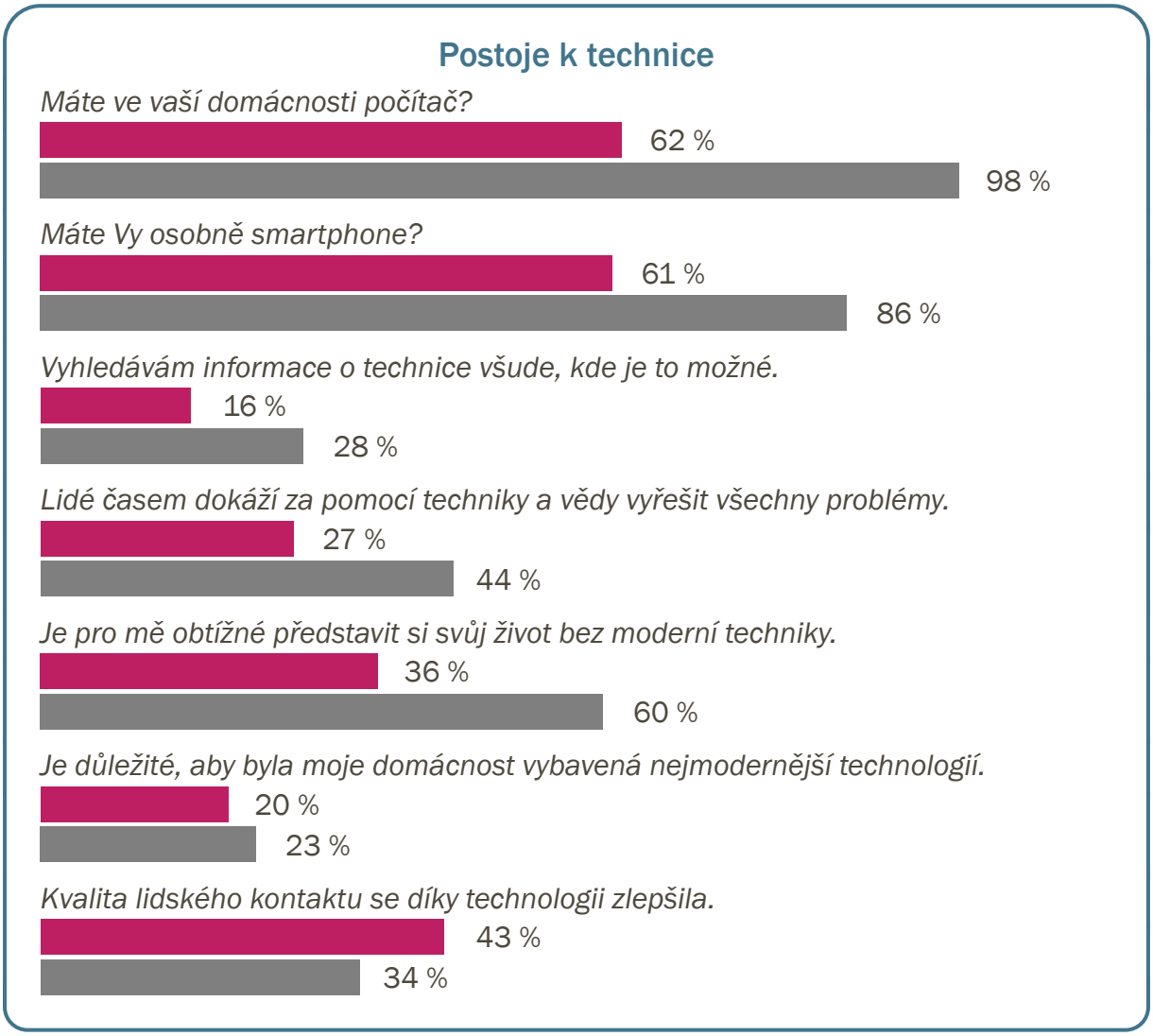

Rodiče z maloměst

Neohrožení dig. vyloučením

5.1.5 Přístup na internet

Na internet se nejčastěji připojují skrze bezdrátové připojení. Minimum z nich využívá datovou kartu, satelit či pevnou telefonní linku. Méně než pětina Rodičů z maloměst se připojuje k internetu přes smartphone, což koresponduje i se skutečností, že smartphony obecně nevyužívají v takové míře. Většina z nich má doma počítač, shodně více jak třetina se připojuje na internet na stolním počítači, či notebooku. Pouze minimum využívá k přístupu na internet tablet či digitální televizi.

Rodiče z maloměst - Přístup na internet - rok 2017

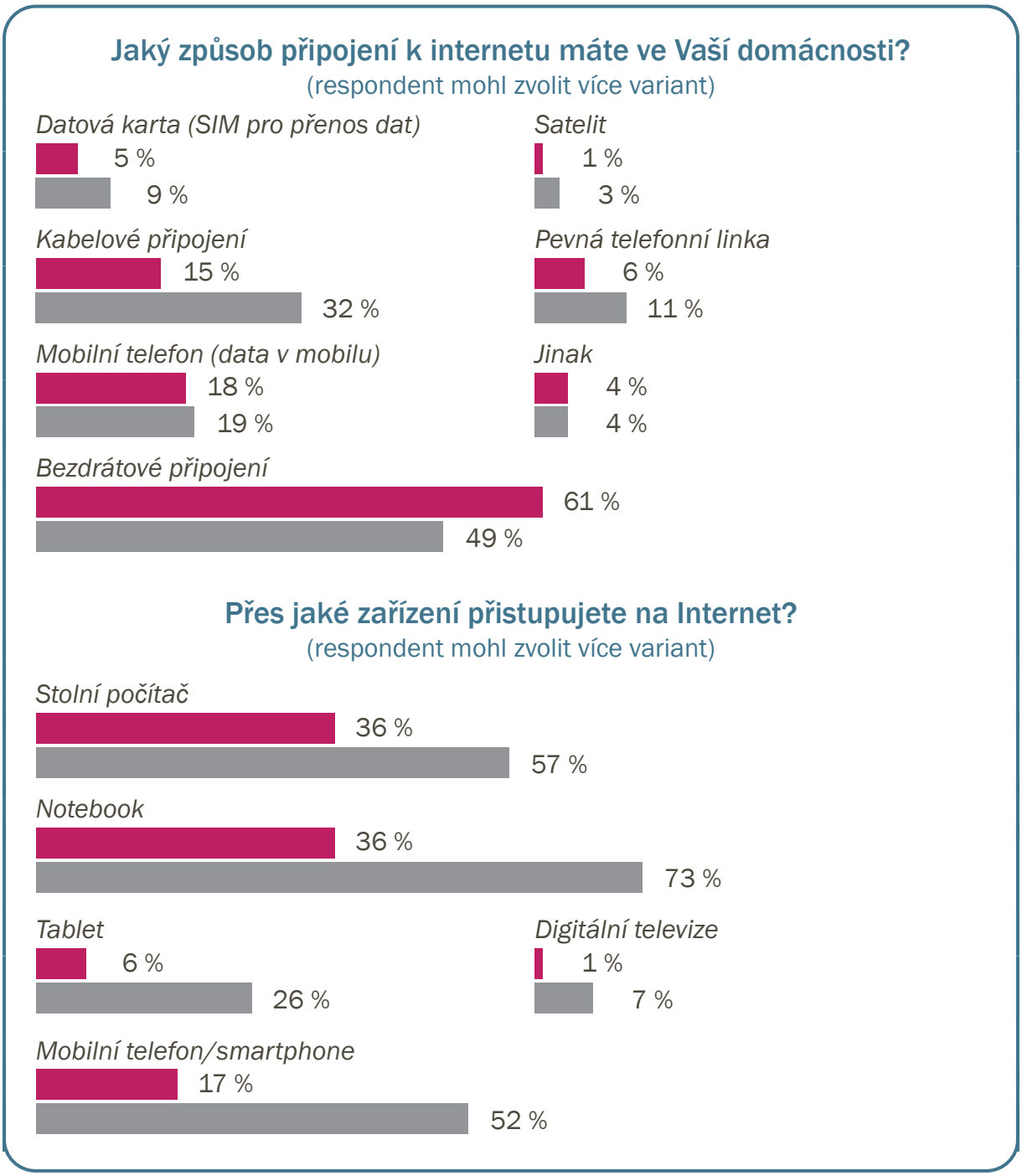

Rodiče z maloměst

Neohrožení dig. vyloučením

Rodiče z maloměst - Přístup na internet - rok 2020

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

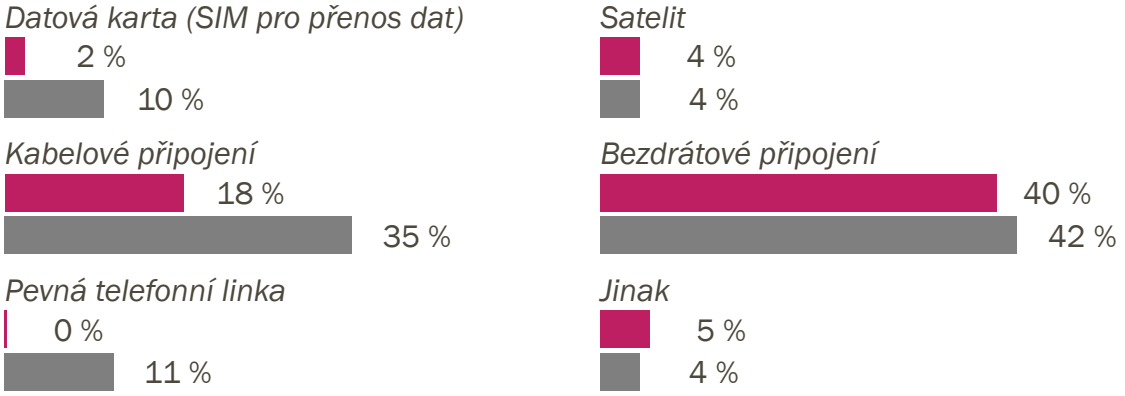

Přes jaké zařízení přistupujete na Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

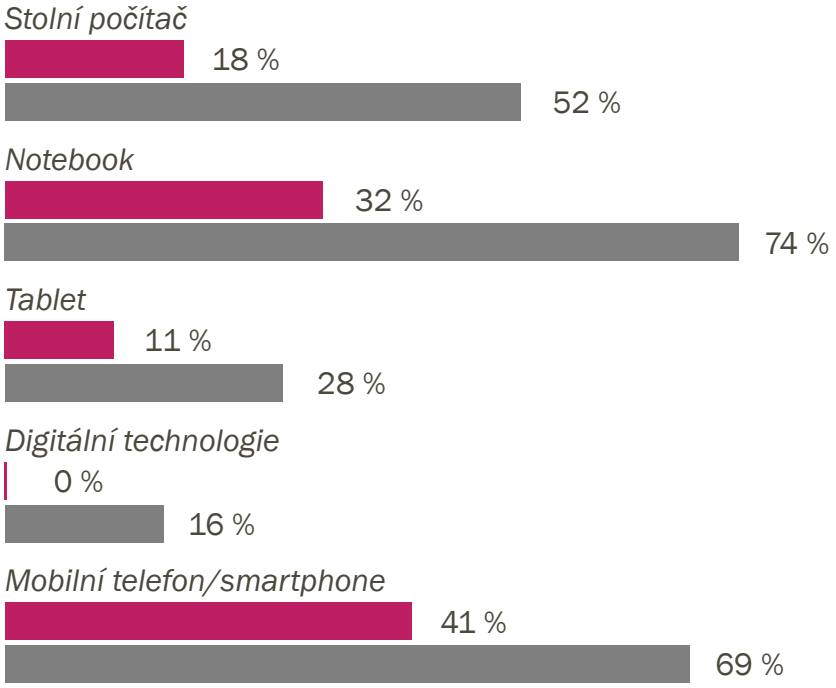

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

5.2 Tele-babky

5.2.1 Hlavní charakteristika segmentu

Tele-babky jsou největším segmentem osob ohrožených digitálním vyloučením zahrnujícím přibližně čtvrtinu ohrožených. Tele-babky se přiklání spíše k tradičním postojům, vyjadřují zájem o mezinárodní dění. Technika má v jejich životě nepostradatelné místo, ale využívají ji nepříliš často.

5.2.2 Sociodemografický profil

Tele-babky získaly své označení na základě toho, že je to segment s dvojnásobně vyšším zastoupením žen než mužů ve věku 65 a více let s vysokou mírou sledování televize. Tele-babky mají obecně nižší vzdělání, nejčastěji základní, vyučení či středoškolské bez maturity. Lidé v tomto segmentu jsou převážně vdané ženy a ženatí muži, přirozeně je zde silně zastoupená i skupina ovdovělých.

Jejich zastoupení je poměrně rovnoměrné napříč městy i vesnicemi, pouze minimálně je ovšem najdeme v místech s méně než 1000 obyvateli. Zde může hrát roli i fakt, že jsou to převážně senioři, kteří mají často horší možnost mobility a nemohou v těchto místech, které jsou zpravidla méně pokryté službami a dopravní obslužností, zůstávat z praktických důvodů.

Příjmy Tele-babek jsou spíše průměrné, z velké části jsou závislé na důchodech, které pobírají.

Stručný popis typického představitele segmentu

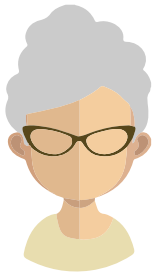

- Žena
- 65–79 let
- Vdaná nebo ovdovělá
- Nižší příjmy i vzdělání
- Bydlí mimo nejmenší obce, nejčastěji v Jihomoravském, Olomouckém nebo Zlínském kraji
- Vysoká míra sledování televize
- Moderním technologiím se nevyhýbají, ale nevyužívají je příliš často

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

Tele-babky - Sociodemografie - rok 2017

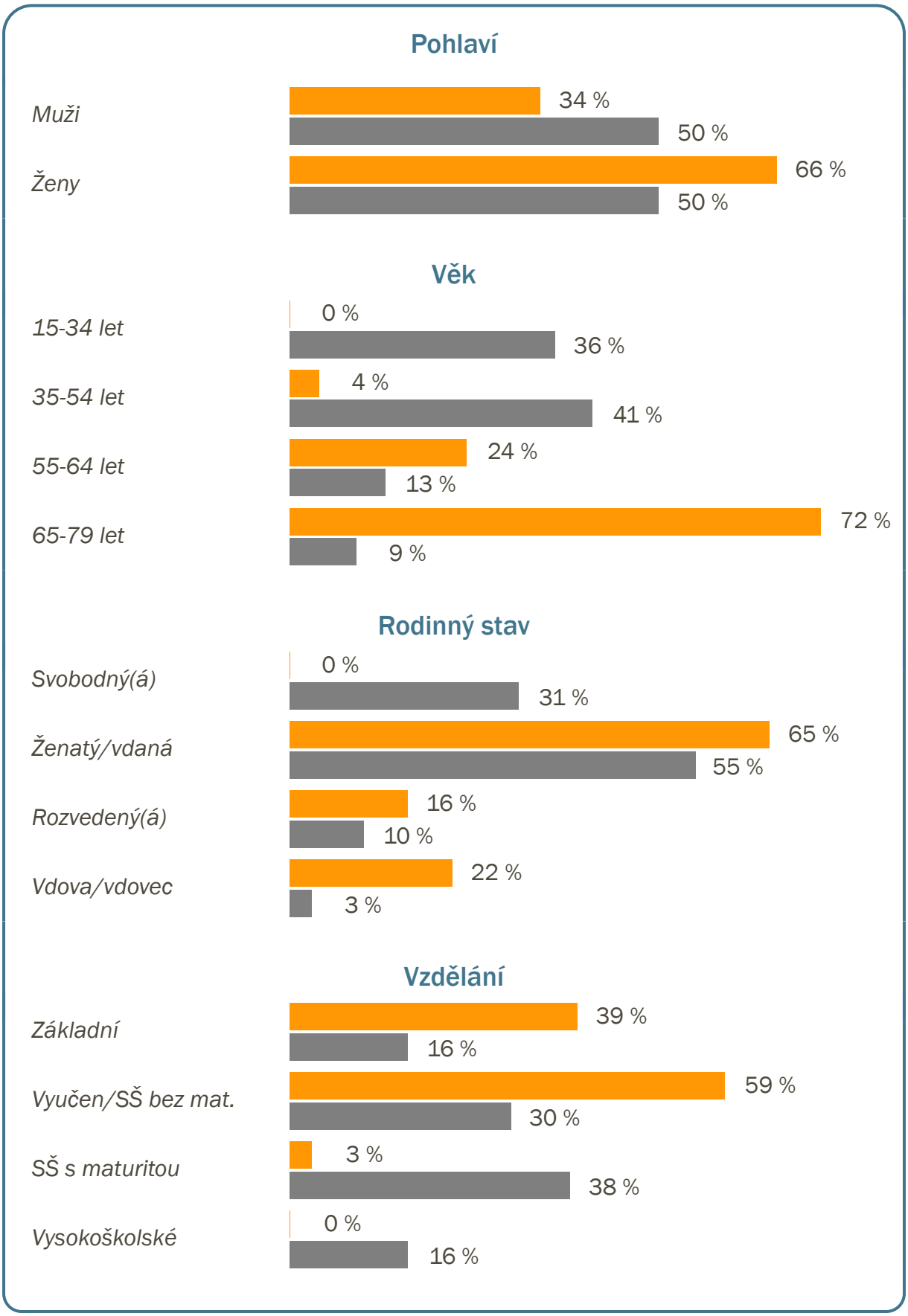

Velikost místa bydliště

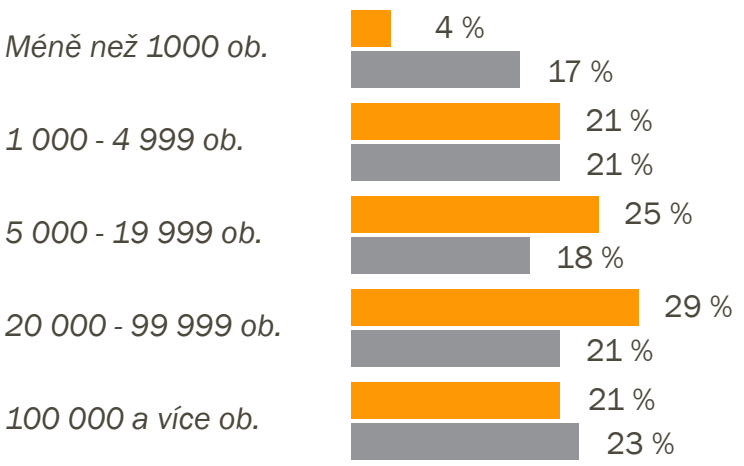

Příjem

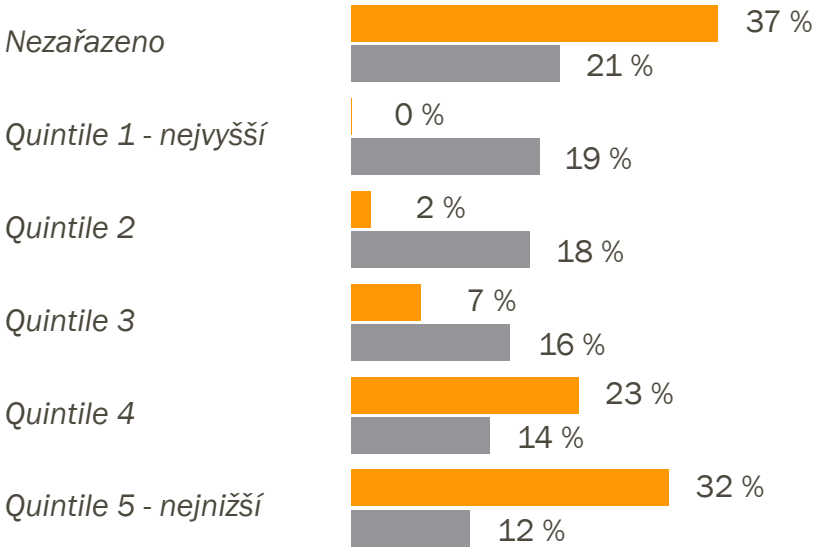

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

Tele-babky - Sociodemografie - rok 2020

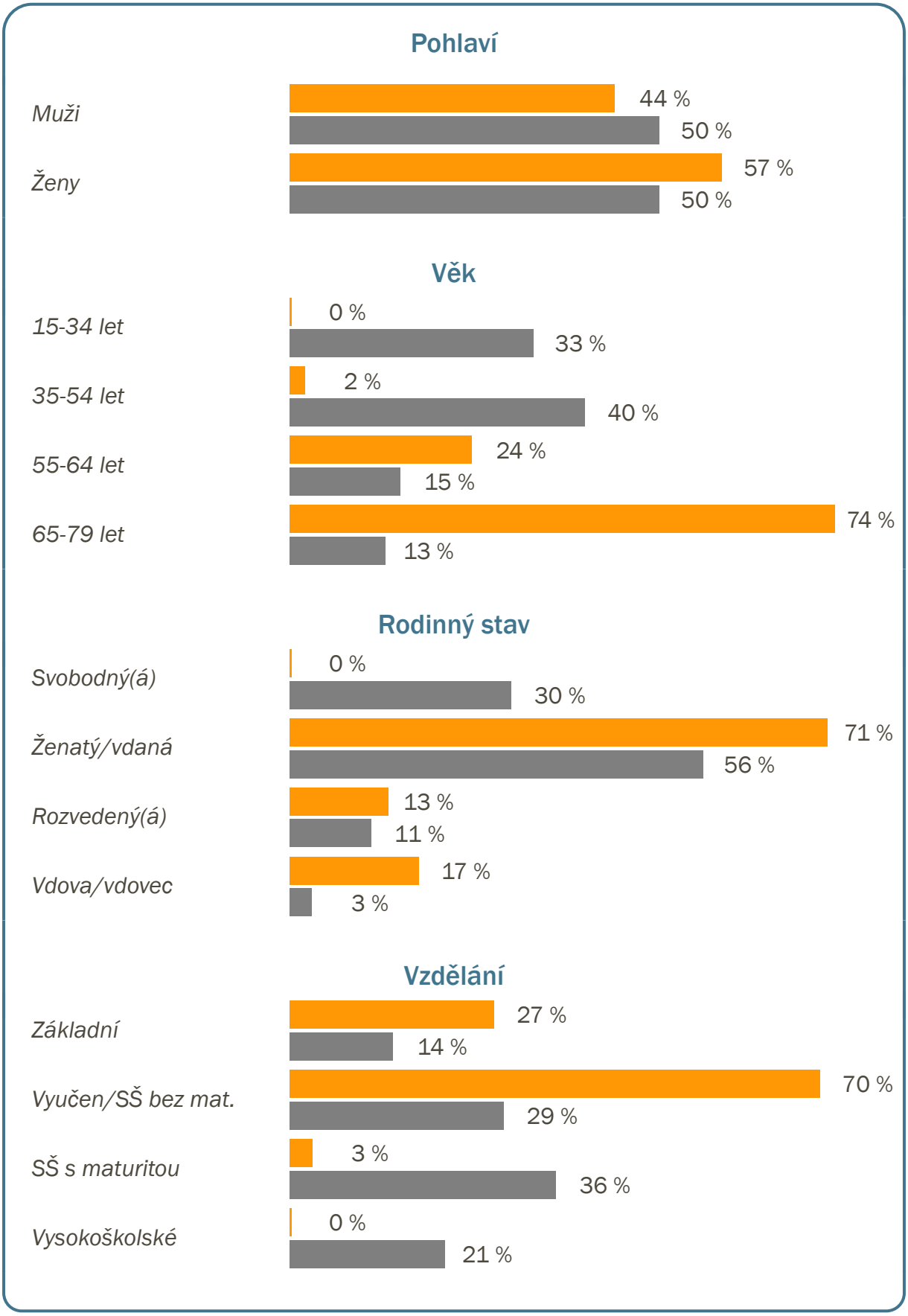

Velikost místa bydliště

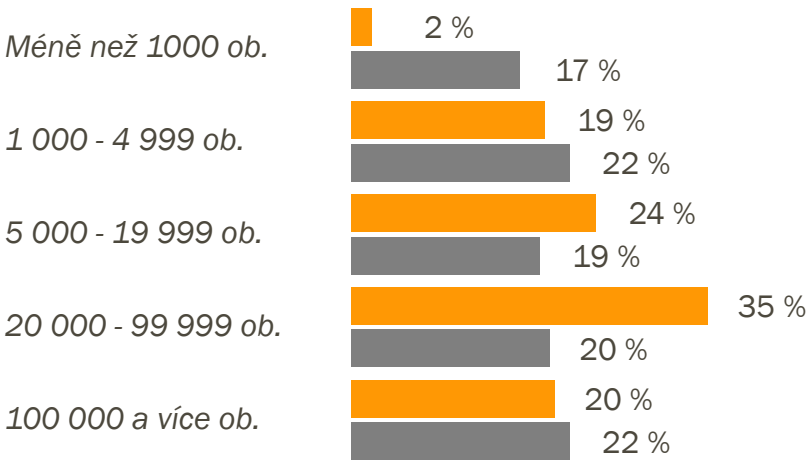

Příjem

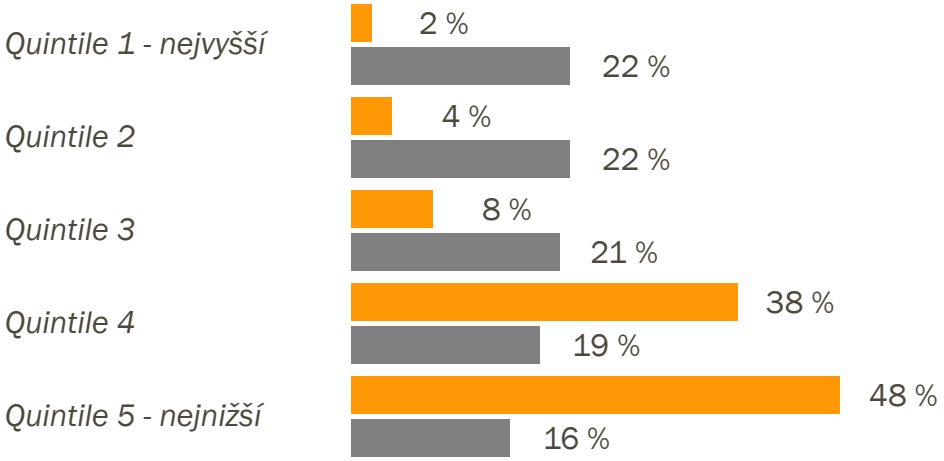

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

5.2.3 Využívání médií a internetu

Tele-babky využívají spíše tradiční média, nadprůměrně sledují televizi a jsou výraznými diváky rádiového vysílání, čtou časopisy a deníky. Jejich zábava se soustředí především na domácí prostředí. Internet využívají jen občas, a to především ke sledování zpravodajství.

Tele-babky - Média a internet - rok 2017

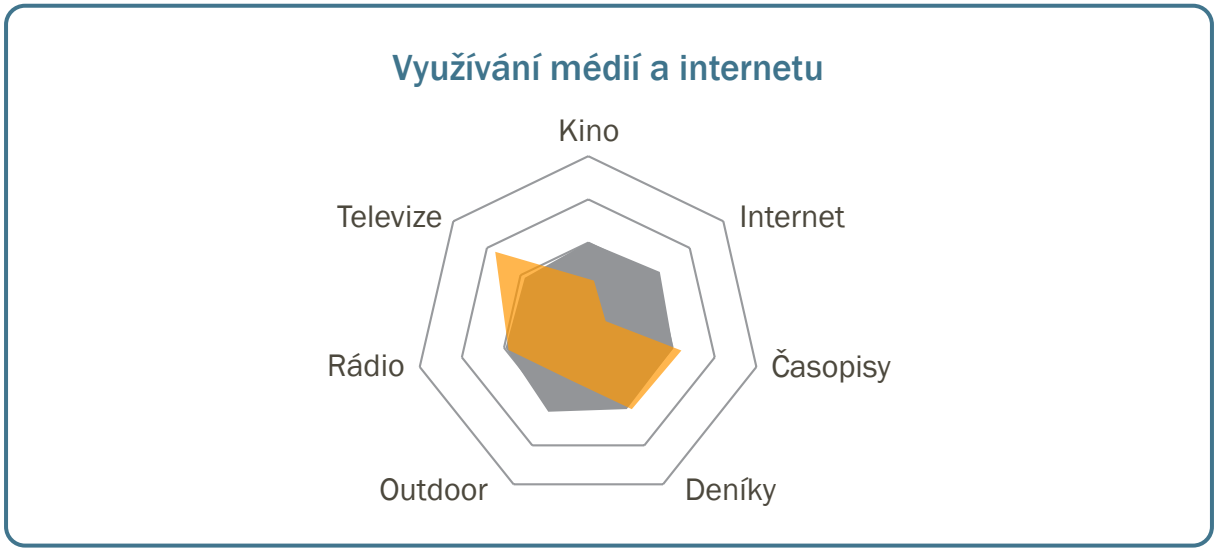

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

Tele-babky - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

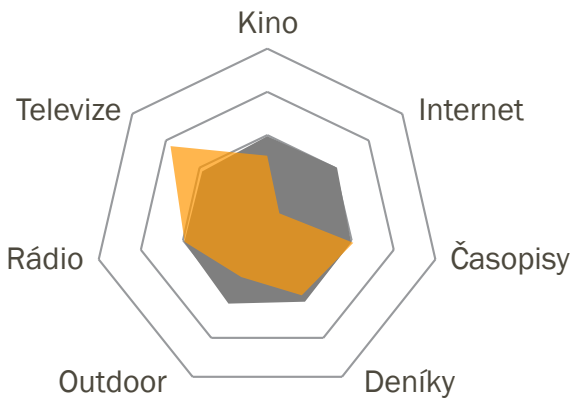

Jak často využíváte Internet pro ...

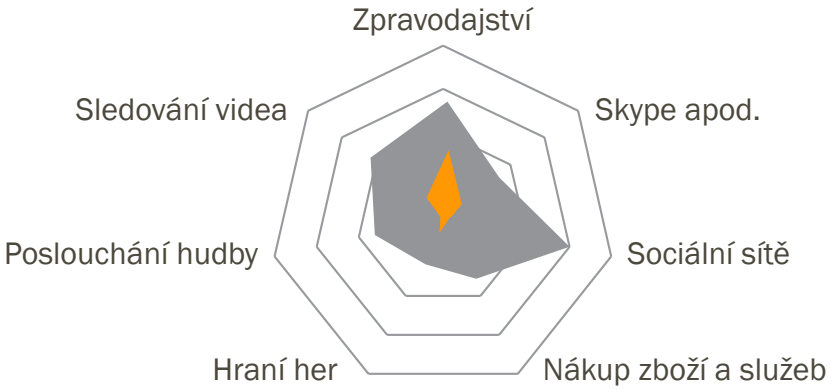

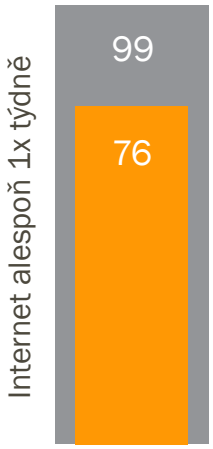

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

5.2.4 Postoje k technologiím

Mezi Tele-babkami je rozšířené používání počítače, 71 % má počítač ve své domácnosti. Ovšem pouze 5 % z nich má smartphone.

Pětina Tele-babek věří novým technologiím, obecně mají poměrně silnou důvěru k tomu, že lidé časem pomocí vědy a techniky dokáží vyřešit všechny problémy.

Bezmála čtvrtina Tele-babek si vyhledává informace o technice všude, kde je to možné.

Přítomnost moderních technologií ve své domácnosti považuje za důležité pětina Tele-babek. Třetina Tele-babek udává, že se díky technologiím zlepšila kvalita jejich lidského kontaktu.

Tele-babky - Postoje k technologiím - rok 2017

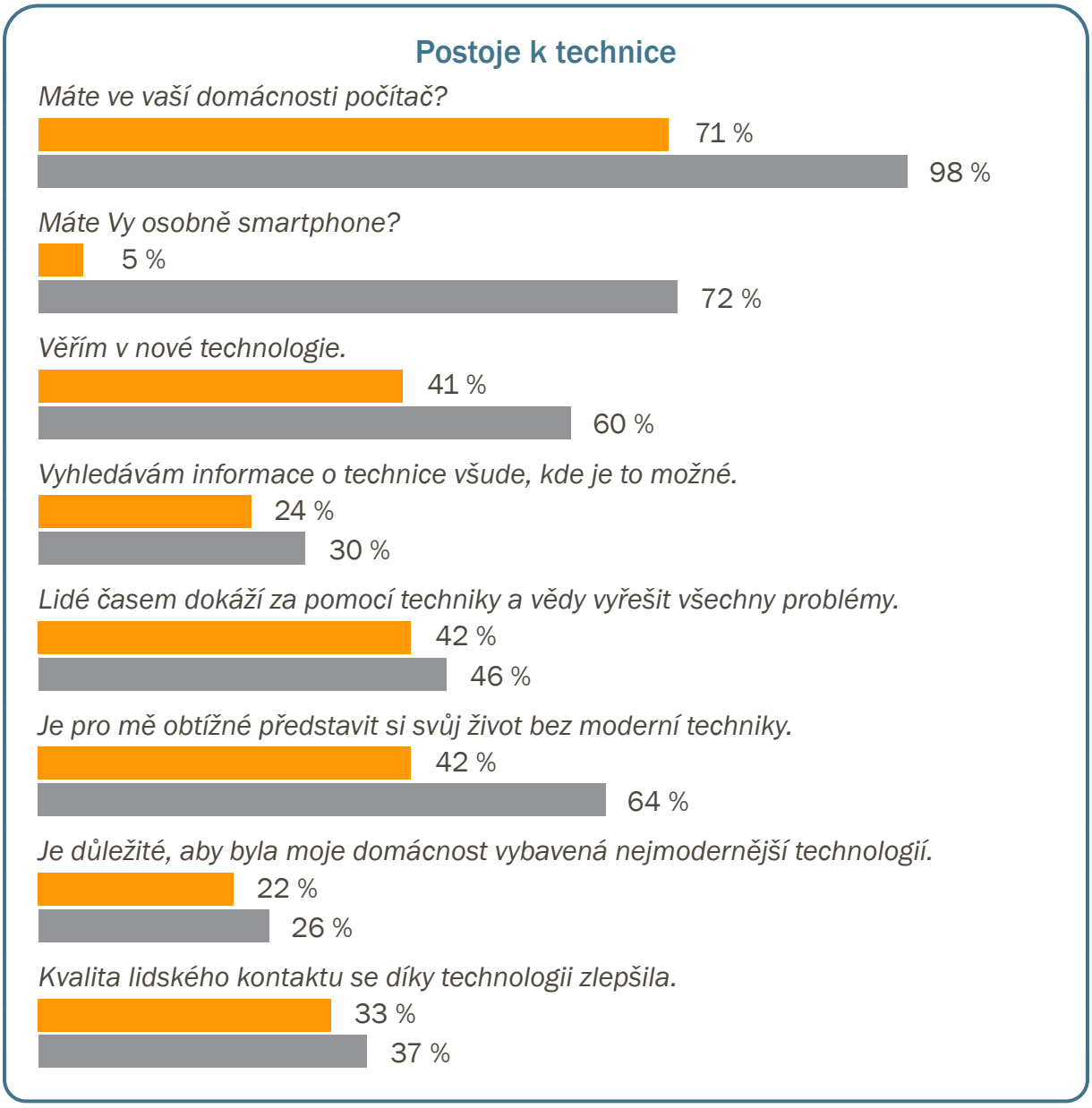

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

Tele-babky - Postoje k technologiím - rok 2020

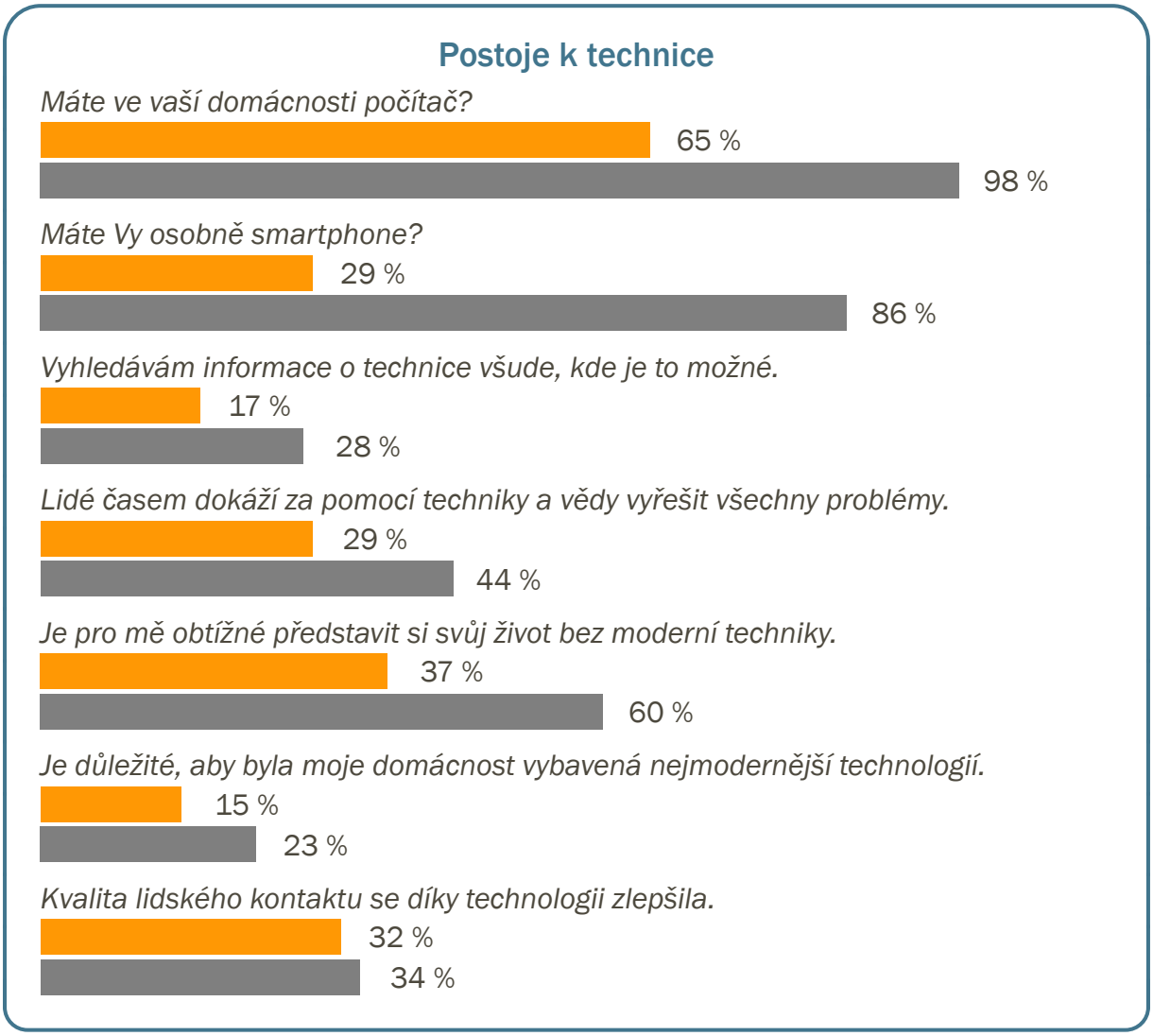

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

5.2.5 Přístup na internet

Tele-babky k připojení na internetu nejčastěji využívají bezdrátové připojení, tento způsob používá více než třetina z nich. Necelá pětina se připojuje k internetu přes kabelové připojení. Minimálně využívají satelit, telefonní linky či datové karty. Tele-babky mají pouze ojediněle smartphone, mobilní data tedy prakticky nevyužívají.

Polovina Tele-babek používá internet na stolním počítači, necelá třetina skrze notebook. Velmi zřídka sledují internet na tabletu nebo digitální televizi.

Tele-babky - Přístup na internet - rok 2017

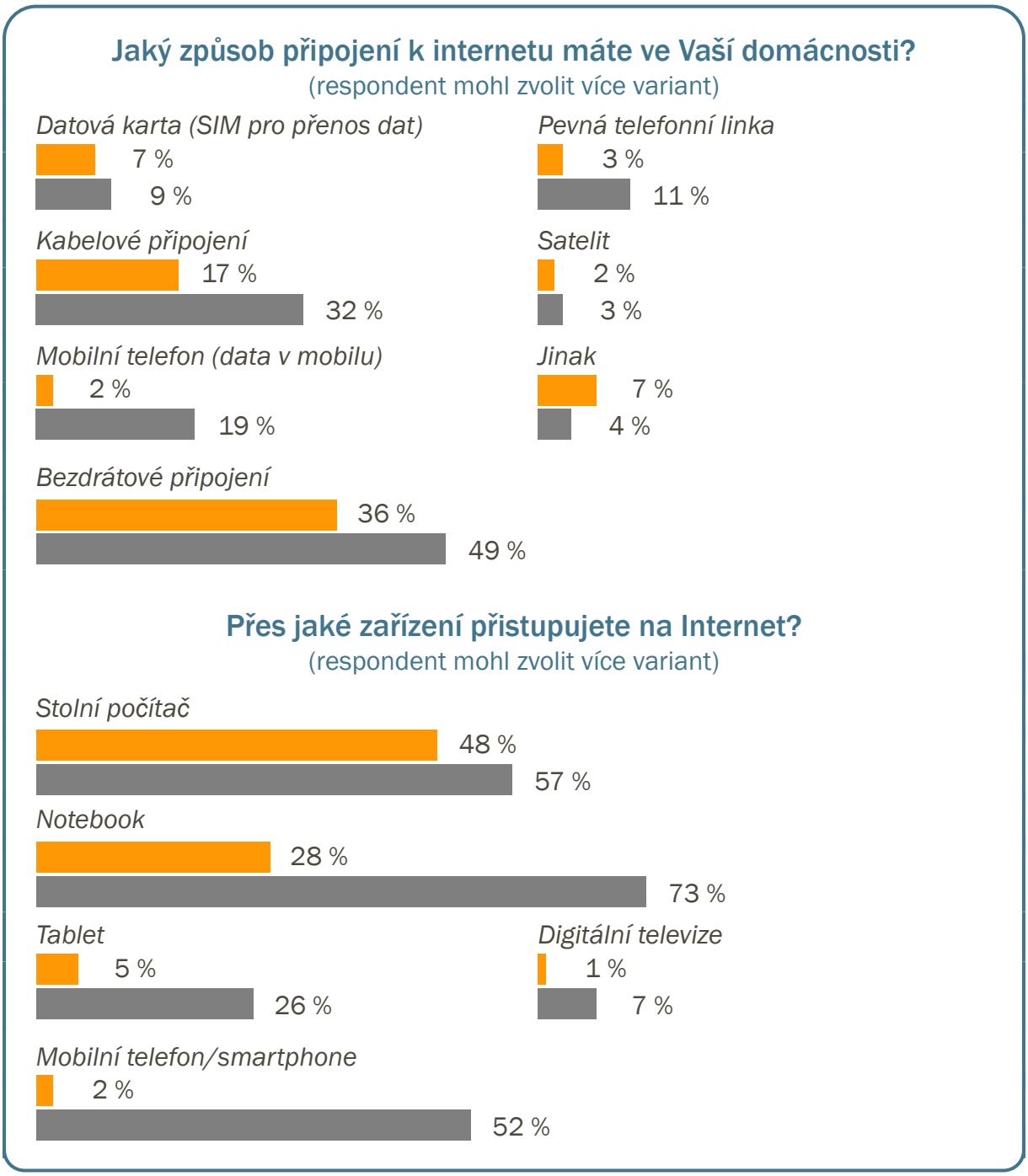

Tele-babky - Přístup na internet - rok 2020

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

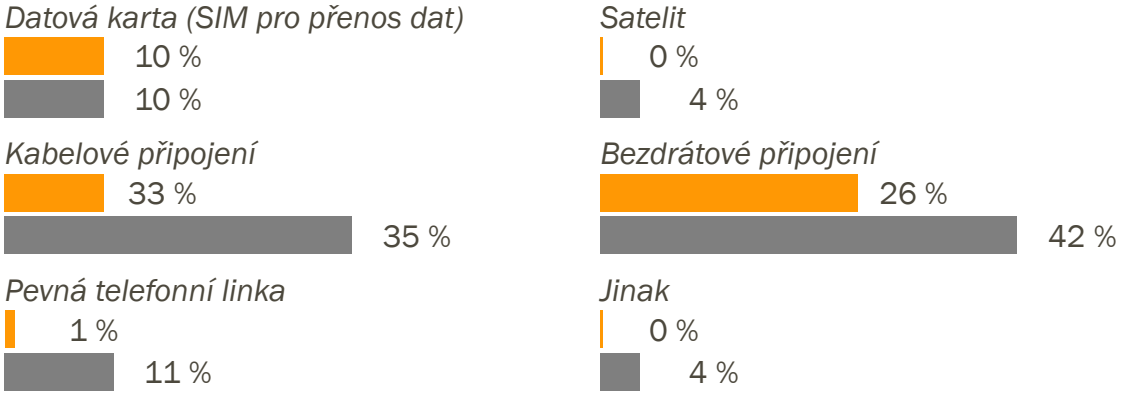

Přes jaké zařízení přistupujete na Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

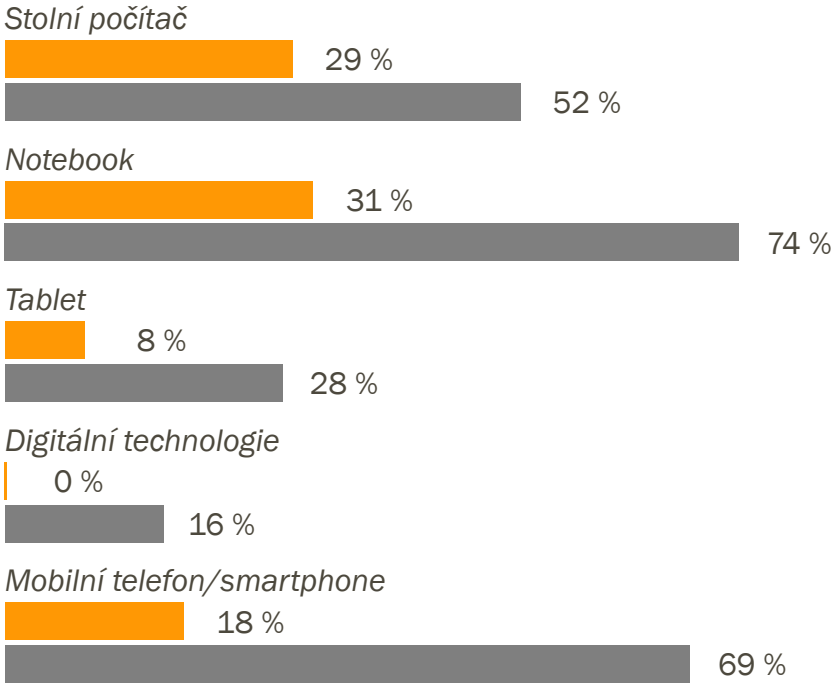

Tele-babky

Neohrožení dig. vyloučením

5.3 Stárnoucí střední třída

5.3.1 Hlavní charakteristiky segmentu

Stárnoucí střední třída se vyznačuje relativně vysokou úrovní vzdělání a zároveň lpěním na tradičních hodnotách. Zároveň se nejvíc ze všech skupin vyloučených a ohrožených digitálním vyloučením účastní voleb do Poslanecké sněmovny.

5.3.2 Sociodemografický profil

Mezi Stárnoucí střední třídu patří častěji ženy než muži, ženy jsou zastoupeny téměř z 60 %. Nejvíce jich nalezneme v kategorii 65–79 let, třetina jich je v kategorii 55–64 let. Zpravidla se jedná o osoby, které žijí v manželském svazku a mají dokončenou střední školu s maturitou, případně jsou vyučeni.

Početné zastoupení Stárnoucí střední třídy lze najít ve všech typech míst bydliště kromě obcí s méně než tisíci obyvateli. V ostatních typech obcí jsou zastoupeni rovnoměrně.

Stárnoucí střední třída je nejsilněji zastoupená v Jihomoravském kraji, dále potom ve stejném podílu ve Zlínském, Libereckém a Středočeském.

Stárnoucí střední třída spadá do kategorie středních a nižších příjmů, nicméně ze všech skupin vyloučených a ohrožených digitálním vyloučením dosahují nejvyšších příjmů.

Stručný popis typického představitele segmentu

- Ženy i muži
- 55 a více let
- Vdané/ženatí
- V porovnání s ostatními skupinami vyloučených/ohrožených mají vysoké vzdělání i příjmy
- Bydlí mimo nejmenší obce ve dvoučlenných domácnostech
- Konzervativní

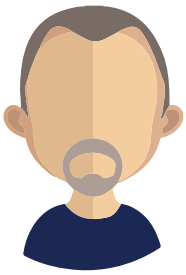

Stárnoucí střední třída

Neohrožení dig. vyloučením

Stárnoucí střední třída - Sociodemografie - rok 2017

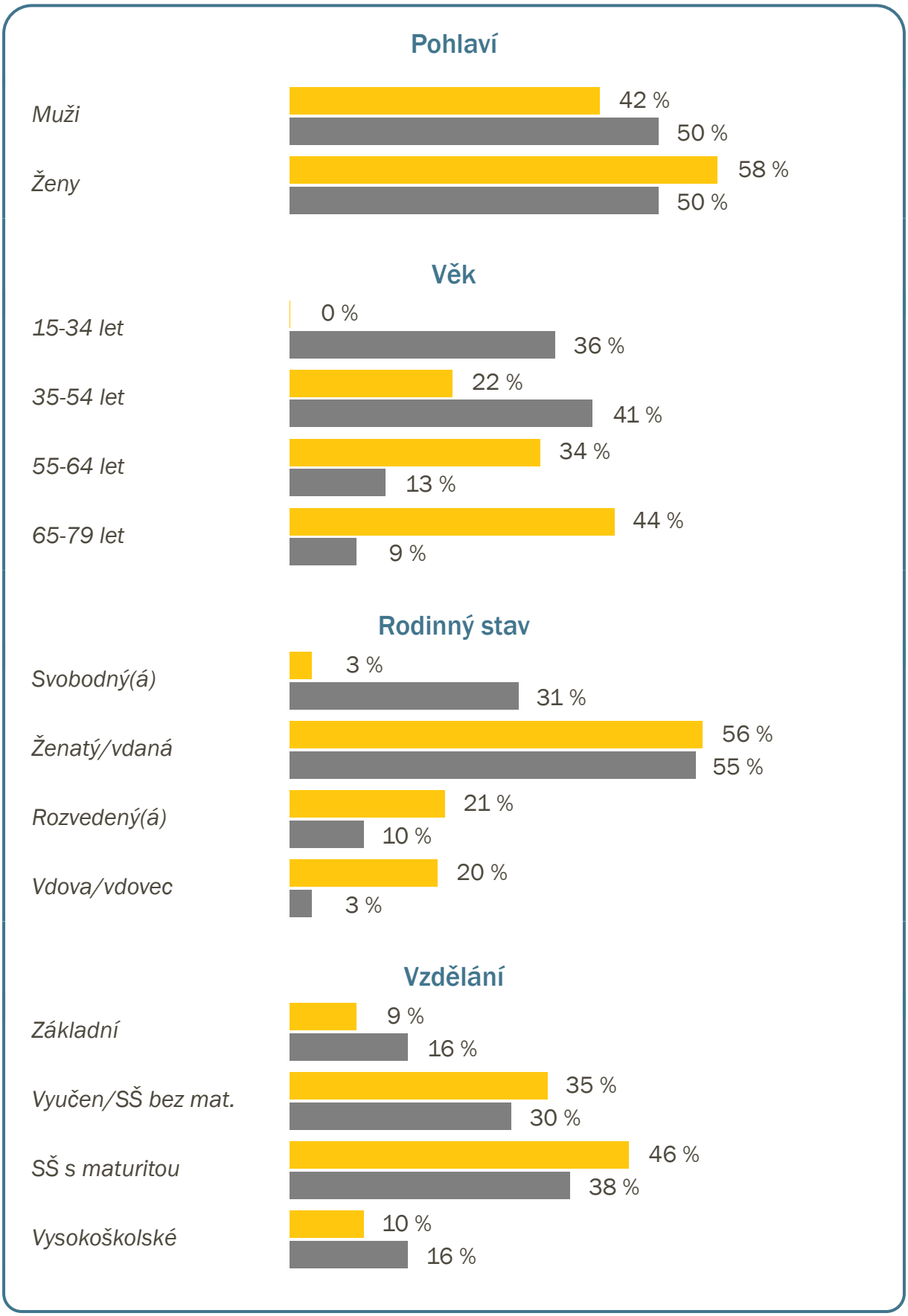

Velikost místa bydliště

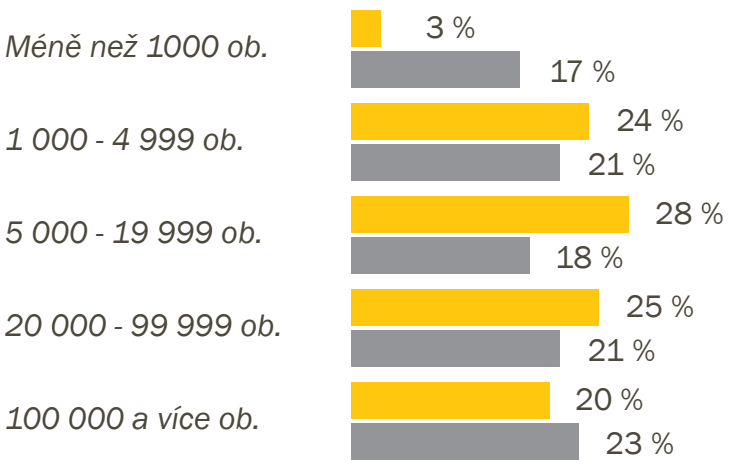

Příjem

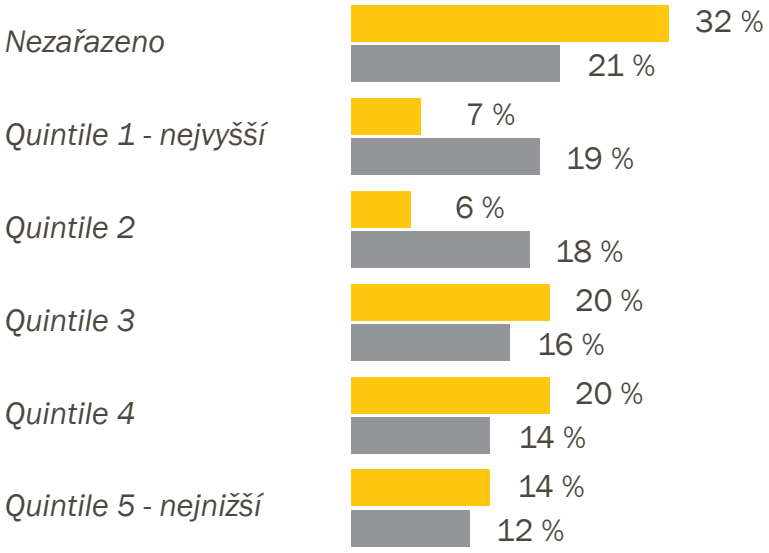

Stárnoucí střední třída - Sociodemografie - rok 2020

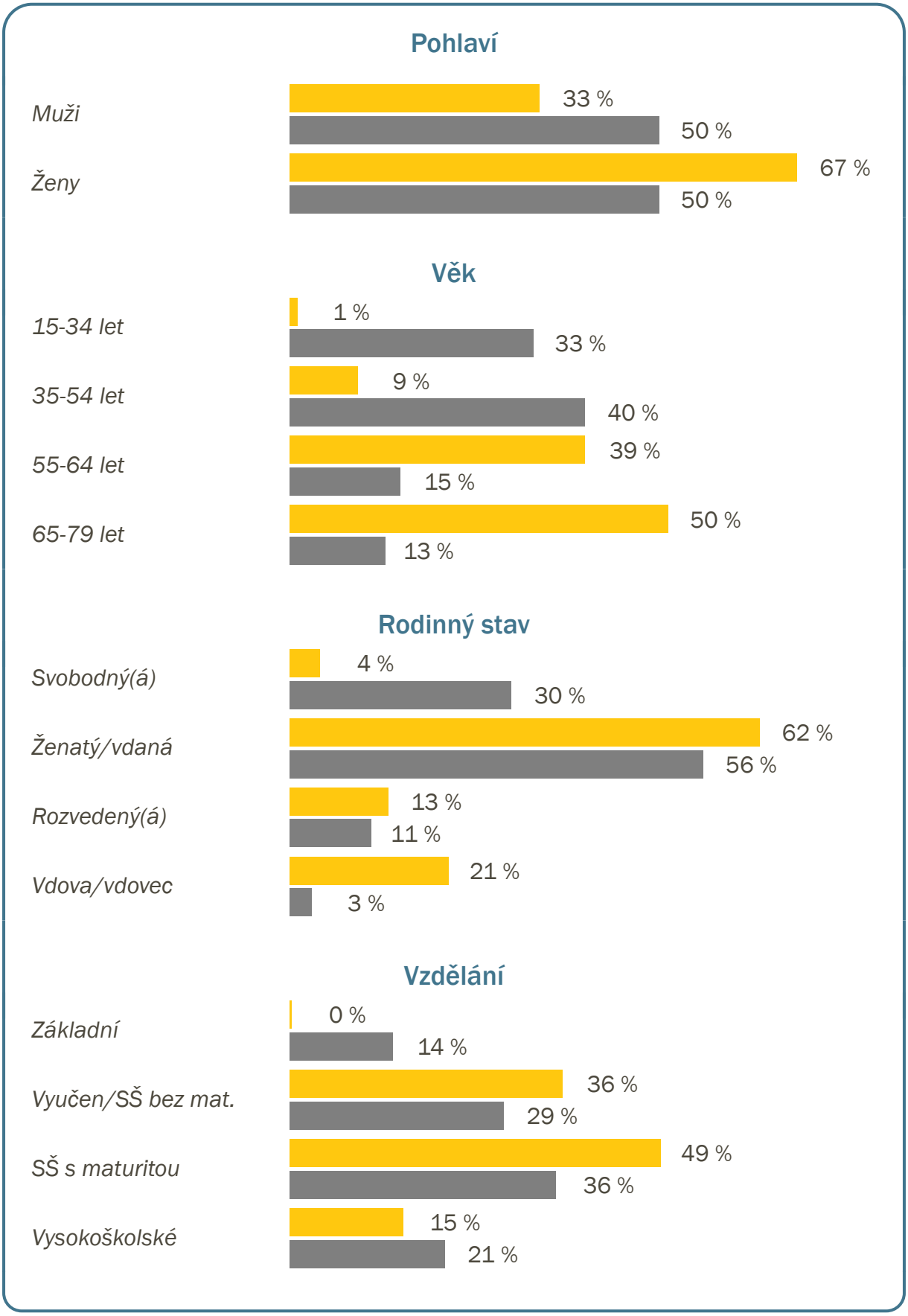

Velikost místa bydliště

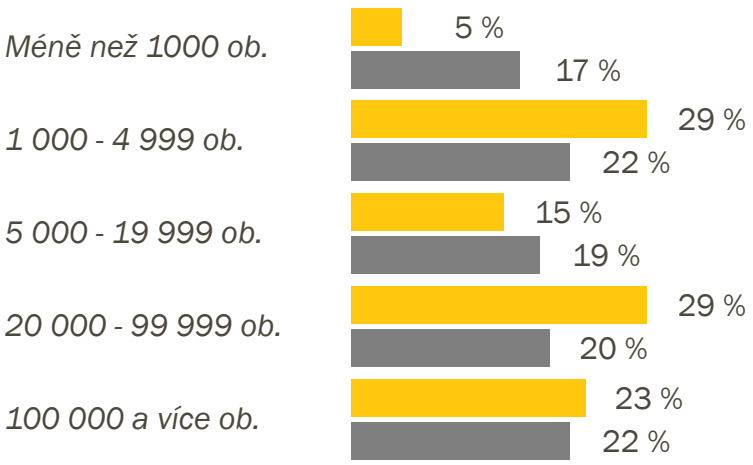

Příjem

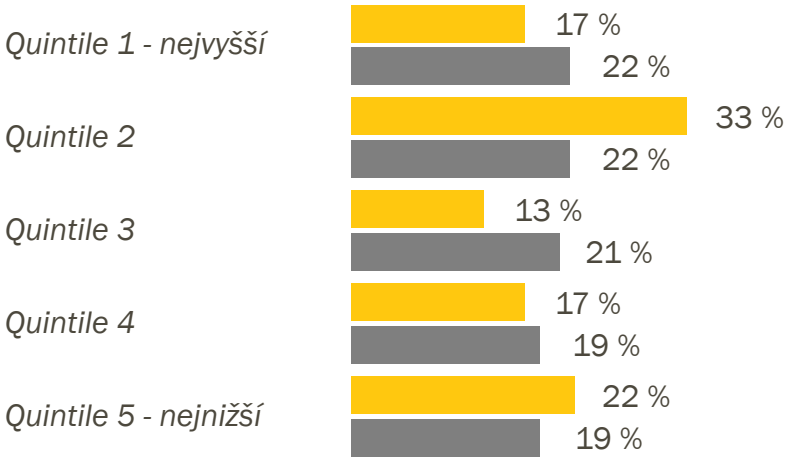

Stárnoucí střední třída

Neohrožení dig. vyloučením

5.3.3 Využívání internetu a médií

Zástupci Stárnoucí střední třídy jsou spíše průměrnými konzumenty médií, a to všech mediatypů kromě internetu. Nejvíce konzumují televizi a časopisy, následují deníky, kino a rádia.

Internet využívají nejčastěji kvůli sociálním sítím a zpravodajství. 74 % z nich se připojuje na internet alespoň jednou týdně.

Stárnoucí střední třída - Média a internet - rok 2017

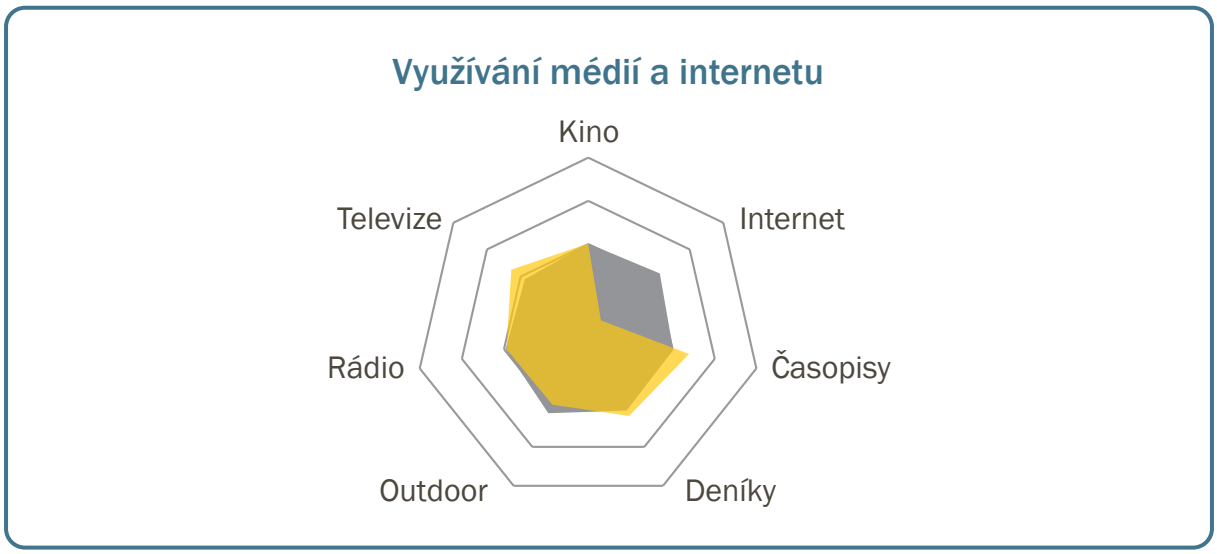

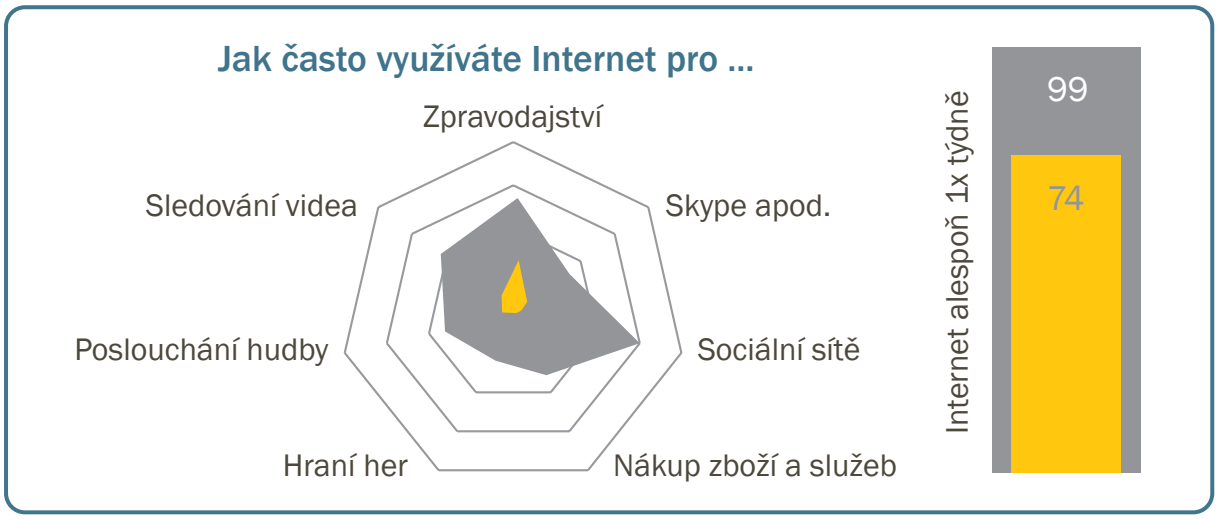

Stárnoucí střední třída - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

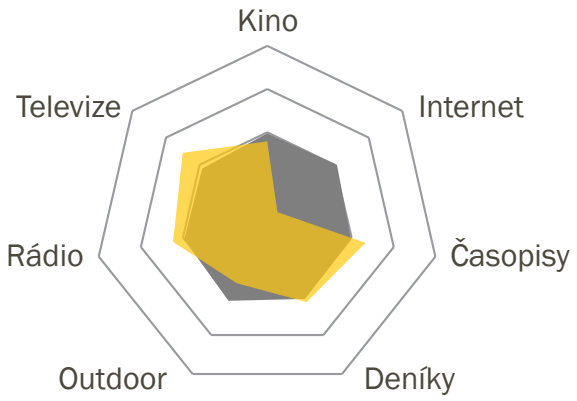

Jak často využíváte Internet pro ...

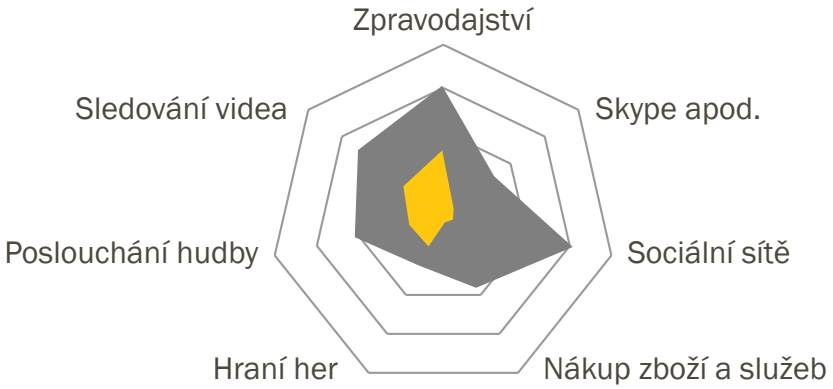

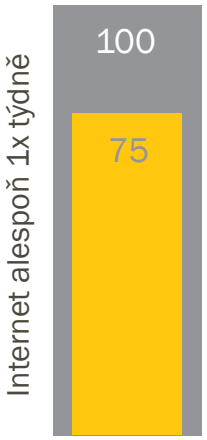

Stárnoucí střední třída

Neohrožení dig. vyloučením

5.3.4 Postoje k technologiím

Přes dvě třetiny respondentů ze skupiny Stárnoucí střední třída má doma počítač. Smartphone potom využívá pouze desetina z nich.

Více než třetina věří v nové technologie a přibližně stejný podíl i tomu, že lidé časem dokáží za pomoci vědy a techniky vyřešit všechny problémy. Obecně je ale jejich důvěra v moderní technologie nižší než u neohrožených digitálním vyloučením.

Stárnoucí střední třída - Postoje k technologiím - rok 2017

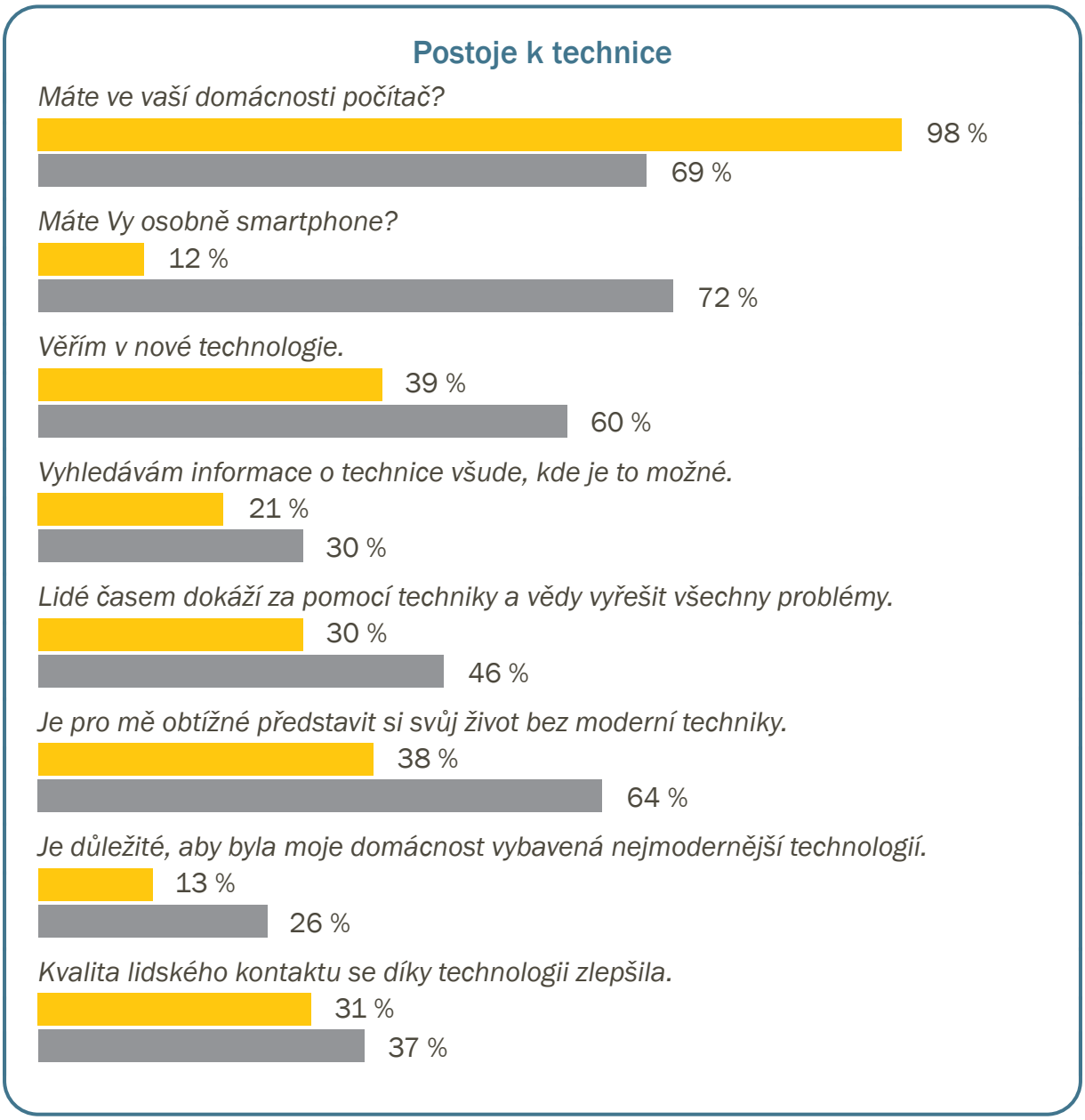

Stárnoucí střední třída

Neohrožení dig. vyloučením

Stárnoucí střední třída - Postoje k technologiím - rok 2020

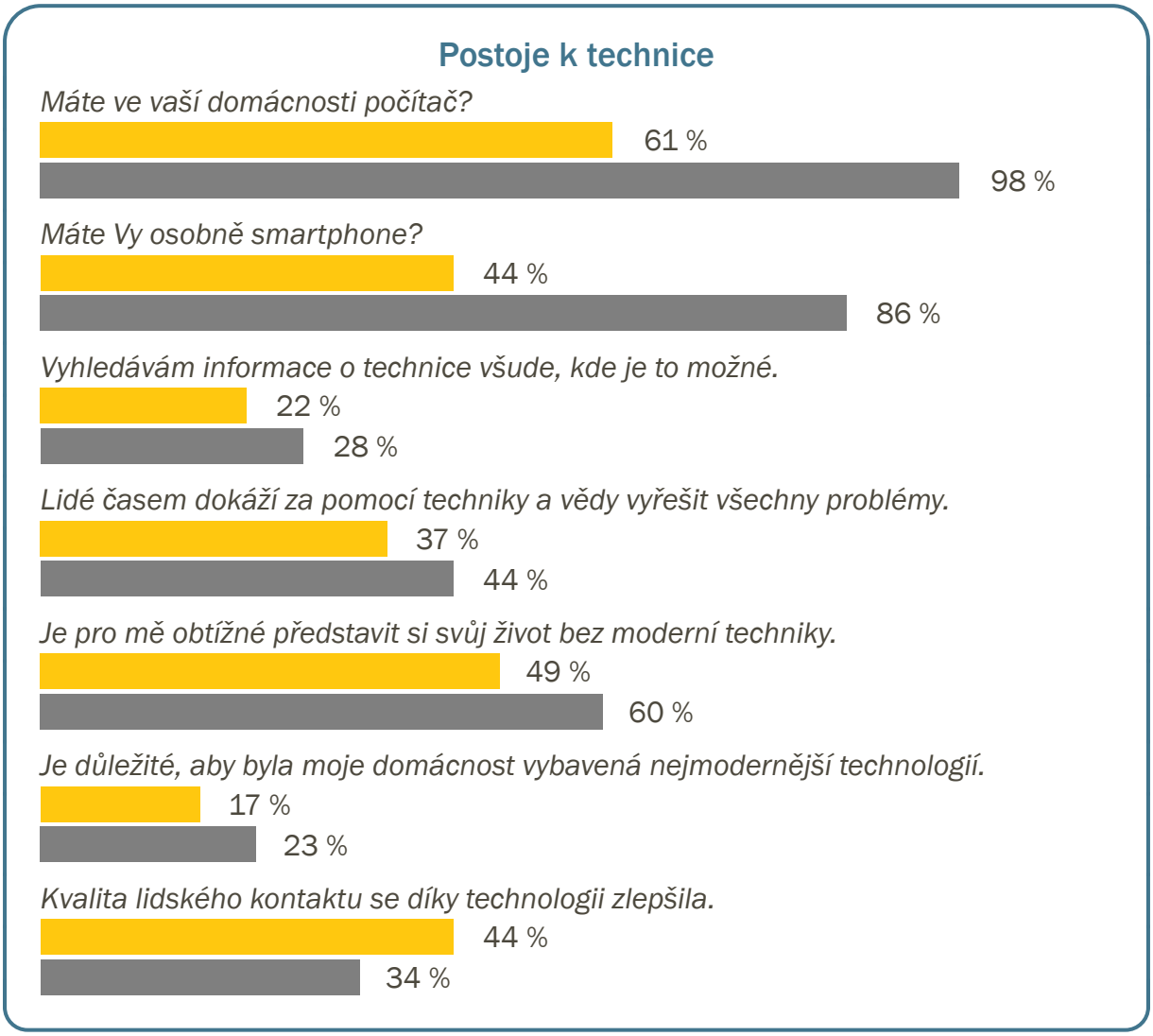

Stárnoucí střední třída

Neohrožení dig. vyloučením

5.3.5 Přístup na internet

Zástupci segmentu Stárnoucí střední třída k přístupu na internet nejvíce využívají bezdrátové připojení. Více než u neohrožených digitálním vyloučením se u nich objevuje přístup k internetu pomocí pevné telefonní linky. To svědčí o jisté konzervativnosti tohoto segmentu.

Stárnoucí střední třída přistupuje na internet nejčastěji přes stolní počítač, přes notebook pouze ve 27 % případů. Nízký podíl přístupu na internet přes mobilní telefon/smartphone odpovídá nízké vybavenosti smartphony v tomto segmentu.

Stárnoucí střední třída - Přístup na internet - rok 2017

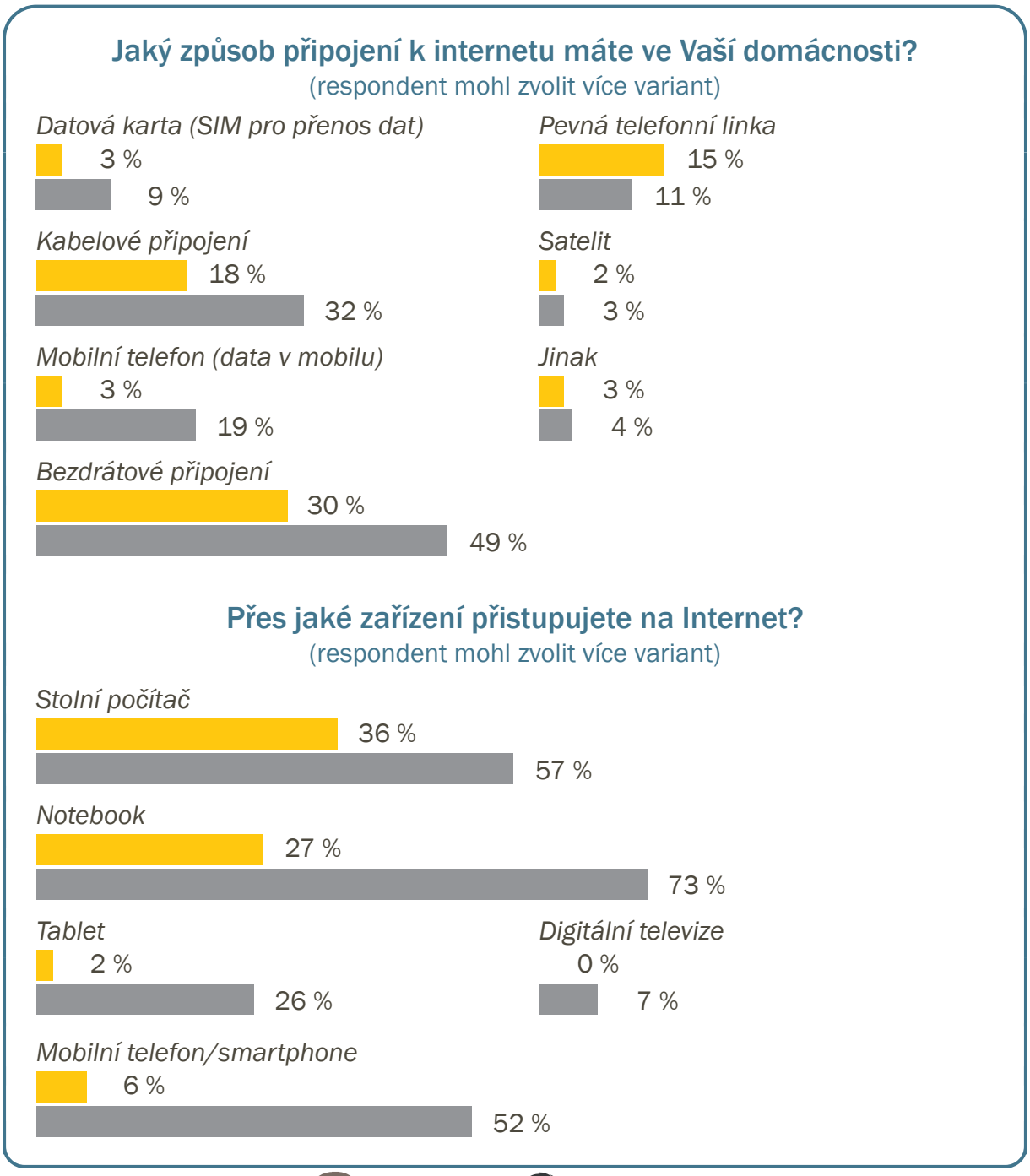

Stárnoucí střední třída

Neohrožení dig. vyloučením

Stárnoucí střední třída - Přístup na internet - rok 2020

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

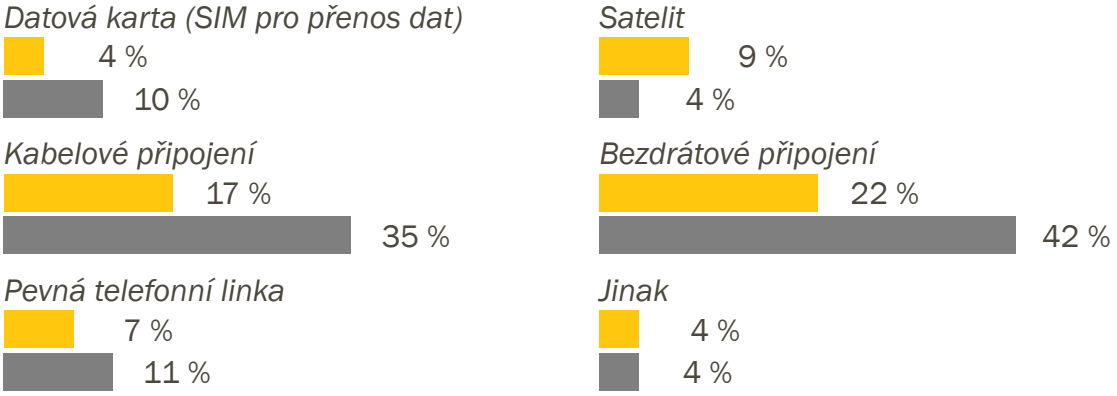

Přes jaké zařízení přistupujete na Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

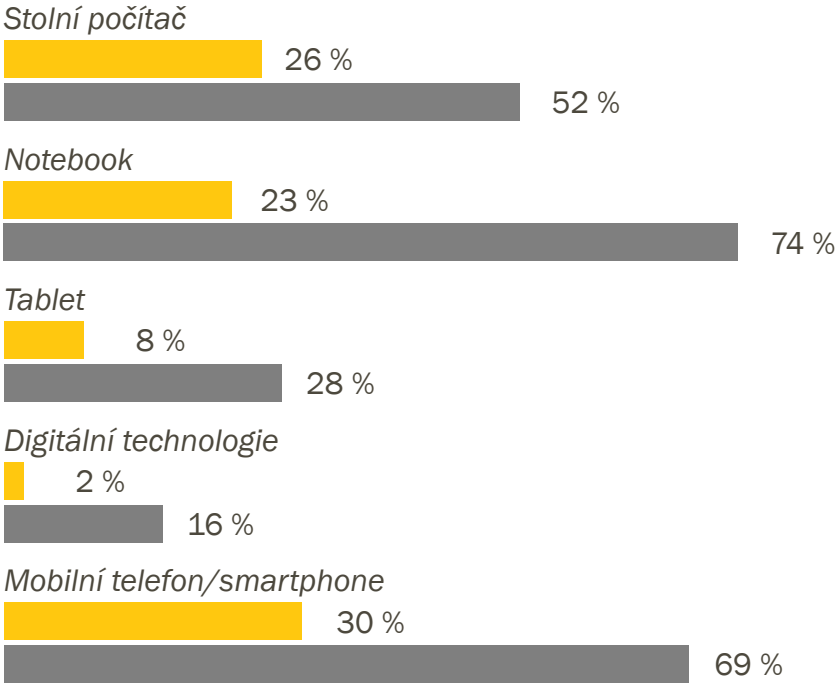

5.4 Zedníci

5.4.1 Hlavní charakteristika segmentu

Zedníci se vyznačují nejnižším dosaženým vzděláním ze všech segmentů. Vzdělání navíc ani nepovažují za důležité k dosažení úspěchu. Jsou spíše uzavření, nepovažují se za kreativní a ani nechodí k volbám.

5.4.2 Sociodemografický profil

V této skupině jsou zastoupeni především muži, a to o celých 24procentních bodů více než ženy. Dále jsou zde zastoupeny všechny věkové kategorie, nejvíce potom z kategorie 35–54 let a 15–34 let. Jedná se tedy o relativně mladý segment. Zpravidla se jedná o osoby se základním vzděláním nebo osoby vyučené, případně se středoškolským vzděláním bez maturity. Podíl vysokoškoláků je nulový.

Nejčastěji bydlí zástupci této skupiny v Jihomoravském a Jihočeském kraji, kde tvoří přes 3 % populace. V hojnějších počtech je dále nalezneme ve Zlínském nebo Pardubickém kraji.

Zedníci spadají do segmentu s nejnižšími příjmy, nicméně žijí v málo početných domácnostech, v drtivé většině případů jsou bezdětní a celý příjem jim tak zpravidla zůstává pro jejich vlastní potřeby.

Stručný popis typického představitele segmentu

- Muž
- 30–50 let
- Svobodný
- Velmi nízké vzdělání, nízké příjmy
- Bydlí sami nebo ve dvoučlenných domácnostech, nejčastěji v Jihočeském a Jihomoravském kraji
- Technologie nepovažují za důležitou součást svého života

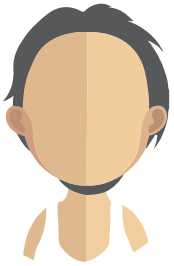

Zedníci

Neohrožení dig. vyloučením

Zedníci - Sociodemografie - rok 2017

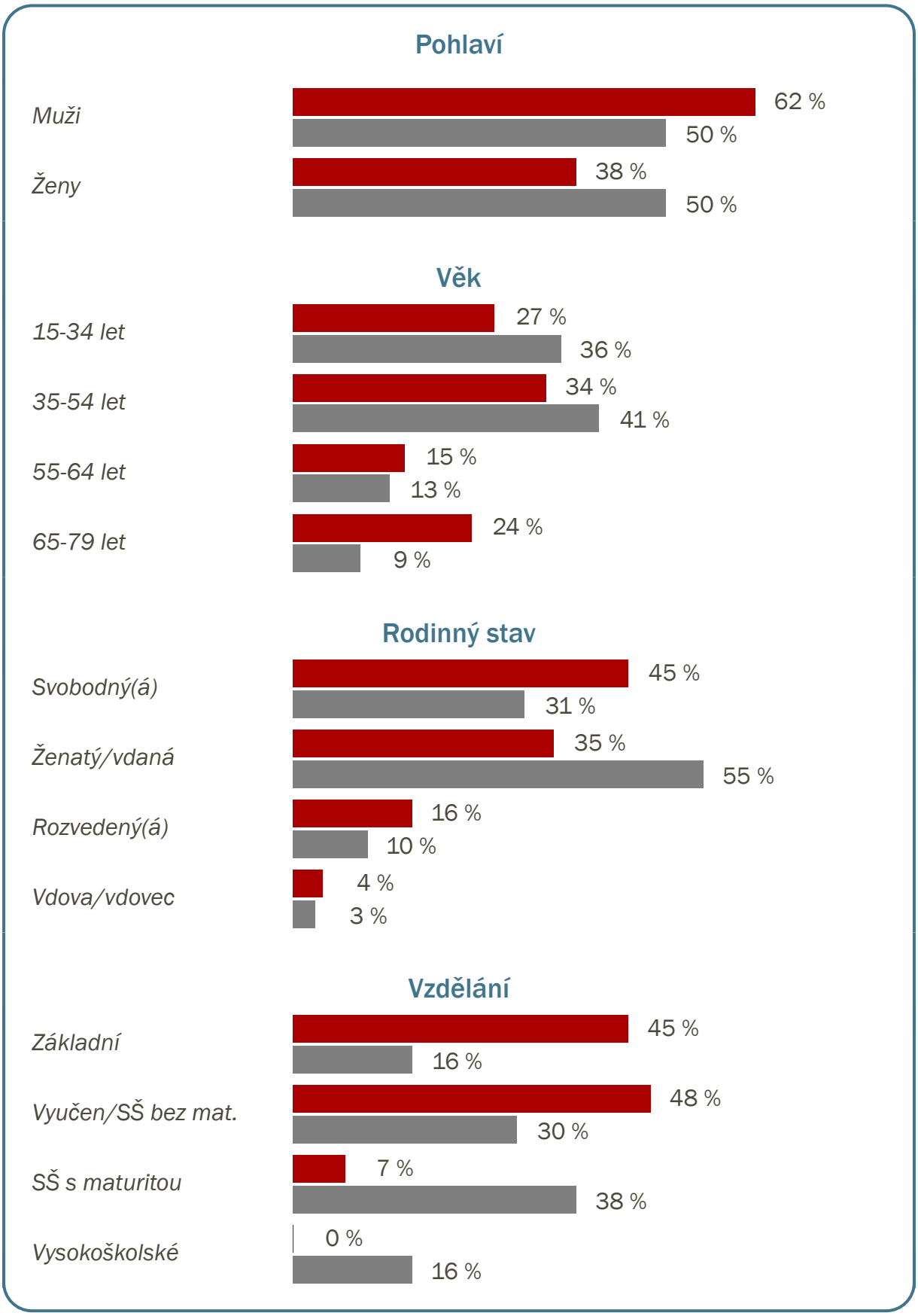

Velikost místa bydliště

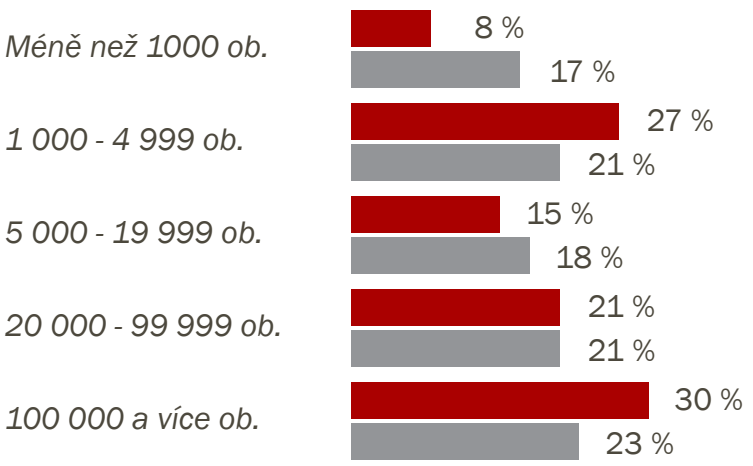

Příjem

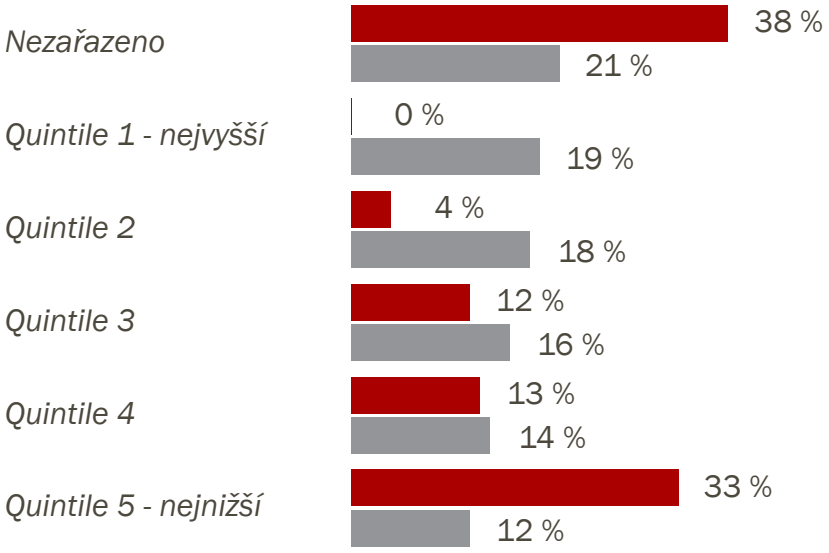

Zedníci - Sociodemografie - rok 2020

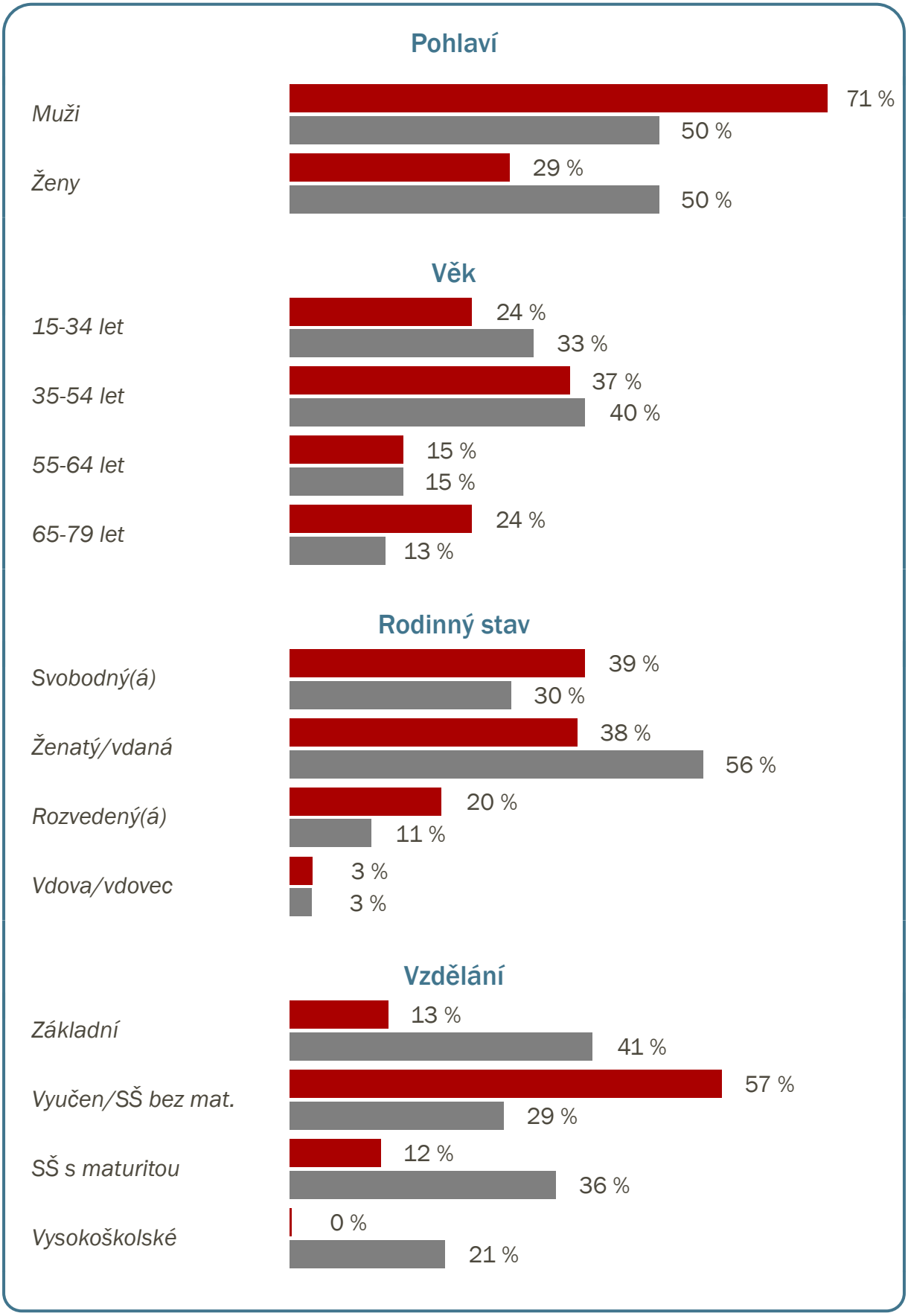

Velikost místa bydliště

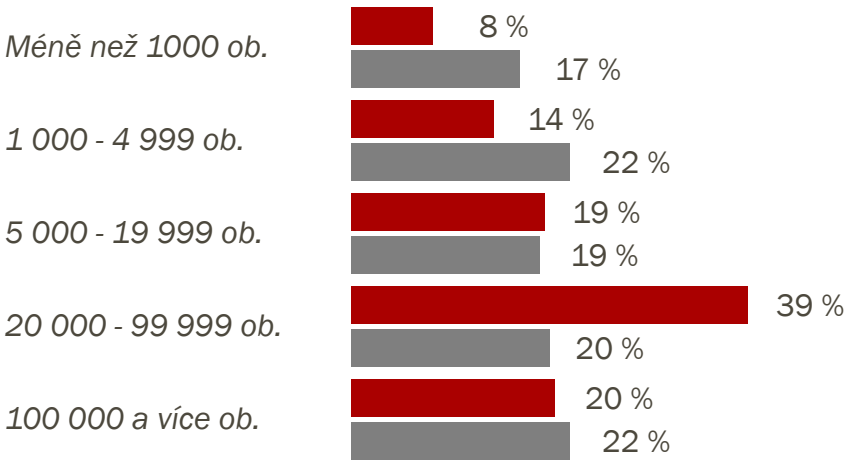

Příjem

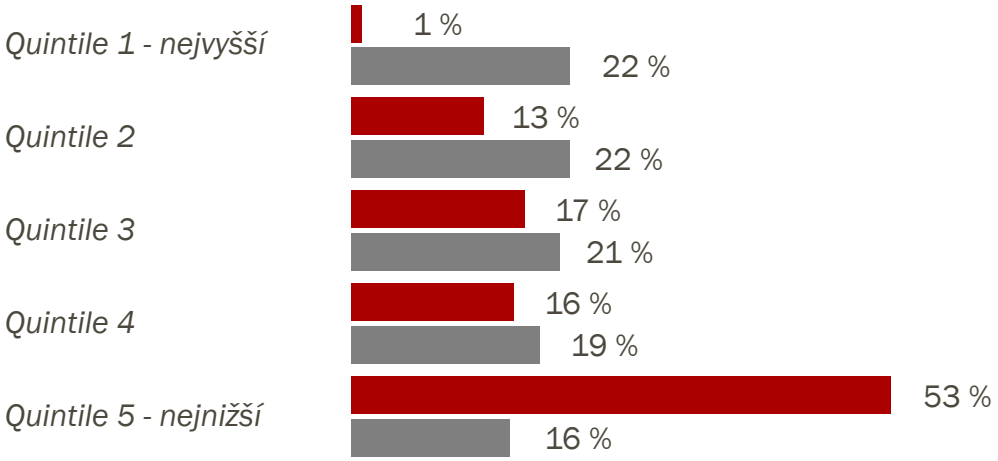

Zedníci

Neohrožení dig. vyloučením

5.4.3 Využívání médií a internetu

S výjimkou internetu, kde tráví velmi málo času, patří Zedníci mezi silné konzumenty médií. Nadprůměrně čtou časopisy i deníky, poslouchají rádio, sledují televizi, a dokonce častěji navštěvují i kina.

Pokud jsou na internetu, tak ho využívají převážně pro sledování videí a pro zpravodajství. Na internet se připojí alespoň jednou týdně 86 % z nich.

Zedníci - Média a internet - rok 2017

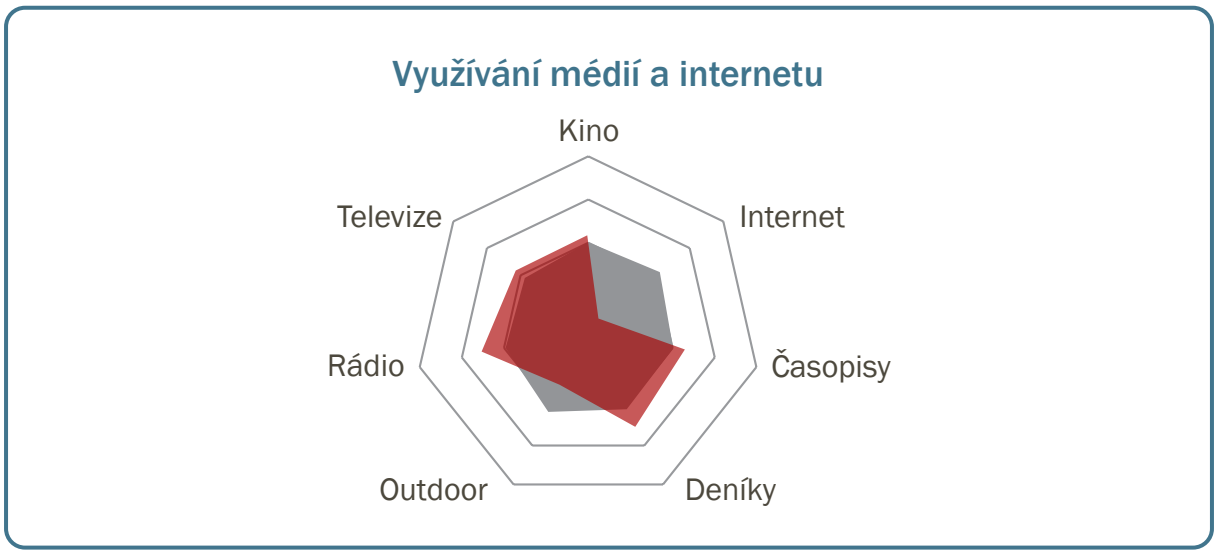

Zedníci

Neohrožení dig. vyloučením

Zedníci - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

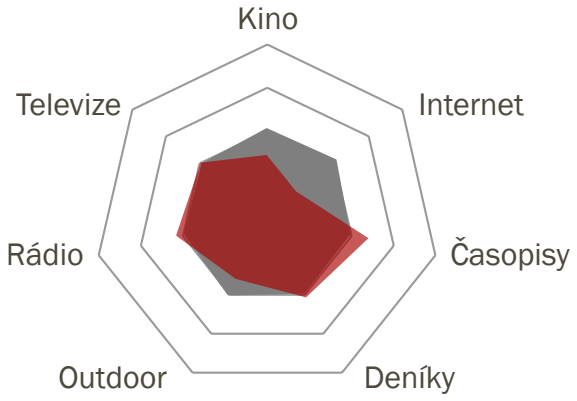

Jak často využíváte Internet pro ...

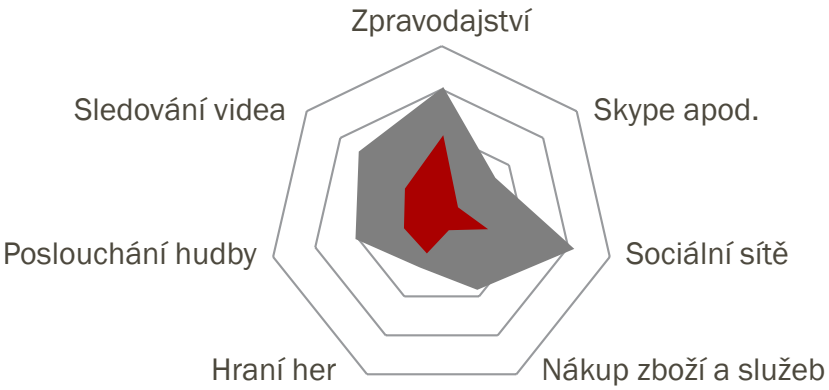

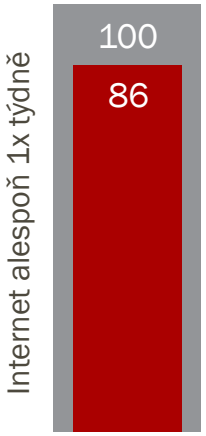

Zedníci

Neohrožení dig. vyloučením

5.4.4 Postoje k technologiím

Ačkoliv 61 % zástupců ze segmentu Zedníků má v domácnosti počítač, a má tedy alespoň nějakou minimální zkušenost s technologiemi, tak celkově je jejich přístup k moderním technologiím spíše odměřený. Může to být dáno i jejich finanční situací, která jim seznámení se s technologiemi nedovoluje.

V nové technologie věří necelá třetina z nich a pro pouhou desetinu je důležité, aby měli domácnost vybavenou moderními technologiemi. Velmi podprůměrný je také podíl těch, kteří si nedokáží představit svůj život bez moderní techniky. Technologiím nepřipisují ani výrazný podíl na zlepšení lidského kontaktu.

Zedníci - Postoje k technologiím - rok 2017

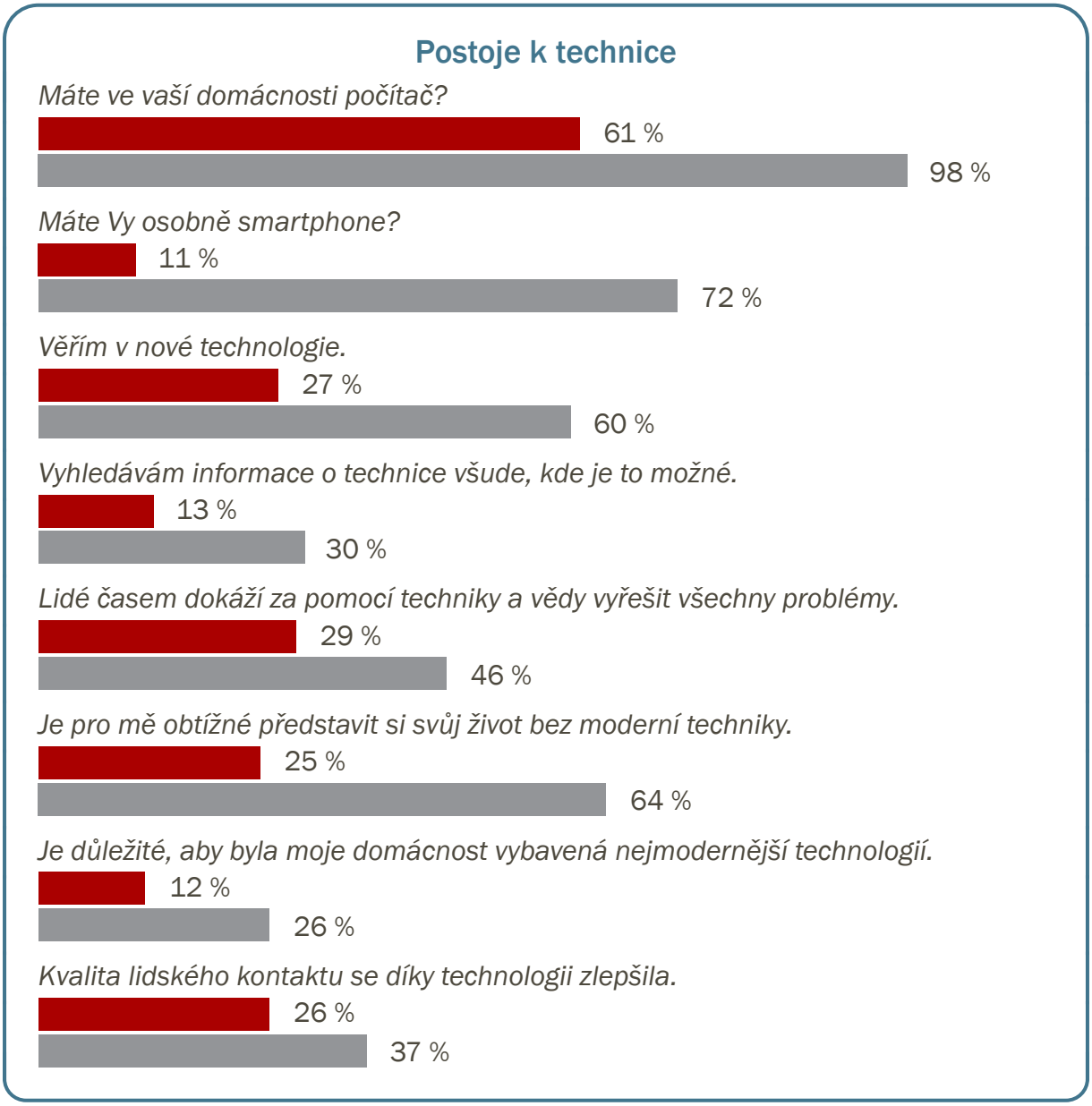

Zedníci

Neohrožení dig. vyloučením

Zedníci - Postoje k technologiím - rok 2020

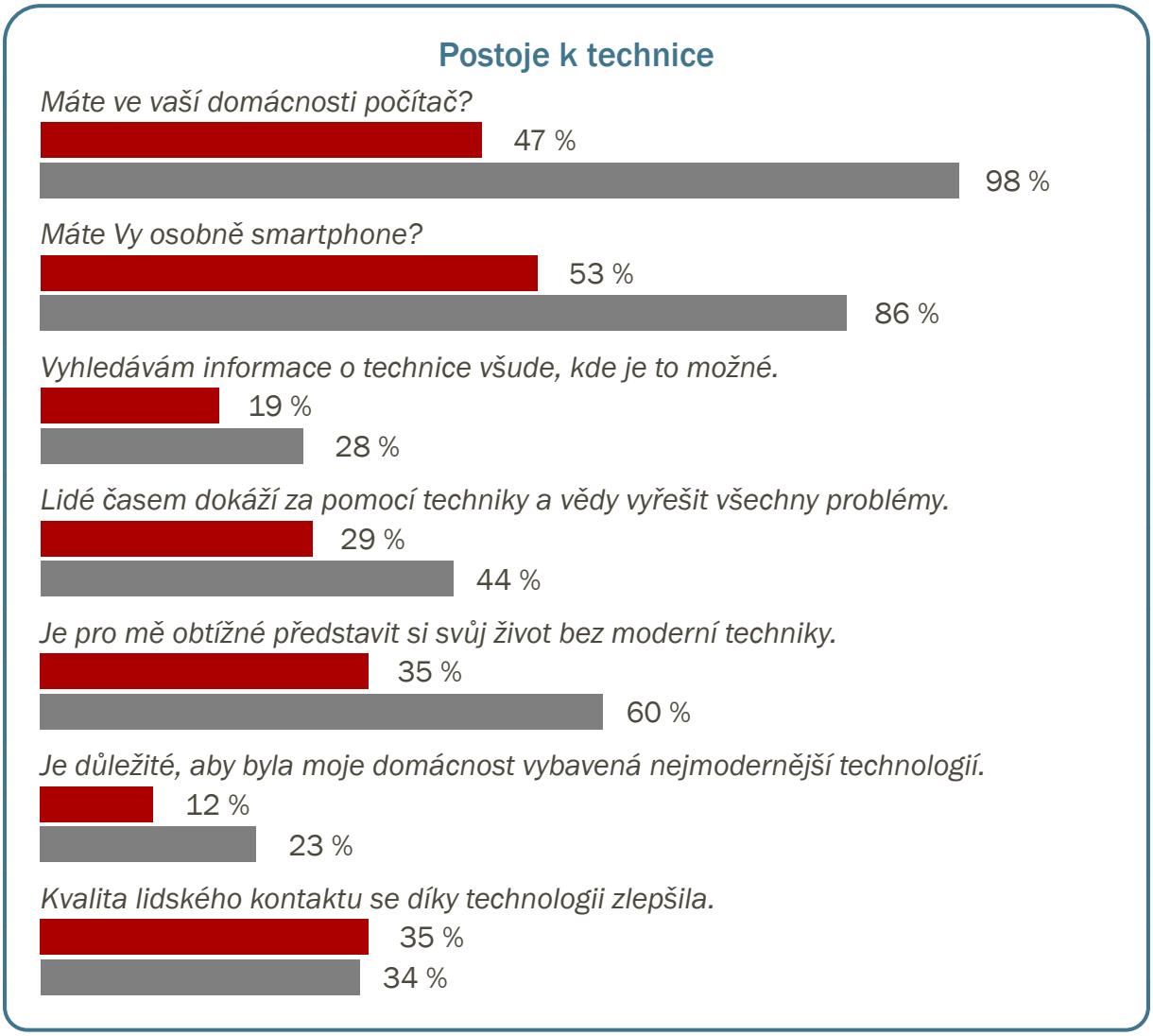

Zedníci

Neohrožení dig. vyloučením

5.4.5 Přístup na internet

Zástupci segmentu Zedníci nejčastěji přistupují na internet pomocí datové karty (SIM pro přenos dat). Tuto možnost využívají výrazně více než je tomu u osob neohrožených digitálním vyloučením. Druhá nejčastější možnost je potom bezdrátové připojení, které využívá 19 % z nich.

K přístupu na internet využívají nejvíce stolní počítač, v menší míře potom i notebook nebo tablet. Největší relativní rozdíl v přístupu na internet vykazuje smartphone. Ten je Zedníky využíván desetkrát méně, než je tomu u neohrožených digitálním vyloučením.

Zedníci - Přístup na internet - rok 2017

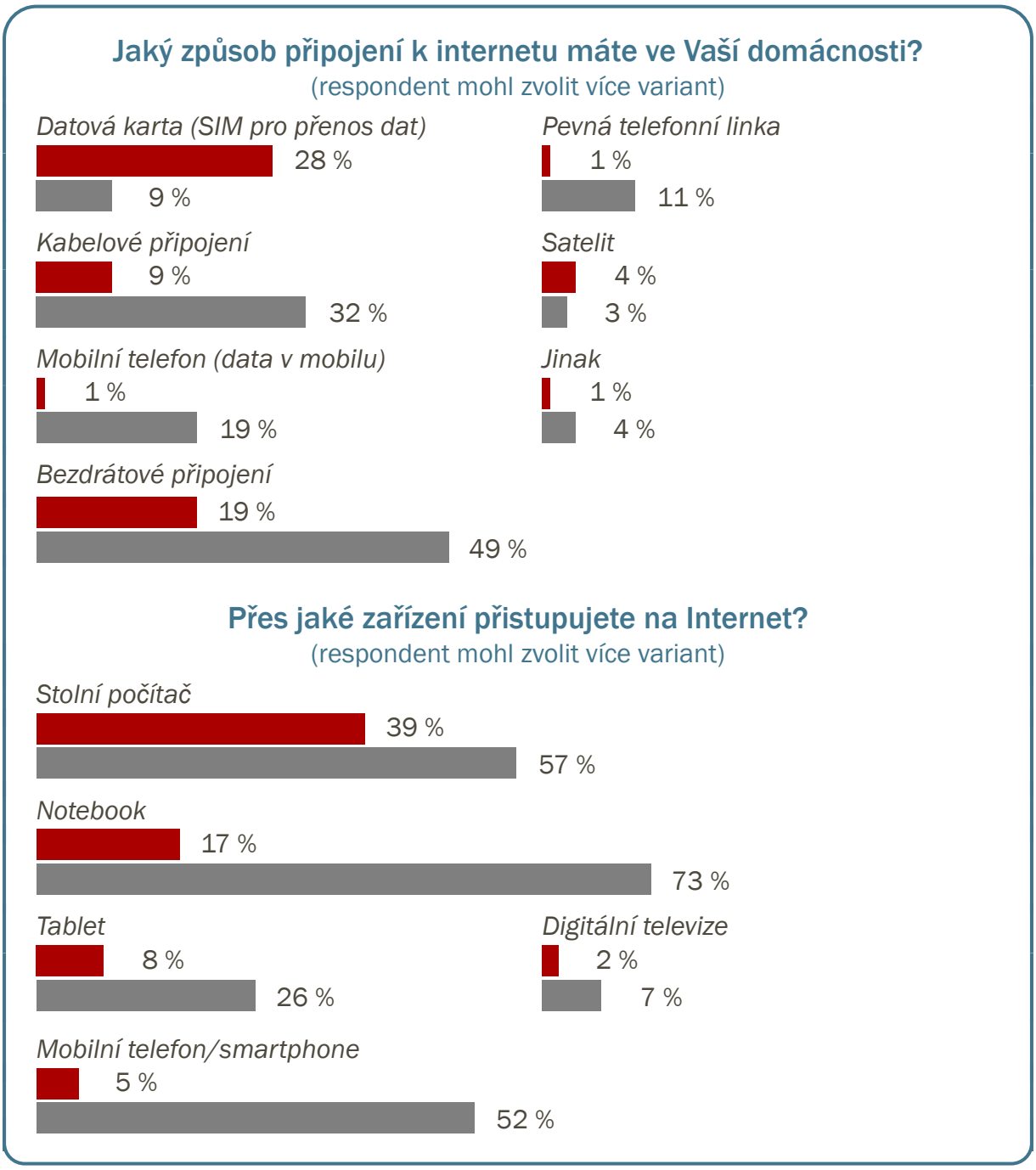

Zedníci - Přístup na internet - rok 2020

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

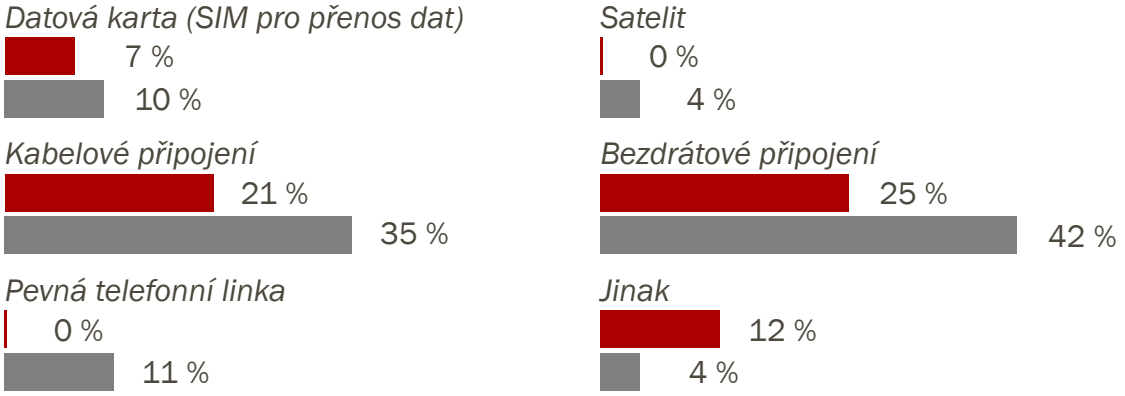

Přes jaké zařízení přistupujete na Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

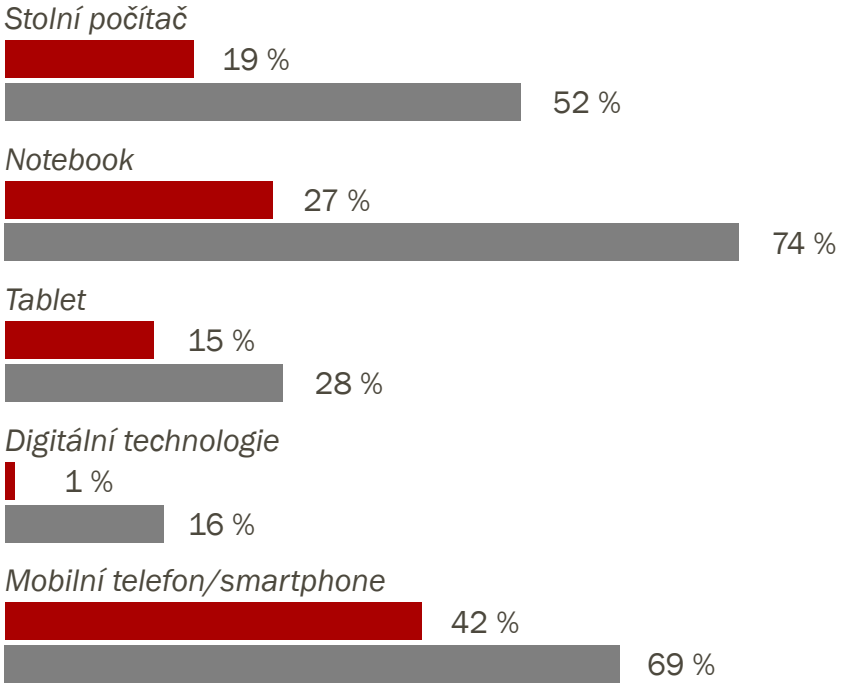

Zedníci

Neohrožení dig. vyloučením

5.5 Závislí na sítích

5.5.1 Hlavní charakteristika segmentu

Nejmenším segmentem mezi osobami ohroženými digitálním vyloučením je skupina, která internet využívá denně, ale pouze pro zábavu, nikoli informačně. Mezi její další rysy patří nezávislost a většinou se jedná o osoby z velkých měst.

5.5.2 Sociodemografický profil

Rozložení pohlaví v tomto segmentu je spíše rovnoměrné s mírnou převahou žen. Většina členů se pohybuje na věkovém rozmezí 15–54 let s absencí osob starších 65 let. Téměř polovinu potom tvoří lidé se středoškolským vzděláním bez maturity.

V segmentu převažují svobodné osoby, což je způsobeno zejména velkým zastoupením mladých lidí. Jinak se rozložení osob podle rodinného stavu příliš neliší od osob, které digitálním vyloučením ohroženy nejsou.

Jak již bylo zmíněno výše, jedná se především o osoby z velkých měst. Největší zastoupení mají Závislí na sítích v Moravskoslezském kraji, následuje Vysočina, Středočeský a Ústecký kraj.

S výjimkou nejbohatšího kvintilu najdeme početné zastoupení segmentu Závislí na sítích ve všech příjmových skupinách.

Stručný popis typického představitele segmentu

- Žena
- 20–45 let
- Svobodná nebo vdaná
- Nižší vzdělání, v porovnání s ostatními segmenty vyloučených/ohrožených mají vyšší příjmy
- Bydlí ve velkých městech, často v početnější domácnosti
- Internet využívají jen pro zábavu, nikoliv informačně

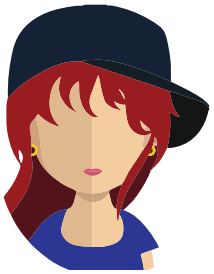

Závislí na sítích

Neohrožení dig. vyloučením

Závislí na sítích - Sociodemografie - rok 2017

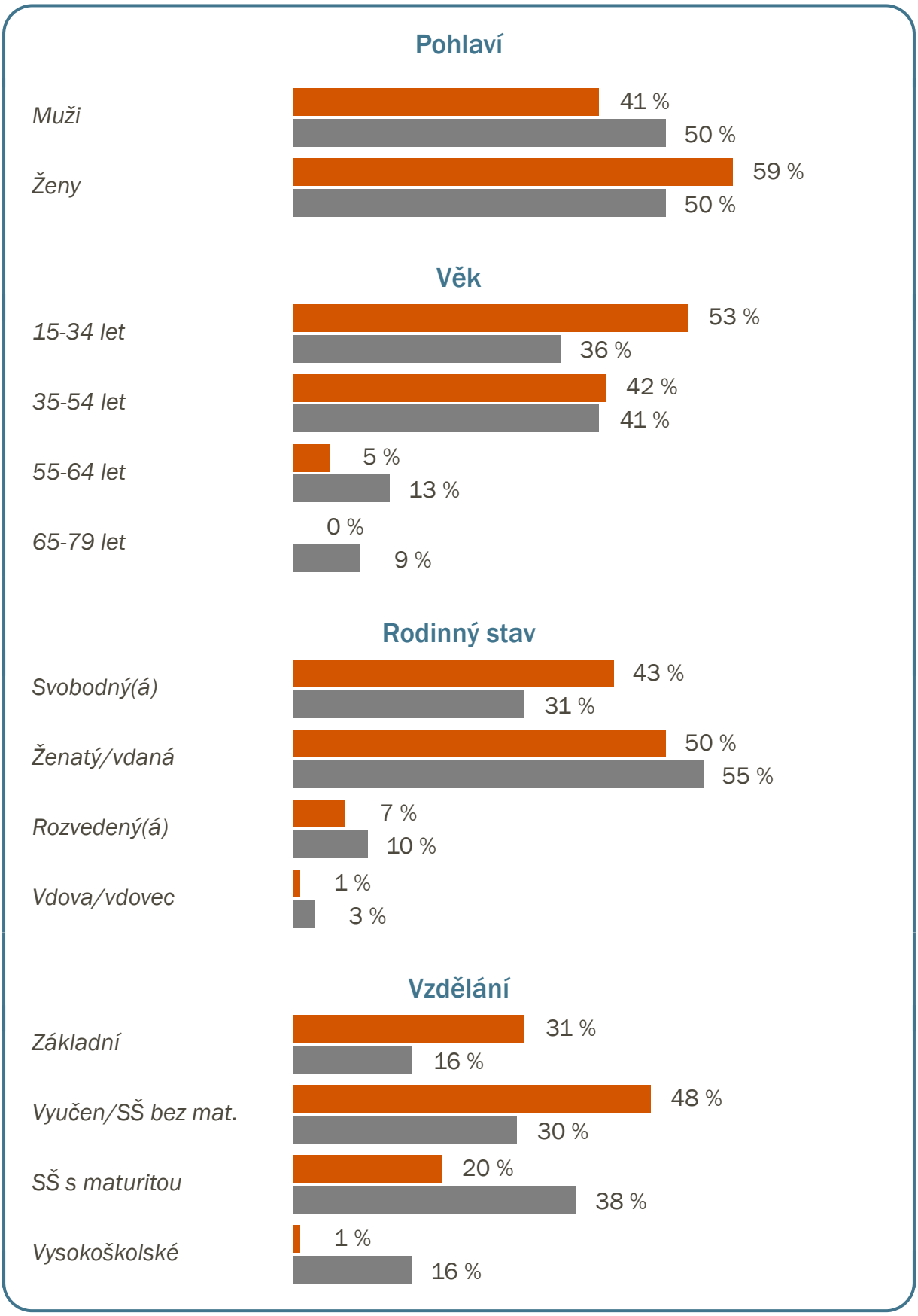

Velikost místa bydliště

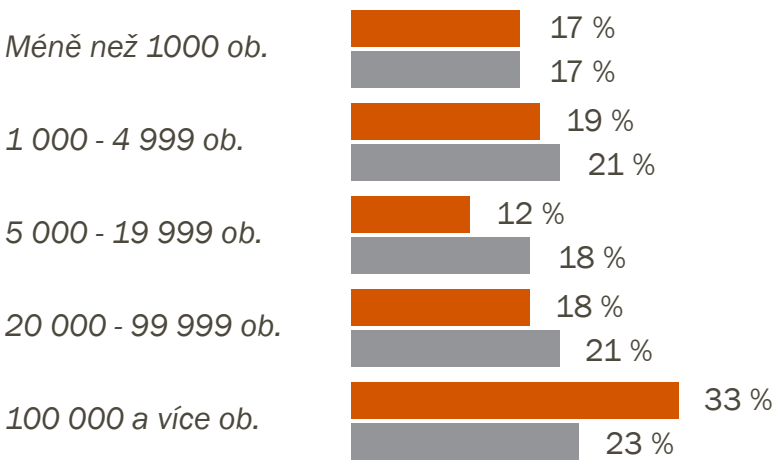

Příjem

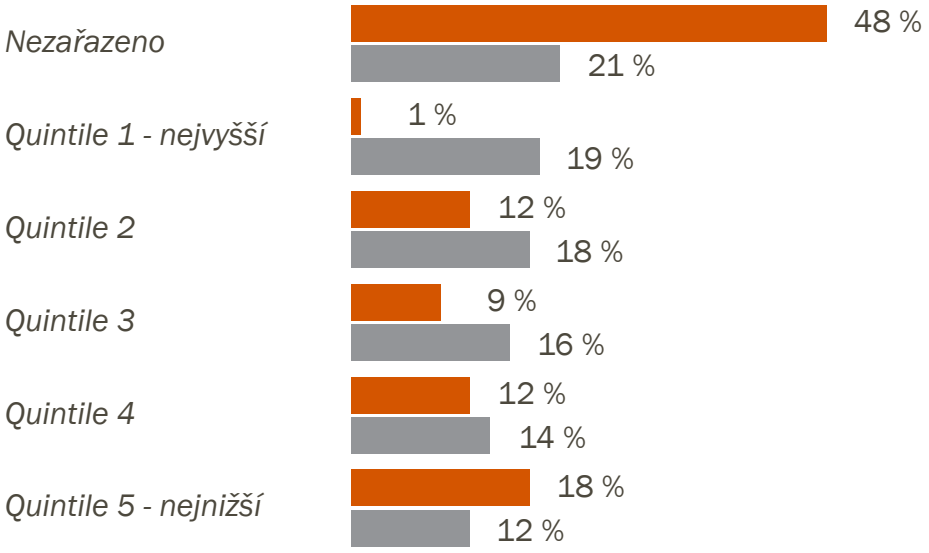

Závislí na sítích

Neohrožení dig. vyloučením

Závislí na sítích - Sociodemografie - rok 2020

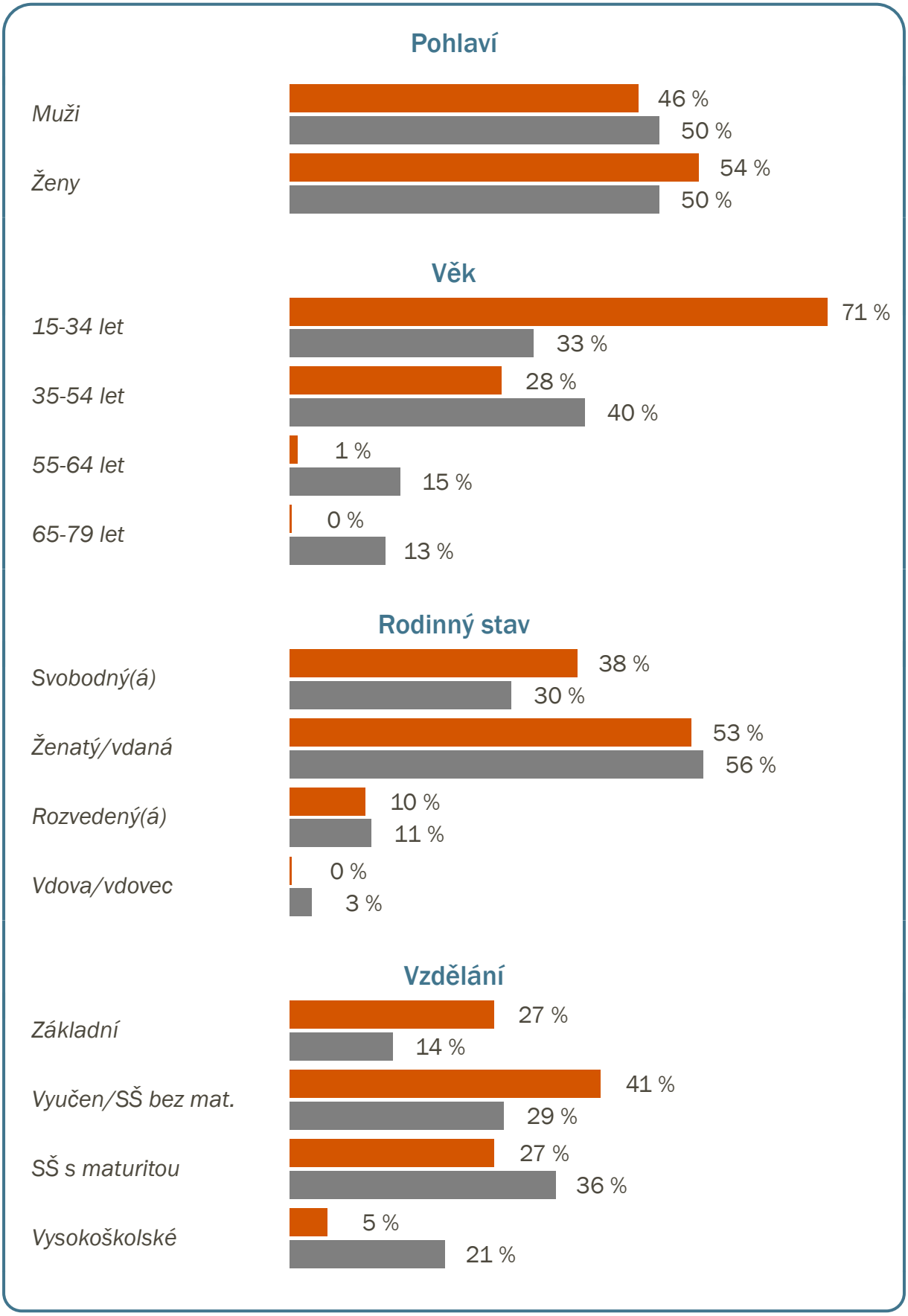

Velikost místa bydliště

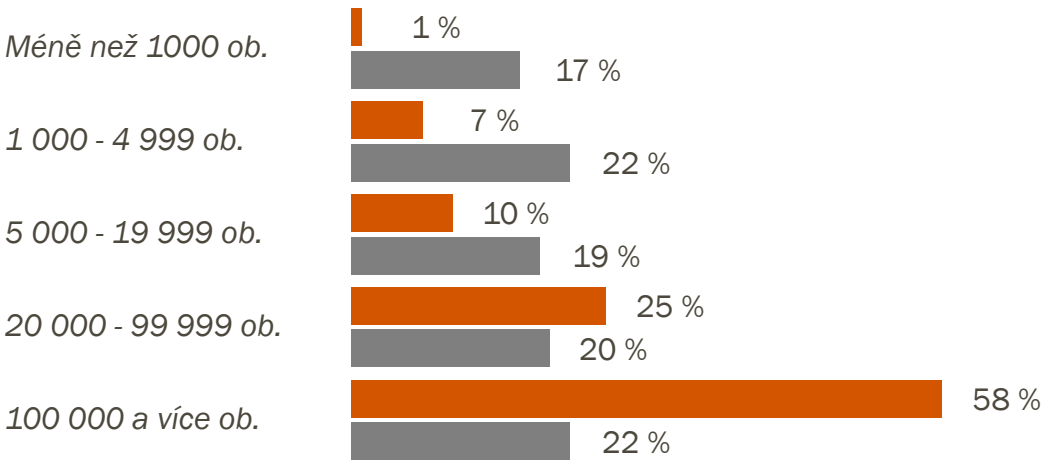

Příjem

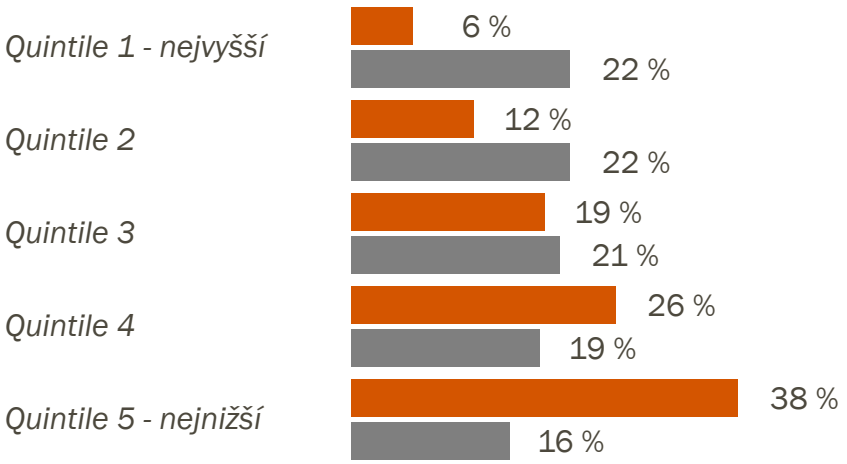

Závislí na sítích

Neohrožení dig. vyloučením

5.5.3 Využívání médií a internetu

Zástupci segmentu Závislí na sítích jsou silnými konzumenty médií. Podprůměrně spotřebovávají jen tištěná média.

V porovnání s ostatními segmenty využívají výrazně více internet, a to především ke sledování sociálních sítí a hraní her. Znatelně méně využívají internet pro zpravodajství, což jen potvrzuje základní charakteristiku segmentu.

Závislí na sítích - Média a internet - rok 2017

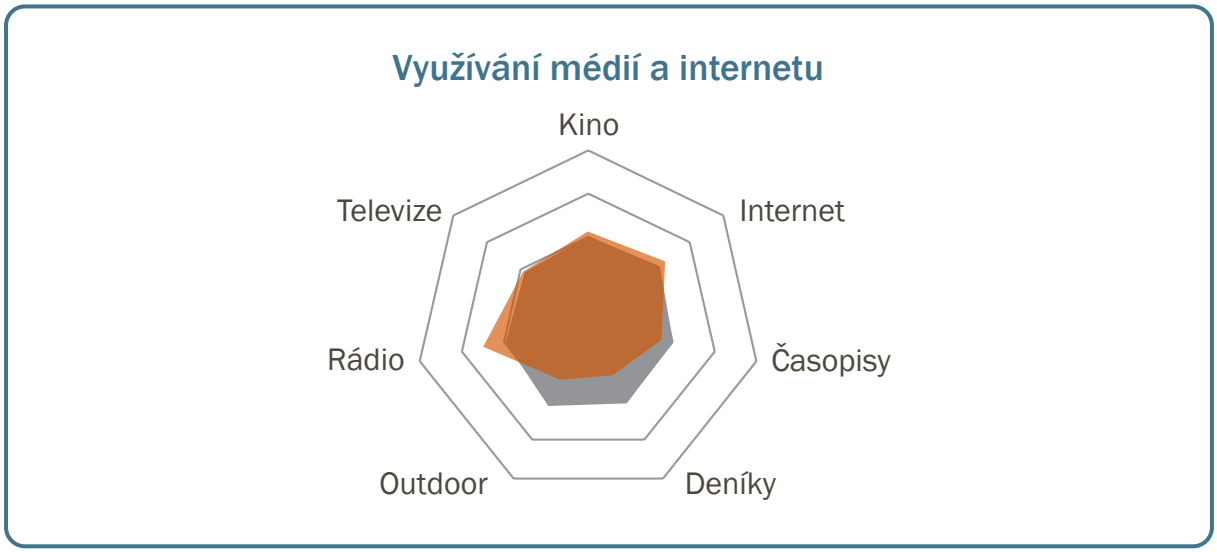

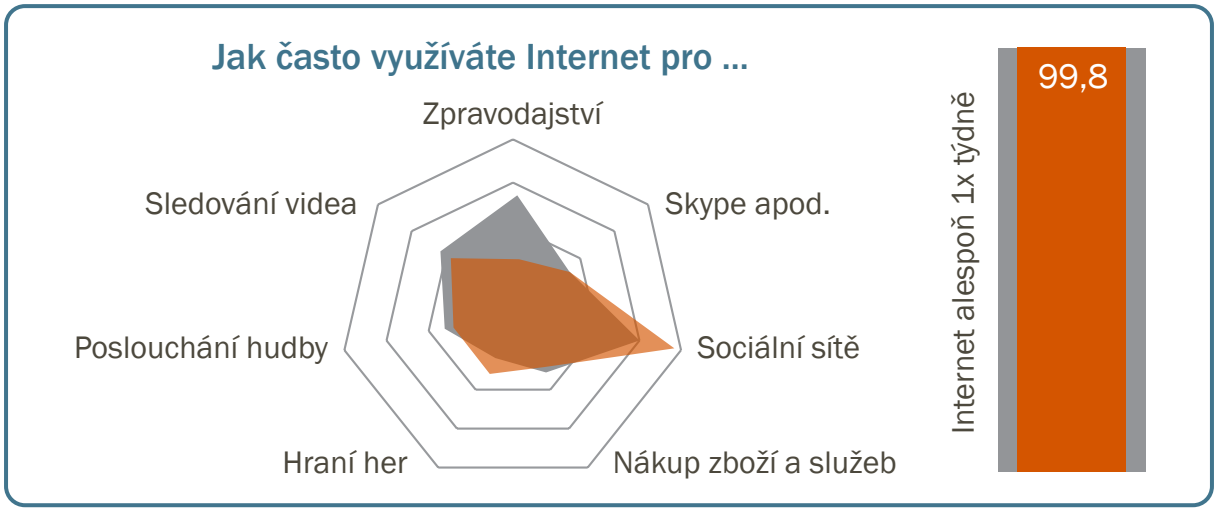

Závislí na sítích

Neohrožení dig. vyloučením

Závislí na sítích - Média a internet - rok 2020

Využívání médií a internetu

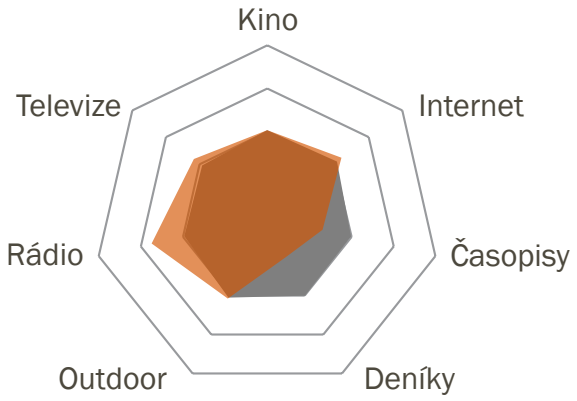

Jak často využíváte Internet pro ...

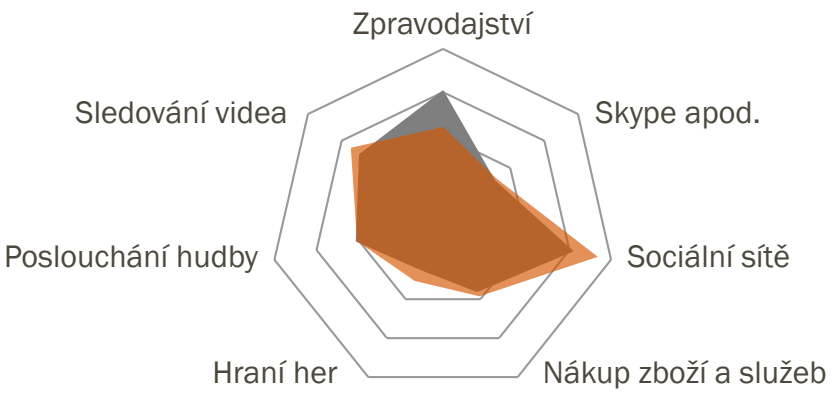

Závislí na sítích

Neohrožení dig. vyloučením

5.5.4 Postoje k technologiím

Téměř všechny osoby v segmentu vlastní smartphone, což vyplývá i z obecné charakteristiky. Pouze třetina z nich má ale doma počítač. U ostatních digitálním vyloučením ohrožených segmentů je situace opačná, většina z nich má doma počítač, zatímco smartphone vlastní méně než třetina.

U ostatních výroků se skupina Závislí na sítích příliš neodlišuje od osob, které digitálním vyloučením ohroženy nejsou. Téměř polovina z nich si myslí, že se díky technologiím zlepšila kvalita lidského kontaktu a pro polovinu z nich je obtížné představit si svůj život bez moderní techniky.

Spíše než z nedostatečného kontaktu s moderními technologiemi, pramení ohrožení digitálním vyloučením této skupiny ze způsobu, jakým tyto technologie využívá.

Závislí na sítích - Postoje k technologiím - rok 2017

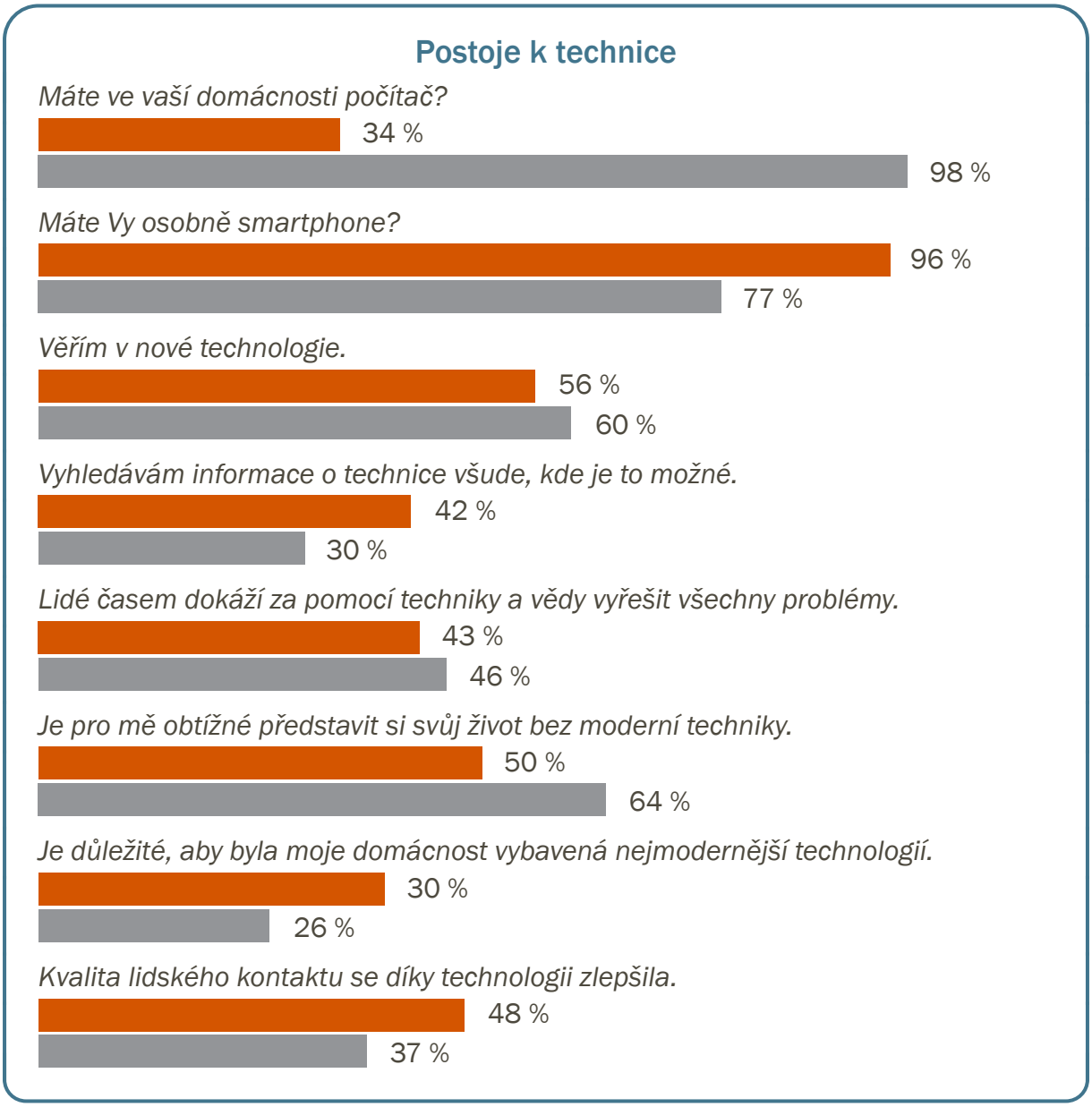

Závislí na sítích

Neohrožení dig. vyloučením

Závislí na sítích - Postoje k technologiím - rok 2020

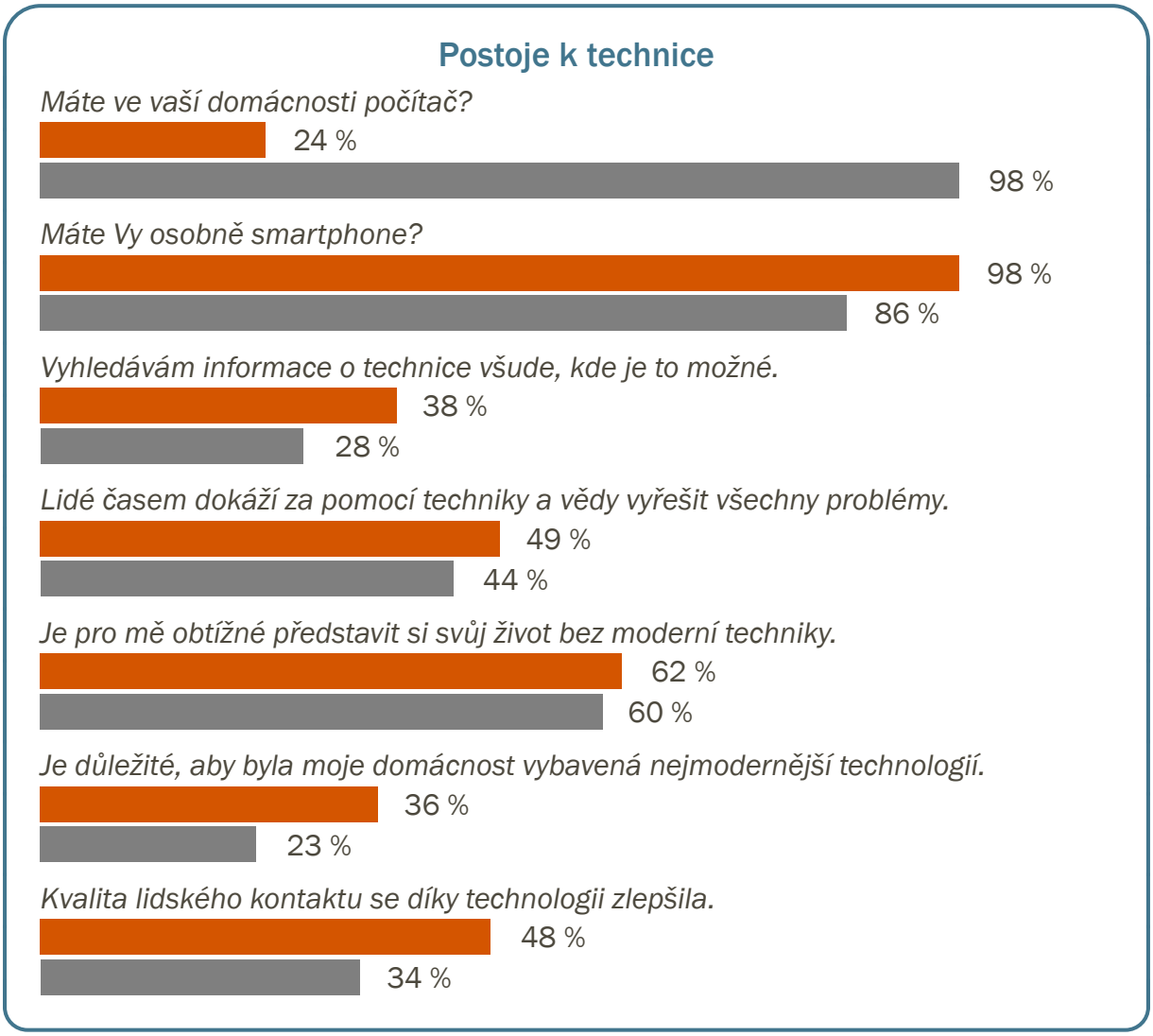

Závislí na sítích

Neohrožení dig. vyloučením

5.5.5 Přístup na internet

Převažujícím typem připojení k internetu jsou zde mobilní data a zároveň přístup na internet přes mobilní telefon. Výsledek doplňuje předchozí informaci o tom, že většina lidí v segmentu vlastní smartphone a využívá ho denně. Dalším silně zastoupeným způsobem je bezdrátové připojení, které tvoří silnou skupinu i v ostatních segmentech.

Preferovaným zařízením pro přístup na internet je v tomto segmentu smartphone. Méně je potom využíván stolní počítač, a to i v porovnání s dalšími digitálním vyloučením ohroženými segmenty.

Závislí na sítích - Přístup na internet - rok 2017

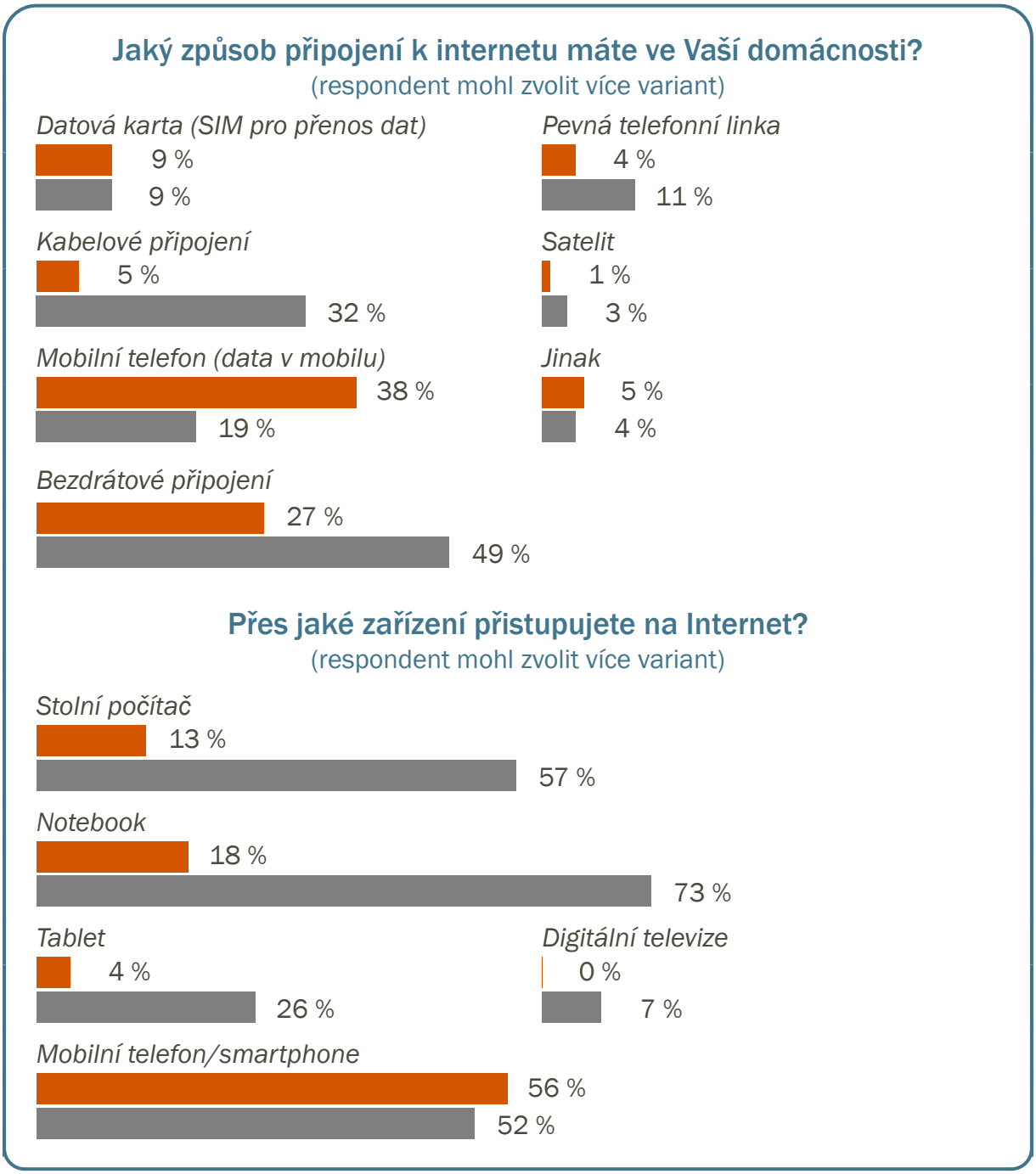

Závislí na sítích - Přístup na internet - rok 2020

Jaký způsob připojení k internetu máte ve Vaší domácnosti?

(respondent mohl zvolit více variant)

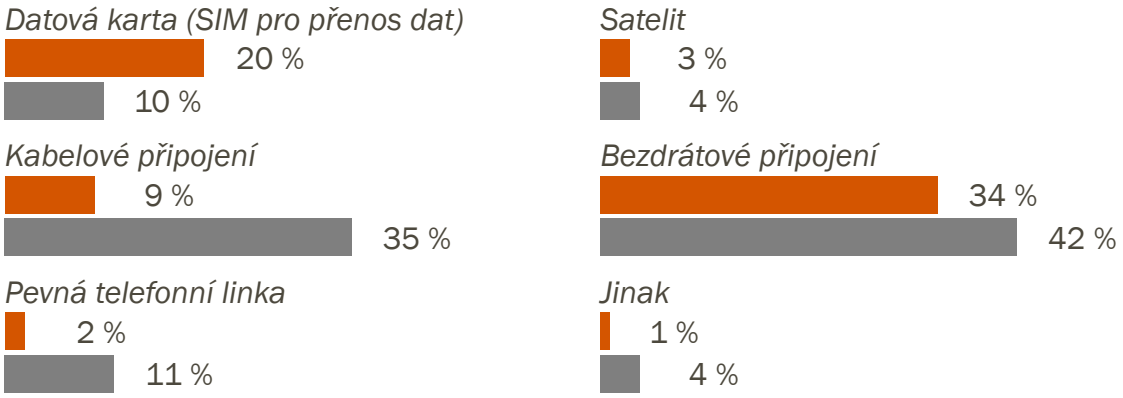

Přes jaké zařízení přistupujete na Internet?

(respondent mohl zvolit více variant)

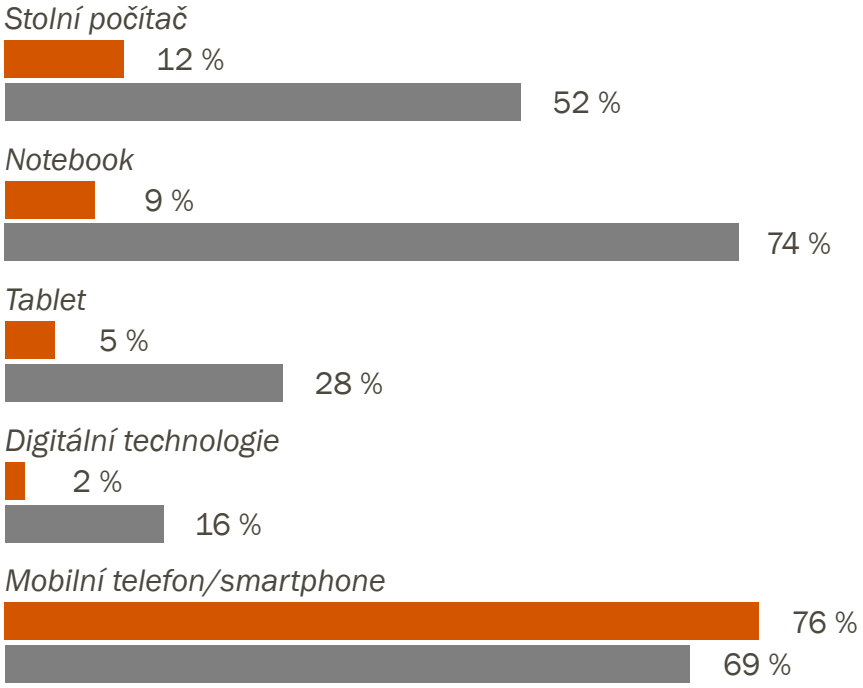

Závislí na sítích

Neohrožení dig. vyloučením

6. POZICE SEGMENTŮ NA POSTOJOVÝCH MAPÁCH

Postojové mapy zobrazují pozici průměrného respondenta z daného segmentu z hlediska dvou postojových otázek. Čím výše na ose Y / čím více vpravo na ose X, tím vyšší hodnota dané vlastnosti – například otevřenosti a osobní spokojenosti na první mapě. Vybrány byly postojové charakteristiky, které souvisí se sociální kohezí a kapitálem, možným dopadem digitálního vyloučení na osobní spokojenost a politickou participací, schopností orientovat se v moderní společnosti a autoritářstvím jako související reakcí na pocit „nepořádku“ ve společnosti. Poslední dvě mapy pak zobrazují pozici segmentů z hlediska důležitých sociodemografických a socioekonomických proměnných vzdělání, věku, příjmu, velikosti obce bydliště.

6.1 Osobní spokojenost × otevřenost změnám

Nejméně spokojenými segmenty jsou Zedníci a Nemajetní, osamělí. Otevřenosti změnám a novinkám jsou, jak už napovídá jejich název, nejméně nakloněni Uzavření důchodci. Na opačném spektru otevřenosti pak nalezneme segmenty Závislí na sítích nebo Digitálně popálení.

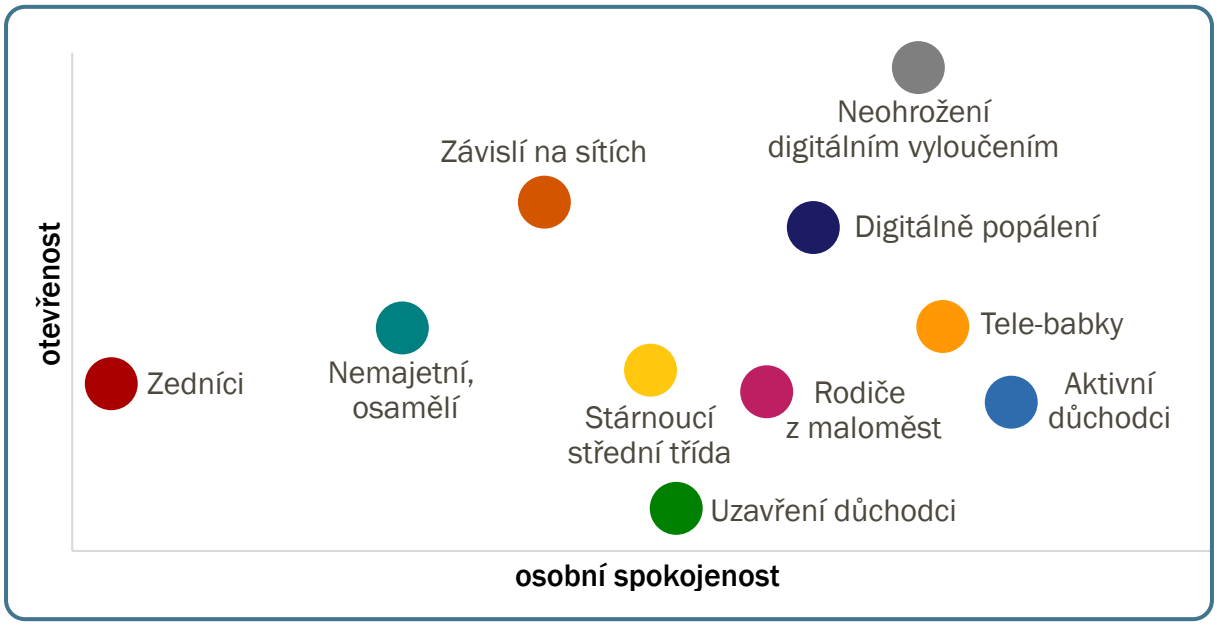

6.2 Účast u voleb × charita

Nejvyšší volební účast deklaruje Stárnoucí střední třída a Tele-babky. U voleb naopak nejspíše nepotkáme mladší segmenty jako Závislí na sítích nebo Zedníci. Charitě nejčastěji přispívají skupiny, které jsou převážně bezdětné (Zedníci) nebo segmenty ohrožených digitálním vyloučením, které už mají odrostlé děti (Stárnoucí střední třída, Tele-babky).

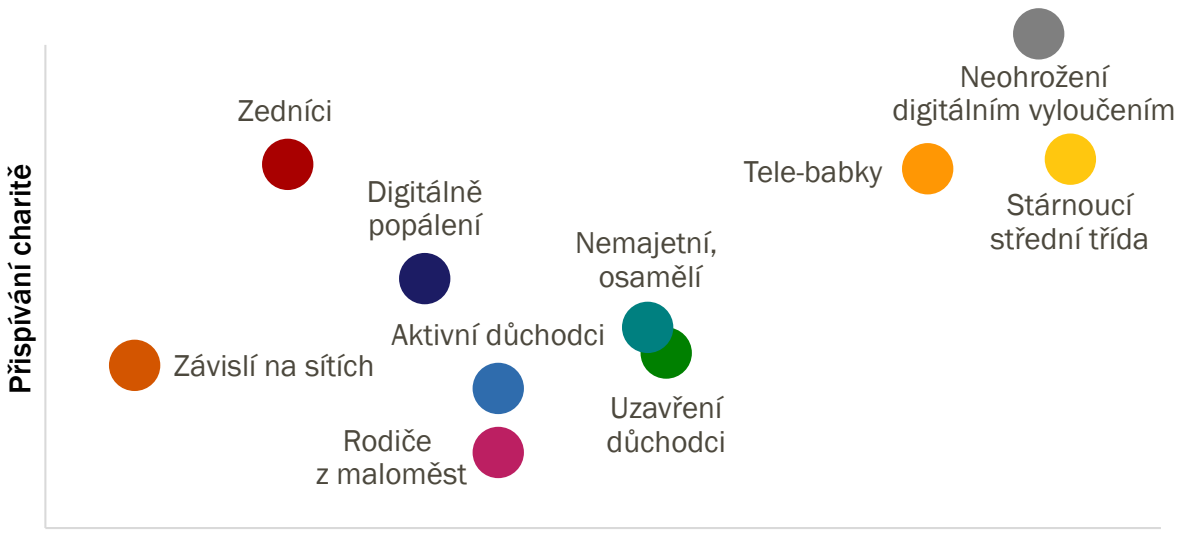

Zúčastnil(a) byste se voleb do Poslanecké sněmovny, kdyby se konaly nyní?

6.3 Tvrdší zákony × rodina

Nutnost tvrdších zákonů spatřují především lidé se Špatnými zkušenostmi s internetem, nejméně důvěry v pokrok cestou přísnějších pravidel pak vykazuje segment Nemajetní, osamělí. Ten je společně se Zedníky i segmentem s nejméně orientovaným na rodinu. To odpovídá skutečnosti, že členové obou těchto segmentů často žijí sami a nepociťují rodinu jako zázemí, na které se mohou spolehnout.

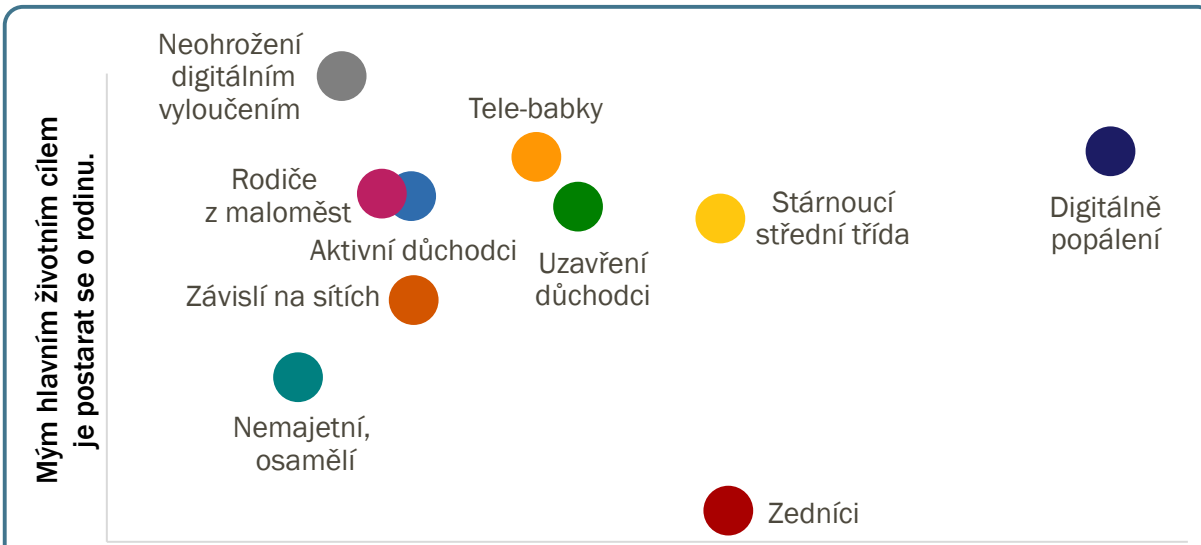

Úpadek naší společnosti může být zastaven pouze prosazením tvrdších zákonů.

6.4 Mezinárodní události × kreativita

O mezinárodní události se nejvíce zajímají Tele-babky a Stárnoucí střední třída. Tele-babky se pak spolu s Aktivními důchodci a segmentem Závislí na sítích považují za nejkreativnější skupiny mezi digitálně vyloučenými a ohroženými digitálním vyloučením. Nejnižší hodnoty v obou sledovaných kategoriích pak nalezneme u Rodičů z maloměst a Nemajetných, osamělých.

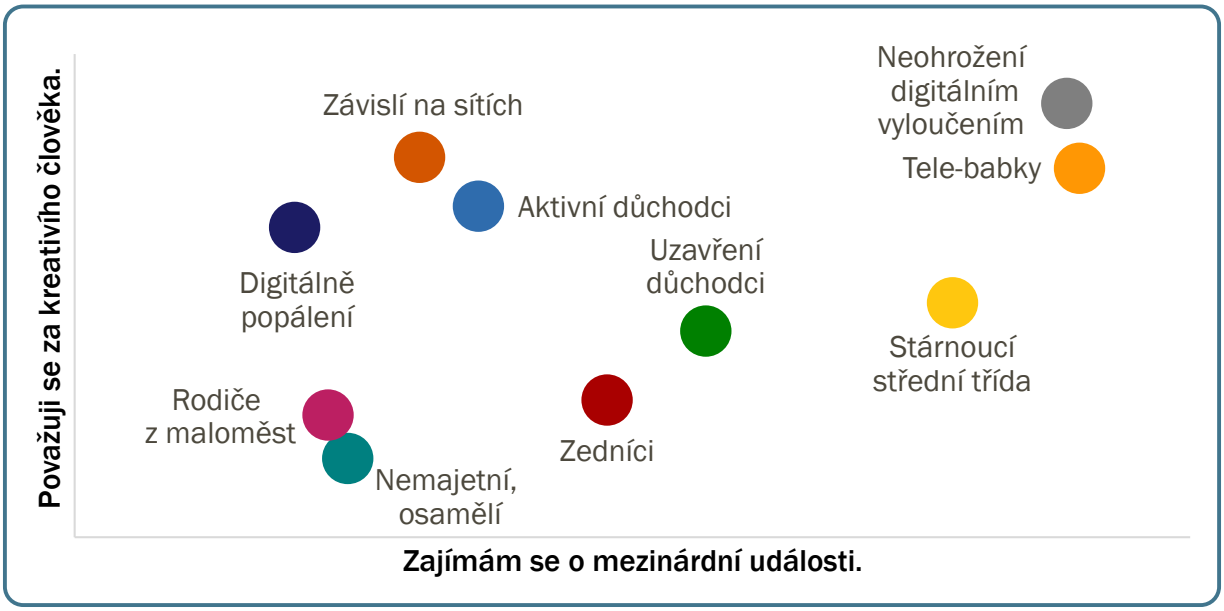

6.5 Členství v EU × tradiční hodnoty

Mezi tradičními hodnotami a spatřováním výhod členství v EU bychom jen těžko hledali nějakou korelaci. Na tradičních hodnotách lpí např. segmenty Uzavření důchodci a Stárnoucí střední třída, diametrálně odlišný je ale jejich pohled na EU, kterému je Stárnoucí střední třída výrazně více nakloněna. Podobné rozdíly akorát s malým důrazem na tradiční hodnoty potom objevíme při srovnání segmentů Závislí na sítích a Zedníci.

6.6 Důležitost vzdělání × samostudium

Ve srovnání s lidmi neohroženými digitálním vyloučením, vidíme u všech segmentů digitálně vyloučených a ohrožených digitálním vyloučením jak nižší důležitost připisovanou vzdělání, tak především méně času věnovaného samostudiu.

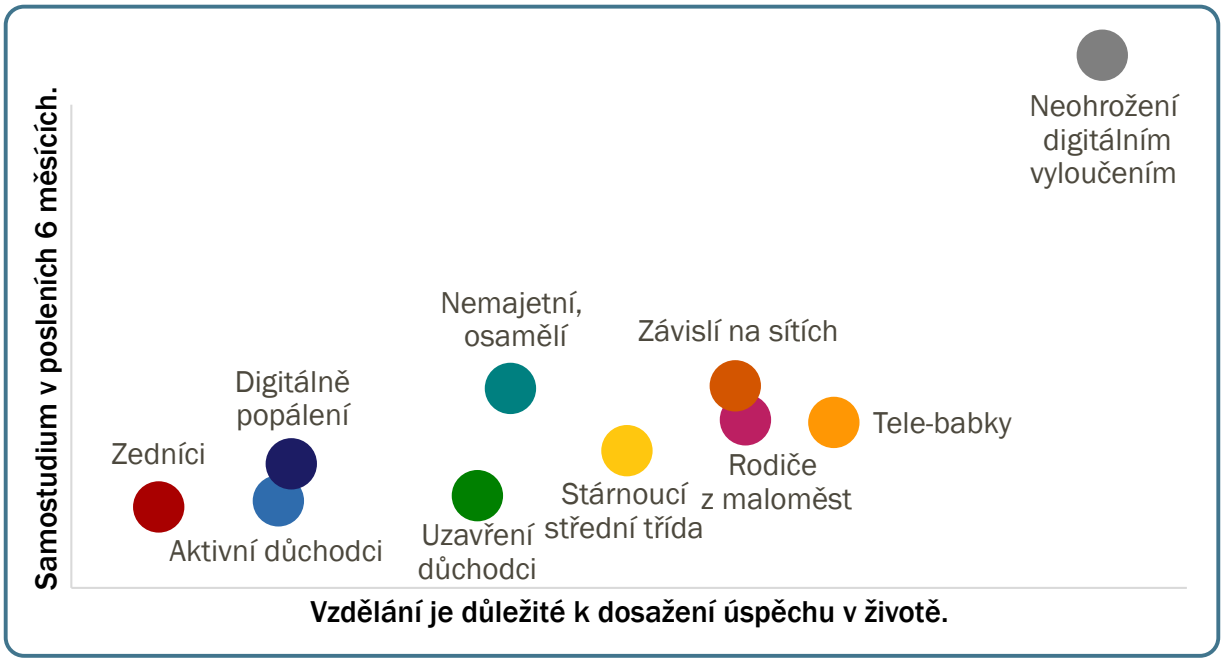

6.7 Věk × dosažené vzdělání

Z grafu je patrné, že osoby digitálně vyloučené i ohrožené digitálním vyloučením jsou ve srovnání se zbytkem populace jak starší (s výjimkou segmentu Závislí na sítích), tak méně vzdělaní (s výjimkou Stárnoucí střední třídy, jejíž míra vzdělání je s neohroženými srovnatelná).

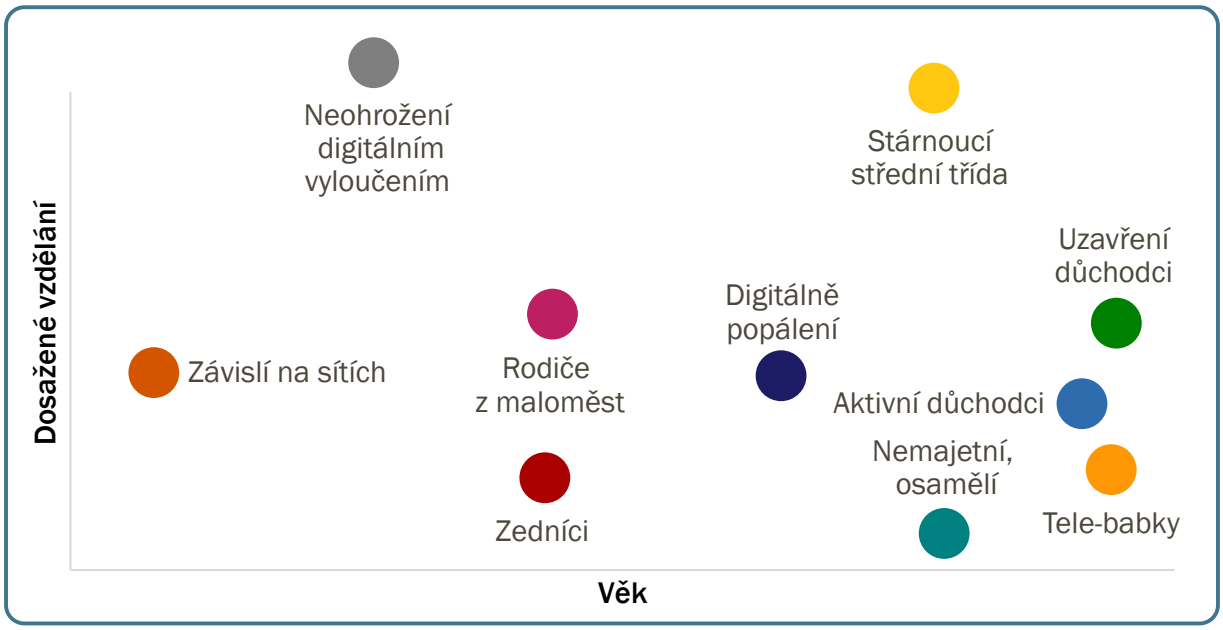

6.8 Příjem × velikost místa bydliště

Mezi příjmem domácnosti a velikostí místa bydliště vyloučených a ohrožených digitálním vyloučením se ukazuje určitá pozitivní korelace. Ve větších městech najdeme Aktivní důchodce nebo Stárnoucí střední třídu, které navíc zařadíme mezi bohatší segmenty. Na opačném konci, tedy v malých obcích a s nízkým příjmem se pak objevují Rodiče z maloměst a Nemajetní, osamělí. (pozn. Příjem domácnosti je měřen pomocí indexu životního minima (IZM), který mimo absolutní úrovně příjmu zohledňuje i počet a věk členů domácnosti).

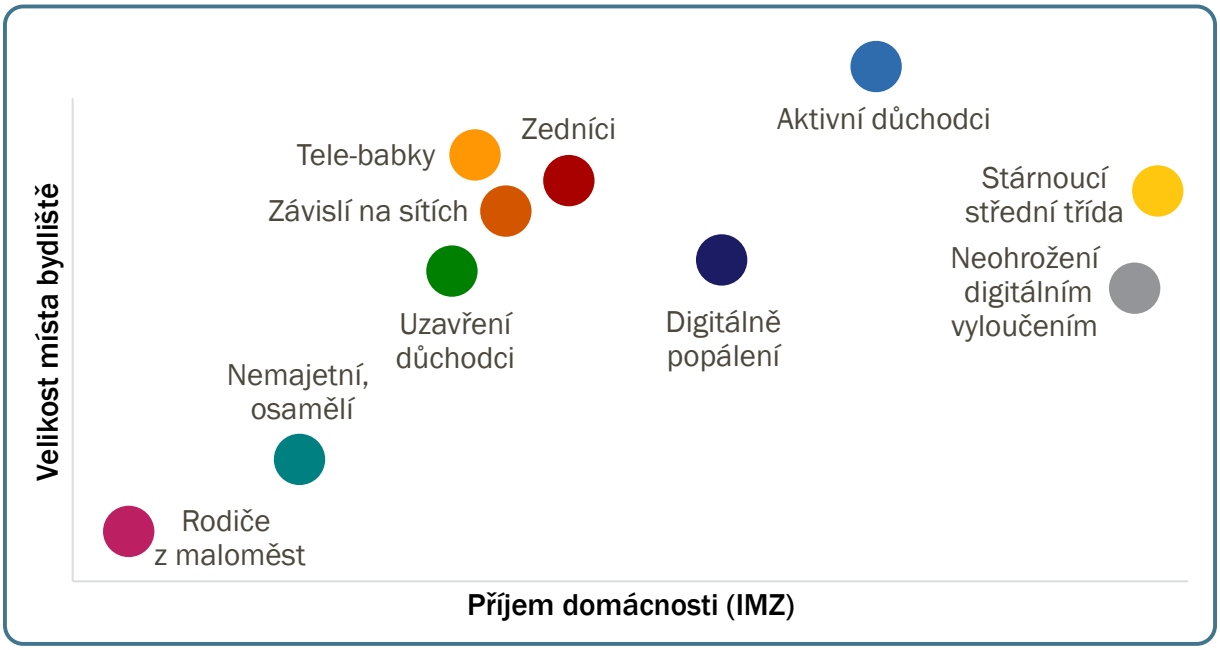

7. SOCIÁLNÍ KAPITÁL

Sociálním kapitálem se v sociologii rozumí zdroje, které může člověk využít, protože se zná s dalšími lidmi (Bourdie) a má tedy ve společnosti kontakty využitelné například pro konverzi do kapitálu ekonomického (hledání lepší práce, bydlení, zvýhodněných služeb atd.) či kulturního (zvyšování vzdělání, kompetencí, aktivnější trávení volného času apod.). Míra sociálního kapitálu je dalším důležitým aspektem problematiky digitálního vyloučení. Osoby s vysokým sociálním kapitálem mohou snadněji překonávat překážky, které jim do cesty klade jejich distance vůči internetu a dalším moderním technologiím (ať už je způsobená čímkoli). Sociální kapitál může být prostředkem k tzv. delegovanému přístupu, který označuje stav, kdy se digitálně vyloučení jednici mohou obrátit na kompetentní osoby ve svém blízkém okolí a využít jejich vyšší digitální gramotnosti. Dostane se jim tak pomoci v situacích vyžadujících znalost moderních technologií nebo informací dostupných převážně online.

7.1 Definice sociálního kapitálu v MML-TGI

V kvantitativní sociologii existuje řada definic sociálního kapitálu (např. britský sociolog Mike Savage jej definuje počtem osob, které známe v různě prestižních profesích). Tato proměnná není v MML-TGI přítomna. Vysoký sociální kapitál se ale také zpravidla projevuje 1) intenzivnější komunikací o důležitých společenských a spotřebních tématech, 2) participací ve sdružení a aktivnějším sociálním trávením volného času, 3) vyšší důvěrou k ostatním lidem. Právě tyto proxy proměnné a projevy vyššího sociálního kapitálu jsme použili pro jeho definici v datech MML-TGI. Sociální kapitál jsme rozdělili do těchto tří dimenzí a na základě odpovědí na vybrané otázky je každému respondentovi přiřazeno bodové hodnocení a body jsou pak v rámci každé dimenze sečteny. Součet je následně přenásoben tak, aby každá dimenze měla stejnou váhu. Výsledný sociální kapitál je potom aritmetickým průměrem bodových zisků napříč jednotlivými dimenzemi (škála 0–100).

Seznam proměnných použitých k výpočtu sociálního kapitálu

1. **Dimenze: Komunikace o tématech**
   a. S kolika lidmi jste v posl. 12 měsících mluvil(a) o společenském dění a politice?
   b. S kolika lidmi jste v posl. 12 měsících mluvil(a) o zaměstnání a kariéře?
   c. S kolika lidmi jste v posl. 12 měsících mluvil(a) o vybavení domácnosti?
   d. S kolika lidmi jste v posl. 12 měsících mluvil(a) o dovolené/cestování?
   e. S kolika lidmi jste v posl. 12 měsících mluvil(a) o finančním servisu?

2. **Dimenze: Volný čas (zahrnuje dvě podskupiny, Aktivity a Členství v organizacích, obě mají stejnou váhu)**
   a. Aktivity – Jak často jste se v posl. 6 měsících věnoval(a)
      - veřejné činnosti (samospráva politické strany spolky občanská sdružení)?
      - aktivní sportovní činnosti?
      - návštěvě divadla/koncertů?
      - návštěvě kina?
      - návštěvě výstav/muzeí?
      - návštěvě sportovních utkání?
      - věnoval(a) pořádání party / oslav / akcí doma?
      - tancování/diskotékám/plesům/zábavám?
   b. Členství v organizacích – Jaké organizace/strany/klubu či zájmového hnutí jste členem? (plusový bod za každou organizaci)
      - církevní/náboženská skupina
      - hudební soubor/sbor/orchestr
      - mládežnická studentská organizace
      - občanská iniciativa/organizace/skupin
      - odbory např. v zaměstnání
      - politická strana/politické hnutí
      - profesní odborná organizace
      - sportovní klub/oddíl/fitness centrum
      - zájmová organizace
      - jiná organizace/strana/klub/zájmové hnutí

3. **Dimenze: Společenská důvěra a vazby (výroky)**
   a. Souhlas s indikátorem vyššího sociálního kapitálu
      - Na výběr mé dovolené mají vliv doporučení mých přátel/známých.
      - Ptám se lidí na radu před tím, než koupím něco nového.
      - Lidé se mne ptají na radu před tím, než koupí něco nového.
      - Do hospody chodím hlavně kvůli známým ne proto, abych se napil(a).
      - Velmi dám na mínění druhých.
      - Snadno se seznamuji s novými lidmi a zvládám nové situace.
      - Rodina pro mne představuje zázemí, na které se mohu vždy spolehnout.
   b. Nesouhlas s indikátorem vyššího sociálního kapitálu
      - Na opravu bych si mohl(a) objednat službu ale obávám se, že jejich práce bude nekvalitní.
      - Málokomu lze dnes věřit.
      - Dávám přednost klidnému večeru doma před chozením do společnosti.
      - Volný čas prožívám nejčastěji sám.
      - Volný čas prožívám nejčastěji doma.
      - Opravdové přátelství se v dnešním světě vyskytuje jen velmi zřídka.

3.1 Sociální kapitál v segmentech vyloučených/ohrožených

Pohled na průměrnou hodnotu sociálního kapitálu nám odhaluje jasnou souvislost mezi úrovní sociálního kapitálu a digitálním vyloučením. Všechny sledované segmenty digitálně vyloučených i ohrožených digitálním vyloučením dosahují nižších hodnot sociálního kapitálu než je tomu u osob neohrožených digitálním vyloučením.

Nejmenší akumulaci sociálního kapitálu pak můžeme pozorovat u segmentů Nemajetní, osamělí a Zedníci. U těchto skupin je tak nejméně pravděpodobné, že by moderní technologie mohli využívat zprostředkovaně přes své blízké. Tomu odpovídá i skutečnost, že členové těchto segmentů častěji žijí v jednočlenných domácnostech a jsou bezdětní.

Průměrná hodnota sociálního kapitálu

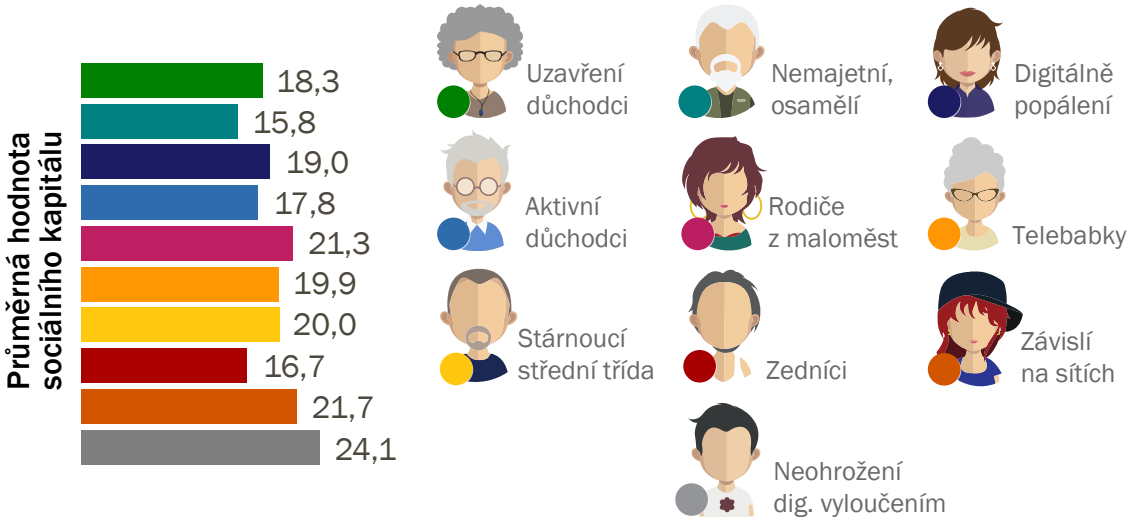

Při detailnějším pohledu potom vidíme, že např. segment Digitálně popálení, ačkoli nepatří mezi shluky s nejnižším průměrným sociálním kapitálem, tak téměř polovina jeho členů spadá pětiny společnosti s nejnižším sociálním kapitálem. Jde tedy o velmi diverzní skupinu z hlediska intenzity sociálních kontaktů. Do pětiny společnosti s nejnižším sociálním kapitálem spadá také více než polovina Nemajetných, osamělých a takřka polovina Zedníků. Relativně nízký sociální kapitál může překvapit u skupiny Aktivních důchodců – tito důchodci jsou otevření technologiím a ve svém věku relativně aktivní, ale právě nižší sociální kapitál, a tedy vazby do dalších částí společnosti mohou redukovat jejich přechod na využívání digitálních technologií.

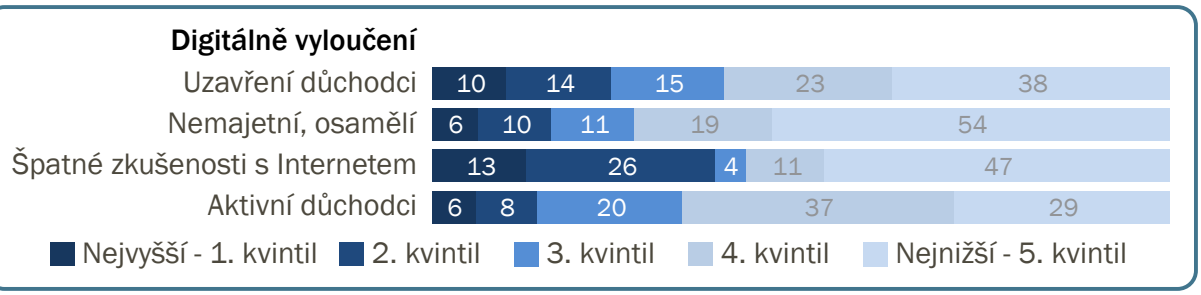

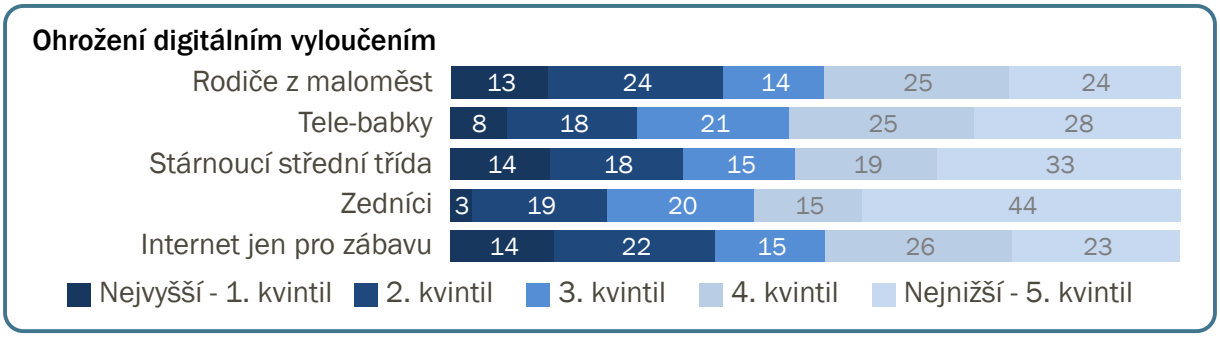

3.2 Sociální kapitál napříč regiony (NUTS 2)

Níže uvedená mapa nám ukazuje porovnání sociálního kapitálu v jednotlivých regionech a celorepublikového průměru. Relativně vyšší sociální kapitál, se objevuje v Praze a v regionech Severovýchod a Jihovýchod. Naopak podprůměrné úrovně sociálního kapitálu dosahují především obyvatelé regionu Jihozápad, následovaní rezidenty regionů Severozápad, Střední Čechy a Moravskoslezsko.

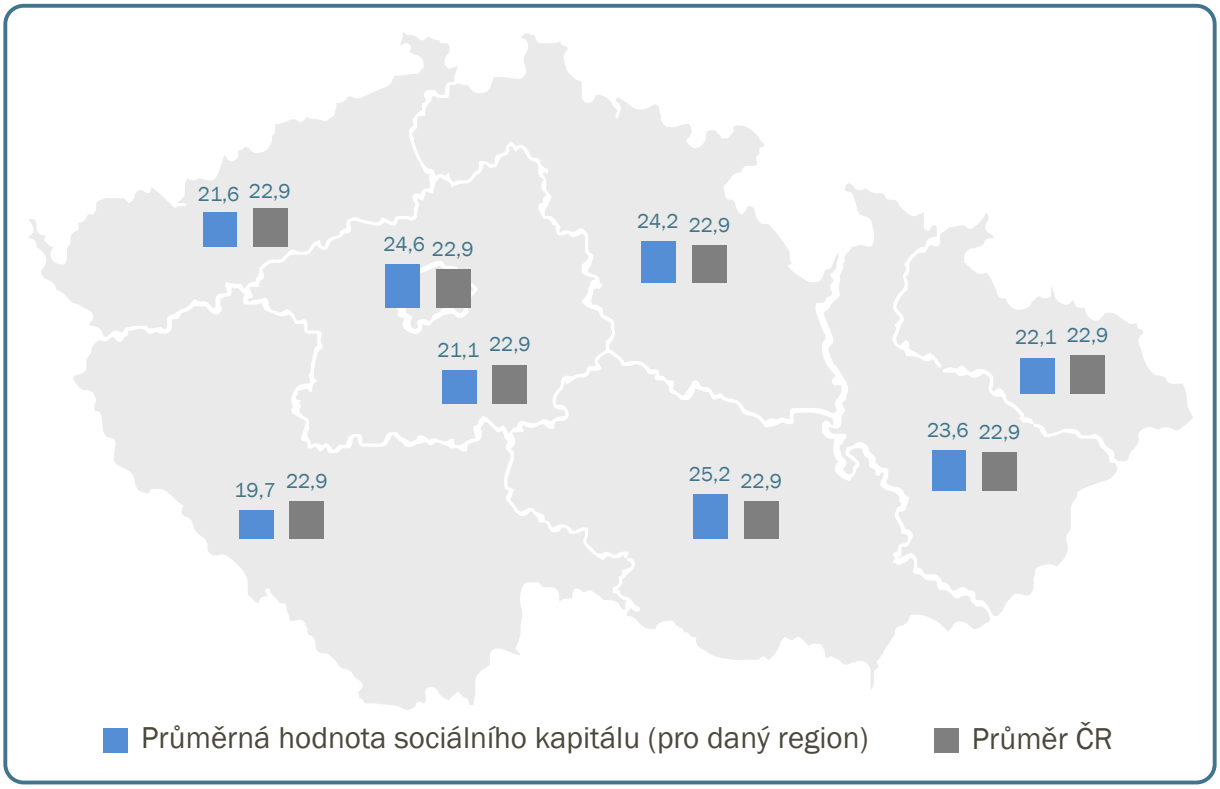

Druhá mapa, která ukazuje, jak se liší zastoupení v jednotlivých kvintilech sociálního kapitálu napříč regiony NUTS 2, potvrzuje předešlá zjištění. Nejmenší procento obyvatel dosahující úrovně nejvyššího kvintilu nalezneme v Jihozápadním, Severozápadním a Moravskoslezském regionu.

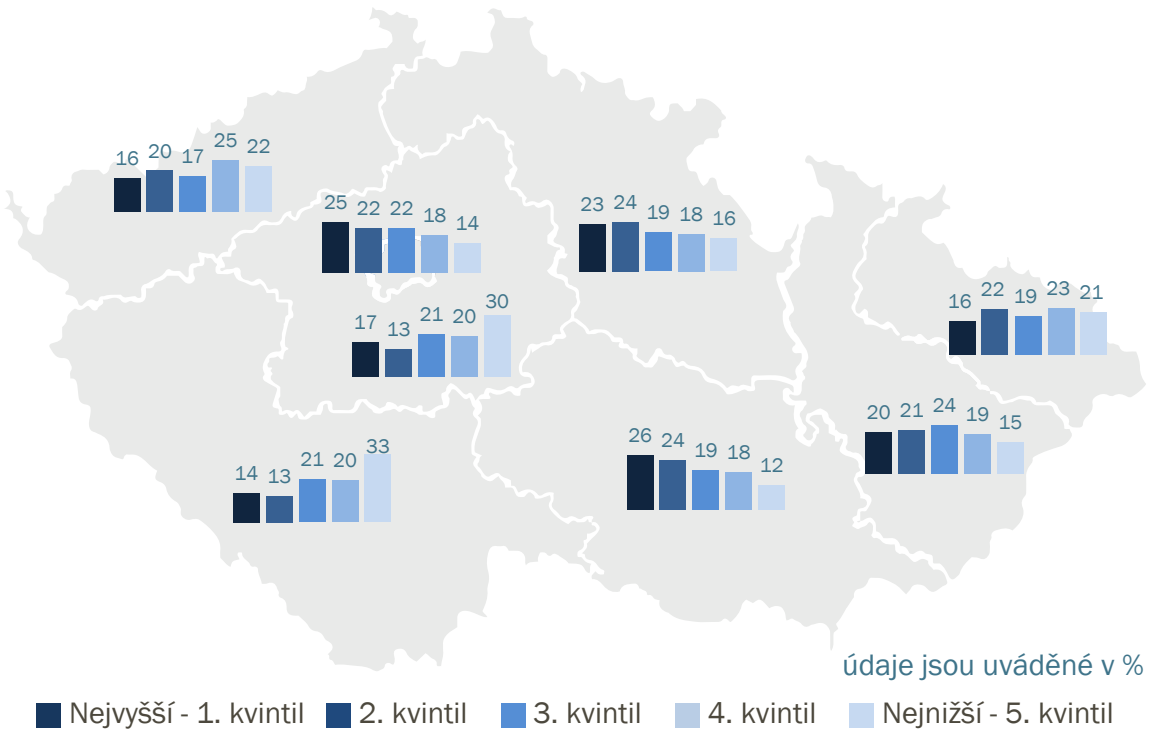

3.3 Sociální kapitál a typ obce

Z grafu vyobrazeného níže vidíme, že akumulace sociálního kapitálu se, za prvé, snižuje s velikostí obce, a za druhé, je nižší pro chudší než pro bohatší regiony. Kromě Prahy považujeme za bohaté regiony Střední Čechy, Východní Čechy a Jižní Morava, chudé regiony potom zahrnují Jižní, Západní a Severní Čechy a Severní Moravu.

Průměrná hodnota sociálního kapitálu

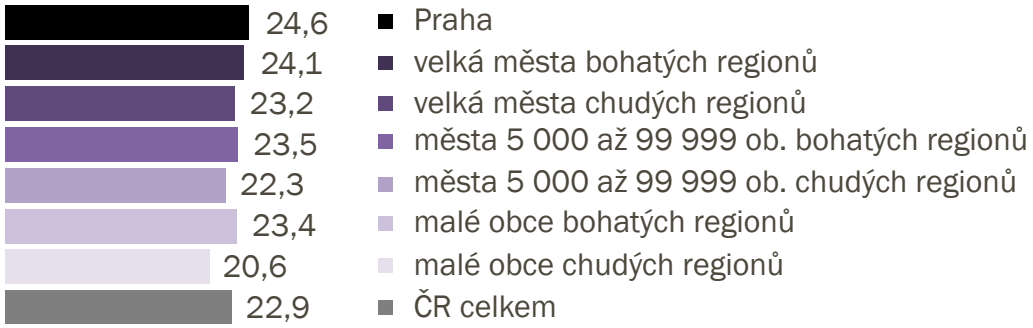

Pohled na kvintily nám dále odhaluje, že rozdělení sociálního kapitálu v Praze a v dalších velkých městech bohatých regionů je téměř totožný. Podobně je tomu mezi malými obcemi a středně velkými městy do 100 000 obyvatel v bohatých regionech.

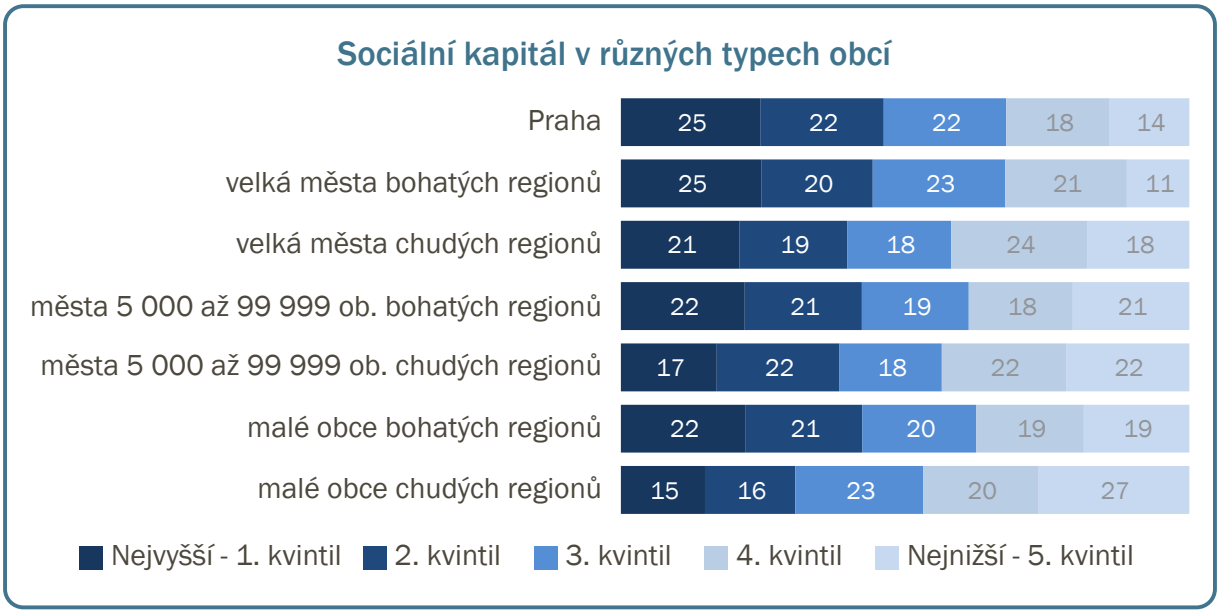
Sociální kapitál v různých typech obcí
Praha 25 22 22 18 14
velká města bohatých regionů 25 20 23 21 11
velká města chudých regionů 21 19 18 24 18
města 5 000 až 99 999 ob. bohatých regionů 22 21 19 18 21
města 5 000 až 99 999 ob. chudých regionů 17 22 18 22 22
malé obce bohatých regionů 22 21 20 19 19
malé obce chudých regionů 15 16 23 20 27
Nejvyšší - 1. kvintil
2. kvintil
3. kvintil
4. kvintil
Nejnižší - 5. kvintil

8. APPENDIX 1. ZPŮSOBY VYUŽÍVÁNÍ INTERNETU DOTAZOVANÉ V MML-TGI

Ve výzkumu MML-TGI jsou respondenti dotazováni, jak často využívají internet pro následující aktivity. Tyto proměnné vstupovali do faktorové analýzy definující širší typy užívání internetu.

- stahování a poslouchání podcastů
- online Poker / kasino hry
- stahování aplikací: placené
- online sázení
- sledování televize na internetu: placené (Voyo apod.)
- online seznamka
- bloggování
- online obchodování (nákup / prodej akcií / investování)
- sex/erotika
- sledování televize na internetu: zdarma (ČT24 / Prima apod.)
- vyhledávaní informací / tématu (ne produktu / služby / značek)
- vyhledávaní produktu / služby / značky
- online encyklopedie / slovníky apod.
- studium / vyhledávání informací pro studium
- vyhledávání informací na webových stránkách TV stanic nebo konkrétního programu (ne online sledování)
- obchodní informace
- informace o zdraví
- vyhledávání kulturních akcí (kino apod.)
- časopisy online
- deníky online
- cestování/dovolená
- informace o dopravě (jízdní řád / dopravní omezení apod.)
- informace o firmách
- poslouchání hudby
- stahování hudby / MP3
- sledování videa (Youtube / Stream apod.)
- stahování aplikací: zdarma
- poslouchání rádia
- komunikační programy (ICQ / Jabber / Skype apod.)
- telefonování přes internet (Skype apod.)
- návštěva sociálních sítí (Facebook / Google+ apod.)

- přístupy na chaty (diskuzní fóra)
- umístění a sdílení fotografií
- e-mail – příjem a posílání pošty
- hraní her online (kromě hazardních)
- online bankovnictví
- přímé objednání / nákup zboží a služeb přes internet
- porovnávání cen produktů
- pracovní příležitosti
- sport
- zpravodajství online
- předpověď počasí / sněhové zprávy
- motorismus